TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FRANSIZ DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YÖNTEM VE TEKNİKLERİN KULLANIM SORUNSALI

Yusuf TOPALOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA, 2012

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FRANSIZ DİLİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YÖNTEM VE TEKNİKLERİN KULLANIM SORUNSALI

Yusuf TOPALOĞLU

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nuran ASLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA, 2012

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Yrd. Doç. Dr. Nuran ASLAN
(Danışman)

Üye: Prof. Dr. A. Necmi YAŞAR

Üye: Yrd. Doç. Dr. Silvia ZİNZADE AKINCI

ONAY
Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
.../…/2012

Prof. Dr. Azmi YALÇIN
Enstitü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE YÖNTEM VE TEKNİKLERİN KULLANIM SORUNSALI

Yusuf TOPALOĞLU

Yüksek Lisans Tezi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı
Danışman: Yrd. Doc. Dr. Nuran ASLAN
Haziran 2012, 161 Sayfa

Erken yaşta yabancı dil öğretiminde yöntem ve tekniklerin kullanım sorunsalı başlıklı çalışmamız iki ana bölümden oluşmaktadır.

İlk bölümde, erken yaşta yabancı dil öğretimine başlamanın önemi, erken yaşta yabancı dil öğretiminin dünyadaki, Avrupa'daki ve Avrupa'nın birkaç ülkesindeki durumu incelenmeye ve üzerinde durulmaya çalışılmıştır. "Çocuk" etkeninden, anne-baba tutumundan ve yabancı dil öğretmeninden söz edilmeye çalışılmıştır. Kritik yaşın önemi vurgulanmaya ve içeriğinin ne olduğu anlatılmaya çalışılmıştır. Kritik yaşa karşı ve kritik yaşı savunan görüşlere yer verilmiştir. Uygun içerik ve dersin işlenişinden söz edilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümü; erken yaşta yabancı dil öğretiminde uygun yöntem ve tekniklerin kullanımına, oyunların önemine ve etkili olarak kullanılabilecek birkaç oyuna ayrılmıştır.

Sonuç olarak; bu çalışma erken yaşta yabancı dil öğretimi alanında yeni öneriler ve farklı bakış açıları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken yaş, erken yaşta yabancı dil öğretimi, kritik yaş, yöntemler, teknikler, oyunlar

RESUME

PROBLEMES D'UTİLİSATİON DES TECHNİQUES ET DES METHODES DANS L'APPRENTİSSAGE PRECOCE DE LANGUE ETRANGERE

Yusuf TOPALOĞLU

Thèse de Master, Département de Didactique du Français Langue Étrangère
Directeur de Recherche: Yrd. Doc. Dr. Nuran ASLAN
Juin 2012, 161 Pages

Notre étude sur les problèmes d'utilisation des méthodes et des techniques dans l'apprentissage précoce de langue étrangère se compose de deux parties principales.

Dans la première partie, on a essayé d'exprimer l'importance de l'apprentissage précoce de langue étrangère, la situation de l'apprentissage précoce de langue étrangère dans le monde, en Europe et dans quelques pays de l'Europe. On a essayé d'exprimer le rôle de l'enfant, le rôle des parents et le rôle des professeurs dans l'apprentissage précoce de langue étrangère. On a essayé d'exprimer l'importance de l'âge critique dans l'apprentissage précoce de langue étrangère et on a essayé d'exprimer les contenus de l'apprentissage précoce de langue étrangère.

La seconde partie de notre étude est consacrée aux méthodes et aux techniques dans l'apprentissage précoce de langue étrangère et à l'importance des jeux dans l'apprentissage
précoce de langue étrangère et aux quelques jeux communicatifs pour l'apprentissage précoce de langue étrangère.

Finalement cette étude propose des nouvelles perspectives dans le domaine de l'apprentissage précoce de langue étrangère.

Les mots clés : L'âge précoce, l'apprentissage précoce de langue étrangère, l'âge critique, méthodes, techniques, jeux

ÖNSÖZ

Erken yaşta yabancı dil öğretimi tüm dünyada son zamanlarda giderek çok fazla önem kazanmaktadır. Özellikle de ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişme ve ilerlemeler, yeni eğitim teknolojileri, ülkeler arasındaki sınırların önemini yitirmesiyle serbest dolaşım hakkının kazanılması, ülkeler arasındaki her türlü iletişim ve etkileşim, diller ve kültürler arasındaki etkileşim, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeler erken yaşta yabancı dil öğretimini kaçınılmaz kılmıştır. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin daha başarılı olmasının sağlanması için de daha uygulanabilir öğretim yöntem ve tekniklerinin arayışları devam etmektedir. İçerisinde bulunduğumuz bilgi çağında bir eğitimci olarak; erken yaşta yabancı dil öğretimine başlanılması gerekliliği ilgimi çekmiş ve bu süreçte beni, kullanılabilecek uygun yöntem ve tekniklerin arayışına yöneltmiştir. Bu arayış beni, bu konuyla ilgili yazılmış birçok kitap, dergi, araştırma yazısı, makale ve tez arayışlarına yöneltmiş ve bu konuyu daha derinden inceleyip özümsememi sağlamıştır. Araştırmalarımın sonucunda da erken yaşta yabancı dil öğretiminde kullanılabilecek uygun yöntem ve tekniklerle ilgili yeni ve farklı deneyimler ve bilgiler edindim. Bu deneyimleri ve bilgileri meslektaşlarımla paylaşma isteğindeyim. Bu çalışmanın, erken yaşta yabancı dil öğretimi sürecine önemli katkılar sağlayacağı ve eğitim-öğretim sürecine yararlı olacağı kanısındayım.

Çalışmanın hazırlanma aşamasında, bu konuyla ilgili düşüncelerimi ilerletmemde, konuya farklı bakış açıları getirmemde ve bu çalışmayı yönetmemde yardımlarını ve anlayışını esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Nuran ASLAN'a, uygulama aşamasında bana zamanını ayıran ve tez yazma aşamalarını öğreten Prof. Dr. A. Necmi YAŞAR'a ve Yrd. Doç. Dr. Mediha ÖZATEŞ'e, annem Dehiye TOPALOĞLU'na ve tüm aileme yardımlarından, cesaretlendirmelerinden ve göstermiş oldukları sabırdan dolayı teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **iii**
RESUME ..... **iv**
ÖNSÖZ ..... **v**
KISALTMALAR LİSTESİ ..... **xiv**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xv**

BÖLÜM I
GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı 3
1.2. Araştırmanın Önemi 4
1.3. Araştırmanın Yöntemi 5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları 5

BÖLÜM II
ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

2.1. Dil Nedir? 6
2.2. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Ulus ve İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi 7
2.3. Kültür Nedir? 9
2.4. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Dil-kültür İlişkisi 10
2.5. Yabancı Dil Öğretimi Uygulamasına Başlama Yaşı 16
2.6. Yabancı Dil Öğretimi Uygulamasında Kritik Dönemler 19
2.7. Yabancı Dil Öğretiminde Kritik Döneme Karşı Ve Kritik Dönemi Savunan Görüşler 21
2.8. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde "Çocuk" Etkeni 24
2.9. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Anne-baba Tutumu 28
2.10. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Yabancı Dil Öğretmeni 31
2.11. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Uygun İçerik ve Dersin İşlenişi 35
2.11.1. Uygun İçerik 35

2.11.2. Dersin İşlenişi 36
2.12. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamalarının Çocuğa Sağlayacağı Faydalar 38

BÖLÜM III

DÜNYADA ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ UYGULAMASINA BAKIŞ

3.1. Dünya Ülkelerinde Öğretilen Yabancı Diller 41
3.2. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Günümüz Dünyasındaki Genel Durumu 43
3.3. Avrupa'da Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamasına Genel Bir Bakış 46
3.4. Avrupa Ülkelerinde Öğretilen Diller ve Avrupa'da Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimine Başlama Yaşı 48
3.5. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Almanya'daki Durumu 51
3.6. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Fransa'daki Durumu 53
3.7. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Belçika'daki Durumu 54
3.8. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin İspanya'daki Durumu 55
3.9. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin İtalya'daki Durumu 55
3.10. Ülkemizdeki Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamasının Genel Durumu 56

BÖLÜM IV

ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE İLKELER, YÖNTEMLER VE TEKNİKLER

4.1. Yabancı Dil Öğretim İlkeleri 61
4.1.1. Öğrenciye (çocuğa) Uygunluk İlkesi 62
4.1.2. Yaşama Yakınlık İlkesi 62
4.1.3. Yaparak-Yaşayarak Öğrenme İlkesi 63
4.1.4. Somuttan Soyuta İlkesi 63
4.1.5. Basitten Karmaşığa (kolaydan zora) İlkesi 64
4.1.6. Yakından Uzağa İlkesi 64
4.1.7. Bilinenden Bilinmeyene İlkesi 65
4.1.8. Açıklık İlkesi 65

4.1.9. Güncellik İlkesi 66
4.1.10. Sosyallik İlkesi 66
4.2. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılabilecek Yöntemler 67
4.2.1. Anlatım Yöntemi 68
4.2.1.1. Anlatım Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 69
4.2.1.2. Anlatım Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 70
4.2.1.3. Anlatım Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar 71
4.2.2. Tartışma Yöntemi 72
4.2.2.1. Tartışma Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 72
4.2.2.2. Tartışma Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 73
4.2.2.3. Tartışma Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar 74
4.2.3. Örnek Olay Yöntemi 74
4.2.3.1. Örnek Olay Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 75
4.2.3.2. Örnek Olay Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 76
4.2.3.3. Örnek Olay Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar 77
4.2.4. Gösterip-Yaptırma Yöntemi 77
4.2.4.1. Gösterip-Yaptırma Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 78
4.2.4.2. Gösterip-Yaptırma Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar . 79
4.2.4.3. Gösterip-Yaptırma Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar 79
4.2.5. Problem Çözme Yöntemi 79
4.2.5.1. Problem Çözme Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 80
4.2.5.2. Problem Çözme Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 81
4.2.5.3. Problem Çözme Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar 81
4.2.6. Proje Yöntemi 82
4.2.6.1. Proje Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 82
4.2.6.2. Proje Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 83
4.2.6.3. Proje Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar 83
4.2.7. Bireysel Çalışma Yöntemi 84

4.2.7.1. Bireysel Çalışma Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 84
4.2.7.2. Bireysel Çalışma Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 84
4.2.7.3. Bireysel Çalışma Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar 85
4.3. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılabilecek Teknikler 85
4.3.1. Grupla Öğretim Teknikleri..... 86
4.3.1.1. Beyin Fırtınası Tekniği..... 86
4.3.1.1.1. Beyin Fırtınası Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 87
4.3.1.1.2. Beyin Fırtınası Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 88
4.3.1.1.3. Beyin Fırtınası Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar..... 88
4.3.1.2. Soru-Cevap Tekniği 89
4.3.1.2.1. Soru-Cevap Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 89
4.3.1.2.2. Soru-Cevap Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 90
4.3.1.2.3. Soru-Cevap Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar 91
4.3.1.3. Rol Oynama Tekniği 92
4.3.1.3.1. Rol Oynama Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 92
4.3.1.3.2. Rol Oynama Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 93
4.3.1.3.3. Rol Oynama Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar 94
4.3.1.4. Drama Tekniği 94
4.3.1.4.1. Drama Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 96
4.3.1.4.2. Drama Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 96
4.3.1.4.3. Drama Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar 97
4.3.1.5. Eğitsel Oyunlar Tekniği 97
4.3.1.5.1. Eğitsel Oyunlar Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 98
4.3.1.5.2. Eğitsel Oyunlar Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 98

4.3.1.5.3. Eğitsel Oyunlar Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar ... 99
4.3.1.6. Öykü Oluşturma Tekniği ... 99
4.3.1.6.1. Öykü Oluşturma Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar ... 99
4.3.1.6.2. Öykü Oluşturma Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar ... 100
4.3.1.6.3. Öykü Oluşturma Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar 100
4.3.1.7. Gösteri Tekniği ... 100
4.3.1.7.1. Gösteri Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar ... 101
4.3.1.7.2. Gösteri Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar ... 102
4.3.1.7.3. Gösteri Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar ... 102
4.3.1.8. Benzetim Tekniği ... 103
4.3.1.8.1. Benzetim Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar ... 103
4.3.1.8.2. Benzetim Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 104
4.3.1.8.3. Benzetim Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar ... 104
4.3.1.9. İkili ve Grup Çalışmaları Tekniği ... 105
4.3.1.9.1. İkili ve Grup Çalışmaları Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar ... 105
4.3.1.9.2. İkili ve Grup çalışmaları Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar ... 106
4.3.1.9.3. İkili ve Grup çalışmaları Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar ... 106
4.3.2. Bireysel Öğretim Teknikleri ... 107
4.3.2.1. Programlı (Programlaştırılmış) Öğretim ... 107
4.3.2.1.1. Programlı Öğretim Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar ... 108
4.3.2.1.2. Programlı Öğretimin Uygulamasındaki Sınırlılıklar ... 108
4.3.2.2. Bilgisayar Destekli Öğretim ... 109
4.3.2.2.1. Bilgisayar Destekli Öğretimin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar ... 110
4.3.2.2.2. Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar ... 110

4.3.2.2.3. Bilgisayar Destekli Öğretimin Uygulamasındaki Sınırlılıklar..... 111
4.3.2.3. Bireyselleştirilmiş Öğretim..... 111
4.3.2.3.1. Dönüşümlü Günlük Çalışmalar..... 112
4.3.2.3.2. Beceri Geliştirme Çalışmaları..... 112
4.3.2.3.3. Planlı Grup Çalışmaları..... 113
4.3.2.3.4. Düzey Geliştirme Çalışmaları..... 113
4.3.2.3.5. Bireyselleştirilmiş Öğretimin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 113
4.3.2.3.6. Bireyselleştirilmiş Öğretim Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar..... 114
4.3.2.3.7. Bireyselleştirilmiş Öğretimin Uygulamasındaki Sınırlılıklar..... 114
4.3.2.4. Tutor Destekli Öğretim..... 114
4.3.2.4.1. Tutor Destekli Öğretimin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 115
4.3.2.4.2. Tutor Destekli Öğretim Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar..... 115
4.3.2.4.3. Tutor Destekli Öğretimin Uygulamasındaki Sınırlılıklar..... 116
4.3.3. Sınıf Dışı Öğretim Teknikleri..... 116
4.3.3.1. Gözlem..... 116
4.3.3.1.1. Gözlem Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 117
4.3.3.1.2. Gözlem Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar..... 118
4.3.3.1.3. Gözlem Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar..... 118
4.3.3.2. Gezi..... 119
4.3.3.2.1. Gezi Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 119
4.3.3.2.2. Gezi Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar..... 120
4.3.3.2.3. Gezi Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar..... 121
4.3.3.3. Görüşme..... 121
4.3.3.3.1. Görüşme Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar..... 122

4.3.3.3.2. Görüşme Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 122
4.3.3.3.3. Görüşme Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar. 123
4.3.3.4. Ev Ödevleri 123
4.3.3.4.1. Ev Ödevleri Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 123
4.3.3.4.2. Ev Ödevleri Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 125
4.3.3.4.3. Ev Ödevleri Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar 125
4.3.3.5. Sergi 126
4.3.3.5.1. Sergi Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 126
4.3.3.5.2. Sergi Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar 127
4.3.3.5.3. Sergi Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar 127

BÖLÜM V

ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE OYUN

5.1. Oyun Kavramı 129
5.2. Yabancı Dil Öğretiminde Oyun Kullanımının Sağlayacağı Yararlar 130
5.3. Oyunun Çocuk Gelişimindeki Yeri Ve Önemi 131
5.4. Oyunun Yabancı Dil Öğrenimindeki Yeri Ve Önemi 132
5.5. Oyunun Etkili Kullanımı ve Oyun Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar 133
5.6. Yabancı Dil Öğretiminde Oyunun Uygulanma Güçlükleri 134
5.7. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılabilecek Oyunlar 135
5.7.1. Araç-Gereçleri Öğretme Oyunu 136
5.7.2. Kendini Tanıtma Oyunu 138
5.7.3. Meslekleri Öğretme Oyunu 140
5.7.4. Kelime Türetme ve Öğretme Oyunu 141
5.7.5. Son Harf Oyunu 143
5.7.6. Sözcük Türlerinin Öğretilmesi Oyunu 144
5.7.7. Boşluk Doldurma Oyunu 145
5.7.8. Nerede Oyunu 145

5.7.9. Diyalog Tamamlama Oyunu 146
5.7.10. Tekerleme Ve Şarkı Öğretimi 147

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç 149
6.2. Öneriler 151

KAYNAKÇA 154
ÖZGEÇMİŞ 161

KISALTMALAR LİSTESİ

AB : Avrupa Birliği

AÖF : Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi

CLİL : İçerik ve Dil Entegreli Öğrenme

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurumu

TED : Türk Eğitim Derneği

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

TÜBİTAK : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

UNESCO : Birleşmiş Uluslar Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1: Araç-gereçleri tanıtma oyunu “MİROİR” 136
Şekil 2: Araç-gereçleri tanıtma oyunu “LA TABLE ET LA CHAİSE” 137
Şekil 3: Araç-gereçleri tanıtma oyunu “LE CHAT” 137
Şekil 4: Araç-gereçleri tanıtma oyunu “L’ORDİNATEUR” 138

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çağımız teknoloji, iletişim ve bilgi çağıdır. Bireyler ve toplumlar bilgiye ulaşmak için çok çaba, zaman ve enerji harcamaktadır. Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması, sınırların kaldırılması gibi birçok gelişmenin ve küreselleşmenin etkisiyle, yabancı dile duyulan ihtiyaç günden güne önem kazanmıştır ve dünya genelinde önemli bir olgu haline dönüşmüştür. Bir birey olarak, yabancı dil öğrenme gereğinin herkes farkındadır. Günümüzde küreselleşme; teknolojik, bilimsel, iletişimsel gelişmeleri, ilerlemeleri ve değişmeleri beraberinde getirmektedir ve küreselleşmenin gereği olarak da çağı yakalamak ve çağdaş olmak gerekmektedir.

Küreselleşme anlamında giderek küçülen dünyamızda, ülkeler arasındaki sınırlar önemini yitirmiş, diller ve kültürler arası etkileşim daha önce hiç olmadığı kadar hız kazanmıştır. Serbest dolaşım kolaylaşrmış ve dünya çapında farklı dildeki ve kültürdeki insanların birbirleri ile etkileşimleri hızlanmış ve kolaylaşmıştır. İnsanlar arasındaki bu etkileşimin başlıca sebebi iletişim alanındaki gelişmeler, siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel değişimler ve eğitim alanındaki gelişmelerdir ve bu gelişme ve değişmelerin sebep olduğu göçlerdir. Bu nedenle dünya ülkeleri, bu ülkelerin konuştuğu diller ve bu dillerin taşıdığı kültürler gün geçtikçe birbirlerine daha çok yakınlaşmaktadır. Bu yakınlaşma da kültürler ve diller arası etkileşimi kaçınılmaz kılmaktadır. Bu yakınlaşma ve etkileşim, çok dilliliğin ve çok kültürlülüğün ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Çok dillilik ve çok kültürlülük etkisini, sınırlarını tamamen kaldırmış olan ve serbest dolaşım hakkı tanıyan Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde ağırlıklı olarak gösterebilmektedir. Çok dillilik ve çok kültürlülükle baş edebilmek ve hızlı gelişimleri ve ilerlemeleri yakalayabilmek için Avrupa'da yabancı dille ilgili ciddi düzenlemeler yapılmaktadır. Avrupa Konseyi dil kirliliğinin önlenmesi, Avrupa vatandaşlarının ulusal benliğini ve bilincini yitirmemesi, dil ölümlerine engel olunması, diller ve kültürler arası farklılıkların ortadan kalkması, her Avrupa vatandaşının birkaç farklı dil edinmesi ve Avrupa vatandaşlarının farklı kültürlere, dillere ve yabancılara karşı hoşgörülü ve anlayışlı olması için *Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı'*nı, *Dil Gelişim Dosyası Projesi'*ni tanıtarak *Avrupa Diller Yılı'*nı kutlamaya başlamıştır. Bu etkinliklerle Avrupa Konseyi çok dilliliğe ve çok kültürlülüğe, birden fazla yabancı dil öğreniminin önemine

vurgu yapmıştır. Dünya ve AB, ancak erken yaşta yabancı dil öğretimine etkin olarak başlamalarıyla çok dilliliğe ve çok kültürlülüğe ayak uydurabilir ya da çok dillilik ve çok kültürlülükle baş edebilirler. Çünkü bir kültürün oluşumundaki en önemli unsur dildir. Bir dil kendi kültürünü içinde barındırmakta ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktadır. Her dilin kendine ait bir kültürü bulunmaktadır ve o dil konuşulduğu sürece, o kültür de yaşayabilmektedir. Dil ayakta durduğu sürece kültürünü de ayakta tutabilmekte ve dil kendi taşıdığı kültürü en iyi kendi ifade edebilmektedir. Dil gelişmiş ise, o dilin kültürü de gelişmiş demektir. Bir insanın ana dilini iyi tanıması, anlaması, konuşması ve bilmesi kültürünü de iyi tanıması ve bilmesi anlamına gelmektedir. Erken yaşta öğretilecek bir yabancı dil de ana dilin daha iyi anlaşılmasını ve hissedilmesini sağlayacaktır. Ne kadar erken yaşta yabancı bir dil öğrenilirse, ana dil ve o dilin taşıdığı kültür de o kadar iyi anlaşılabilmekte, tanınabilmekte ve benimsenmektedir.

Farklı ülkeler arasındaki iletişim giderek hız kazanmaktadır. Hızla gelişen dünyamızda neredeyse bütün ülkeler birçok konuda birbirleri ile iletişim durumundadır. Dünya ülkelerinin çağı yakalamak, uluslar arası ve ekonomik ilişkilerini yürütebilmek, sosyal, teknolojik, siyasal, kültürel, eğitimsel ve bilimsel alanlarda birbirleri ile bilgi alışverişinde bulunabilmek için her an iletişime geçebilmeleri gerekmektedir. Günümüzde iletişim, en çok görsel, işitsel, yazılı basın ve bilgisayar aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Bütün bu gelişmelerin, ilerlemelerin ve değişimlerin takip edilebilmesi ve diğer ülkelerle iletişime geçilebilmesi için en az bir yabancı dil bilmek gerekmektedir. Bunların hepsinin daha etkin yapılabilmesi için de erken yaşta yabancı dil öğretimi olgusu önemli bir olgu haline dönüşmektedir.

Yabancı dil bilgisinin ve becerisinin önemi uluslar arası ilişkilerine önem veren ve ulusal bilincini ve benliğini korumak isteyen her ülkede yankı bulabilmektedir. Yabancı bir dil öğrenilirken, o dilin taşıdığı kültür de beraberinde öğrenilmektedir. Bu nedenle erken yaşta yabancı dil öğretimi dünyada kültürlenme sürecinin bir parçası niteliğindedir ve her türlü gelişmenin, ilerlemenin ve değişmenin en önemli anahtarıdır. Günümüz dünyasında hızla yayılan çok dillilikle ve çok kültürlülükle baş edebilmenin en etkili ve en hızlı yoludur.

Erken yaşlarda öğrenilecek olan bir yabancı dil, çocuğun gelişimine büyük katkılar sağlayacaktır. Ayrıca çocuğun bilişsel gelişimine katkıda bulunacağı belirtilmektedir. Çocuk, tek dil bilen ve sadece kendi diline ve kültürüne önem veren çocuklara göre daha geniş bir kültür anlayışına sahip olabilmektedir. Kendi dili ve kültürünün yanında yabancı bir dil ve kültürü tanıyan bir çocuk, uluslararası dillere ve

kültürlere daha anlayışlı yaklaşmakta ve uluslararası dilleri ve kültürleri tanıması daha kolay olmaktadır. Yabancı dil öğretiminin anadille beraber sunulması da, hedef dildeki becerilerin gelişmesini ve anadil edinim sürecinin hızlı olmasını sağlayacaktır. Çocuğun ileriki dönemlerde birçok alanda başarılı olmasına katkıda bulunacaktır. Erken yaşta yabancı dil öğretimi beynin farklılıkları anlayabilmesine, farklılıklar arasında bağlantı kurabilmesine, farklı kültürleri ve dilleri tanıyıp aralarındaki farklılıkların farkına varabilmesine, her türlü öğrenmeye kolaylık sağlayarak öğretimin kalitesini yükseltmesine ve çocuğun kendi düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmesine olanak tanıyacaktır. Çocuğun hedef dili konuşan ülkenin kültürü, tarihi, insanları, eğitimi, diğer toplum ve ülkelere karşı bakış açısı, gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi olabilmesini sağlayacaktır.

Günümüzde bir yabancı dil bilmek gelişen koşulları, hızlı gelişmeleri, ilerlemeleri ve değişimleri takip edip yakalayabilmek için yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle erken yaşta yabancı dil öğretimi, dünya genelinde çok tartışılan, yazılan ve çok önemsenen bir olgu haline gelmiştir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin dünya genelinde tartışılmasının, yazılmasının ve önemsenmesinin siyasal, kültürel, ekonomik, sosyal ve eğitimsel gibi sebepleri bulunmaktadır. Bununla ilgili Nuran ASLAN: “Dünyadaki siyasal, ekonomik, sosyal kültürel gelişmeler çok dilliliğin ve çok kültürlülüğün benimsenmesine neden olmuştur. Bu durum ise, erken yaşlarda birinci yabancı dil öğretimine başlanmasını gerekli kılmıştır (Aslan,2003)’’ diye vurgu yapmıştır. Hızla gelişen dünyamızda ikinci hatta üçüncü bir dil öğrenimi olmazsa olmaz bir kural haline dönüşmüş durumdadır.

Bu çalışmada sadece erken yaşta yabancı dil öğretimi değil, aynı zamanda erken yaşta yabancı dil öğretiminin dünyadaki, Avrupa’daki, Avrupa’nın bizim için önemli olan birkaç ülkesindeki ve ülkemizdeki genel durumdan söz edilmektedir. Aynı zamanda erken yaşta yabancı dil öğretiminde çocuğun durumundan, anne-baba tutumundan, dil-kültür ilişkisinden, yabancı dil öğretmeninin durumundan, kullanılması gereken uygun yöntem ve tekniklerden, oyunlardan söz edilmekte ve erken yaşta yabancı dil öğretimine doğrudan etkisi ve katkısı olan konulara da değinilmektedir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Erken yaşta yabancı dil öğretimi çocuğun düşünme esnekliğini, dinleme ve anlama yetisini geliştirmektedir. Çocuğun insanlarla daha rahat iletişim kurmasını

sağlamaktadır. Çocuğun zihnini diğer kültürlere açmakta ve diğer kültürleri daha iyi anlamasına olanak tanımaktadır. Çocuğun yaşamını kolaylaştıracak ve çocuğa oldukça geniş ufuklar açacak olan yabancı dilin erken yaşta öğrenilmesinde çok büyük fayda bulunmaktadır.

Türkiye'de çok az sayıdaki yabancı okullar ve özel kolejler dışındaki ilk ve orta öğretimin hiçbirinde yeterli ve etkin bir yabancı dil öğretimi görülmemektedir. Sekiz yıl kesintisiz eğitimin başlamasıyla yabancı dil öğretimi daha erken yaşlara indirilmiştir yani dördüncü sınıftan itibaren yabancı dil dersi verilmeye başlanmıştır. Yabancı dilin dördüncü sınıftan itibaren öğretilmesi de yetersiz kalmaktadır.

Bu bağlamda araştırmanın amacı; yabancı dil öğretimini daha alt sınıflara hatta anaokuluna hatta daha da erken yaşlara indirgemek ve çocukların çok erken yaşlarda yabancı dille ve yabancı kültürlerle tanışmasını sağlamak ve bunu sağlarken de kullanılabilecek yöntem ve teknikleri özümsemektir. Çok erken yaşlarda öğrenilecek olan yabancı dilin, ne kadar önemli olduğunu vurgulamak ve bunun zaman içinde çocuğa getireceği yararlara değinerek kültürler arası farklılıkları daha aza indirgeyeceğine dikkati çekmektir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Dünya hızla küreselleşmeye devam ettikçe erken yaşta yabancı dil öğretimi siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, bilimsel ve eğitimsel alanlarda çok yararlı olabilmektedir. Ayrıca erken yaşta yabancı dil öğretimi çocuğun insanlarla iletişimini kolaylaştırmakta, ufkunu genişletmekte ve çocuğa diğer kültürleri tanımada kolaylık sağlamaktadır.

Dünya ve AB ülkelerinde artık çok erken yaşlarda çok dillilik söz konusudur ve bu da çok kültürlülüğü beraberinde getirmektedir. Ülkemizde ise hala ilköğretim dördüncü sınıfından itibaren yabancı dil öğretilmeye çalışılmaktadır ve bu da farklı kültürleri daha iyi, daha kısa zamanda ve daha rahat tanımada yetersiz kalmaktadır. Bu bakımdan araştırmanın önemi; ülkemizde de çok erken yaşlarda yabancı dil öğretiminin önemine dikkati çekmektir ve yabancı dilin, daha doğru seçilecek ve kullanılacak olan yöntem ve tekniklerle öğretilmesine ışık tutmaktır.

1.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada kullanılan yöntem; bilgiler toplandıktan sonra tümevarım olup öncelikle erken yaşta yabancı öğretiminin önemine, çocuğa sağlayacağı faydalara, anne-baba tutumuna ve yabancı dil öğretmenine değinilmiştir. Dünya ve AB ülkelerindeki erken yaşta yabancı dil uygulamalarından söz edilmiştir. Ayrıca çok dilliliğe, çok kültürlülüğe, erken yaşta dil öğretiminin kültürler arası etkileşimine değinilmiştir. Birçok sayıda kaynak tarandıktan sonra yabancı dil öğretiminde etkili ve doğru kullanılabilecek yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Söz konusu araştırmada; okullarımızda sadece dördüncü sınıftan itibaren yabancı dil öğretiminin verilmesi ve daha erken yaşlarda yabancı dil dersleri veren okulların çok az sayıda olması, bu okullarda çok erken yaşlarda yabancı dil derslerinde kullanılabilecek yöntem, teknik ve araç-gereçlerin ve bunlarla ilgili olan bilgilerin sınırlı olmasıdır.

BÖLÜM II

ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ

Dil ile kültür arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Bu bakımdan çok dilliliği ve çok kültürlülüğü oluşturan dil ve kültürün ne olduğundan, dilin nasıl ortaya çıktığından, erken yaşta yabancı dil öğretiminin ulus ve insan hayatındaki öneminden, erken yaşta yabancı dil öğretiminde dil-kültür ilişkisinden söz etmekte fayda görmekteyim.

2.1. Dil nedir?

İnsanlar ilk çağlardan bu yana birbirlerine bir şeyler aktarma ihtiyacı duymuştur. Bu ihtiyaç da dili meydana getirmiştir. Dilden önce insanlar fiziksel özelliklerini kullanarak isteklerini birbirlerine aktarabilmişlerdir. Aynı toplulukta yaşayan veya aynı ulustan olan insanların anlaşabilmelerini sağlayan en gelişmiş iletişim aracı olan dil sayesinde insanlar bilgilerini saklayıp yeni nesillere aktarabilmişlerdir. Dilin kaynağı çok eskilere dayanmaktadır ve dilin kendinden doğma kuralları bulunmaktadır. Dil, toplumun ortaklaşa meydana getirdiği ve kullandığı canlı bir varlık, sosyal bir kurum niteliğindedir. Dil; duygu, düşünce ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak, başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir araçtır. İnsanın başka insanlarla iletişimde bulunmak amacıyla ortaya koyduğu her türlü etkileşimdir. Dil, sadece iletişim kurmakla kalmamakta, aynı zamanda bu iletişim sonucu doğan kültürü de gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktadır. Dil, kendi başına yaşayamaz, bireyin ya da bireylerin kullanımı ile gerçekleşebilmektedir. Dolayısıyla bireyler, dili kendi gereksinimlerine göre istedikleri amaçla, istedikleri gibi kullanabilmekteler.

Dille ilgili birçok tanımla karşılaşmak mümkündür. “Dil insanlara özgü olan, iletişimi sağlamada araç olarak kullanılan, sesler, semboller ve sözcükler gibi temel birimleri içine alan sistemdir (cygm.meb.gov.tr’’. *Kültür Kuramı* kitabının yazarı Nermi UYGUR: “Dil, kaynağını insanın günlük yaşamda karşılaştığı kendince önemli bir soruya aydınlık sağlamak arayışından başka bir yerde aramak boşunadır. Dil, insan olarak yazgım benim; dil var olma koşulum benim; öğrenmesiz, alışmasız, yinelemesiz edinemem dili (Uygur,1984, s.13-14)’’ diye dili tanımlamaktadır. Dilin en önemli yanı,

insan dünyasında aracılık etmek, insanı insanla birleştirmektir. *Sözün Ötesi* kitabının yazarı Akşit GÖKTÜRK de dili: "İnsanın, içinde var olduğu dünyayı bulgulama, anlama betimleme aracıdır (Göktürk,2002, s.175)'' diye tanımlamıştır. *Dil-kültür Bağlantısı* kitabının yazarı Bedia AKARSU ise dili: "Yaşamın bütün alanlarında, günlük yaşamın en yalın olaylarında, bilimde, gelenek ve törelerde, inançlarda ortaya çıkar; dil her türlü maddesel yaşamın, tekniğin, ekonominin de koşuludur; dinde, hukukta, felsefe ve sanatta yeri vardır (Akarsu,1998, s.80) '' diye vurgulamıştır.

2.2. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Ulus ve İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi

Küreselleşen dünyamızda dillerin ve kültürlerin etkileşimi sonucu çok dillilik ve çok kültürlülük varlıklarını somut bir şekilde hissettirmektedir. Çok dillilik ve çok kültürlülüğün içinde kendi dilimizi ve kültür mirasımızı canlı tutabilmek, geniş kitlelere yayabilmek çok çaba ve enerji gerektirmektedir. Kendi dilimizi ve kültür mirasımızı canlı tutabilmenin en etkili yoluysa farklı kültürleri ve farklı dilleri çok iyi tanıyabilmeden ve çok iyi anlayabilmeden geçmektedir. Ana dille beraber ikinci bir dilin öğretilmesi hem ana dilin hem de kültürün daha iyi tanınmasını ve anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu nedenle erken yaşarda başlatılan yabancı dil öğretimi, ana dilin daha iyi kavranmasına ve anlaşılmasına katkıda bulunacaktır.

Dilin hayatımızdaki yeri ve öneminden Feyza HEPÇİLİNGİRLER de üzerinde çok durmuştur. Özellikle de dilimize giren ve hızla yayılan yabancı kelimelerin üzerinde çok durmuştur.

> Herhangi bir gün, herhangi bir caddeden, sokaktan geçerken, herhangi bir yere bakarken gördüklerinizin, duyduklarınızın sizi rahatsız ettiği zamanlar olur mu? Artık bu ülkeye ait olmadığınız, bu ülkenin de sizin, çocuklarınızın, sevdiklerinizin ülkesi olmaktan hızla uzaklaştığı gerçeğinin kafanıza dank ettiği günler… Hele bu ülkeden başka gidecek, sığınacak yeriniz yoksa… Dışlandığınızı, yabancılaştığınızı dayanılmaz bir ağırlıkla duyuyorsanız… Nereye bakarsanız bir yenilmişlik, teslim olmuşluk… Yaşamınıza el konduğunu, o biricik yaşam hakkınızın, içinde bulunmak bile istemediğiniz bir dünyada yaşamaya mahkûm edilerek elinizden zorbaca alındığını görüyorsanız…(Hepçilingirler, 2004, s. 23).

Gerçekten de bir insanın, dilini hiç bilmediği yabancı bir ülkede olması ve çevresinde de hiç anlamadığı bir dille konuşan yığınla insanın bulunması, o insanın

kesinlikle yapayalnız olduğu düşüncesine kapılmasına neden olacaktır. Bu bakımdan HEPÇİLİNGİRLER; bir ulus dilini kaybederse, o ulusun insanlarının kendilerini nasıl hissedeceklerini ve neye uğrayacaklarını vurgulamaya çalışmıştır. Bu bağlamda erken yaşta yabancı dilin ana dille beraber öğretilmesiyle ana dil daha iyi anlaşılıp daha fazla değer kazanacaktır. Yabancı dil ise, ana dilin daha iyi kavranmasına, daha fazla değer kazanmasına katkıda bulunmuş olacaktır.

Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk de dilin ulus ve toplum için ne kadar önemli olduğunun bilincindeydi ve bu bakımdan Türk Dili'ne çok önem vermiş ve doğru, anlaşılır, yabancı kelimelerden arındırılmış bir şekilde öğrenilmesi için çok çaba sarf etmiştir. Dile bu kadar önem vermesi, onun ne kadar ulu ve ileri görüşlü olduğunun bir kanıtıdır. Çünkü dilini kaybetmiş bir ulusun veya bir toplumun ulusal benliğini, ulusal değerlerini, özünü, daha doğrusu her şeyini kaybetmiş olacağının farkındaydı. Çünkü dil, ulusal birliği kuran en önemli öğedir. Ulusun kültürünü ve tarihini gelecek nesillere aktararak tarih bilincini oluşturmaktadır (www.msxlabs.org) . Dil kullanılarak bir ulusun özellikleri yeni nesillere aktarılabilmektedir. Dilin kendi canlılığı ve sosyal oluşu, ulusu da canlı ve bir arada tutmaktadır. Bir dil, kullanılmazsa ortadan kalkabilmektedir. Konuşulmayan, yazılmayan bir dilin devam etmesi, nesiller boyunca var olması söz konusu değildir. Dil, düşünmenin aracıdır, düşünmeyen insanların fikir üretme gibi bir şansları bulunmamaktadır. Dil ile düşünce arasındaki bu sıkı bağ, ulusal bilincin oluşmasında, bu duyguların geniş kitlelere yayılmasında birinci derecede önemlidir. Her ulus ancak kendine özgü bir dille ulusal hislerini güçlendirip yayabilir. Bununla ilgili Atatürk 2 Eylül 1930'da kendi el yazısı ile "Milli his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin milli ve zengin olması, milli hissin gelişmesinde başlıca müessirdir. Türk dili, dillerin en zenginlerindendir, yeter ki bu dil şuurla işlensin. Ülkelerini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk milleti dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır (Atatürk, içinde: Sinanoğlu, 2009, s. 37)". Atamız ulusal hissin gelişmesinde dilin ne kadar önemli olduğunu vurgulamıştır.

Dil, her bir alanın özel gereksinimleri ve koşulları ile kendi çevresini ve yönünü belirlemekte ve ona göre gelişmektedir. İnsan olarak insan bilincini meydana getirmektedir. Dil olmadan varlığımız anlamsız hale gelmektedir. Bir toplumun kültür ve düşünce varlığının sürebilmesi için geleceğe de köprü olmaktadır. İnsanlığın evrensel bilgi birikimine daha birçok yenilikler ekleneceğinden dilin gelişmesini durdurmak düşünülebilecek bir şey değildir. Dilin iyi bir gelişme kaydetmesi, kültür ve düşünce

varlığının sürebilmesi için ana dille beraber erken yaşta yabancı dil öğretiminin hızlandırılması gerekmektedir.

Erken yaşta yabancı dil öğretimi; küreselleşme, iletişim teknolojileri alanlarındaki gelişmeler ve sınırların kaldırılması gibi siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeler AB ülkelerinde çok dilliliğin kabul edilmesine sebep olmuştur (Aslan, 2003). Bu bakımdan çok dilliliğe ve çok kültürlülüğe ayak uydurabilmenin en etkili yolu, erken yaşlarda yabancı dil öğretimine başlanılmasından geçmektedir. Bir ulusun kendi dilini ve kültürünü daha iyi anlaması, tanıması ve kendi kültürünün bilincine varması, kendi kültürünü daha iyi ifade edebilmesi, kendi dilini ve kültürünü geniş kitlelere yayabilmesinde erken yaşta yabancı dil öğretiminin birinci derecede önemi bulunmaktadır.

2.3. Kültür Nedir?

Kültür; gerek bireyin gerekse toplumun geçmişini, şimdisini, geleceğini belirleyen bir etkinlikler, değişmeler ırmağıdır. Kültür, insanın ortaya koyduğu, içinde insanın var olduğu tüm gerçeklik demektir. Ünlü kültür kuramcısı Raymond WİLLİAMS kültür terimine dair yüz altmış dört farklı tanım olduğunu belirterek İngiliz dilindeki en karmaşık iki-üç kelimeden birisi olduğunu belirtmektedir (Williams, içinde: AÖF, sosyolojiye giriş, 2009, s. 99-100). Bu bakımdan birkaç yazar ve düşünürün kültürle ilgili yapmış oldukları birkaç farklı tanımın yazılmasında fayda bulunmaktadır. Parekh: “Kültür, tarih içerisinde yaratılan bir anlam ve önem sistemi ya da başka bir değişle bir grup insanın bireysel ve toplu yaşamlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları bir inançlar ve adaletler sistemidir. İnsan yaşamını anlamanın ve düzenlemenin bir yoludur (Parekh, içinde: AÖF, sosyolojiye giriş, 2009, s. 100)” diye tanımlamaktadır. Atatürk: “Kültür dediğimiz zaman, devlet yaşamında, düşün yaşamında, ekonomik yaşamda yapabilecekleri şeylerin bileşkesini anlatmak istiyoruz ki uygarlıktan başka bir şey değildir (Atatürk, içinde: Göktürk, 2002, s. 183)’’ diye kültürü tanımlamıştır. Ayrıca atamız kültürü “okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden anlam çıkarmak, bilinçlenmek, düşünmek, zekâyı eğitmek... (Atatürk, içinde: Göktürk, 2002, s. 184)’’ olarak da vurgulamıştır. Atatürk kültürü toplum üyelerinin yalnız geçmişte yaptıklarının değil, yapabileceklerinin de bir bileşkesi olarak geleceğe yönelik biçimde betimlemiş ve çağdaş kültürün üretilmesinde hiç kuşkusuz

uluslar arası ölçülerle donanmış gerçek bilim adamlarının, sanatçıların, eğitimcilerin payının olacağını vurgulamıştır.

Kültür denince; insan dünyasını taşıyan, insan varlığını gördüğümüz her şey anlaşılabilir. Kültür; doğanın insanlaştırılma biçimi, bu insanlaştırmaya özgü süreç ve verimdir. İnsan var oluşunun nasıl ve ne olduğudur. İnsanın nasıl düşündüğü, duyduğu, yaptığı ve ne istediğidir. İnsanın kendine nasıl baktığı, özünü nasıl gördüğüdür. Değerini, ülkülerini, isteklerini nasıl düzenlediği, insanın ne tür bir yaşama üslubu, ne tür bir var olma programı, ne tür bir eylem kalıbı benimsediğidir. Teknik, ekonomi, hukuk, estetik, bilim, devlet, yöntem, örgütler, dernekler, kurumlar, tüm kendilerine ilişkin şeylerle birlikte, insanlar arasındaki her çeşit karşılıklı etkileşimlere, her türlü yapıt ve yaratma alışkanlıklarına, bütün manevi ve maddi yapıt ve ürünlere kültür denebilir. Pico'ya göre Yaradan şöyle seslenir ADEM'e: "Kendini kendi bildiğin biçimde donatasın diye belirli bir kalıpla, özel hiçbir kalıtımla bezemedik seni; kendi ustabaşın, kendi mimarın olmak şerefi senin olsun diye yaptık bunu (Pico, içinde: Torun, 2006)''. Bundan şu anlaşılıyor ki; insan bir kültür varlığıdır ve insanı hayvandan ayıran bu kültürlülüktür. Hayvan doğanın kendisi için önceden belirlemiş olmadığı hiçbir şeyi gerçekleştiremez. Fakat insan kültür yaratır kendine, bu kültür de insanı geliştirir. Bu açıdan kültür için toplumsaldır, öğrenilir, değişebilir, aktarılır ve süreklidir, ihtiyaç gidericidir, kurallar sistemidir, bütünleştiricidir denebilir. Tek kişi düzeyde kültür, bireysel bir yapıdır. Ulus düzeyindeyse, tarihselliğin damgasını taşıyan, gelecek nesillere aktarılan, insanlar arası, nesnel, ortaklaşa bir halk, bir devlet varlığı olarak görünür. Kültür olmayınca insanda olmayacağına göre, insanın kültür üretip kültürce üretildiği, kültür taşıyıp kültürce taşındığı temel gerçeği, insan olarak insan varlığının en başta gelen var olma koşuludur. Bu bilgiler ışığında dil-kültür ilişkisinin erken yaşta yabancı dil öğretimindeki durumundan söz etmek istiyorum.

2.4. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Dil-Kültür İlişkisi

Dil-kültür ilişkisi, üzerinde durulması gereken çok önemli bir konudur. Çünkü dil ve kültürün bir toplum ve bir ulus için hayati derecede önemi bulunmaktadır. Hayati derecede önemlidir çünkü dilini kaybetmiş bir toplum önce kimliğini, sonra benliğini ve en sonunda kültürünü kaybedecektir. Kimliğini, benliğini ve kültürünü kaybetmiş bir toplumsa diğer toplumlar tarafından ezilmeye ve hatta yok olmaya mahkûmdur. Mahmut Tali ÖNGÖREN bunu şöyle dile getirmektedir;

> Devlet ve hükümet adamları, siyasal partilerin temsilcileri ve tüm resmi kurumlarımız dış dünyanın Türkiye'yi haritadan silmek için çeşitli gizli düzenlemeler peşinde koştuklarını yıllardan beri söyleyip durmaktadırlar. Oysa Türkiye'yi dünyadan silmek için başvurulan en etkili ve kestirme düzenleme yine Türkiye içinde ve yine Türkler tarafından gerçekleştiriliyor. Türkçeyi öldürerek, Türkiye'yi öldürmek… (Öngören, İçinde: Hepçilingirler, 2009, s. 62). .

Burada ÖNGÖREN bir dilin yok olmasıyla bir ulusun da yok olacağını vurgulamaktadır. Dili sadece iletişim aracı olarak da görmek bir yanılgıdır çünkü dil iletişim sonucu doğacak olan kültürün nesillere aktarılmasında en önemli ve en sağlam araçlardan biridir. Bu aktarımla beraber toplum içinde sıkı bağlar oluşacak ve dil-kültürün vereceği güçle daha da güçlenecektir. Bu da toplumun ayakta durabilmesine, canlı kalmasına ve bir arada olabilmesine büyük katkı sağlayacaktır.

Bir ulusu bir arada tutan ve ulusa kimliğini veren dildir, kültürdür. Kültür, toplumlarda yaşayan insanlar tarafından yaratılmakta, yaşatılmakta ve paylaşılmaktadır. Paylaşılan yani kabul edilmiş olan tutum ve değerler, o toplumun kültürünü oluşturmaktadır. Bir toplumun kimliğini kaybettirme politikası güden ülkeler veya uygarlıklar, o ulusun önce dilini sonra dinini ve en sonunda kaçınılmaz olan ve bunu doğuran kültürü değiştirirler. Bir toplumun kültürü, o toplumun aynasıdır; dil de o kültürün aynasıdır. Kültür denince ilk akla gelecek olan şey dildir, çünkü dil ulus denilen sosyal varlığı birleştirmektedir. Bir ulusun kimliğinin çözülebilmesi için önce dilinin öğrenilmesi gerekmektedir ve ancak bu şekilde bir ulusun kültürü çok daha iyi anlaşılabilir. Çünkü dil, ulusal hafızanın, ulusal hatıraların, duyguların ve düşüncelerin, bütün maddi ve manevi değerlerin, bütün buluş ve yaratışların ortak hazinesini oluşturmaktadır. Dil, bir toplumun en önemli sosyal varlığıdır. Bir toplumda sosyo-kültürel sistemin gerçekten var olabilmesi için öncelikle bireylerin kişiliğinin ve bireylerin birbiriyle anlaşmak için kullanabileceği ortak bir dilin var olması gerekmektedir. Çünkü toplum yaşamı ancak ortak bir dille mümkündür. Dilsiz hiçbir düşünce var olamaz, insan kendi kendine düşündüğü zaman dahi sözcüklerle yani dil ile düşünmektedir. Dilin sağladığı en önemli başarı kültür yaratmaktır. Dil ve kültür birbirine yapışık, birbirlerinden ayrılmazlar. Humboldt**:** "Ne bireyi dilin karşısında büsbütün özgür olarak kabul etmiş, ne de dili bireyden bağımsız saymıştı. Dille ulusun da birbirleri üzerine aynı şekilde etki yaptıklarını görmüştü. Bunun gibi ne kültürü dilden bağımsız olarak incelemiş, ne de dili kültürün dışında görmüştü.'' (Humboldt, içinde: Akarsu, 1998, s. 81). Diller ve öğeleri bir çağdan ötekine geçerek geldiğinden,

geçmişin şimdiki zamana etkileri, kültürün en derinlerine kadar inebilmektedir. Bir ulusun dili ilkel halinde kalmışsa ve gelişmemişse, kültürü de pek bir ilerleme gösteremez. Kültür bakımından ileri gitmiş, yükselmeler göstermiş bir ulusun dili de o yükselmeye uygun bir şekilde gelişebilmektedir. Düşünce yaşamının yükselmesiyle birlikte dil de yükselmektedir.

Dil birliği, insanların bir arada, toplum veya ulus halinde yaşayabilmelerinin en önemli şartıdır. Dilleri farklı olan, birbirlerini anlama olanakları olmayan insanları bir arada yaşatmak mümkün müdür? Birbirlerini anlamayan insanlar arasında nasıl kültürel bir birlik sağlanabilir? Bir aileyi örnek alalım; bu ailenin temeli olan anne ve babanın dilleri farklı olsun. Bunlardan dünyaya gelen çocukların dili de farklı olsun. Bu insanların aynı çatı altında huzur ve uyum içinde yaşamaları ne kadar mümkün olabilir. Bu açıdan ana dilin ve dilin ne kadar önemli olduğu apaçık ortadadır. Bununla ilgili Türkçe öğretiminin ilk modern temsilcisi, kurucusu sayılan Kaşgarlı Mahmut sözlüğünde kelimelerin anlamını açıklarken, Ömer DEMİRCAN gibi anadil öğretiminde kültür öğesini vurgulamıştır.

> Her kültür, anlatımı ayrı bir dilde bulur; dil, kültürü hem kurar hem de geliştirir. İnsanın anadilini öğrenmesi, kültür edinmesinden başka bir şey değildir. Hiçbir kültür gücü, önemce insanın anadilini öğrenmesiyle, anadilde gelişip serpilmesiyle, anadilde gelişmesiyle aynı kefeye konamaz. Çağımız insanı çok kültürlüdür (Kaşgarlı, 1984, s. 4).

Diyerek dil ile kültürün ayrılmaz olduğunu, kültürün de dilsiz hiçbir anlam ifade etmeyeceğini vurgulamaktadır.

Toplumlar yüzyıllar boyu maddi ve manevi alanda çok değerli eserler üretmişlerdir. Bu eserler gelecek nesillere dil sayesinde aktarılabilmektedir. Bu bakımdan dil, uluslar arasında kültür taşıyabilmektedir. Örneğin; İslamiyet'ten önceki döneme ait destan, koşuk, sağu, savlar, Orhun Yazıtları, Dede Korkut Hikâyeleri, Yunus Emre'nin şiirleri dil sayesinde günümüze kadar ulaşabilmişlerdir. Bunların her biri zaten bir kültür hazinesidir. Örneğin; halk edebiyatı halkın yaşayışının, inanç ve değerlerinin hazinesini oluşturmaktadır. Bu edebiyat doğumdan başlayarak insan hayatının hepsini içine almaktadır. Türk halk edebiyatı aşk, ölüm, hasret, doğa sevgisi, gurbet, anı, din duygusu, alay, kahramanlık, ahlak gibi bütün duyguları işlemektedir. Bunların hepsi kültürümüze ait unsurlardır ve edebiyat vasıtasıyla taşınmaktadır. Edebiyatın en temel malzemesini ise dildir. Bir şair duygu ve düşüncelerini kendi

ulusunun bireylerine ancak dille ulaştırabilmektedir. Bir yazar, bir bilim adamı, bir devlet adamı, bir filozof görüşlerini topluma dil yolu ile yayabilmektedir. Günümüz gençleri de okuyarak ilgili alanla ilgili bilgi sahibi olabilmektedir. Bu bilgilenme de dil sayesinde olabilmektedir.

Dil, ulusal kültürün ilgi alanına giren varlık dünyasını yansıtmakta ve o ulusun yapıp ettiklerinin, duyup düşündüklerinin, görüp bildiklerinin ve tüm betimlemelerinin ortak hazinesini oluşturmaktadır. Konfüçyüs'e: "Bir ülkeyi yönetmeye çağrılsaydınız yapacağınız ilk şey ne olurdu?'' diye soru sormuşlar ve o da şöyle cevap vermiş:

> İşe önce dili düzeltmekle başlardım çünkü dil bozuk olursa, kelimeler düşünceyi anlatamaz. Düşünceler iyi anlatılmazsa, yapılması gereken işler doğru yapılamaz. Görevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve düzen bozulur. Töre ve düzen bozulursa, adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk, ne yapacağını, işin nereye varacağını bilemez. Bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir (Konfüçyüs, içinde: www.msxlabs.org).

Konfüçyüs dil ve kültür arasındaki bağlantıyı zincirleme olayları birbiri ardına katarak dilin önemini vurgulamaktadır. Hepçilingirler de dilin kültür açısından önemini şöyle dile getirmektedir:

> …Kültür, o dili konuşan insanların gelişmişlik düzeyleriyle ilgili değildir. Her dil, türküsüyle, şiiriyle bir kültürdür ve bu kültür yaşatılmalıdır. Küreselleştiği söylenen dünya kimi kültürlerin mezarlığı olmamalıdır; tam tersine farklı kültürlerle renklenen mozaik ne pahasına olursa olsun korunmalıdır… Dil, kültürün neredeyse kaynağına yakın bir yerde durmaktadır. Bir dilin ortadan kalkması değil, yalnızca günlük konuşma düzleminde kalması bile, o kültürün yok oluş sürecinin başlangıcıdır. Başka bir değişle bir kültürü ortadan kaldırmanın en kestirme yolu, o halkın dilini geliştirmesini önlemektir.
> (Hepçilingirler, 2009, s. 77).

Bu nedenle sadece kendi dilini ve kültürünü bilen bir toplum; küreselleşmenin, çok dilliliğin ve çok kültürlülüğün etkisiyle kendi dilinin ve kültürünün yok olma sürecini başlatmış sayılmaktadır ve kendi kültürlerinin mezarını kendi elleriyle açmış olacaktır. Bununla baş edebilmenin en etkili yolu farklı kültürlerin ve dillerin öğretilmesinden geçmektedir, bunun da en etkili yolu ise erken yaşta yabancı dil öğretimine başlanılmasıyla gerçekleştirilebilmektedir.

Dilin zenginliği ya da yoksulluğu, o kültürün zenginliği ya da yoksulluğu anlamına gelmektedir. Dilin sınırlarını, o toplumun kültürü belirlemektedir. İlgi alanı artan, dünyası genişleyen bir kültürün dili de o ölçüde zenginleşebilmektedir. Hayatın her alanında problem alanları genişledikçe, bu problemlere çözümler üretme çabası içerisinde dil de zenginleşmektedir. Ancak hayatın her alanını, kendi diliyle yaşatmak şarttır. Kültürün problemi aynı zamanda dilin problemidir. Kültürün temel problemleri gelişme sürecinin yönü ve içeriği bakımından ortaya çıkmaktadır. Aynı sorunlar dilde de yaşanmaktadır. 18. yüzyılın en önemli düşünürlerinden Humboldt; dil, toplum ve kültür ilişkisi üzerine durmuştur ve Humboldt'a göre toplumun dolayısıyla kültürün geçirdiği tüm evrelerden dil de geçmiştir (Humboldt, içinde: Akarsu, 1998). Bunun sonucu olarak insan topluluklarının yaşamış oldukları olaylar, edinmiş oldukları birikimler, en doğru şekilde dil üzerinde durularak öğrenilebilmektedir. Çünkü toplumlar bütün kültür değerlerini çok büyük ölçüde dillerine yüklemişlerdir. Bu açıdan her dilde kendine ait atasözlerinin, deyimlerinin ve vecizelerinin olması, her dilin ayrı bir inanç yapısının ve bakış açısının olması değişik kültürlere sahip olduklarını göstermektedir. Yine her dilin öfkesini, sevincini, korkusunu, acısını, sevgisini, kederini, saygısını ifade ederken belli bir sıcaklık ve samimiyet, bazılarında ise tarafsızlık ya da soğukluk görülebilmektedir. Bu da toplumun kültürü ne ise, dili de odur tümcesini doğrular niteliktedir. Ayrıca asırların ötesinden süzülüp gelen kültür değerlerine ancak dilin taşıyıcılığı vasıtasıyla sahip olunabilmektedir. Türkülerimizi, şarkılarımızı, ninnilerimizi, manilerimizi, atasözlerimizi yüzyılların ötesinden bize getiren kimdir? Eğer Ahmet YESEVİ ve Yunus Emre'nin ilahi aşkını, Süleyman ÇELEBİ'nin Hz. Peygambere olan sevgisini, Karacaoğlan'ın beşeri aşkını, Fuzuli'nin yalnızlık ıstırabını, Mehmet AKİF'in vatan, ulus ve bağımsızlık sevgisini dile dökmemiş olsaydılar neler kaybedilirdi? Orhun Abideleri, Dede Korkut Hikâyeleri, Divan-ı Lügati Türk, Kutadgu Bilig, Atabet'ül Hakayık gibi kültür çınarlarımız atalarımız tarafından dil ve yazının emin ellerine emanet edilmemiş olsaydı neler olurdu? İşte burada kültür değerlerini dünden bugüne, bugünden de yarına taşıyabilmenin, geniş kitlelere ulaştırabilmenin en sağlam, en emin, en kalıcı yolunun dil olduğu görülebilmektedir (www.reformturk.com, www.turkcebilgi.com). Dil hem kültürü korumada hem de onun geniş kitlelere yayılmasında ve gelecek nesillere taşınmasında en sağlam ve en emin bir kültür taşıyıcısıdır.

Dil ve kültür, biri ulusun ve toplumun beyni diğeri de kalbidir denilebilir. Biri çalışmazsa diğeri de durur. Onun için dil ile kültürü birbirlerinden ayrı ve bağımsız

düşünülmesi olanaksızdır. Dil ve kültür birbirlerine kenetlenmiştir ve bu yüzyıllardır bu şekilde sürüp gelmiştir ve bundan sonra da şüphesiz sürüp gidecektir.

Dilin ve kültürün bir toplum ve bir ulus için ne kadar önemli olduğunu, bir toplumun dili ve kültürü var olduğu sürece ayakta durabileceği kaçınılmaz bir gerçektir. Dilin sadece iletişim aracı olmadığını ve kültürün nesillere taşınması görevini üstlendiği kanıtlanmıştır. Bu bakımdan dili kültürün dışında ve kültürü dilin dışında görmek bir yanılgıdır. Her ikisi birbirini tamamlar niteliktedir. Bir nevi dil kültürü tanımlamakta ve tamamlamaktadır. Dil, kültürü hayata geçiren gelenek, görenek, folklor gibi değerlerin başında gelmektedir. Özetle dil; toplumları ulus kılan en temel ve en hayati kültür değerlerinden biridir. Ulusun kültürünün kendinde yansıdığı bir ayna, kültürün kendinde saklandığı ve korunduğu bir güç, kültürün ifade vasıtası ve yeni kitlelere taşınması veya gelecek nesillere aktarılmasında en sağlam ve en sağlıklı köprüdür. Atatürk: "Bakınız arkadaşlar, ben belki çok yaşamam. Fakat siz ölene dek, Türk gençliğini yetiştirecek ve Türkçenin bir kültür dili olarak gelişmeye devamı yolunda çalışacaksınız. Çünkü Türkiye ve Türklük, uygarlığa ancak bu yolla ulaşabilir (Atatürk, içinde: Sinanoğlu, 2009, s. 46) ''. Atamız, dile çok önem vermiştir ve gelecek nesillere kültürümüzü ve tarihimizi aktarmanın tek yolunun dil olduğunun farkındaydı ve etrafında olanların da bunun farkına varmalarını sağlamaya çalışmıştır.

Dil, yüzyıllardır var olan bir iletişim aracıdır. Yüzyıllar boyunca da değişimlerle, eklemelerle ve hatta ölümlerle karşılaşmıştır. Ölen bir dil beraberinde o dili konuşan ulusu da o ulusun kültürünü de öldürmektedir. Bu bakımdan bir ulus ne olursa olsun dilini koruyabilmelidir. Dilin değişen dünya koşullarına, değişmelere ve eklemelere karşı dirençli kalabilmesi sağlanabilmelidir. Saflaştırılmaya çalışılmalıdır. Yabancı ulusların dillerinin dayatmalarına direnç gösterebilmesi sağlanmalıdır. Ayakta, hayatta ve canlı kalabilmesi için her zaman konuşulmalı, yazılmalı, okunmalı ve geniş kitlelere ulaşabilmesi için çaba sarf edilmelidir. Bununla ilgili Ataürk: "Türk demek dil demektir. Milliyetin en bariz vasıflarından biri dildir. Türk her şeyden önce ve mutlaka Türkçe konuşmalıdır (Atatürk, içinde: Sinanoğlu, 2009, s. 37)'' diye vurgu yapmıştır. Atamız, ölüm döşeğindeyken dahi dil çalışmalarının aksatılmaması için üzerinde önemle durmuştur (Sinanoğlu, O. , 2009). Ölüm döşeğindeyken bile dile bu kadar önem vermesi ve üzerinde bu kadar durması, bir dilin, bir ulusun bağımsızlığı ve kendi değerlerini koruması açısından ne kadar hayati derecede önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Dilin tarihi iyi bilinmeli ki değişimlere ve eklemelere ayak uydurabilsin. Bir ulus ya da bir toplum dilini koruyamazsa ve zamanla o ulusun ve toplumun dili başka ulusların dilinin baskılarına yenik düşerse, o ulus yok olmaya mahkûm demektir. Bu da daha önce bahsettiğimiz gibi önce ulus dilini kaybedecek, sonra kimliğini, daha sonra benliğini ve bunlara bağlı olarak bunların yaratmış oldukları kültürleri de yok olacak ve en sonunda o ulus bütün değerleriyle beraber dağılacaktır.

Herhangi bir ulus; değerlerini, kültürünü ve kültür mirasını koruyabilmesi için mutlaka dilini koruyabilmesi ve sürdürebilmesi gerekmektedir. Bunun ilk adımıysa erken yaşta yabancı dil öğretimine başlanılmasıyla gerçekleşebilmektedir. Çünkü anadil dışında yabancı dillerin öğrenilmesi ve bu yabancı dillerin erken yaşlarda anadille beraber edinilmesi bir bireyin, bir toplumun, bir ulusun kendi dillerinin ve kültür değerlerinin daha iyi bilinmesine, tanınmasına ve daha iyi anlaşılmasına olanak tanıyacaktır. Bu bakımdan yabancı dil öğrenimine ne kadar erken başlanırsa bireye, bireyin bulunduğu topluma, bireyin konuştuğu dile ve bireyin bulunduğu coğrafyaya o kadar büyük faydalar sağlanmış olacaktır. Bu nedenle yabancı dil öğretimi uygulamasına başlama yaşından söz etmekte fayda bulmaktayım.

2.5. Yabancı Dil Öğretimi Uygulamasına Başlama Yaşı

Dünya küreselleşmeye devam ettikçe erken yaşta yabancı dil öğretimine günden güne daha fazla önem verilmektedir. Günümüzde ulaşım ve iletişim alanlarında büyük gelişmeler yaşanmaktadır. Eğitim, sanat, ekonomi, turizm, sanayi, üretim, uluslar arası iş ortaklıkları gibi etkinliklerde insanların farklı ülkelere gidip gelmeleri ve görüşmeleri sıklaşmaktadır. Ayrıca farklı kültürdeki ulusların kendi kültür miraslarını birbirleriyle paylaşmaları, şu anda huzurun ve barışın sözünün dahi edilmediği dünyada, huzura ve barışa büyük katkı sağlayacaktır. Kültürlerin birbirleriyle etkileşimi saygının, hoşgörünün ve anlayışın egemen olduğu bir dünyada yaşama olanağı tanıyacaktır. Ulusların kültür değerlerini birbirlerine aktarabilmelerine, anlatabilmelerine ve tanıtabilmelerine, farklı dildeki ve kültürdeki insanların dünyadaki huzuru ve barışı konuşabilmelerine, insanlar arasındaki tüm etkinliklerin rahat bir şekilde gerçekleşebilmesine, en az bir yabancı dil bilmenin birinci derecede önemi bulunmaktadır. Bu sorunların tümü bir yabancı dil edinmeyi zorunlu kılmaktadır. Bununla ilgili *Çok Erken Yaşlarda Yabancı Dil Eğitimi* makalesinin yazarı Valeri R. Bikçentayev: “Günümüzde bir veya birkaç yabancı dil bilmek hayatın çeşitli alanlarında

neredeyse olmazsa olmaz kuralı haline gelmiş durumda (Ayrıntılı bilgi için bkz. Bikçentayev içinde: www.dilokulu.com)'' diye vurgu yapmıştır.. Hayatın olmazsa olmaz kuralı haline gelen yabancı dil ise, ne kadar çok erken edinilirse, o kadar çok olumlu yönde etkili olabilmektedir.

Birçok araştırmacı, uzman ve eğitbilimci yabancı dil öğrenme yaşı konusunda tam olarak aynı görüşte olmasalar da genel olarak yabancı dil öğrenmenin ergenlikten önce olması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Çocuğun dil edinmesi bilinçli olarak gerçekleşmemektedir. Çocuğun dil edinme kabiliyeti doğuştan vardır. Çocuğun doğuştan itibaren tüm dilleri öğrenme kabiliyeti bulunmaktadır. Bu bakımdan uzmanlar, erken yaşta yabancı dilin çocuğa sunulmasında birçok yararın olacağını vurgulamaktadır. Özellikle 0-6 yaş arası yani okul öncesi dönemdeki çocukların yabancı dil öğrenimi çok önemlidir. Çünkü 0-6 yaş arası, öğrenmenin en hızlı olduğu dönemdir. Yaş ilerledikçe de bu hızlı öğrenme yavaşlamaya başlamaktadır. Bikçentayev yaş ilerledikçe öğrenmenin yavaşlamasını şöyle dile getirmektedir:

> Çocuklar için 0-5 yaş arası dönem yabancı dil öğrenme açısından hayati öneme sahiptir. Doğumdan itibaren 5 yaşına kadar çocuğun beynindeki Nörofizyolojik mekanizma çok faaldir ve bu mekanizmanın yardımıyla dil otomatik olarak beyne kaydedilmektedir. Çocuk duyduklarını adeta bir kasete kaydedercesine beynine kaydetmektedir. Bu dönemden sonra bu mekanizma özelliğini kaybetmekte ve kayıt özelliği sona ermektedir (Bikçentayev içinde: www.dilokulu.com).

Çocukta doğuştan itibaren dil edinme yeteneği bulunmaktadır ve duymaya başladığı andan itibaren dil gelişimi de başlamaktadır. Çocuk dil edinme yeteneği sayesinde birden fazla dili aynı anda öğrenebilmektedir. Doğumundan 3 yaşına kadar bir çocuğun yabancı bir dile maruz kalması, ileriki dönemlerde yabancı dil öğreniminin doğal olmasını sağlayacaktır. Başka bir deyişle, çocuğun çok erken yaşlarda yabancı dili duyması sağlanırsa, daha sonraki dil öğreniminde doğal öğrenme yolunu yakalaması sağlanmış olacaktır.

Çocukların birden fazla dili aynı anda öğrenebilme kabiliyetleri bulunmaktadır. Çocuğun birden fazla dili sürekli, düzenli ve tutarlı bir şekilde edinmesi sağlanırsa, ileriki yaşlarda düzenli ve tutarlı bir şekilde edinilen dillerin hepsini anlayabilmekte, konuşabilmekte ve kullanabilmektedir. Ayrıca uzmanlar anadille beraber yabancı dil öğretilmesinin herhangi bir sakıncasının olmayacağını, çocuğun gelişimine katkıda bulunacağını ve çocuğun gelişimindeki önemli sorunları ortadan kaldıracağını

savunmaktadır. Bikçentayev : “Erken yaşta yabancı dil öğretimi diğer önemli problemleri de ortadan kaldırmakta faydalı olabilir. Mesela utangaçlığın ortadan kaldırılması, diyalog gücündeki zayıflığın giderilmesi gibi (Bikçentayev içinde: www.dilokulu.com)’’. Ayrıca Bikçentayev : “Yabancı dil öğretimi sırasında çocuklar sadece bilgi almakla kalmayıp, yaşama daha estetik yaklaşma ve daha estetik algılama kabiliyeti de kazanıyorlar (Bikçentayev içinde: www.dilokulu.com)’’ diye belirtmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin yararına değinmektedir. *Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi* makalesinin yazarı Selma Anşin de : “Erken yaşta yabancı dil, çocukta düşünmeye yönelik kıvraklık ve esnekliği, dinleme yetisini ve hassasiyetini geliştirir (Anşin, 2006)’’ diye vurgulamaktadır. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin çocuğun gelişimindeki öneminden bahsetmektedir. Bu bakımdan doğumdan hemen sonra ergenliğe geçmeden önce çocuğun yabancı dili duymasını sağlamada fayda bulunmaktadır. Çocuğa erken yaşta yabancı dili düzenli, sürekli ve tutarlı sunmakta fayda bulunmaktadır.

Doğumdan ergenliğe kadar olan süre, yabancı dil öğretimi için çok önemli bir yaş aralığını oluşturmaktadır. Bu sürenin çocuğun gelişimi ve yabancı dil öğretimi konusunda çok iyi kullanılması gerekmektedir. Çocuk, ergenliğe geçmeden önceki sürede yabancı dile düzenli ve tutarlı bir şekilde maruz kalırsa, maruz kaldığı yabancı dili anadili gibi konuşabilecek, anlayabilecek ve tanıyabilecektir. Ergenlikten sonraki sürede, yabancı bir dilin seslendirilmesi oldukça zor olmaktadır ve iyi seslendirilememektedir. Bu amaçla, doğumdan itibaren anne-baba çocukla hem ana dilini hem de yabancı dili tutarlı ve düzenli bir şekilde konuşursa her iki dili de aynı anda öğrenebilmesine büyük katkı sağlamış olacaktır. Çünkü çocuğun birçok dili aynı anda öğrenebilme yeteneği bulunmaktadır. Bir çocuk doğal olarak doğumdan 3 yaşına kadar olan sürede dili duyabilmekte ve edinebilmektedir. Bu durumda anne-babadan biri bir dili, diğeri de farklı bir dili sürekli, düzenli ve tutarlı bir şekilde konuşması, çocuğun duyduğu dillere egemen olmasını, her iki dilin aynı zamanda öğrenilmesini sağlayacağı gibi karışıklık durumunun da giderilmesine katkıda bulunacaktır. Bikçentayev bu durumu şöyle yorumlamaktadır:

> Bir insan - bir dil. Bu kurala kesin olarak uyulmalı. Çocukla iletişim kuran kişi her zaman aynı dili kullanmalı. Mesela ailede her zaman anne çocuk ile ana dilinde konuşurken baba bildiği yabancı dil ile konuşmalı. Tersi durum da uygulanabilir. Bu sadece ebeveynlerin yabancı dil bilip bilmemeleriyle alâkalıdır. Ebeveynlerin kimin hangi dil ile konuşacağı konusunda aralarında önceden anlaşmaları ve buna sıkı sıkıya bağlı kalmaları lazımdır.Mesela bizim ailede ben kızım ile devamlı İngilizce konuşurken eşim daima Rusça konuşmakta (Bikçentayev içinde: www.dilokulu.com).

Bikçentayev şöyle devam etmektedir:

> Çocuğun etrafında işittiği dilleri karıştırmaması için yukarıdaki prensiplerden "Bir dil-bir insan" prensibine sıkı sıkıya uymak lazımdır. Eğer çocuk dilleri karıştırırsa devamlı onunla muhatap olduğunuz dilde konuşması için anlamıyormuş gibi yapılmalıdır. Çocuk yavaş yavaş o dilde cümle kurmaya teşvik edilmelidir (Bikçentayev içinde: www.dilokulu.com).

Bikçentayev, yabancı bir dilin erken yaşta çocuğa öğretilirken anne-babanın düzenli ve tutarlı olmaları gerektiğini ve bu sayede karışıklığın önlenebileceğini vurgulamaya çalışmıştır. Çocuk, tek dil bilen bir anne-babanın yanında ya da tek dil bilen bir çevrede yaşıyorsa ve çocuğa yabancı dil öğretilmek isteniyorsa, yabancı dil bilen bir bakıcı, erken yaşta yabancı dil uygulayan çocuk yuvaları, erken yaşta yabancı dil uygulama merkezleri ya da anaokulu gibi kurumlar, merkezler ya da kişiler erken yaşta yabancı dil öğretimi konusunda yardımcı olabilmektedir. Bu bağlamda, çocuk tek dilli bir ortamda yaşıyorsa ve çocuğa yabancı dil öğretilmek isteniyorsa, en geç 3 yaşından itibaren ve ergenlikten hemen önce yabancı dilin öğretilmeye başlanmasında büyük fayda bulunmaktadır. Çünkü doğumdan ergenliğe kadar olan dönem, yabancı dil öğrenimi için kritik bir dönemi temsil etmektedir. Bu yazdıklarımın ışığında şimdi de erken yaşta yabancı dil öğretiminde kritik dönemlerden söz etmek istiyorum.

2.6. Yabancı Dil Öğretimi Uygulamasında Kritik Dönemler

Bir çocuğun belli davranışları ve becerileri kazanabilmesinde belli dönemlerin bulunduğu bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Bu davranış ve beceriler belli dönemlerde kazanılmadığı takdirde ileriki dönemlerde kazanılması zorlaşmaktadır. Yabancı dil ediniminde de belli dönemler bulunmaktadır. Bu döneme kritik dönem denilmektedir. Yabancı dil ediniminde doğumdan ergenliğe kadar olan sürenin kritik dönemi

oluşturduğu kabul edilmektedir. Her edinimin kendi dönemi içerisinde olması diğer dönemlere göre daha hızlı olmaktadır.

Birçok araştırmacı, eğitbilimci, dilbilimci yabancı dil öğretimi konusunda birçok araştırma yapmış ve yabancı dil öğretiminin çok iyi edinilmesinde belli dönemlerin varlığını kabul etmiştir. Yabancı dil öğretiminin belli dönemlerde öğretilmesinde yararlı sonuçlar alınabileceğine dair birçok bilimsel kanıt bulunmaktadır. Bu dönemler içerisinde aile, çevre, okul ve öğretmen rolünün çok etkili olduğu bilinmektedir. *Yabancı Dil ve Anadil Öğretiminde Kritik Dönemler* makalesinin yazarı Prof. Dr. Mehmet DEMİREZEN:

> Dil öğrenimi sürecinde, ister anadil olsun ister yabancı dil öğrenimi olsun, ciddiye alınması gereken ve yaşa bağlı, somut olarak kanıtlanabilen bazı kritik dönemler vardır. Bu dönemler, aile-okul- çevre tarafından yeterli düzeyde işlenmezse, hem anadil hem de yabancı dil öğrenimi ile ilgili çalışmalarda büyük sorunlar ortaya çıkar. Hem anadil öğreniminde hem de yabancı dil öğreniminde kritik dönemlerin varlığı ilgili bilim dallarından gelen (örneğin, dilbilimi, neurodilbilimi, biodilbilimi, psikodilbilimi, fizyoloji ve diğerleri) bilgi ve bulgularla belirlenmiştir (Demirezen içinde: www.uvt.ulakbim.gov.tr).

Demirezen dil edinimi sürecinin kritik dönemlerinin bilimsel verilerle kanıtlanmış olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca Demirezen:

> Anadil ve yabancı dil öğreniminde kritik dönemin varlığının kanıtı en çok dilbilimi, biyolojik, nerolojik, fizyolojik ve psikolojik bilgilere ve bu alanların birbirleriyle örtüştüğü alanlardan gelir. Bu alanda, özellikle biodilbilimi (biolinguistics) ve sinirdilbilimi (neurolinguistics) doğrudan somut kanıt üretir, uygulamalarını yapar, kesin bilgi oluşturur (Demirezen içinde: www.uvt.ulakbim.gov.tr).

Demirezen, yabancı dilin veya anadilin öğretiminde bilimsel olarak kritik dönemin bulunduğunun uygulamalı olarak kanıtlanmış olduğunu belirtmektedir. Genel olarak bu dönem, doğumdan ergenliğe kadar olan süre olarak kabul edilmektedir. Çocuk bu dönem içerisinde doğal olarak ana dilini edinmektedir ama yabancı dilin hangi yaşlar arasında öğretileceğine dair fikir ayrılıkları yaşanmaktadır. Bazı uzmanlar yabancı dil öğretiminde belli bir yaş sınırlamasını kabul etmezken, bazıları da belli dönemlerde ikinci dil öğrenilmediği takdirde ileriki dönemlerde yabancı dil ediniminin çok zorlaşacağını vurgulamaktadır. Bazı uzmanlar da yeniyetme ve yetişkinin bir çocuktan daha iyi yabancı dil öğreneceğini savunmaktadır. Genel kanı bir yabancı dilin belli

dönemler içerisinde öğrenilmesi gerektiği yönündedir. Belli dönemler içerisinde öğrenilecek olan yabancı dilin en az anadil kadar iyi öğrenileceği savunulmaktadır. Belli dönemler içerisinde öğrenilecek olan yabancı dilin çocuğun farklı dillere, kültürlere ve yabancılara daha anlayışlı, daha hoşgörülü ve daha açık olmasında çok etkili olduğu savunulmaktadır.

> Kara (11) ya göre küçük yaşta yabancı dil ile karşılaşan çocuk kendi kültürel değerlerini ilerde yabancı ülkelerdeki kültürel değerlerle de karşılaştırarak, daha hoş görülü, evrensel, iletişim yetisi güçlü bir birey olabilir. Yani erken yaştaki dil eğitimi çocuğun toplumsal, bireysel ve kültürel gelişimine olumlu etkilerde bulunur (Kara içinde: www.kutuphane.uludag.edu.tr).

Erken dönemlerdeki yabancı dil öğretiminin çocuğun her gelişimine katkı sağlayacağı savunulmaktadır. Küreselleşmeye, dünyanın hızlı gelişimine, dünyada hızla ilerleyen çok dillilik ve çok kültürlülüğe yabancı kalınmayacağı vurgulanmaktadır.

Birçok uzman, araştırmacı, eğitbilimci, dilbilimci kritik dönemle ilgili görüşlerini dile getirmişlerdir. Yabancı dil öğretimiyle ilgili belli dönemlerin bulunup bulunmadığı konusunda fikir ayrılıkları yaşanmıştır. Bu düşünceler ışığında kritik döneme karşı ve kritik dönemi savunan görüşlerden söz etmekte fayda bulmaktayım.

2.7. Yabancı Dil Öğretiminde Kritik Döneme Karşı ve Kritik Dönemi Savunan Görüşler

Yabancı dil öğretiminde kritik dönem kavramı ilk olarak Lenneberg tarafından ortaya atılmıştır. Daha sonra da birçok uzman kritik dönemi ele almıştır. Lenneberg dil edinimi için kritik bir dönemin var olduğunu belirtmiştir. Dil ediniminin erken dönemlerde olmaması durumunda ileriki dönemlerde olgunlaşmanın bunu kısıtlayacağını vurgulamıştır. Olgunlaşma sonucunda beynin yeniden düzenleneceğini, yeni koşullara uyacağını ve öğrenme gücünün zayıflayacağını belirtmiştir (Lenneberg içinde: O'neil, 1993, s. 169). Ayrıca Lenneberg, doğal olarak dil ediniminin ergenlikten sonra kaybolduğunu ve yabancı dillerin bilinçli olarak ve çok emek isteyen bir çabayla öğrenilebileceğini savunmuştur. Ergenlikten sonraki dönemlerde öğrenilen yabancı dillerin söyleyiş özelliğinin üstesinden kolay gelinemediğini belirtmiştir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Gaonac'h, 2006, s. 21). Lenneberg doğumdan ergenliğe kadar olan dönemin yabancı dil öğretimi için çok kritik bir dönem olduğunu vurgulamaktadır.

Charmian O'Neil; kritik (hassas) bir dönemin varlığının çok tartışılan bir konu olduğunu belirtmektedir. Kritik (hassas) dönemle ilgili yapılan yorumların ve açıklamaların bir araştırmacıdan diğerine çok farklı olduğunu vurgulamaktadır. O'neil ikinci dil öğretiminin 11 ya da 12 yaşından önce gerçekleşmesi gerektiği varsayımını genel olarak kabul edilen bir süreç olarak değerlendirmektedir. Çocuklar mı yoksa yeniyetmeler mi ya da yetişkinler mi daha iyi öğrenir gibi farklı görüşlerin var olduğunu ve bunun da hassas dönemle karşı karşıya gelinmesine sebep olduğunu vurgulamaktadır (O'neil, 1993, s. 170).

Hagège; kritik dönemin hayatın ilk dönemlerindeki ilk altı 6 ve 10 yaş arasında olduğunu ve bu yaştan sonra azaldığını hatta yok olduğunu belirtmektedir. Yine de 10 yaşına kadar olan kritik dönemin sadece yabancı dilin söyleyiş özelliğinin öğretimiyle ilgili olduğunun hatırlanmasında fayda görmektedir. Bir dilin yetişkin dönemde de çok daha iyi öğrenilebileceğini belirtmektedir. Hagège bir yeniyetmenin ve bir yetişkinin dilbilgisini ve sözcük bilgisini bir çocuktan çok daha iyi öğrenebileceğini, bir çocuğunsa dilin söyleyiş özelliğinde bir yeniyetmeden ve bir yetişkinden daha iyi olduğunu vurgulamaktadır (Hagège, 2005, s. 28-29-30).

M. Candelier; birçok eğitimcinin, yabancı dilleri öğrenmenin hayatın ilk 10 yılında en iyi öğrenildiğini kabul ettiğini ve bu konuda fikir birliğinde olduklarını belirtmekte ama nöroloji bilimdeki gelişmeler ve anadil dışındaki dillerin öğreniminin deneysel verilerinin bugün bu düşünceyi kökünden silip attığını savunmaktadır (Candelier içinde: Hagège, 2005, s. 29).

Abdelilah-Bauer; öğrenme kolaylığını beynin gelişiminde yattığını söylemektedir. Dil bilimci Lenneberg'in de nöropsikolojik gözlemlere dayanarak doğumdan ergenliğe kadar olan dönemin dil öğrenimi açısından kritik olduğu sonucuna vardığını ve ister anadil ister yabancı dil olsun çocukluk dönemde edinilmediği takdirde dil öğreniminin ileriki dönemlerde çok zorlaşacağını vurguladığını belirtmektedir.

Abdelilah-Bauer, ergenliğe kadar olan kritik dönem varlığının düşüncesinin aslında bugün terk edildiğini belirtmektedir. Dil öğrenmeninse beceriye bağlı olduğunu ve yeniyetmeyle yetişkinin dil öğrenimi konusunda çocuktan daha üstün olduğunu ve temel iletişim becerilerinin ediniminde çocuğa göre daha hızlı ilerlediklerini vurgulamaktadır (Abdelilah-Bauer, 2008, s. 45-50).

Gaonac'h; dil edinimini sağlayan yeteneğin bir yeniyetmede, bir yetişkinde ve bir çocukta aynı olmadığını belirtmektedir. Gaonac'h, insan beyninin 9 yaşından sonra olgunlaştıkça öğrenme esnekliğini yitirdiğini vurgulamaktadır. Ayrıca çocukların dil

öğrenmede öğrenmenin doğal düzeneklerini kullandıklarını kaydetmektedir. Çocuğun bazı kazanımları elde edebilmesi için de en küçük yaşın çok etkili olduğunu savunmaktadır (Gaonac'h, 2006, s. 9-14).

Lietti; çocuğun duyduklarını taklit ettiği ve gülünç duruma düşmekten korkmadığını belirtirken yetişkinin kendi kimliğini doğrulayacağı bir dönemden geçtiğini ve gülünç duruma düşmekten korktuğunu vurgulamaktadır. Lietti, 2 yaşında kolayca iki dilli olunabileceğini hatta çocuğun iki dilde de "*anne-gitti*'' diyebilmesi bile çift dillilik için yetebileceğini savunmaktadır (Lietti, 2006, s. 94-95).

Sevinç; yabancı dil eğitiminin 5 yaşından sonra verilebileceğini ve yabancı dil öğretimine ne kadar erken yaşta başlanırsa dil öğreniminin o kadar çok kolaylaşacağını belirtmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin, çocuğa kendi dilinin ve kültürünün dışındaki dilleri ve kültürleri tanımasına olanak sağlayacağını vurgulamaktadır (Sevinç içinde: İlter, B.(G)&Er, S. (2007), www.kefdergi.com).

Lambert; ikinci dil, kritik dönem içerisinde öğrenilirse eğitimin ileriki dönemlerinde daha başarılı olunacağını belirtmektedir. Erken yaşta edinilen yabancı dilin bilişsel gelişime büyük katkı sağladığını vurgulamaktadır (Lambert içinde: İlter, B.(G)&Er, S. (2007), www.kefdergi.com).

Halliwell; çocukların okul öncesi dönemde bilişsel olarak yabancı bir dili öğrenebilecek donanıma sahip olduklarını belirtmektedir (Halliwell içinde: İlter, B.(G)&Er, S. (2007), www.kefdergi.com).

Biketençayev; 0-5 yaş arası dönemin yabancı dil öğrenme açısından hayati öneme sahip olduğunu ve 5 yaşına kadar çocuk beyninin işlevlerinin çok etkin olduğunu belirtmektedir. 0-5 yaş arasındaki çocuğun, beyin işlevleri sayesinde dili otomatik olarak kaydettiğini vurgulamaktadır (Biketençayev içinde: www.dilokulu.com).

Kara; erken yaşta yabancı dil öğretiminin çocuğun farklı dil ve kültürleri erken tanımasına ve kendi dil ve kültürünü farklı dil ve kültürlerle karşılaştırarak, farklı dil ve kültürlere karşı daha anlayışlı, daha hoşgörülü ve iletişim yetisi güçlü bir birey olabileceğini vurgulamaktadır (Kara içinde: İlter, B.(G)&Er, S. , 2007, www.kefdergi.com).

Akdoğan, çocuğun dilsel bilincinin 2-6 yaş arasında olduğunu belirtmektedir. Bu da dil öğreniminin bu yaşlar arasında daha iyi olacağı ve çocuğa doğal öğrenme olanağı sunacağı anlamına gelmektedir (Akdoğan içinde: İlter, B.(G)&Er, S. , 2007, www.kefdergi.com).

Erken yaşta yabancı dil öğretimiyle ve kritik dönemle ilgili birçok uzmanın görüşü farklılık gösterebilmektedir. Bazı uzmanlar yabancı dil öğretiminde kritik dönemin varlığını kabul ederken bazı uzmanlar da yetişkin dönemde bir yetişkinin çocuğa göre daha hızlı öğrenebileceğini savunmaktadır. Bir yetişkin dilbilgisi ve sözcük bilgisi öğreniminde çocuktan daha hızlı olabilmektedir. Fakat erken yaşlarda duyulacak bir yabancı dil, çocuğun her türlü gelişimine ve ilerdeki eğitim hayatında başarılı olmasına katkıda bulunacaktır. İleriki yaşlarda yeni dil öğrenmede doğal öğrenme yollarını kullanmasına olanak tanıyabilecektir. Çevresiyle ilişkilerini ve dünyayı daha iyi anlamasına katkıda bulunacaktır. Erken yaşta yabancı dil öğrenen bir çocuk sosyal, duygusal ve yaratıcı yeteneklerini kullanmada becerikli olabilecektir. Çocuğun dört dilsel beceri olan okuma, konuşma, yazma ve anlama becerileri dil öğrenmeyen diğer arkadaşlarına göre daha gelişmiş olacaktır. İlerideki eğitim hayatında diğer arkadaşlarına göre derslerinde daha başarılı olacaktır. Erken yaşta öğrenilecek bir yabancı dili neredeyse ana dili gibi anlayabilecek, tanıyabilecek konuşabilecek ve dile olan egemenliğini tam olarak sağlayabilecektir. Daha iyi öğrenme izlemlerine sahip olacak ve daha mantıklı hareket edebilecektir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi çocuğun problem çözme yeteneğini geliştireceği gibi problem çözmede farklı izlemler izleyebilmesine, yaratıcılığını kullanabilmesine ve yeni fikirler üretebilmesine katkı sağlayacaktır. Farklı kültürleri daha erken tanıyabilecek ve kendi kültürüyle karşılaştırabilecek, farklı dil ve kültürlere de daha saygılı, daha hoşgörülü, daha açık ve daha anlayışlı olabilecektir.

Sonuç olarak; yabancı dil öğrenimi ne kadar erken olursa, çocuğa o kadar yararı olacaktır. Yabancı dil edinimi geç olursa öğrenme hızı düşecek ve öğrenme hızının düşmesiyle de öğrenilecek olan yabancı dilden istenilen verim elde edilemeyecektir. İleriki dönemlerde yabancı dillerin edinimi de zorlaşacaktır. Bu bağlamda, yabancı bir dilin çocuğa doğumdan itibaren duyurulması ve okul öncesi dönemde hatta anadille beraber öğretilmesi çocuğa birçok fayda sağlayacaktır. Şimdi erken yaşta yabancı dil öğretimine doğrudan katkısı olabilecek çocuk etkeninden, anne-baba ve yabancı dil öğretmeni tutumundan söz etmek istiyorum.

2.8. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde “Çocuk” Etkeni

Çocuk, dil öğrenme yeteneği ile doğmaktadır ve bu sebeple çocuğun dil edinmesi bir mucizedir. Çocuk, dili bilinçsizce edinmektedir. Bu yetenek çocuğun

etrafında konuşulan dili kolay edinmesini sağlamaktadır. Çocuk, kendi etrafında konuşulan dili görerek, duyarak, gördüklerini ve duyduklarını taklit ederek kendiliğinden hafızasına kaydetmektedir. Doğuştan gelen bu yetenek, çocuğun dil özelliklerinin bilincine varmasını sağlamakta ve bu özelliklerle konuşabilmesine olanak tanımaktadır. Bu yetenek sayesinde çocuk yürümeği öğrendiği gibi konuşmayı da öğrenebilmektedir. Bir çocuk eğitilmeden bir dili edinebilmekte, kendini değerlendirebilmekte, kendi gelişiminin ve yeteneğinin bilincine varabilmektedir (Recommandations de Nuremberg, 1997). Çocuğun beyni doğumdan 6 yaşına kadar boş bir sayfa gibidir. Doğumdan 6 yaşına kadar çocuk ne öğrenirse, ne görürse ve ne duyarsa silinmemek üzere o boş sayfaya aktarmaktadır. Bu açıdan 0-6 yaş aralığı bir çocuk için çok önemlidir. 6 yaşına kadar bir çocuğa istenildiği kadar tutarlı ve düzenli bir şekilde dil sunulursa, çocuk sunulan dillerin hepsini öğrenebilmektedir. Sunulan bu dillerin öğrenimi, beyindeki Nörofizyolojik düzeneğin 6 yaşına kadar çok etkin olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle 6 yaşına kadar bir çocuğa anadiliyle beraber ikinci bir dilin sunulmasının birçok yararı bulunmaktadır. Çocuk 6 yaşına kadar anadiliyle beraber öğreneceği her yabancı dili, anadili gibi konuşabilme ve öğrenebilme yeteneğine sahiptir. 6 yaşına kadar olan öğrenmelerin hepsi ileri dönemlerdeki her öğrenmeyi etkileyebilmektedir. Bu yaştan sonra öğrenme hızı yavaşlamaya başlamaktadır. Bu açıdan bu yaşa kadar bir çocuk sadece anadilini öğrenirse daha sonraki dil öğrenmeleri kendi yeteneğine, kendi öğrenme çabasına ve düzenli olarak çok çalışmasına bağlı olmaktadır. Bu açıdan 6 yaşına kadar bir çocuğa anadiliyle beraber en az bir ya da iki yabancı dilin duyurulması ya da öğretilmeye çalışılması önerilmektedir. 6 yaşından sonra öğrenilecek olan bir yabancı dil, 6 yaşına kadar öğrenilen bir yabancı dil kadar iyi olmamakla birlikte ileri dönemlerde yabancı dil öğrenilirken birçok zorlukla karşılaşılmaktadır. Çocuk ergenliğe kadar olan dönemde dilin biçimbilimini ve söz dizimini çok kolay öğrenebilmektedir. Bu döneme kadar sunulan eğitbilimsel araç-gereçler, çocuğun yabancı dille olan ilişkisinin yoğunluğu ve süresi çocuğun yabancı dil öğretimindeki başarısını büyük ölçüde etkilemektedir (www.goethe.de). Doğumdan 10 yaşına kadar olan dönemde çocuklar çok meraklı olduklarından çok kolay ve çok hızlı öğrenebilmektedir. Bu merakın yabancı dil öğretimi yararına kullanılması, yabancı dilin hızlı ve kolay edinilmesini sağlayacaktır. Çocuk anadilini ne kadar iyi öğrenir, kullanır ve konuşulursa, yabancı dili de eşit derecede öğrenebilir, konuşabilir ve kullanabilir ya da bunun tam tersi yabancı dilin iyi öğrenilmesi ana dile büyük katkı sağlamaktadır. Anadille beraber ikinci hatta üçüncü bir dilin tanıtılması çocuğa büyük faydaları olacağı

gibi çocuğun aynı anda 3 dili ana dili gibi kullanabilmesini sağlayacaktır. 6 yaşına kadar anadille beraber birçok dil öğretilebilir, çocuğun bu yaşa kadar birçok dili aynı anda öğrenebilme kabiliyeti bulunmaktadır. Örneğin; kendi etrafımda tanıdığım 10 yaşındaki bir çocuğa, anne-babası 4 dili aynı anda öğretebildi. Çocuk 3 yaşından itibaren İngilizce, Fransızca, Arapça ve Türkçeyi aynı anda öğrenebildi. 4 dil aynı zamanda 4 farklı kişi tarafından sürekli, tutarlı ve düzenli olarak çocukla konuşuldu. Babası İngilizceyi, annesi Türkçeyi, babaannesi Arapçayı (babaannesinin anadili) ve Fransızca konuşmasını iyi bilen Faslı bir çocuk bakıcısı da Fransızcayı sürekli, tutarlı ve düzenli bir şekilde 3 yaşından itibaren çocukla konuştu. Çocuk 4 dile de şu an 10 yaşında olmasına rağmen egemen durumdadır. Buna ek olarak da, babasının işi gereği çocuk yurt dışında bulunabilmektedir. Çocuğun babası Libya'da tercümanlık yapmaktadır ve ailesini de beraberinde götürmektedir. Çocuk Libya'da babasıyla sürekli olarak İngilizce, annesiyle Türkçe ve Libya'daki arkadaşlarıyla babaannesinden öğrenmiş olduğu babaannesinin anadili ve Libya'nın resmi dili olan Arapçayı konuşulduğu yerde taşımış olduğu kültürle beraber tanıyıp konuşabilmektedir. Fransızcanın daha iyi kavranabilmesi ve duyulabilmesi için de çocuk için Fas ve Cezayir'e geziler düzenlenmektedir. Sonuç olarak, çocuk dört dili iyi konuşabilmekte ve kullanabilmektedir.

Gittikçe küreselleşen dünyamızda birkaç yabancı dil bilmek, geleceğin nesilleri için olmazsa olmaz koşulu haline gelmiştir. Yabancı dil öğretiminin çok erken dönemlerde olması da bir çocuğun her türlü gelişimi için çok büyük yararlar taşımaktadır. Erken yaşlarda yabancı dil öğretimine başlayan bir çocuk kişisel öğrenme izlemleri ve teknikleri geliştirebilmektedir. Çocuğun genel becerileri, kişisel ve sosyal beceriler gibi kendi kendine gelişme gösterebilmektedir. Birçok dil bilen bir çocuk tek dil bilen bir çocuğa göre sosyal becerileri daha çok gelişmekte ve diğer alanlarda daha başarılı olabilmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi çocuğun kişisel, sosyal, duygusal, yaratıcı ve dikkat etme becerilerinin gelişmesine büyük katkılar sağlamaktadır. Çocuk farklı kültürleri ve bu kültürleri taşıyan dilleri tanıyabilmekte, yabancının ne olduğunu, kültürler, diller ve insanlar arasındaki farklılıklara hoşgörü ile yaklaşabilmesini öğrenebilmektedir.

Teknolojik ve iltşimsel gelişmelerin etkisiyle, çocuk birçok yabancı dille karşılaşmaktadır. İletişimde, iletişimi kolaylaştıracak yeni teknolojilerin durmadan artması, iletişimin bütün dünyada hızla yayılmasına sebep olmakta ve dünyadaki bütün dillere ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Çocuğun günlük hayatında televizyon, bilgisayar

gibi iletişimi kolaylaştıran ve hem görsel hem de işitsel öğrenmeyi sağlayan teknolojik araç-gereçler, çocuğun dünyasında vazgeçilmez durumdadır ve önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Yakın geçmişe kadar çocuklardan herhangi bir konunun araştırılması istendiğinde kütüphanelere gidilip kitaplar, ansiklopediler karıştırıldı ama günümüzde kütüphanelerin, kitapların ve ansiklopedilerin yerini bilgisayarlar almış durumdadır. Verilen her türlü ödev veya araştırma konusu artık bilgisayar aracılığıyla yapılmaktadır. Çocuk, neredeyse her gün ödev veya araştırma yapma, oyun oynama gibi etkinlikler nedeniyle bilgisayarla karşı karşıya gelmektedir. İnternet ortamında çocuk ister istemez farklı dillerle ve kültürlerle karşılaşmaktadır. Bu karşılaşma da çocuğun yabancı dile ve kültüre yabancı kalmamasını, yabancı dili ve kültürü hayatının bir parçası olmasını sağlayarak alışılmış bir olgu haline dönüştürmektedir. Televizyonun da internet kadar olmasa da bu karşılaşmaya katkıları olabilmektedir. Medya ve bilgisayar dünyaya egemen olan çok dillilikten ve çok kültürlülükten çocuğun etkilenmesine sebep olmaktadır. Artık dünyadaki dilsel ve kültürel çeşitlilik çocuk yuvaları ve okul bahçeleriyle sınırlı değildir. Dünyadaki bu çeşitlilik, çocuğun doğrudan doğruya kendi çevresine ve hatta ailesinin tam ortasında yer almaktadır. Bu çeşitlilik erken yaşta yabancı dil öğretiminin önemini ve sağlayacağı yararları daha çok hissettirebilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. www.goethe.de). Çocuk kendi dilini ve kültürünü, ulusal bilincini, çok kültürlülüğün ve çok dilliliğin dünya genelinde hızlı yayılmasına sebep olan teknolojik gelişmelerin etkisiyle yitirmeden, yabancı dil öğretiminin anadille beraber başlaması, yabancı dillerin ve kültürlerin anadille birlikte bilinçli olarak öğretilmesi çocuğa büyük yararlar sağlayacaktır.

Erken yaşta yabancı dil öğretimi, yeni nesiller için olmazsa olmaz bir kural haline gelmiş durumdadır. Yeni nesillerin yetiştirilmesinde anne-baba, öğretmen daha net bir ifadeyle erken yaşta yabancı dil öğretimine katkı sağlayacak herkese ve her şeye önemli görevler düşmektedir. Çocuktan da yabancı dil öğretilirken bazı becerileri geliştirebilmesi beklenmektedir. Çocuğa yabancı dil öğretilirken, çocuktan iletişimin daha rahat olabilmesi için duygusal, yaratıcı, sosyal ve dilsel yeteneklerini eşit olarak kullanabilmesi beklenmektedir. Çocuğun, yabancı dil dersinde iletilecek olan mesajları algılayabilmesi ve ders esnasında verilen hedef dildeki metinlerin içeriğini ve ne anlatmak istediklerini okuyarak kavrayabilmesi gerekmektedir. Dört dilsel beceri olan okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerini kullanabilmesi beklenmektedir. İleriki dönemlerde çocuğun, yabancı dilde hikâye anlatabilmesi, oyun oynayabilmesi, jest ve mimiklerini rahatça kullanabilmesi gerekmektedir. Yabancı dilde şarkı dinleyip şiir

okuyabilmesi, herhangi bir konuyla ilgili araştırma yapıp bununla ilgili bir metin yazabilmesi ve yaşına uygun metinleri okuyup anlayabilmesi çocuktan geliştirmesi beklenen becerilerdir. Çocuğun dili oluşturan kuralların bilincinde olması, dilin taşıdığı kültürü anlayabilmesi, yabancıyı, yabancı kültürü ve dili olduğu gibi kabul edebilmesi, yabancıyla karşılaşıldığında korkularını yenebilmesi ve farklı dillere ve kültürlere açık olabilmesi gerekmektedir (Çakal, 2006). Çocuk erken yaşlarda öğreneceği yabancı dil sayesinde iletişim kurabilmekte, bilgi toplayıp aktarabilmekte, yaşadığı becerileri, duygu ve isteklerini anlatabilmekte, herhangi bir konuda fikir üretip çözüme katkıda bulunabilmekte, hayal kurma gücü artıp jest ve mimiklerini kullanarak yabancı dilde hikâyeler anlatabilmektedir.

Sonuç olarak; erken yaşta yabancı dil öğretimi, çocuğa herhangi bir problemle karşılaştığında çözümü için farklı yollar bulmasını sağlayacaktır. Kişiliğinin ve anadildeki becerilerin gelişimine katkıda bulunacaktır. Uluslar arası dillere ve kültürlere daha yakın olmasını sağlayacaktır. Çocuğun özgür iradesini kullanabilmesine, özgün fikirler üretip bir düşünceye veya bir tartışmaya ışık tutabilmesine yardımcı olabilecektir.

Erken yaşta yabancı dil öğretiminin çocuğa sağlayacağı faydalar, dünyada her geçen gün artan gelişme, ilerleme ve değişmelere göre artmaktadır. Bu bakımdan yeni nesilleri yeni koşullara göre yetiştirmede anne-babalara, öğretmenlere, çocuk yabancı dil öğrenirken katkıda bulunabilecek herkese ve her şeye önemli görevler düşmektedir. Çocuk yabancı dil öğrenirken yanında en çok bulunacak ve en çok katkı sağlayabilecek olan anne-babası ve yabancı dili öğretecek olan öğretmeninden, erken yaşta yabancı dil öğretimi sürecini hızlandıracak ve kalitesini yükseltecek olan uygun içerik ve dersin işlenişinden söz etmekte fayda görmekteyim.

2.9. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Anne-Baba Tutumu

Anne-babanın yabancı dil öğretimi sürecinde, çocuğun her türlü gelişimini, ilerleyişini ve değişimini yakından ve sürekli gözlemleyebilme, bu sürece herkesten çok katkıda bulunabilme fırsatı bulunmaktadır. Anne-baba bu gelişimi, ilerlemeyi ve değişimi çocuğun yararına dönüştürebilme olanağı bulabilmektedir. Çocuğun her türlü eğitim-öğretim ve gelişme esnasında en çok anne-babasıyla bulunması, anne-babanın en iyi çalışma arkadaşı olması, erken yaşta yabancı dil öğretiminin ve çocuğun gelişmesi ve ilerlemesi bakımdan anne-babalara önemli görevler düşmektedir.

Günümüzde, çoğu anne-baba, erken yaşta yabancı dil öğretiminin öneminin ve çocuklarının erken yaşlarda yabancı dil öğrenimine başlamalarının ileriki dönemlerde çocuklarına çok büyük yararlar sağlayacağının farkındadır. Her öğrenmenin daha hızlı ve daha kolay olacağını, ileriki dönemlerde öğrenilecek olan yeni dillere katkı sağlayıp bu dillerin hızlı öğrenilebilmesinde önemli bir rol üstlendiğini bilmektedir. Bu bakımdan anne-babaların çabasıyla erken yaşta yabancı öğretimi süreci daha çok hızlanmakta ve daha iyi kavranabilmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi sırasında öğrenmenin kolay, hızlı olması ve yabancı dilin iyi kavranabilmesi için anne-babalara önemli görevler düşmektedir. Anne-babaların erken yaşta yabancı dil öğretimi sürecinde yapabileceklerini sıralayacak olursak;

- Öncelikle erken yaşta yabancı dil öğretimi için anne-babanın uygun bir ortam ve uygun koşullar sağlaması gerekmektedir.
- Yabancı dil öğrenimi sürecinde anne-babanın çocuğu güdülemesi, çocukta istek uyandırması ve çocuğu cesaretlendirmesi gerekmektedir.
- Erken yaşta yabancı dil öğretiminde çocuğun hızlı gelişme ve ilerleme kaydedebilmesi için anne-babanın okul dışında da bazı etkinlikler düzenlemesi gerekmektedir. Örneğin bu etkinlikler şöyle olabilir; hedef dilde bir televizyon kanalı açık bırakılıp çocuğun izlemesi ve dinlemesi sağlanabilir. Hedef dilde müzik dinletilebilir, çocuğa şarkı söylenebilir, şiirler okunabilir ya da çocuğun hedef dilde şarkı ve şiir öğrenmesi sağlanabilir. Kulak aşinalığının olması için anne-baba hedef dilde masal, hikâye, anı veya bir olay anlatabilir. Anne-baba hedef dili biliyorsa, bu dili çocukla tutarlı, düzenli ve sürekli olarak konuşabilir. Anne-baba hedef dili bilmiyorsa bunu yararlarına çevirip hedef dili çocukla beraber öğrenebilir. Çocukla beraber birçok dil etkinliği düzenlenebilir ya da yabancı dil öğreten çocuk yuvaları, yabancı dil öğretim merkezlerinden yardım alınabilir. Her anne-baba çocuk seviyesindeki her yabancı dili çocukla öğrenebilir.
- Anne-baba hedef dilde çocukla kelime oyunları oynayabilir. Örneğin; resimlerle kelime oyunu olabilir, hedef dilde silgi, kalem, ev, okul, çiçek gibi resimler çocuğa tek tek gösterilip birkaç defa seslendirilir ve çocuğun aynı şekilde tekrar seslendirmesi istenebilir, daha sonra resimler tekrar karışık olarak tek tek gösterilip çocuktan seslendirmesi istenebilir.

- Çocukların erken yaşlarda yabancı dil öğrenebilmesi için hazırlanan kelime, hikâye, masal gibi resimli kitaplardan ya da boyama kitaplarından yararlanılabilir. Bu tür kitaplar sayesinde öğrenim görsel ve işitsel olacağından çocukların ilgisi daha fazla çekilebilecek ve öğrenmenin daha hızlı olabilmesi sağlanabilecektir.
- Anne-babalar, erken yaşta yabancı dil öğretiminin daha hızlı olabilmesi için çocuğun hedef dildeki başarısından çocukla konuşması, çocuğu yüreklendirip başarısından dolayı çocuğu kutlaması ve memnun kalmış bir şekilde yabancı dille ilgili çocukla konuşup çocuğa sorular yöneltmesi gerekmektedir (www.goethe.de).
- Anne-babaların, çocuklarının ilgilerinin ve isteklerinin ne olduğunu bilmeleri ve bu ilgilerin ve isteklerin yabancı dil öğretimi yararına çevirmeleri gerekmektedir.
- Anne-baba, çocuk yabancı dilde herhangi bir şey öğrendiğinde ya da hedef dilde ilerleme kaydettiğinde çocuğu kutlayıp güdülenmesi için ödüllendirmesi gerekmektedir. Hedef dilde her ilerleme kaydedildiğinde çocuğun teselli edilmesi gerekmektedir. Anne-babalara, yabancı dille ilgili değerlendirme notlarını saklı tutulması ve her sonucun değerlendirilmesinden kaçınılması gerektiği önerilmektedir. Anne-babanın erken yaşta yabancı dil öğretimiyle ilgili daha iyi bir sonuca varabilmesi için çocuğun okul hayatına etkin olarak katılması ve düzenli bir şekilde yabancı dil öğreniminin değerlendirilmesi ile ilgili okuldan ya da yabancı dil öğretmenlerinden bilgi alması gerekmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Recommandations de Nuremberg, 1997).
- Anne-babaların, erken yaşta yabancı dil öğretimi sürecinde çocukların yaptığı yanlışları görmezden gelmeleri ve bu yanlışların çocuğu incitmeden düzeltmeleri önerilmektedir.

Sonuç olarak; erken yaşta yabancı dil öğretimi sürecinin etkili olabilmesi için anne-babaların yabancı dil öğretimine katkısı olan herkesle işbirliği içinde olması ve çocuğun her türlü gelişimiyle ilgili bilgilendirilmesi gerekmektedir. Anne-babaların, bu süreçte çocuğun ruhsal durumuyla, erken yaşta yabancı dil öğretiminin içeriğiyle ve amacıyla ilgili bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Anne-babanın, bu süreçte düzenli olarak çocuklarının gelişmelerinden ve ilerlemelerinden haberdar olması, bu süreci doğru olarak anlayıp öğrenmesi ve sürdürmesi, bu sürecin hızlı gerçekleşmesine büyük

katkılar sağlayacaktır (Ayrıntılı bilgi için bkz. www.goethe.de). Erken yaşta yabacı dil öğretimi sırasında, eğitim-öğretime hazırlık aşamasında olsun anne-babaların okul ve öğretmenler tarafından desteklerinin istenmesi, öğrenme sürecine önemli katkılar sağlayacaktır. Anne-baba, okul, öğretmen ve yabancı dil öğretimine katkısı olabilecek herkesin işbirliğinde olması gerekmektedir. Yabancı dil öğretimi sırasında çocukla ilgili her türlü gelişimi, ilerlemeyi ve değişimi tartışıp değerlendirmeleri çocuğa büyük yararlar sağlayacağı gibi erken yaşta yabancı dil öğretimindeki yanlış uygulamalar ve eksiklikler çok aza indirilebilecek ve yabancı dil öğrenimi sırasında çocuğun kendini güvende hissedebilmesi ve güdülenmesi sağlanabilecektir.

2.10. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Yabancı Dil Öğretmeni

Erken yaşta yabancı dil öğretiminde öğretmen, çocuklar için çok önemli bir kaynağı oluşturmaktadır. Yabancı dil öğretimi sürecinde çocukla en çok iletişim içinde olabilecek tek kişidir. Bu nedenle bu süreçte öğretmenin kullandığı her ifade çok önemli bir yer tutmaktadır. Çocuğun çevresinin düzenlenmesinde ve öğrenme üzerinde öğretmenin etkisi çok büyük ve çok önemli olmaktadır. Öğretmenin yabancı dile katkısı olabilecek herkesle işbirliğinde olması çocuğun başarısını doğrudan doğruya etkilemektedir. Öğretmenin, öğreteceği yabancı dille ilgili genel, dilsel ve kültürel bilgiyi etkin kullanabilmesi gerekmektedir. Buna ek olarak, yabancı dili uygulayacak olan öğretmenin, çocuğun hedef dilde başarısını etkileyecek yöntemsel, eğitbilimsel, özel ve gerekli birçok becerinin bulunması gerekmektedir. Bu becerilerin çoğunu sıralayacak olursak;

- Yabancı dil öğretmeninin, yabancı dil öğretimi konusunda kendini tamamlamış olması gerekmektedir.
- Yetkin, sabırlı ve eğitimsel açıdan tam olması gerekmektedir.
- Yabancı dil öğretimine karşı çocuklarda istek uyandırabilmesi ve farklı kişilikteki çocuklara kendini uyarlayabilme kabiliyetinin bulunması gerekmektedir.
- Erken yaşta yabancı dil öğretiminin çocuklara daha rahat ve daha kolay uyarlanabilmesi için yabancı dil öğretiminde müziksel yeteneğinin ve sahne yeteneğinin iyi derecede olması gerekmektedir.

- Yabancı dil öğretmeni diğer öğretmenlerle her zaman işbirliği içinde olabilmelidir. İyi bir düşünür ve içerikte uzman olabilmesi gerekmektedir. Çocuğun daha önce edinmiş olduğu bilgileri, algıları ve ihtiyaçları, bir programın amacını, uygun öğrenme izlenimlerinin uygun kullanımını bilmesi gerekmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Germain, 1998, s. 116).
- Dilsel geziler düzenleyebilmesi, dille ilgili ayrıntılı araştırmalar yürütüp incelemelerde bulunabilmesi ve gerektiği takdirde kullanıp uyguladığı yöntem ve tekniklerde değişiklik yapabilmesi, kendini takip edip uygulamalardaki yanlışlarını ve eksikliklerini tamamlayabilmesi gerekmektedir.
- Yabancı dil öğretmeni, kullanacağı araç-gereci seçerken araç-gerecin uygulanabilme değerini inceleyebilmesi ve uygulanabilip uygulanamayacağı konusunda doğru karar verebilmesi gerekmektedir.
- Yabancı dil öğretimini iyi yönetebilmek ve aktarabilmek için birçok donanıma sahip olması gerekmektedir. Her zaman basitleştirici, rehber, aracı, araştırmacı, karışık eğitbilimsel konularda kolaylaştırıcı ve danışman, diğer meslektaşlarıyla işbirlikçi, değerlendirmeci ve gerektiğinde iyi bir eleştirmen olması gerekmektedir (Çakal, 2006).
- Ders esnasında kendine özgü ders veriş biçimini uygulayabilmesi, öğrencilerin tüm dikkatlerini konuya çekebilmesi için ders esnasında yeterince rahat hareket edebilmesi, dildeki yeterliliğinde, sesbilgisinde, tonlamada ve dili düzgün söyleyebilmedeki yeterliliğinde örnek olabilmesi gerekmektedir.
- Çocuğun sosyal, duygusal, eğitbilimsel, dilsel ve yaratıcı becerilerinin gelişimini gözlemleyebilmesi, kendi işi üzerine fikir yürütebilmesi, yabancı dil öğretiminin amaçlarını dile getirebilmesi ve çocuğun bireysel olarak gelişimini sağlayabilme yeterliliğinin bulunması gerekmektedir (Recommandations de Nuremberg, 1997).
- Oluşan yeni koşullara göre dersi ve dersle ilgili olan alıştırmaları hazırlayabilmesi, öğrenciyi yabancı dilin her alanında araştırmalar yapması için yüreklendirebilmesi, eğitbilimsel uygulamalarda çocuğun eleştirel düşüncesini geliştirebilmesi ve çocuğun kültürel gelişimi için çocuğu cesaretlendirebilmesi gerekmektedir.
- Yabancı dil öğretmeninin, çocuğa dilde seslenebilmeyi, dildeki söyleyiş tarzlarını, sözlü anlamayı, sözlük, dil ve sözcük bilgisini, yabancı dil metnini

okuyup anlayabilmesini, çeviri yapabilmeyi, çeviri yaparken karşılaşılan bazı kavramların etkin bir şekilde aktarımını öğretebilmesi gerekmektedir.

- İçinde bulunulan zamanı aktarabilmesi ve yabancı dil öğretiminin günlük hayattaki amacını ve önemini vurgulayabilmesi gerekmektedir.
- Yabancı dil dersini, hedef yabancı dilde aktarabilme yeteneğine sahip olması, yabancı dili hem kuramsal hem de kılgısal olarak iyi kullanabilmesi gerekmektedir.
- Yabancı dil çalışmalarının içeriğini sadece öğretmekle kalmaması aynı zamanda ders sırasında kuramsal olarak sunabilmesi ve hatta çalışmalar esnasında denenip yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlaması gerekmektedir (Recommandations de Nuremberg, 1997).
- Farklı iletişim tarzları ve yayım aracılığıyla teknolojik, bilimsel, dilsel ve kültürel gelişme, ilerleme ve değişmeleri öğrencilerine aktarabilmesi, çocukların kendi gelişim, değişim ve ilerlemelerinin, farklı dillerin ve kültürlerin ayrımına ve farkına varabilmelerine yardımcı olabilecek yetenekte ve yeterlilikte olması gerekmektedir.
- Eğitim programlarını düzenleyebilmesi, farklı dildeki ve kültürdeki metin ve belgeleri, hedef dildeki çocuk kültürünü araştırıp inceleyebilmesi, daha sonra bunları değerlendirip yabancı dil öğretimi dersine hazırlayıp sunabilmesi ve buna benzer çalışmalar yaparak çocuğun düşünsel etkinliklerde gelişebilmesine katkıda bulunabilmesi gerekmektedir (Recommandations de Nuremberd, 1997).
- Yabancı dil dersinin her dakikasında çocuklarla beraber olacağından, yabancı dil öğretmeninin yüklenmiş olduğu sorumluluğun farkında olması gerekmektedir. Bu bakımdan çocuklarla çalışmayı sevmesi, çocukları dinlemesi ve çocuklarla sürekli iletişime geçmesi gerekmektedir. Ayrıca sınıfta bulunan bütün öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamak ve tüm dikkatlerini derse yoğunlaştırmak için yabancı dil öğretmeninin okuma ve sözlü çalışmalar, filmler, kısa tiyatro oyunları, müzik, şiir, dilsel oyunlar gibi birçok etkinlik ve araçları etkin bir şekilde ders ortamına taşıyabilmesi gerekmektedir.
- Geleceğin yabancı dil öğretmenlerinin, yabancı dil dersini gözlemleyerek ve yabancı dil öğretmeye başlayarak yabancı dilde kılgıyı ve kuramı çok erken bağdaştırabilmesi gerekmektedir (Recommandations de Nuremberd, 1997).
- Öğrencilerinin zayıf ve güçlü yanlarının farkına varabilmesi için gözlem yapabilmesi, ders esnasında güçlü bir hayal gücüne sahip olması, herhangi bir

konuda fikirler üretip düşünceyi açabilmesi ve geliştirebilmesi, yeni eğitbilimsel yaklaşımları geliştirebilmesi, yaratıcı olması ve bu yaratıcılığını kullanabilmesi gerekmektedir.

- Ders saatlerini iyi planlayıp yararlı olmalarını sağlayabilmek için iyi bir planlamacı olması gerekmektedir.
- Yabancı dil dersini bir araştırma alanı olarak düşünmesi ve alınabilecek her sonucu öğretim programları için yararlı hale getirip öğretim programına katabilmesi gerekmektedir (Recommandations de Nuremberd, 1997).
- Çocukla iletişime geçmesinden zevk alması, kültürler arası iletişim isteğinin, yeteneğinin ve yeterliliğinin bulunması, karşılaşılabilecek her türlü sorun için çözümsel ve düşünsel kabiliyetinin bulunması gerekmektedir.
- Öğrenme izlemlerini kullanabilme ve aktarabilme yeteneğinin bulunması, öğrenme ve düşünme tarzındaki her yeniliğe açık olabilmesi, çocuklarla olduğu kadar diğer işbirlikçilerle de uyum için olabilmesi, yabancı dil öğretimi sürecine katkıda bulunabilecek herkesle iletişimde olması ve kendi mesleğinde kendinde bulunacak güvenin tam olması gerekmektedir (Ayrıntıli bilgi için bkz. www.goethe.de).

Sonuç olarak; yabancı dil öğretmenine yabancı dil öğretimi süresince düşen görevler teknolojik ilerlemelere, eğitim-öğretim alanındaki gelişmelere ve yeniliklere, öğrencinin kişiliklerine ve çevrelerine, öğretim yöntem ve tekniklerindeki gelişme, ilerleme ve değişmelere, kültürel ve diller arası etkileşime bağlı olarak şekillenmektedir. Yabancı dil öğretmeninin amacı sadece yeni bir dil öğretmek olmamalı aynı zamanda öğretilen dilin taşıdığı kültürü de öğretebilmesi ve öğrencinin farklı dillere ve kültürlere karşı tutumunu da olumlu yönde olmasını sağlamaya çalışması gerekmektedir. Yabancı dil öğretmeninin diğer öğretmenlerle; öğrenci, dersi planlama, karar alma, dersin işlenişi, proje düzenlemeleri, uygun içerik, araç-gereç seçimi ve kullanımı ile ilgili yapacağı bilgi alışverişleri yabancı dil öğretimi sürecine ve çocuğun gelişimine büyük katkı sağlayacağı gibi kesin bir başarının elde edilebilmesine zemin hazırlamış olacaktır. Aynı zamanda bu bilgi alışverişinin okul içinde ve okul dışında da yabancı dil sürecine katkı sağlayacak herkesle olması gerekmektedir. Ayrıca bu bilgi alışverişinin çocuk yuvasından anaokuluna, ana okuldan ilköğretime, ilköğretimden liseye geçişlerde hayata geçirilmesi, eğitim ve öğretimde büyük gelişmelere, ilerlemelere ve değişmelere katkı sağlayacak, dilsel, kültürel, bilimsel, eğitbilimsel ve sosyal alanlarda kaliteli

nesiller yetiştirilebilmesine olanak tanıyacak ve eğitim-öğretim sürecinin bilinçli olarak yürütülmesi sağlanabilecektir. Yetişen yeni nesillerin de; iyi bir dünya vatandaşı, farklı insanlara, dillere ve kültürlere açık ve hoşgörülü, dünyadaki yeniliklere, gelişmelere ve dünya barışına katkı sağlayan, ilerici ve girişimci bireyler olması söz konusu olacaktır. Şimdi de erken yaşta yabancı dil öğretimine doğrudan etkisi olabilecek uygun içerikten ve dersin işlenişinden söz etmenin yararlı olabileceğini düşünmekteyim.

2.11. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminde Uygun İçerik ve Dersin İşlenişi

Erken yaşta yabancı dil öğretiminde içeriğin hazırlanması ve dersin işlenişi yabancı dil öğretimi sürecinde kesin bir başarının elde edilmesinde önemli bir role sahiptir.

2.11.1. Uygun İçerik

Erken yaşta yabancı dil öğretiminde içeriğin seçimi çocuğun öğrenme psikolojisine, çocuğa sağlayacağı yarara ve çocuğun gelişimine, ilerleyişine ve değişimine doğrudan doğruya etki etmektedir. İçeriğin, çocuğun yararına uygun düşmesi ve bu yararları artırması, çocuğun duygularına seslenebilmesi, çocuğun güdülenmesini sağlayıp derse katılımını arttırması, yeni fikirler üretip bu fikirleri herhangi bir sorunla karşılaşıldığında kullanabilmesini sağlaması ve dersi zevkli kılması gerekmektedir. Dersin bütün programlarını kapsaması, ders konularının ve ünitelerin sınıf seviyesine göre günlük hayatla bağlantılı ve uygulamalı olarak ele alınıp bilimsel düşünceyi güçlendirecek şekilde işlenmesini sağlaması gerekmektedir. İçeriğin, çocuğun anadilde oluşturmuş olduğu dünya görüşünü değiştirip yeniden düzenlemesi ve tamamlaması gerekmektedir. Yabancı dille ilgili dilbilgisi, sözlük ve sözcük bilgisi, edim bilim ve anlambilim gibi alanlarda olabilecek her gelişmeyi, ilerlemeyi ve değişmeyi yakından takip etmesi gerekmektedir. İçeriğin şarkılar, şiirler, masallar, hikâyeler ve atasözleri gibi doğal öğrenme araç-gereçleri ile sunulması gerekmektedir. Dört dilsel beceri olan okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerinin çocukta geliştirilebilmesi için içerikte yer alacak olan dil yapılarının ve kelimelerin çocuğun çevresindeki hayata uyarlanması gerekmektedir. Ayrıca bu uyarlamayı, eğitim-öğretim programlarının hepsinin zorunlu kılması gerekmektedir. Yabancı dil öğretimi sürecinde öğrenciye kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri, değer, tutum ve davranışlar

öğrencilerin seviyesine uygun kavram ve örneklerden yararlanılarak öğrencilere sunulması gerekmektedir. İçerikteki konuların ve ünitelerin, diğer derslerde işlenmiş ya da işlenecek olan konu ve üniteler göz önünde bulundurularak hazırlanması ve işlenmesi gerekmektedir. İçerikte yer alacak olan görsel-işitsel araç-gereçler, jest ve mimiklerin kullanımı, yabancı dilin sosyal ve kültürel boyutta kullanımı erken yaşta yabancı dil öğretimi sürecinde önemli bir yere sahiptir. İçeriğin, çocuğun günlük hayatına seslenebilmesi gerekmektedir. Çocuğun günlük hayatta karşılaştığı her şeyi yani ailesini, arkadaşlarını, yuvasını, okulunu, oyunlarını, boş zamanlarını, sporu, hayvanları, gezileri, mevsimleri, zamanı, beslenmeyi, sağlığı, giysileri, gelenek görenekleri, alışkanlıkları, çevreyi ve çevreyle olan tüm ilişkilerini (www.goethe.de), çocuğun ilgilendiği her şeyi kapsaması öğrenimi kolaylaştıracak ve öğrenmeye olan ilginin yükselmesini sağlayacaktır.

İçeriğin, çocuğun kendi dünyasını ve gerçek dünyayı tanımasını, dünyadaki her gelişmeye, ilerlemeye ve değişmeye yakın olmasını sağlaması gerekmektedir. Yabancı dil dersine dikkati yoğunlaştırabilmek için hedef dilin konuşulduğu ülkedeki gelenek ve görenekler, günlük hayat ve kültür, günlük hayattan seçilmiş kelimelerin doğru söylenmesi ve tonlanmasıyla sunulması gerekmektedir. İçerikte yabancı dil ve anadil arasındaki farklılıkların yer alması gerekir. Öğrenilecek olan hedef dilin iyi ve kolay öğrenilebilmesi için içerikte bu dille ilgili karışık yapıların, okuma ve dinleme metinlerinin anlamlarının öğretilmesi ve tanıtılması gerekmektedir (www.goethe.de). İçeriğin, çocuğun dili kullanmasını, anlamasını ve yaşayabilmesini sağlayabilmesi gerekmektedir (Recommandations de Nuremberg, 1997).

2.11.2. Dersin İşlenişi

Erken yaşta yabancı dil dersi, çocuğun duygu ve düşüncelerini kullanabilmesi için yabancı dilin temel öğelerini içermesi gerekmektedir. Çocuğun dünyayı farklı açılardan görebilmesini, farklı dillere ve kültürlere açılabilmesini, bu dünyanın neresinde olduğunu anlamasını sağlaması gerekmektedir. Uluslar arası dillerin ve kültürlerin farkına ve kendi ulusal benliğinin bilincine varabilmesi için öğretilecek olan hedef dili konuşan ülkenin kültürünü, o ülkede yaşıyormuş gibi hissettirmesi gerekmektedir.

Çocuğun genel gelişimine, dilsel, eğitbilimsel, sosyal, yaratıcı ve duygusal yeterliliklerine katkıda bulunabilmelidir. Ders sırasında derse karşı ilginin artırılması ve

dersten zevk duyulması, dillere karşı ilginin artırılması ve dili iletişim aracı gibi yaşayıp kullanabilmesine olanak tanıyabilmelidir. Ders sırasında anadil dışında çocuğun kendini anlayabilmesinin ve anlatabilmesinin sağlanması, yabancı dille karşılaşıldığında anadilinin bilincine varılabilmesine olanak tanıyacaktır. Ders sırasında öğretmenin öğrencileşebilmesi ve öğrencinin öğretmenleşebilmesi yabancı dil öğretiminin etkililiğini artıracaktır. Ayrıca derste öğrenmenin öğrenci merkezli olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Yabancı dil dersinin hedef dilde uygulamaya konulması başarı derecesini yükseltecektir. Dört dilsel beceri olan okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerine ders sırasında eşit derecede önem verilmesi gerekmektedir. Ders esnasında görsel-işitsel araç-gereçlerin kullanımına ağırlık verilmesi etkili, kolay ve hızlı öğrenmeyi sağlayacaktır. Ders sırasında yapılan yanlışların çocuğu incitmeden anında düzeltilmesi gerekmektedir. Ders bitiminde işlenilen konuyla ilgili ev ödevinin verilmesi ve bir sonraki derste bu ödevlerin kontrol edilip düzeltilmesi öğretilmeye çalışılan konunun daha iyi kavranmasını sağlayacaktır.

Yabancı dil dersi esnasında konular yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta giden bir yöntemle işlenmesi gerekmektedir. Dersin çocukları araştırmaya, incelemeye, sorgulamaya ve başka kaynaklara yönlendirebilmesi gerekmektedir. Yabancı dil dersi işlenirken öğretilen konunun açıklanması, yorumlanması ve pekiştirilmesi için kullanılan video, ses kaseti, slayt gibi görsel ve işitsel unsurlar konu ile uyumlu olması gerekmektedir. Ders sırasında işlenecek konuların, öğrencilerin ilgisini çekmek ve öğrenmeyi kolaylaştırmak için grafik, resim, video, slayt, ses kaseti, şekiller ve bilgisayar gibi görsel-işitsel öğelerle desteklenmesi gerekmektedir. Dersin sonunda işlenilen konuyla ilgili bilgi, beceri ve yeterliliklerin kazandırılıp kazandırılamadığını belirlemek için öğrenciye konuyla ilgili değerlendirme sorularının yöneltilmesinde büyük yarar bulunmaktadır. Ders esnasında öğrencilerin seviyelerine uygun, yeni kelimler öğrenmelerine fırsat veren akıcı ve zengin bir dil kullanmalarına özen gösterilmesi, ders sırasında öğretmenin doğru, açık ve anlaşılır bir dil kullanarak çocuğu yaratıcı düşünmeye, araştırmaya ve sonuç çıkarmaya yöneltmesi gerekmektedir. Ders esnasında yabancı dille ilgili edinilen bilgilerin ezberlenmesi değil, zihinde yapılandırılmasının sağlanması gerekmektedir. Yabancı dil öğretimi dersinde öğrencinin üst düzey becerilerini geliştirmesine özen gösterilmesi ve etkin rol alması sağlanmalıdır. Ders esnasında soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli, eleştirme, boşluk doldurma, bireysel ve grup çalışmaları, canlandırma, tablo tamamlama, cümle tamamlama ve tartışma gibi yöntem-teknik ve etkinliklere yer verilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; erken yaşta yabancı dil öğretimi dersinde çocuğun ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çocuğun yabancı dil dersi sırasında kendini rahat hissedebilmesi ve başarılı olabilmesi için derse hazırlık aşamalarında çocuğun ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçlarının ders esnasında karşılanabilmesi, erken yaşta yabancı dil öğretimi ve çocuk için büyük yararları olacaktır. Alışmış olduğu ailesinden ve çevresinden daha farklı bir çevreye gireceği için yabancı dil öğretimi dersinde öncelikle çocuğun kendini güvende ve güçlü hissedebilmesini, sevip sevilmesini sağlamak gerekmektedir. Çocuk, yabancı dil öğretimi dersinde etkin olmaya, eğlenmeğe ve eğlendirmeğe, oynamaya, iletişime girmeye, paylaşmaya ve duygularını açığa vurmaya ihtiyaç duymaktadır. Çocuğu yeniliklere açık olmaya, araştırmaya, keşfetmeye ve öğrenmeye yönlendirmek gerekmektedir (www.goethe.de). Yabancı dil dersinde, dört dilsel beceri olan okuma, yazma, konuşma ve dinleme becerilerinin gelişmesine önem verilmesi ve çocuğun yaparak yaşayarak öğrenmesinin sağlanması gerekmektedir. Teknolojik, bilimsel ve eğitimsel her türlü gelişme, ilerleme ve değişime göre yabancı dil dersinin de biçimlendirilmesi gerekmektedir. Yabancı dil dersinin hedef dilde sunulmasında büyük yarar bulunmaktadır. Öğretmenin bir öğrenci gibi davranabilmesi ve dersin öğrenci merkezli olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Yabancı dil dersinde öğrencinin farklı dillerin ve kültürlerin farkına ve farklılıklarına varabilmesini sağlamak ve bütün öğrencilerin aralarında herhangi bir fark gözetmeksizin etkin bir şekilde derse katılımlarının sağlanması gerekmektedir (Aslan, 2003). Yabancı dil dersinin amaçları ve içeriği hazırlanırken ve yabancı dil dersinde kullanılacak olan yöntem ve teknik belirlenirken, çocuğun yaşının, seviyesinin ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında erken yaşta yabancı dil öğretiminin, çocuğa ne gibi faydalar sağlayacağından söz etmek istiyorum.

2.12. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamalarının Çocuğa Sağlayacağı Faydalar

- Erken yaşta yabancı dil öğretimi, çocuğun dünya vatandaşlığına ilk adımını atmasını kolaylaştırmaktadır.
- Çocuğun dünyaya yeni bir kapı açmasına ve bu kapı aracılığıyla farklı dilleri ve farklı kültürleri, farklı insanları tanıyabilmesine, anlayabilmesine, kendi dilinin

ve kültürünün ayırdına varabilmesine, olaylara ve insanlara bakış açısını genişletmesine olanak tanımaktadır (Genç içinde: www.yordam manas.kg).

- Çocuğun dünyadaki hızlı değişim ve gelişmelere ayak uydurabilmesine yardımcı olabilmektedir.
- Dünyadaki gelişmelere, değişimlere ve farklılıklara daha anlayışlı, daha saygılı ve daha hoşgörülü olunmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Çocuğa küresel bir toplum içinde yaşama fırsatı vermektedir.
- Çocuğun farklı kültürdeki toplumlarla iletişimde bulunabilmesine yardımcı olmaktadır. "Çocuğa, insanlarla daha kolay iletişim kurma olanağı sağlar (Anşin, 2006)''.
- Uluslar arası dilleri ve bu dillerin taşıdığı kültürleri anlamasına, tanımasına ve kendi kültür mirasını dünyaya taşıyabilmesine fırsat vermektedir. Geniş bir kültür anlayışına sahip olmasını sağlamaktadır. "Yabancı dil olgusu, çocuğun zihnini diğer kültürlere açar ve çocuğa diğer ülkelerdeki insanları anlama ve değerlendirmede yardımcı olur (Anşin, 2006)''.
- Hızlı düşünme ve fikir yürütme gibi düşünsel gelişimine katkıda bulunmakla beraber eleştirel düşünme becerisini, yaratıcılığını ve zihin esnekliğini arttırmaktadır. "Erken yaşta yabancı dil öğretimi, çocukta düşünmeye yönelik kıvraklık ve esnekliği, dinleme yetisini ve hassasiyetini geliştirir (Anşin, 2006)''.
- Çocuğun zihinsel gelişiminin zenginleşmesini sağlamaktadır. Çocuğun beynindeki duygusal bölge ve zekâya giden yolları geliştirmekte, düşünme esnekliği sağlamakta ve zekâ kapasitesini geliştirmektedir.
- Matematiksel ve bilimsel becerileri geliştirmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin bilişsel yararları bulunmaktadır. "Dil bilimciler ve eğitim bilimciler erken yaşta yabancı dil öğretiminin çocuğun bilişsel gelişimine katkısı bulunacağını belirtmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. İlter&er içinde: www.kefdergi.com)''.
- Öğrenme kalitesini yükseltmekte ve sosyal gelişime katkıda bulunmaktadır.
- Çocuğun farklı alanlarda başarılarının yükselmesine katkıda bulunmakla beraber çeşitli bilgi kaynaklarına ulaşımını kolaylaştırmakta ve bu kaynaklardan yararlanmasını sağlamaktadır.
- Çocuğun farklı kültürleri ve dilleri anlayabilmesini ve bunlar arasında bağlantılar kurabilmesini sağlamaktadır.

- Problem çözme becerilerini geliştirmekte ve çözülmesi güç problemlerle karşılaşıldığında çocuğun yaratıcılığını kullanmasına olanak tanımaktadır.
- Kendini daha iyi ifade edebilmesine ve psikolojik açıdan kendi yaşıtlarına göre daha olgun davranmasına olanak tanımaktadır.
- Üst düzey becerileri kavramasına yardımcı olmakta ve hafızasının güçlenmesini sağlamaktadır.
- Kendi dilini yeni alanlarda kullanmasını sağlamakta ve kendi dilini ve kültürünü farklı toplumlara anlatabilmesine, tanıtabilmesine ve yayabilmesine olanak tanımaktadır.
- Çocuğun özgüven gelişimi üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır.
- Erken yaşta yabancı dil öğretimi, çocuğun "…anadilde anlama kabiliyetini geliştirir (Anşin, 2006)''. Çocuğun anadilini daha iyi anlamasına ve tanımasına katkıda bulunmakta ve diğer dillerin yapılarını öğrenirken kendi anadili hakkında birçok şey öğrenmesini sağlamaktadır.
- "Anadil edinimi süresince öğrenilen yabancı dil sadece hedef dil becerileri geliştirmesini sağlamaz aynı zamanda anadildeki edinim sürecini de hızlandırır (İlter&er içinde: www.kefdergi.com)''.
- Çocuğun yabancı dil söyleyişlerinin daha iyi olmasını sağlamakta, dili öğrenme yeteneklerini geliştirmekte ve hayatının ilerleyen dönemlerinde yeni bir dil öğrenmeye başladığında doğal öğrenme becerilerini kullanmasına olanak tanımaktadır.

BÖLÜM III

DÜNYADA ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİ UYGULAMASINA BAKIŞ

Erken yaşta yabancı dil öğretiminin uygulamasına, dünya genelinde ağırlıklı olarak İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde başlandığı görülmektedir. 1960'lı yıllardan itibaren erken yaşta yabancı dil öğretimi dünyada büyük önem kazanmış ve anadil dışında ikinci bir dil öğretimine neredeyse bütün dünya ülkelerinde başlanmıştır. 1960'lı yıllardan itibaren dünya ülkelerinde öğretilen yabancı diller genel olarak İngilizce, Almanca ve Fransızcadır. 1960'lı yıllardan itibaren dünya ülkelerinde genel olarak yabancı dil öğretimi birçok açıdan farklılık göstermektedir. Bazı ülkeler anadil dışında yabancı dil öğretirken, bazıları yabancı dil ya da yabancı dili ulusal dil olarak öğretmektedir. Bazı ülkeler yabancı dili zorunlu bazıları isteğe bağlı olarak öğretmektedir. Yabancı dil öğrenmeye başlama yaşı ülkeden ülkeye de çok farklı olmaktadır. Bu bilgilere bağlı kalarak dünya ülkelerinde 1960'lı yıllardan itibaren öğretilen yabancı dillerden ve dünyadaki genel durumdan söz etmek istiyorum.

3.1. Dünya Ülkelerinde Öğretilen Yabancı Diller

İkinci dünya savaşından sonra 1960'lı yıllardan itibaren ekonomik büyüme ve daha birçok sebepten dolayı yabancı dil öğretimine önem verilmiş ve ana dilin yanında ikinci bir dil öğretimine ağırlıklı olarak başlanmıştır. Bazı ülkelerde yabancı dil öğretimi zorunlu ya da isteğe bağlıyken, bazı ülkeler yabancı dil ya da yabancı dili ulusal dil olarak öğretmekteydi. Yabancı dil öğrenme yaşı git gide düşmekte ama yine ülkeden ülkeye çok farklılık göstermektedir. Örneğin; Kore, Danimarka, Vietnam, Japonya, Sudan ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerde 11 yaşından itibaren ikinci dil olarak İngilizce öğretimine ağırlık verilmiştir. Birleşik Almanya Cumhuriyeti ve Berlin'de ikinci dil olarak İngilizce öğretilmeye başlanmıştır. Arjantin'de Fransızca, okullarda özellikle İngilizce öğretilmiştir, erken yaşta yabancı dil öğretimiyse özel okullarda uygulanmıştır. İspanya'da özellikle özel okullarda 5 yaşından itibaren Fransızca öğretilmiştir. Fransa'da İngilizce ve Almanca, Büyük Britanya'da Fransızca,

Tayland'da Taylandacanın az konuşulduğu yerlerde Çince veya İngilizce, Hindistan'da Hindu dili ve İngilizce, İtalya'da Fransızca ve İngilizce, Norveç'te isteğe bağlı olarak İngilizce ve İsveç'te de 6 yaşından itibaren İngilizce öğretilmiştir (Ayrıntılı bilgi için bkz. O'neil, 1993, s. 46-49).

Yabancı dili ulusal dil olarak öğreten ülkelerden söz edecek olursak; Avustralya'nın kuzeyinde bulunan Papua ve Yeni Gine, Nauru Cumhuriyeti ve Avustralya'daki bütün Aborjinler için okula başlar başlamaz İngilizce eğitimi verilmektedir. Belçika'da farklı yaşlarda ikinci ulusal dil olarak Hollandaca, Fransızca, İngilizce ve Almanca öğretilmektedir. Beyaz Rusya'da Rusça, Kanada'nın İngilizce konuşulan yerlerinde Fransızca, Fransızca konuşulan yerlerinde ise zorunlu olarak İngilizce öğretilmektedir. Sri Lanka eski adıyla Seylan'da İngilizce, Fransızca konuşan Afrika ülkelerinde 5 yaşından itibaren Fransızca öğretilmektedir. Finlandiya'da çift dil bulunmakta Fince ve İsveççe ama ulusal dil olarak okullarda İngilizce eğitimi verilmektedir. İtalya'da ilkokullarda çift dil olarak İtalyanca ve Fransızca öğretilmektedir. Endonezya'da 3 yaşından itibaren zorunlu olarak anadil Endonezce, İsrail'de 9-10 yaşından itibaren Arapça konuşanlar için zorunlu olarak Yahudice öğretilmektedir. Kenya'da ise İngilizce hızlı bir şekilde eğitim dili olmuştur. Lüksemburg üç dilli bir ülkedir ve anadil olarak lüksemburgça, 6 yaşından itibaren Almanca ve 7 yaşından itibaren Fransızca öğretilmektedir. Fas'ta 3 yaşından itibaren Fransızca, Madagaskar'da okulun 2. veya 3. yılından sonra Fransızca, Nijerya'da 6-7 yaşından itibaren İngilizce, Galler ülkelerinde 7 ya da 8 yaşından itibaren Gallerce ya da İngilizce, Pakistan'da 8 yaşından itibaren İngilizce öğretilmektedir. İsviçre'de Fransızca konuşulan bölgelerde Almanca, İtalyanca konuşulan bölgelerde Fransızca zorunlu olarak, Almanca konuşulan bölgelerde ise Fransızca isteğe bağlı olarak öğretilmektedir. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliğinde ise Rusça konuşamayan herkes için 6-7 yaşından itibaren Rusça öğretilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. O'neil, 1993, s. 46-49).

Yabancı dil öğretiminin dünya ülkelerindeki bu karışık durumuna ikinci dünya savaşından sonra 1960'lı yıllardan itibaren ve sömürge döneminin sonunda farklı ülkelerde farklı dillerin öğretildiği görülmektedir (O'neil, 1993). Yabancı dil öğretimindeki bu karışık durumun en önemli sebebi ekonomik büyüme, göçler ve bunların yaratmış olduğu sonuçlardır. Genel olarak ekonomisi büyük olan ülkelerin dilleri tercih edilmekte ve öğrenilip öğretilmektedir. Ağırlıklı olarak anadilin yanında ikinci dil olarak İngilizce öğretilmektedir. İngilizce bazı ülkelerde ulusal dil olarak da öğretilmektedir. İngilizce dışında Almanca ve Fransızca zorunlu ya da isteğe bağlı

olarak öğretilmektedir. Yabancı dil öğretiminin ekonomik sebepler dışında kültürel, sosyal, siyasal sebeplerle beraber göçler ve sömürgeciliğin büyük etkisi de bulunmaktadır. Bu karışıklık durumundan ve daha birçok sebepten dolayı birçok kurum ve kuruluş yabancı dil öğretimini ele almış ve görüş bildirmiştir. Örneğin; Birleşmiş Uluslar Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) ve Avrupa Konseyi 1960'lı yıllarda birçok uzmandan oluşan bir toplantı düzenlemiş ve temel eğitimde, özellikle tek kültürlü ve tek dilli olduktan sonra çok kültürlü ve çok dilli olunabilir mi? Öğretimin aşamaları ne olmalı ve kaç yaşında yabancı dil öğretimine başlanmalı? Duygusal ve sosyal etkenlerin rolü nedir? Yabancı dil dersinin içeriği ne olmalı ve hangi yöntem kullanılmalı… Yavaş öğrenen öğrencilerin sorunlarının farkına nasıl varılabilir ve ne gibi çözümler bulunabilir? Çocuğun edinimleri nesnel olarak nasıl değerlendirilmeli? Yabancı dil dersine devamlılık ve katılım sorunları nasıl çözülebilir? Yabancı dil öğretiminin ana dille ve diğer konularla ilişkisi nasıl olmalı? Öğretmen yetiştirme sorunu nasıl çözülebilir (O'neil, 1993, s. 49-50) gibi birçok soruya cevap bulmaya çalışmışlardır ve aynı zamanda erken yaşta yabancı dil öğretiminin uygulanabilmesi ve yürütülebilmesi, kalitesinin yükseltilmesi ve karşılaşılabilecek sorunların çözümü için birçok çalışma yürütmüşlerdir.

Erken yaşta yabancı dil öğretimiyle ilgili çözülmesi gereken birçok sorun hala bulunmaktadır. Birçok uzman, kurum, kuruluş, araştırmacı, dilbilimci, psikolog yabancı dil öğretimi konusunda araştırmalar yapmakta ve görüş bildirmektedir. Günümüzde küreselleşmenin sebep olduğu etkilerden dolayı yabancı dil öğretimine verilen önem git gide artmaktadır. Özellikle sınırların kalkmış olduğu Avrupa'da yabancı dil öğretimi hayati önem kazanmıştır ama hala dilsel ve kültürel karışıklık söz konusudur, bu bakımdan Avrupa'da yabancı dil öğretimiyle ilgili çok büyük sorunlar çözüm beklemektedir. Bu karışık durumun çözümü için Avrupa şu an tek dil üzerine çalışmaktadır. UNESCO ve Avrupa Konseyi gibi birçok kurum yabancı dil öğretimiyle ilgili dünyanın birçok ülkesinden birçok uzmandan oluşan toplantılar düzenlemekte, araştırmalar yapmakta ve birçok çalışma yürütmektedir.

3.2. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Günümüz Dünyasındaki Genel Durumu

Erken yaşta yabancı dil öğretiminin etkisi uzun zamandır dünyada görülmektedir. Ana dil dışında bir yabancı dil birçok ülkede zorunlu ve isteğe bağlı olarak uzun yıllardır öğretilmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin dünyada

uygulanmasının ve zorunlu olmasının birçok sebebi bulunmaktadır. Bunlar siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik sebeplerdir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminde küreselleşmenin de çok büyük etkisi bulunmaktadır. Küreselleşme, günden güne etkisini daha fazla hissettirmektedir, çok dillilik ve çok kültürlülüğün ortaya çıkmasında ve hızla yayılmasında en önemli etkendir. Küreselleşmeyle beraber bilimsel, sanatsal, kültürel, sosyal, dilbilimsel, siyasal, ekonomik gelişmeler ve bu gelişmelerin ışığında insanların farklı ülkelere gidip gelmeleri ve en önemlisi göçler, çok kültürlülüğün ve çok dilliliğin ortaya çıkmasında en büyük sebepleri oluşturmaktadır. Bu sebepler dışında da çok dillilik ve çok kültürlülüğün oluşumunda ve yayılmasında uluslar arası ilişkiler, ticaret, sanatsal ve bilimsel etkinlikler, farklı dilleri konuşan benzer mesleklerdeki kişilerin birbirleriyle olan her türlü iletişimi ve insanların farklı ülkelerdeki dolaşımının çok önemli etkileri bulunmaktadır (Groux, porcher, 1998). Bu ve bu gibi sebeplerden dolayı erken yaşta yabancı dil öğretimi dünyada hızla yayılmaktadır. Erken yaşta yabancı dil öğretimi birçok sebepten bütün dünyada ve bütün Avrupa ülkelerinde dikkati çekmiş ve önem kazanmıştır. Bu bakımdan Avrupa Konseyi uzmanlardan oluşan birçok uluslar arası toplantı düzenlemiş ve yabancı dil öğretimini etraflı bir şekilde tartışmışlardır. Avrupa Konseyi, Avrupa içinde ortaya çıkan sorunlara çözüm getirmek için kurulmuştur. Avrupa Konseyi farklı ülkelerin kendi dillerini ve kültür değerlerini korumaları ve diğer Avrupa ülkeleriyle paylaşmalarını, Avrupa'da çok dillilik ve çok kültürlülüğün bilincine varılmasını ve bu sayede birçok dil öğrenilmesini amaçlamaktadır (Demirel, 2007). Ayrıca Avrupa Konseyi'nin genel olarak şöyle bir amacı bulunmaktadır;

> …demokrasi ve insan haklarını korumak, Avrupa toplumunun karşılaştığı, ırkçılık, etnik ayrımcılık, çevrenin korunması ve organize suçlar gibi temel sorunlar için çözüm yolları bularak Avrupalı vatandaşların yaşam koşullarını iyileştirmek, farklı kültürlere sahip Avrupa vatandaşları arasında karşılıklı anlayışı getirmek ve tüm bireylere Avrupalılık kimliğini kazandırmaktır (Demirel, 2007, s. 21).

Avrupa vatandaşlarının karşılıklı anlayışa sahip olabilmeleri ve Avrupalı kimliği kazanabilmeleri için öncelikle farklı dildeki ve kültürdeki Avrupa vatandaşlarına anlayışlı ve hoşgörülü olabilmeleri gerekmektedir. Bu anlayışa sahip olabilmek farklı kültürleri ve dilleri öğrenmekle, tanımakla ve bilmekle olanaklıdır. Farklı dil ve kültürleri bilmek, tanımak ve öğrenmek, bunlara hoşgörüyle, anlayışla ve saygıyla yaklaşabilmek, farklı dilleri ve bu dillerin taşıdığı kültürleri tanımakla ve bilmekle

sağlanabilmektedir. Yabancı dilin ve taşıdığı kültürün erken yaşta öğrenilmesi, her türlü farklılığa karşı daha anlayışlı, daha hoşgörülü ve daha saygılı olunmasını sağlamaktadır. Bu bakımdan yabancı dilin ve taşıdığı kültürün erken dönemlerde bilmesinde fayda bulunmaktadır.

Goethe Enstitüsü, 1996'da dünya genelinden 22 farklı uzmanın bir araya gelip çalışmasıyla erken yaşta yabancı dil öğretiminin bütün dünyada kabul görmesi ve bütün dünyada erken yaşta yabancı dil öğretilmesi gerektiği düşüncesini yerleştirmek için ***Les Recommandation de Nuremberg***'i yayımladı. Erken yaşta yabancı dil öğretimiyle ilgili öneriler içermektedir ve geçerliliğini hala korumaktadır. Bununla beraber, sosyal, siyasal, ekonomik toplumsal değişimler, teknolojik gelişmeler ve ilerlemeler, medyanın hızlı gelişmesi ve yayılması, bu sebeplerden dolayı ortaya çıkan göçler, göçlerin sonucunda da çok dilliliğin ve çok kültürlülüğün ortaya çıkması, çocuklar arasındaki yeni beklentiler, öğrenim psikolojisindeki ve çocuğun öğrenme davranışındaki yeni yaklaşımlar ve anlayışlar erken yaşta yabancı dil öğretimini, dünyada giderek çok daha önemli hale getirmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. www.real-association.eu).

Goethe Enstitüsü, erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine birçok uzmanlardan oluşan birçok toplantı düzenlemiştir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi ile ilgili birçok konu tartışılmıştır. Çocuğun öğrenmenin merkezinde olması, çocuğun, anne-babanın ve yabancı dil öğretmenlerinin genel durumu, eğitim yerleri, genel beceriler ve yabancı dil becerileri, öğrenme stratejileri, hedefler, kültürlerarası yeterlilik, uygun içerik, konuya ve duruma yönelik dersler, medya, ilkeler, yöntemler ve teknikler, komşu dillerin öğrenimi, yabancı dilin sistemli öğretimi, çocuk hakları, çocuk psikolojisi, dil gelişiminde çocuk gibi birçok konu görüşülmüş, tartışılmış ve sonuca bağlanmıştır. Sonuca bağlanan konuların tümünü ***Les Recommandation de Nuremberg***'in içinde bulmak olanaklıdır (Ayrıntılı bilgi için bkz. www.real-association.eu).

Dünya genelinde birçok kurumun ve kuruluşun araştırma yapması, araştırmacıların ve uzmanların erken yaşta yabancı dil öğrenimiyle ilgili araştırmalar ve pilot projeler kapsamında pilot okullarda uygulamalar yapması ve erken yaşta yabancı dil öğretiminin uzmanların gündeminde kalması, bugün dünyada erken yaşta ikinci dil öğretiminin olmazsa olmaz bir kural haline geldiğini göstermektedir.

Dünya ve Avrupa genelinde yabancı dile önem verilmekte ve ne kadar erken öğrenilirse, o kadar yarar sağlayacağı vurgulanmaktadır. Özellikle sınırların kaldırılmasıyla çok dilliliğin ve çok kültürlülüğün hızla yayıldığı Avrupa ülkelerinde erken yaşta yabancı dil öğretimi birinci derecede önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu

bilgilerden yola çıkarak, Avrupa'da erken yaşta yabancı dil öğretiminin genel durumundan söz etmek istiyorum.

3.3. Avrupa'da Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamasına Genel Bir Bakış

Avrupa'nın sınırları kaldırmasıyla yabancı dil öğretimine verilen önem, harcanan çaba ve ikinci dil öğretimine olan ilgi git gide artmıştır. Avrupa'da sınırların kalkmasıyla insanlar serbest dolaşım hakkı kazanmış ve ekonomik, siyasal, kültürel sebeplerden dolayı Avrupa'ya göçler başlamıştır. Avrupa dışından olan göçler ve Avrupa ülkelerinin birbirlerine olan göçleri hala sürmektedir. Bu göçler farklı dil ve kültürleri beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, kültür çatışması yaşanmaması ve dil ayrılıklarını önlemek ve bunların yaratacağı sonuçların olumlu olabilmesi için erken yaşta yabancı dil öğretimi hem zorunlu hem de yararlı olabilmektedir. Bununla beraber söz konusu kültürler arası çatışmanın yaşanmaması ve oluşacak olan yeni durumlara yabancı kalınmaması için Avrupa'nın farklı kültürlere ve dillere açık olması ve Avrupa eğitim sistemini yenilemesi gerekmektedir. Avrupa'nın eğitim sistemi çok çeşitli olmakla birlikte erken yaşta yabancı dil öğretimi için hazırlanan içerik, hedef ve amaçlar bir ülkenden diğerine farklılık göstermektedir (O'neil, 1993, s. 92).

Bu farklılıkların giderilmesi, kültür çatışmalarının önlenmesi, yabancı dillere açık olunması ve uluslar arası hoşgörü ve anlayışın sağlanması için Avrupa, Avrupa Dil Gelişim Dosyası Projesini hayata geçirmiştir. Avrupa bu projeyle her Avrupa vatandaşının dil pasaportu edinmesini amaçlamıştır. "Dil Gelişim Dosyası, bir öğrencinin yabancı dil öğrenirken elde ettiği başarıları ve kazanımları kayıt altına alan ve dil gelişimi ile yeterliliklerini ortaya koyan bir dokümandır (Demirel, 2007, s. 23)''. Dil Gelişim Dosyası Projesi'nin amacı Avrupa'daki her vatandaşın çok dilliliğe ve çok kültürlülüğe ayak uydurmasını sağlamak ve birçok dil öğrenimine katkıda bulunmaktır. Bu bağlamda, 2004-2005 öğretim yılına kadar pilot okullarda uygulanmış ve bu tarihlerden sonra tüm Avrupa ülkelerinde uygulanması amaçlanmıştır (Demirel, 2007). Avrupa Dil Gelişim Dosyası Projesi'nde dil pasaportu, dil öğrenim geçmişi ve dil dosyası bulunmaktadır. "Dil pasaportu, öğrencinin bildiği Avrupa dillerini, bu dillerin düzeylerini ve dildeki yeterlilik düzeylerini gösteren bil belgedir (Demirel, 2007, s. 24)''. "Dil öğrenim geçmişi, öğrencinin yabancı dil öğrenme sürecini, dil öğrenme amaçlarını, gelişimini ve dil öğrenme deneyimlerini içerir; bu bir bakıma öğrencinin dil özgeçmişinin yer aldığı bölümdür (Demirel, 2007, s. 24)''. "Dil dosyası ise yabancı dil

öğrenimi sırasında öğrencinin yaptığı çalışmalardan örneklerin bulunduğu bölümdür, diğer bir anlatımla öğrenilen dilde ortaya konan her türlü çalışmanın yer aldığı bir dosyadır (Demirel, 2007, s. 24)''. Dil Gelişim Dosyası, Avrupa'da erken yaşta yabancı dil öğretiminin kaçınılmaz olduğunun önemli bir kanıtıdır. Dil Gelişim dosyası birçok dilin öğrenilmesini amaçlamaktadır. Dil Gelişim dosyası sayesinde dil öğrenimi sistemli olacak ve her vatandaşın öğrendiği her dil ve düzeyi pasaportuna işlenecektir. Bu da vatandaş hangi ülkenin dilini biliyorsa, o ülkede çalışma ve oturma hakkına sahip olacağı anlamına gelmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007, s. 21-26).

Dil Gelişim Dosyası, yabancı dillerin sistemli ve düzenli öğrenilmesini sağlayacağı gibi kültürler ve diller arası etkileşimi olumlu yönde etkileyecektir. Dil Gelişim dosyası farklı dil ve kültürlere karşı hoşgörü ve anlayışı artıracaktır. Her Avrupa vatandaşının geleceğine iyi bir hazırlık yapabilmesi için büyük katkıları olacaktır. Avrupa Dil Gelişim Dosyası'nın Avrupa'daki her vatandaşın dil gelişimine, öğrenimine ve geleceğine sağlayacağı yararlar her geçen gün daha da belirgin hale gelecektir. Avrupa Dil Gelişim Dosyası hayata geçirilen yeni bir projedir ve Avrupa'nın tümünde etkili olabilmesi zamana bağlıdır. Şüphesiz ileriki zamanlarda etkisi çok büyük olacaktır. Avrupa Dil Gelişim Dosyası'nın varlığına rağmen hala Avrupa ülkelerinde sistemli ve düzenli bir dil eğitiminin tam anlamıyla sağlanamadığı görülebilmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi, özellikle Avrupa'nın özel yabancı okullarında uzun zamandan beri uygulanmaya başlanmıştır. Fakat Avrupa ülkelerinin her birinde öğretilen yabancı dil farklılık göstermektedir ve hatta her ülkenin kendi içindeki özel okullarında, yabancı okullarda ve devlet okullarında öğretilen dil farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılık dile duyulan ihtiyaca göre değişmektedir yani hangi yabancı dile ihtiyaç duyuluyorsa, okullarda da o dil öğretilmektedir. Bu bağlamda genel olarak en çok tercih edilen dil İngilizce olmaktadır. "İngilizce öğretimi sürekli olarak genişlemekte ve neredeyse her yerde hâkim olmaktadır. İngilizce neredeyse bütün ülkelerde en yaygın olarak öğretilen dildir (Eurydice, 2008, s. 8)''. İngilizcenin en çok tercih edilmesinin sebebi uluslar arası konuşulan bir dil olması, bu dili bilmenin iş bulma olanağını yükseltmesi ve anne babaların ileriki dönemlerde çeşitli iş fırsatlarının kapısını aralayacağına inanmalarından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte çağı yakalamak, küresel iletişimin hızla yayılması, iletişimin yazılı, görsel ve bilgisayar yardımıyla olması ve her türlü iletişimde kullanılan dilin İngilizce olması İngilizcenin önemini ve İngilizce öğrenimini arttırmıştır. Bu bakımdan dünya ülkelerinin genelinde İngilizce öğretimine ağırlık verilmektedir. Avrupa'da İngilizce dışında "Almanca ve

Fransızca en yaygın olarak öğrenilen ikinci dildir (Eurydice, 2008, s. 8)''. İngilizce, Fransızca ve Almanca dışında en çok öğretilen dil ise İspanyolcadır.

Avrupa ülkelerinde erken yaşta yabancı dil öğretimi zorunlu olarak uygulanmaktadır. Örneğin; Fransa'da özellikle İngilizce ve Almanca öğretilirken az da olsa Portekizce, İtalyanca ve İspanyolca, Norveç ve Hollanda'da İngilizce, Portekiz'de resmi dil olarak İngilizce, Almanca ve Fransızca, İsveç'te İngilizce, Almanya'da İngilizce ve Fransızca, Danimarka'da İngilizce, Yunanistan'da İngilizce ve Fransızca, Belçika'da Flamanca, Fransızca ve Almanca, Finlandiya'da iki resmi dil Fince ve İsveççe olmasına rağmen hem yabancı dil hem de resmi dil olarak İngilizce, İrlanda'da İngilizce, Lüksemburg'da Almanca ve Fransızca, İsviçre'de de Fransızca ve Almanca erken dönemlerde zorunlu olarak öğretilmektedir (Daha ayrıntılı bilgi için bkz. O'neil, 1993, s. 92-93-94).

Erken yaşta yabancı dil öğretimi özel ve yabancı okullar dışında Avrupa okullarında çok az uygulanabilmektedir. Avrupa okullarında genel olarak yabancı dil 8 yaşından itibaren öğretilmeye başlanmaktadır. Ama Avrupa'daki öğrencilerin neredeyse tümü ikinci yabancı dil çalışmalarına 6 ile 10 yaşları arasında yoğunlaşmaktadır. Bu ikinci yabancı dil ise genelde İngilizce olmaktadır. Bu bilgilerden yola çıkarak günümüzde Avrupa'da öğretilen yabancı dillerden ve bu dilleri öğrenmeye başlama yaşından söz etmek istiyorum.

3.4. Avrupa Ülkelerinde Öğretilen Diller ve Avrupa'da Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimine Başlama Yaşı

Avrupa'daki birçok ülke erken yaşta yabancı dil öğretimini zorunlu ya da isteğe bağlı olarak 6-7 yaşından itibaren öğretmeye başlamaktadır. Avrupa Konseyi erken yaşta yabancı dil öğretimine okul öncesinde başlama gerekliliği üzerinde durmaktadır. Özel okullar ve yabancı okullar hariç, Avrupa okullarında yabancı dil öğretimi zorunlu olarak ilköğretimden itibaren başlamaktadır. Avrupa'da "öğrenciler neredeyse bütün ülkelerde ilköğretimden itibaren yabancı dil öğrenmek zorundadır (Eurydice, 2008, s. 6)''. Avrupa'nın birçok ülkesinde, sınırların kalkması, göçlerden dolayı kültürler arası etkileşimin yaygınlaşması, Avrupa eğitim sisteminin çeşitlilik göstermesi, iletişim araçlarının gelişmesi ve ilerlemesi, yabancı dil öğretiminin tüm dünyada yayılması ve önem kazanması, erken yaşta yabancı dil öğretiminin gerekliliğini arttırmıştır. Bununla birlikte Avrupa uluslar arası ilişkilerini yürütebilmek, farklı uluslarla olan iletişimini

sağlamak, eğitim, ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel alanlarda da ileri gidebilmek için erken yaşta birçok dil öğrenimine ihtiyaç duymaktadır. Bu bakımdan Avrupa Dil Gelişim Dosyası Projesi'ni hayata geçirmiş ve çok dilliliği özendirmeye çalışmıştır. Buna ek olarak da Avrupa okullarında iki yabancı dil öğrenimi zorunlu kılınmıştır. Yani "ülkelerin büyük çoğunluğundaki müfredat, bütün öğrencileri zorunlu eğitim döneminde en az bir yıl asgari iki yabancı dil öğrenmeleri veya bütün öğrencilerin böyle yapabilmesi için okulları en az iki yabancı dil sunmaları konusunda zorunlu kılar (Eurydice, 2008, s. 7)''. İki yabancı dili zorunlu kılınmasının sebebi ikinci yabancı dil öğretiminin üçüncü yabancı dil öğretimini kolaylaştırması ve anadildeki becerileri güçlendirmesinden kaynaklanmaktadır. Bunun sonucu olarak da ikinci dil öğrenimi girişimleri artmaktadır.

Yabancı dil bilmek ve bunun erken dönemlerde başlaması hem bireye hem de bireyin yaşadığı coğrafyaya şüphesiz büyük katkıları bulunmaktadır. Bu bağlamda, Avrupa erken yaşta yabancı dil öğretiminin önemine vurgu yapmış ve okullarda en az iki dil öğrenimini zorunlu kılmıştır. Avrupa'nın neredeyse her ülkesinde en az bir yabancı dil belli bir yaştan ve belli bir tarihten itibaren sunulmaya başlanmıştır. Örneğin; Lüksembug'ta öncelikle Lüksemburgça, 6 yaşından itibaren Almanca ve 7 yaşından itibaren Fransızca zorunlu olarak öğretilmektedir, İngilizce öğretimine yani üçüncü yabancı dile zorunlu olarak 14 yaşından itibaren başlanmaktadır. Fransa'da 1993'ten beri İngilizce, az da olsa Almanca 9-10 yaşından itibaren öğretilmeye başlanmıştır ama 2007 ve 2008'den beri yabancı dil öğretimi 7 yaşından itibaren zorunlu hale getirilmiştir. İtalya'da öğretilen dil ve öğrenme yaşı tam olarak net olmasa da 1985'ten beri yabancı dil öğretimi 8-11 yaş itibariyle öğretilmeye çalışılmaktadır ama 2006-2007'den itibaren 11 ve 14 yaş arasındaki öğrencilere yabancı dil öğrenimi zorunlu olarak uygulanmaktadır. İrlanda'da yabancı dil öğretimi zorunlu olmamakla birlikte 1994'ten beri 10-12 yaşından itibaren okul eğitimi süresince iki dil İrlandaca ve İngilizce öğretilmektedir ama eğitimin İrlandaca olduğu yerlerde öğrenciler İrlandaca ya da İngilizceyi seçebilmektedir. Norveç'te yabancı dil öğretimi 1977'den beri 10 yaşından itibaren, özellikle İngilizce, öğretilmektedir ama 2008-2009'dan beri 13 yaşından itibaren öğrenciler İngilizce, Norveççe, Sami dili veya farklı bir dili seçmeleri gerekmektedir. Hollanda'da 1986'dan beri 10 yaş itibariyle İngilizce öğretilmektedir. Avusturya'da yabancı dil öğretimi 6 yaşından itibaren başlamaktadır. İsviçre'de Fransızca zorunlu olarak öğretilmektedir ve Almanca isteğe bağlı olarak sunulmaktadır. İsveç'te 1980'den beri yabancı dil 9-10 yaşından, özellikle İngilizce 7 yaşından itibaren

öğretilmektedir. Portekiz'de 10 yaşından itibaren İngilizce, Fransızca ve Almanca resmi dil olarak öğretilmektedir ama 2008-2009'dan beri 6 ve 8 yaş arasındaki öğrenciler için İngilizce zorunlu hale getirilmiştir. Almanya'da 9-10 yaşından itibaren İngilizce ve Fransızca öğretilmektedir ama 2004-2005'ten beri 10 yaşında birinci, 11 yaşında ikinci ve 13 yaşında üçüncü yabancı dil öğrenilmektedir, buna ek olarak Almanya'nın bazı bölgelerinde yabancı dil 6 yaş itibariyle zorunlu olmaktadır. İskoçya'da yabancı dil öğretimi genel olarak 1985'ten beri öğretilmektedir, zorunlu değildir ama okullar zorunlu dil öğretimini tanıtacaktır. Danimarka'da 1988'den beri 9-10 yaş itibariyle İngilizce eğitimi verilmektedir. Finlandiya'da iki resmi dil bulunmasına rağmen 9 yaşından itibaren İngilizce öğretilmektedir. Belçika'da Flamanca, Almanca ve Fransızca öğrenilmektedir ve 2004-2005'ten beri 10 yaşından itibaren öğrencilerin tümü yabancı dil öğrenmek zorundadır. Yunanistan'da 1989'dan beri İngilizce ve Fransızca öğretilmektedir, 2006-2007'den beri de 10 yaşından itibaren yabancı dil öğrenimi zorunlu kılınmıştır. İspanya'da yabancı dil öğretimi genel olarak 8 yaşından itibaren başlamaktaydı ama 2008-2009'dan beri 3 yaşından itibaren yabancı dil öğretimi uygulanmaya çalışılmaktadır (Daha ayrıntılı bilgi için bkz. Groux, Porcher,2003, s. 29-48, O'neil, 1993, s. 92-94, Eurydice, 2008).

Avrupa ülkelerinde İngilizce başta olmak üzere Fransızca ve Almanca en çok öğretilen yabancı dillerdir. Yabancı dil öğretimi Avrupa'da ülkeden ülkeye farklılık gösterse de genel olarak ilköğretimden itibaren başlamaktadır. Avrupa'nın birçok ülkesi yabancı dil öğretimi yaşını düşürmeye ve yabancı dil öğretimini zorunlu hale getirmeğe çalışmaktadır. İspanya, Avusturya ve İtalya erken yaşta yabancı dil öğretimine pilot projeler kapsamında 3 yaşından itibaren başlamaktadır. Belçika'nın Almanca konuşulan yerlerinde yabancı dil 3 yaşından itibaren öğretilmeye çalışılmaktadır. Brüksel, Fransa ve Portekiz'de 6 yaşından itibaren uygulanmaya çalışılmaktadır. İrlanda'nın kuzeyinde 4 yaş itibariyle, Galler, İskoçya ve İngiltere'de (bu uygulanma İngiltere'de yeni başlamıştır) 5 yaşından itibaren öğretilmeye çalışılmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. O'neil, 1993). Erken yaşta yabancı dil öğretiminde yaş, birçok ülkede giderek düşürülmeye ve uygulanmaya çalışılmaktadır. Bu bilgilerden yola çıkarak Avrupa'nın bazı ülkelerinde ve ülkemizdeki erken yaşta yabancı dil öğretimi uygulamasına kısaca değinmek istiyorum.

3.5. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Almanya'daki Durumu

Erken yaşta yabancı dil öğretimi, Almanya'da ana okuldan itibaren 1960'tan bu yana uygulanmaya çalışılmış ve 1970'ten beri de erken yaşta yabancı dil öğretiminin uygulanması birçok defa denenmiştir. Fakat Almanya'da erken yaşta yabancı dil öğretimiyle ilgili ancak son birkaç yıldır önemli ilerlemeler kaydedilebilmiştir. Almanya eyaletlere bölünmüştür ve her eyaletin kendine özgü eğitim sistemi bulunmaktadır. Bu nedenle erken yaşta yabancı dil öğretimi uygulaması eyaletler arasında farklılık gösterebilmektedir. Buna ek olarak da, yabancı dil öğretimine başlama yaşı da farklılık gösterebilmektedir. Eyaletten eyalete farklılık gösterse de, en çok öğretilen ve tercih edilen yabancı diller İngilizce ve Fransızca olmaktadır. Ayrıca göçlerden dolayı Almanya nüfusunun büyük bir bölümünü Türklerin oluşturması, bu ülkede Türkçenin ikinci bir yabancı dil olarak öğretilmesine sebep olmuştur (O'neil, 1993). Bazı eyaletlerde, İngilizce ve Fransızca isteğe bağlı olarak sunulmaktadır. Bazı eyaletlerde, isteğe bağlı olarak İngilizce ve Fransızca 9-10 yaş itibariyle haftada 2-3 ders saati olarak okutulmaktadır. Bazı eyaletlerde ise erken yaşta yabancı dil öğretimi haftada iki saat olmak üzere ilkokuldan itibaren okutulmaya çalışılmaktadır fakat Almanya genelinde anadil olarak Almanca öğretilmektedir. Anadil olarak Almancanın öğretilmesine, Almanya'da yabancı dili aktarabilecek yetenekli öğretmenlerin azlığı ve Almanya'nın siyasal ve ekonomik nedenlerden dolayı almış olduğu göçler sebep olmaktadır. Almanya'nın almış olduğu göçler, Alman ve göçmen çocuklar arasında uyum sorununun yaşanmasına sebep olmaktadır. Alman çocuklar ile göçmen çocuklar arasındaki bu uyum sorununun çözülmesinde, erken yaşta yabancı dil öğretimi, yabancı kültürlerin tanınması ve yabancıya karşı hoşgörü önemli bir rol oynamaktadır (Aslan, 2003).

Almanya'da en çok tercih edilen dil Fransızca olmakla birlikte Danimarka dili ve Türkçe de yaygın olarak öğretilmektedir. Almanya'da erken yaşta yabancı dil öğretimi uygulaması, ancak son birkaç yıldır önemli gelişmeler kaydetmiştir. Almanya'nın bazı eyaletlerinde, erken yaşta yabancı dil öğretimi pilot projeler kapsamında 2003-2004 eğitim-öğretim yıllarından bu yana ilkokul birinci sınıftan itibaren sunulmaya çalışılmaktadır. Almanya'nın birçok eyaleti İngilizceyi yaygın olarak ilkokuldan itibaren öğretmektedir. Saarland eyaletinin Fransa'ya olan yakınlığından dolayı bu eyalette hem Fransızca hem de İngilizce yaygın olarak okutulmaktadır. Baden-Württemberg eyaletinde yabancı dil öğretimi 6 yaşından itibaren

zorunlu olarak öğretilmektedir. 2005-2006 yılından bu yana da Rheinland-Pfalz eyaletinde yabancı dil öğretimi ilkokulun ilk yılından itibaren sunulmaktadır. Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde erken yaşta yabancı dil öğretimi 2008-2009 yılından bu yana ilkokulun birinci sınıfından itibaren başlamaktadır. Kalan diğer eyaletlerde ise erken yaşta yabancı dil öğretiminin ilkokulun ilk yılından itibaren başlatılması için birçok deneme yapılmaktadır (O'neil, 1993). Erken yaşta yabancı dil dersi verilen eyaletlerde, bu ders için öğrenciye değerlendirme notu verilmemektedir. Yabancı dil dersinin değerlendirilmesi genelde sözlü olarak yapılmaktadır. Günümüz Almanya'sında erken yaşta yabancı dil öğretimiyle ilgili hala yeni adımlar atılmaktadır. Bunlardan birini, Almanya'daki özel kolejler oluşturmaktadır. Bu kolejlerde çift dilli bir öğrenme modeli benimsenmiştir. Bu modeli oluşturan diller Almanca ve Fransızcadır. Bu kolejlerde yabancı dil olarak Fransızca okutulmaktadır ve bütün dersler Fransızca dilinde öğretilmektedir. Almanca bilen ve Almanca konuşan öğrenciler, biyoloji, tarih ve coğrafya gibi dersleri Fransız bir öğretmen tarafından ve Fransızca konuşan öğrenciler de biyoloji, tarih ve coğrafya derslerini alman bir öğretmen tarafından almaktadır. Bu diller kolejin ilk iki yılında öğretilmektedir ve daha sonra diğer derslerin öğretimine başlanmaktadır. Kolejde okuyan öğrencilerin öğrendikleri yabancı dile tam anlamıyla egemen olabilmeleri için kolejin 2. yılından itibaren öğrendikleri yabancı dilin konuşulduğu ülkeye sıkça geziler düzenlenmektedir. Bu durumsa öğrencilerin öğreniyor oldukları dilin taşımış olduğu kültürü de yakından tanıma fırsatı bulabilmelerine olanak tanımaktadır. Buna ek olarak da, bu kolejlerde okuyan ve daha sonra bu kolejlerden mezun olan öğrenciler, öğrendikleri dilin konuşulduğu ülkenin üniversitelerinde öğrenim görebilme olanağı bulabilmektedir. Böyle bir öğrenme modelinin ileriki dönemlerde herhangi bir problem yaratmayacağı ve Avrupa'nın öncelikle eğitiminin gelişimine ve daha sonra diğer alanlardaki gelişme ve ilerlemelere, kültürler ve diller arası hoşgörü, anlayışa ve farklılıkların en aza indirilmesine büyük katkılar sağlayacağı vurgulanmaktadır. Ayrıca bu model sayesinde erken yaşta yabancı dil öğretiminin ilkokuldan itibaren daha yaygın olarak uygulanabileceğine kesin gözle bakılmaktadır. Bu öğrenme modeli Avrupa'nın birçok ülkesinde benimsenmiştir ve pilot projeler kapsamında hayata geçirilmeye çalışılmaktadır.

3.6. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Fransa'daki Durumu

Erken yaşta yabancı dil öğretiminin Fransa'da uygulanması ikinci dünya savaşı sonralarına dayanmaktadır. 1960 yılına kadar da önemli bir gelişme kaydetmemiştir. 1960'tan bu yana erken yaşta yabancı dil öğretimi anaokulundan itibaren uygulanmaya çalışılmıştır. 1960'tan 1973'e kadar az olsa da önemli bir gelişme kaydetmiş fakat 1973'ten 1988' kadar geçen sürede hiçbir gelişme ve ilerleme kaydedilememiştir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi 1989 yılında tekrar gündeme gelmiştir ve bütün Fransa'da bu tarihten itibaren resmi olarak tanıtılmaya çalışılsa da 1995'e kadar çok büyük bir gelişme yaşanmamıştır. Ancak 1995'ten bu yana Fransa'da erken yaşta yabancı dil öğretimiyle ilgili büyük gelişmeler kaydedilmeye başlanmıştır. (Groux, Porcher, 2003, s. 49). 1995'ten itibaren erken yaşta yabancı dil öğretimi ilkokulun ikinci sınıfından başlayarak bütün Fransa'da hayata geçirilmiştir. Fransa'da erken yaşta yabancı dil öğretimine başlama yaşı 8 olarak kabul edilmiştir. İstenildiği takdirde de yabancı dil 6 yaşından itibaren öğrenilebilmektedir. Fransa'da ikinci yabancı dil olarak öncelikle ve yaygın olarak İngilizce daha sonra da Almanca ve az da olsa İspanyolca, İtalyanca ve Portekizce öğretilmektedir (O'neil, 1993). Yabancı dil, genelde yabancı dili öğretecek olan öğretmen tarafından belirlenmektedir ama öğrenci dilerse yabancı dilini değiştirebilmektedir. Almanya'daki eğitim sisteminde olduğu gibi Fransa'da da yabancı dil öğretimi dersi için 4. ve 5. yıla kadar öğrencilere değerlendirme notu verilmemekte ve genelde sözlü değerlendirme yapılmaktadır. Daha çok öğrencinin ilgi ve isteği göz önünde bulundurulmaya çalışılmaktadır (Aslan, 2003). 4. ve 5. yıllara kadar öğretilen yabancı dille beraber öğrenciye yabancı dile, yabancı kültüre ve yabancıya karşı anlayışlı ve hoşgörülü olması öğretilmektedir. Fransa'daki çocuklar öğrendikleri yabancı dili ve bu yabancı dilin taşıdığı kültürü daha yakından ve daha iyi tanıyabilmek ve yabancı dil öğrenimine istek uyandırmak için öğrenilen yabancı dilin konuşulduğu ülkeye geziler düzenlenmektedir. Buna benzer etkinlikler çocuğun gelişimine büyük katkılar sağlamaktadır ve Fransa'da farklı yaş grupları için yabancı dil öğretimi sırasında farklı yöntem ve teknik uygulanmaktadır. Bu dönemde önemli olan çocuğu yabancı dile yakınlaştırmaktır (Anşin, 2006). Fransa'da çocuğun güdülenmesi, yabancı dil öğrenimine karşı isteğinin uyanması ve yabancı dile daha çok yakınlaşması için oyun, hikâye, şiir, şarkı, soru-cevap, rol oynama gibi etkinlik ve tekniklerden yararlanılmaktadır. Fransa'da 2007-2008 eğitim öğretim yılından itibaren 7 yaş ve üzeri çocukların yabancı dil öğrenmeleri zorunlu hale gelmiştir (Eurodice, 2008). Fransa,

erken yaşta yabancı dil öğretiminin tanıtılmasında Avrupa'da önde gelen ülkelerden biridir. Almanya'daki çift dille öğrenme modeli Fransa'da da benimsenmiştir ve pilot projeler kapsamında uygulanmaya çalışılmaktadır.

3.7. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin Belçika'daki Durumu

Belçika'da ulusal düzeyde olmakla beraber üç farklı yabancı dilin öğretilmesinden dolayı erken yaşta yabancı dil öğretiminin durumu karışıktır. Bu üç ulusal dili Fransızca, Almanca ve Hollandaca oluşturmaktadır. Belçika'da erken yaşta yabancı dil öğretiminin 8 yaşından itibaren öğretilmeye başlanması zorunludur. Fransızca öğretimi, Hollandaca konuşulan yerlerde zorunlu tutulmuş ama Hollandaca konuşulan yerler dışında Fransızca geniş olarak öğrenildiği için Fransızca öğrenimi zorunlu kılınmamıştır. Belçika'nın birçok okulunda Fransızca isteğe bağlı olarak 6 yaşından itibaren öğrenilebilmektedir. Belçika'nın tek dilli bölgelerinde resmi dil olarak İngilizce ve Almanca ilkokulun 5. yılından itibaren sunulmaktadır.

Belçika'da, Fransızca haftada 3 ders saati olmak üzere neredeyse bütün okullarda 10 yaşından itibaren okutulmaktadır. Hollandaca ilkokulun son 2 yılında haftada 2 ders saati olmak üzere sunulmaktadır. Almanca konuşulan bölgelerde çok dillilik söz konusudur ama Almanca konuşulan bölgelerde 3 yaşından itibaren bir yabancı dil edinilebilmektedir. Ayrıca Almanca konuşulan bölgelerde, Fransızca zorunlu olarak okutulmaktadır. Almanca konuşulan bölgelerde, Fransızca ilkokulun 1. ya da 3. yılından itibaren zorunlu olarak öğretilmektedir. Belçika'da çocuklara üç ulusal dil olan Fransızca, Almanca ve Hollandaca dillerinden biri 12 yaşına kadar mutlaka benimsetilip öğretilmektedir. Buna ek olarak, Flamanca konuşulan Belçika bölgelerinde 10 yaşından, Fransızca konuşulan bölgelerde 6 yaşından ve Almanca konuşulan bölgelerde 3 yaşından itibaren ulusal dillerden biri mutlaka sunulmaktadır. Belçika'da 2004-2005'ten beri bütün öğrencilerin 10 yaşından itibaren bir yabancı dil edinmesi zorunlu hale getirilmiştir. Aynı zamanda, İçerik ve Dil Entegreli Öğrenme (CLİL) modeli benimsenmiş ve pilot projelerle tanıtılıp uygulanmaya çalışılmaktadır (O'neil, 1993, Eurodice, 2008).

3.8. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin İspanya'daki Durumu

Erken yaşta yabancı dil öğretimi İspanya'da yoğun olarak gerçekleşmektedir. 1993-1994 yıllarından bu yana ortaöğretimin ikinci yılından itibaren bir yabancı dil sunulmaktadır. Yabancı dil öğretimi İspanya'nın tümünde 8 yaşından itibaren zorunlu olarak öğretilmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretimi 1990'dan bu yana 8 ile 12 yaş arasındaki çocuklara tanıtılmaya çalışılmaktadır. Bu açıdan İspanya'nın büyük bir bölümünde, erken yaşta yabancı dil öğretimi ilkokuldan itibaren sunulmaya çalışılmaktadır. Buna ek olarak, son zamanlarda İspanya'da yabancı dil öğretiminin ana okuldan itibaren başlatılması için pilot projeler kapsamında uygulamalar yapılmaktadır. Bununla birlikte erken yaşta yabancı dil öğretiminin 3 yaşından itibaren başlatılmasının benimsenmesi için birçok pilot proje hayata geçirilip uygulanmaya çalışılmaktadır. Bu bakımdan İspanya'daki çocuklar 3 yaşından itibaren yabancı dille tanışma olanağı bulabilmektedir. İspanya'da yabancı dil öğretimiyle ilgili belli bir saat çizelgesi bulunmamaktadır. İspanya'da en çok tercih edilen ve öğretilen yabancı dil Fransızca olmakla beraber bu dilin daha iyi öğrenilmesi ve kavranması için çocukların yabancı dil öğrenimlerinin 3. yılında Fransa'ya geziler düzenlenmektedir (O'neil, 1993).

Almanya'daki ve Fransa'daki çift dille öğrenme modeli, İspanya'da da benimsenmiş ve uygulanmaya çalışılmaktadır. İspanya'da 2008-2009 yılından beri bir yabancı dil 3 yaşından itibaren öğretilmektedir ve bunun zorunlu hale gelebilmesi için okullar yetkilendirilmektedir. Fakat İspanya'daki yasalara göre İspanyolca resmi devlet dili olarak kabul edilmektedir ve her İspanyol vatandaşın İspanyolca bilme zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca İspanya'daki bazı okullar Belçika'da olduğu gibi CLİL öğrenme modelini sunmaya çalışmaktadır (Eurodice, 2008).

3.9. Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretiminin İtalya'daki Durumu

İtalya'da erken yaşta yabancı dil öğretimi 1960'tan bu yana ana okuldan itibaren uygulanmaya çalışılmaktadır. Fakat erken yaşta yabancı dil öğretimi resmi olarak ulusal eğitim sisteminde 1985'ten itibaren tanıtılmaya başlanmış ve çok geçmeden yani 1990'dan itibaren zorunlu hale getirilmiştir. İtalya'nın birçok bölgesinde, erken yaşta yabancı dil öğretimine başlama yaşı, yabancı dil öğretimi ve yabancı dili aktarabilme konusunda büyük gelişmeler kaydedilmiştir. Yabancı dil öğrenimi uygulamasına başlama yaşı 8 ile 11 yaşları arasında kabul edilmiş ve bunun daha iyi benimsenip

oturtulması için bu uygulama zorunlu hale getirilmiştir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin 3 yaşından itibaren başlaması için birçok pilot proje uygulamaya konulmuştur.

İtalya erken yaşta iki farklı yabancı dili ilkokuldan itibaren sunan dört Avrupa ülkesinden biridir. İtalya'da en çok tercih edilen ve öğretilen yabancı dil Almanca olmakla birlikte yabancı dil seçimi isteğe bağlı olmaktadır ve İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca yabancı dillerinden birini öğrenciler seçebilme özgürlüğüne sahip olabilmektedir. İtalya'nın genelinde genel olarak erken yaşta yabancı dil öğretimi ilkokulun 3. yılından itibaren başlamaktadır. İtalya'nın bazı bölgelerinde ana okuldan itibaren Fransızca öğretilebilmektedir. İtalya'da ilköğretimden itibaren ikinci bir dilin öğretilmesinin çocuğun iletişim becerisini geliştirme, zihinsel gelişimine katkıda bulunma, yabancı dillere ve kültürlere karşı hoşgörülü ve anlayışlı olmasını sağlama gibi amaçları bulunmaktadır. İngilizcenin uluslar arası bir dil olması nedeniyle İtalya'da en önemli ve en çok öğretilmesi istenilen yabancı dil olma özelliğini göstermektedir. İtalya yabancı dillere ve kültürlere açıktır ve çok önem vermektedir. Bu açıdan İtalya'da erken yaşta yabancı dil öğretiminin uygulanması konusunda çeşitli yerel girişimlerde bulunulmaktadır. İtalya'da 2006-2007 yılından bu yana erken yaşta yabancı dil öğretimi 11 ve 14 yaş arasındaki çocuklar için zorunlu hale getirilmiştir. İtalya'daki yeni bir yasaya göre de yabancı dil olarak İngilizce öğrenimi zorunlu hale gelmiştir (O'neil, 1993, Aslan, 2003, Eurodice, 2008).

3.10. Ülkemizdeki Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi Uygulamasının Genel Durumu

Ülkemizde yabancı dil öğretiminin tarihi çok eskilere dayanmaktadır ancak yakın geçmişten bu yana önemli gelişme ve ilerlemeler kaydedilebilmiştir. Yabancı dil öğretimi cumhuriyetin ilanından sonra, önceki dönemlere göre daha çok önem kazanmış ve gelişme göstermeye başlamıştır. Büyük atamız Mustafa Kemal Atatürk 1 Kasım 1925 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) yasama döneminin açılış konuşmasında çocukların eğitim ve öğretimi için halkın desteğini istemiş ve Özel Türk okullarının açılmaya başlanmasını sağlamıştır. Ulu önderimizin bu isteğinden sonra yabancı dil öğretimi daha da önem kazanmış ve Türk çocukların yabancı dil öğrenmek amacıyla yabancı okullara gitmelerinden kurtarmıştır. Bu bağlamda, Türk çocuklarının yabancı dil öğrenebilmeleri için 31 Ocak 1928 yılında ilk kolej olma özelliği gösteren

Türk Eğitim Derneği (TED) koleji açılmıştır. TED 1950 yılına kadar yabancı dil olarak İngilizce öğretmiştir. 1950 yılından itibaren de erken yaşta yabancı dil öğretimi konusunda daha fazla gelişme ve ilerleme kaydedilmeye başlanmıştır. 1950'li yıllarda lise düzeyinde yabancı dille ders veren tek lise Galatasaray lisesiydi ve daha sonra kolej adı altında Anadolu liseleri açılmaya başlandı. Dünyadaki hızlı gelişmelere, ilerlemelere ve değişmelere ayak uydurabilmek, diğer ülkelerle olan ilişkilerimizin yaygınlaşması gibi nedenlerin ve ekonomik, siyasal, teknolojik, bilimsel, eğitbilimsel gelişmelerin, kültürel etkileşimin ve daha birçok gelişme ve ilerlemenin etkisiyle yabancı dille öğretim yapan okullarda giderek artmalar görülmüştür (Demirel, 2007).

Ülkemizdeki bazı okulların farklı bir program yaklaşımı içinde olmalarından dolayı yabancı dil öğretimi de farklılık gösterebilmektedir. Örneğin; Normal Yabancı Dil Öğretimi Yapan Okullarda İngilizce, Fransızca ve Almanca zorunlu olarak öğretilmektedir. Bu dillere ek olarak, mesleki lise olma özelliği gösteren İmam-Hatip liselerinde meslek dersi olarak Arapça zorunlu olarak öğretilmektedir. Takviyeli Yabancı Dil Öğretimi Yapan Okullarda yabancı dil olarak sadece İngilizce öğretilirken Takviyeli Yabancı Dil Öğretimi Yapan Liselerde İngilizcenin yanında seçmeli ders olarak Almanca ve Fransızca sunulmaktadır. Yabancı Dille Öğretim Yapan Okullarda nerdeyse bütün dersler yabancı dille okutulmaktadır. Yabancı Dille Öğretim Yapan Okullar; Yabancı Dille Öğretim Yapan Resmi Okullar, Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Türk Okulları ve Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Yabancı Okullar olarak üçe ayrılmaktadır. Yabancı Dille Öğretim Yapan Resmi Okullarda Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı olarak İngilizce, Fransızca ve Almanca sunulmaktadır. Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Türk Okullarında öğretim İngilizce ve Fransızcayla gerçekleştirilmektedir. Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Yabancı Okullarda ise MEB'e bağlı olarak eğitim İngilizce, Fransızca, Almanca ve İtalyanca dilleriyle sürdürülmektedir (Demirel, 2007). Anayasamıza göre okuldaki derslerin, özel ve yabancı dille öğretim yapan kolejler dışında, hiçbiri Türkçe dışındaki hiçbir dille öğretilemeyeceği vurgulanmıştır (Demircan, 1988).

Ülkemizde sürekli olarak erken yaşta yabancı dil öğretimiyle ilgili gelişmeler, ilerlemeler ve değişmeler söz konusudur. 1997 yılından bu yana ülkemizde ilköğretim kesintisiz 8 yıla çıkarılmış, erken yaşta yabancı dil öğretimi ilköğretimin 3. ve 4. sınıflarına kadar indirilmiş ve ilköğretimin 3. ve 4. sınıflarından itibaren yabancı dil öğretimi zorunlu hale getirilmiştir. Ülkemizde ilköğretimin 3. ve 4. sınıfından itibaren İngilizce zorunlu olmakla beraber Fransızca ve Almanca seçmeli olarak sunulmaktadır.

İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerine ek olarak İtalyanca, Rusça, Çince, Japonca, İspanyolca gibi yabancı diller de ikinci yabancı dil olarak ülkemizdeki birçok okulda zorunlu ya da isteğe bağlı olarak okutulmaya çalışılmaktadır. İlköğretimin 4. sınıfından itibaren yabancı dil olarak İngilizce zorunlu olarak, Almanca ve Fransızca ise seçmeli olarak sunulmaktadır fakat özel ve yabancı dille öğretim yapan okullar dışında Fransızca ve Almanca neredeyse hiç öğrenilmemektedir. Bu durum, yabancı dil olarak sadece İngilizcenin zorunlu kılınmasından ve İngilizcenin uluslar arası bir dil olmasından ve iş bulma olanağının daha çok artacağının düşünülmesinden dolayı en çok İngilizcenin tercih edilmesinden kaynaklanmaktadır. Fransızca ve Almanca ilköğretimin öğretim programlarında olmasına karşın neredeyse hiç tercih edilip öğrenilmemektedir. Ayrıca Fransızcayı ve Almancayı sunabilecek yetenekli öğretmenlerin ve araç-gereçlerin yetersizliğinden, Fransızca ve Almanca ağırlıklı olarak Özel ve Yabancı dille öğretim yapan okullarda okutulmaktadır. Ülkemizde liseler, ilk yıl hazırlık yılı olmakla beraber 4 yıla çıkarılmıştır ve hazırlık sınıfında yabancı dil olarak İngilizce öğretilmektedir. Ülkemizdeki bu durum, İngilizce öğretmeni açığına sebep olmaktadır. İngilizcenin, ilköğretimin 4. sınıfından itibaren öğretilen tek yabancı dil olması ve liselerin hazırlık sınıflarından lisenin son yılına kadar zorunlu olarak öğretilmesi İngilizce Öğretmenliği ve İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümlerinin dışından da mezun olan öğretmenlerin alımlarına sebep olmuştur (Aslan, 2003). Almanca ve Fransızca lise döneminde zorunlu ve yaygın olarak öğretilmektedir. Bu gelişme ve ilerlemelere ek olarak ülkemiz, Avrupa Dil Gelişim Dosyası Projesine MEB'in almış olduğu kararla 2001 yılında başlanmıştır ve 2002-2003 yılından itibaren pilot projelerle ülkemizdeki okullarda uygulanmaya başlanmıştır. Ayrıca birçok Avrupa birliği ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de CLİL öğrenme modeli benimsenmiş ve uygulanmaktadır. Bu model için resmi ve yabancı bir dil kullanılmaktadır. Örneğin; Galatasaray Lisesi'nde bu öğrenme modelinin uygulanmasında Türkçe ve Fransızca kullanılmaktadır (Tok&Arıbaş, 2008). Son zamanlarda erken yaşta yabancı dil öğretimi birçok AB ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de anaokulundan başlatılabilmesi için çalışmalar yürütülmektedir. Erken yaşta yabancı dil öğretiminin anaokuluna çekilmeye çalışılması AB uyum süreci ve AB'deki birçok okulun örnek alınması etkili olmaktadır. Uluslar arası kuruluşlarda resmi dil olarak İngilizce kullanılmaktadır.

Ülkemizde 2005-2006 eğitim-öğretim yılından bu yana yabancı dil olarak okullarda İngilizce, Fransızca, Almanca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Çince, Arapça ve Japonca dilleri bulunmaktadır. Ülkemizde öğretilen yabancı dillerin çeşitlilik göstermesi

birçok amaca hizmet etmektedir. Çeşitli yabancı dillerin öğretilmesinin, erken yaşta yabancı dil öğretiminin anaokuluna çekilmeye çalışılmasının ve yabancı dil öğretimine ülkemizde çok önem verilmesinin; yabancı dil öğretimiyle ilgili bilgi ve becerilerin edinilmesi, yabancı dil öğretiminin dünyayı yakından tanımaya fırsat vermesi, dünyadaki her gelişmenin, ilerlemenin ve değişmenin yakından izlenip ülkemize kazandırılmaya çalışılması gibi amaçları bulunmaktadır. Ayrıca ülkemizde erken yaşta yabancı dil öğretiminin giderek önem kazanması dünyadaki her türlü bilimsel ve teknolojik gelişmelere, ilerlemelere ve değişmelere uzak kalınmamasından, uluslar arası ilişkilere önem verilmesinden, kitle iletişim araçlarında hızlı gelişme ve ilerlemelerin yaşanmasından ve bunlara ayak uydurulup ulaşılabilmenin amaçlanmasından kaynaklanmaktadır. Buna ek olarak, AB'ye üye olma süreci ve bu süreçle ilgili gerekli olan bütün şartların sağlanmaya çalışılması ve AB süreciyle ilgili yaşanabilecek her türlü gelişmeye katkıda bulunulabilmesi, AB ülkelerinin tümüne çok dilliliğin ve çok kültürlülüğün egemen olması, erken yaşta yabancı dil öğretimini ülkemizde daha da önemli bir konuma taşımaktadır. Komşu ve diğer ülkelerle kültürel ve ticari ilişkilerin yaygınlaşması, uluslar arası ilişkilerin giderek artması ve yakın geçmişte birçok ülkeyle ticari ilişkilerin kurulması, erken yaşta yabancı dil öğretiminin bütün okul programlarında yer edinmesine sebep olmuştur (Demirel, 2007, Demircan, 1988).

Günümüzde ülkemiz AB'ye üye olma sürecinde birçok uyum ve hazırlık çalışmaları sürdürmektedir. Günümüzde Avrupa'da çok dillilik ve çok kültürlülük söz konusudur. Avrupa ülkelerinde erken yaşta yabancı dil öğretimine verilen önem giderek artmaktadır. Yabancı dil öğretimi çok erken yaşlara çekilmekte ve en az iki yabancı dil öğretilmektedir. Bu bakımdan yabancı dilin çok erken yaşlara çekilmesi, en az iki yabancı dilin ülkemizdeki tüm okullarda zorunlu olarak öğretilmeye başlanması, AB dil politikalarına ayak uydurulabilmesi, ülkemizin çok dilli ve çok kültürlü AB ile bütünleşebilmesi, ülkemizden beklenen önemli olgulardır (Demirel içinde: www.yayim.meb.gov.tr).

BÖLÜM IV

ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE İLKELER, YÖNTEMLER VE TEKNİKLER

Öğretim yöntem ve teknikleri, yabancı dil öğretiminde etkili ve kalıcı öğrenme yollarını oluşturmaktadır. Yabancı dil öğretiminde hangi yöntem ve tekniğin seçildiği değil, seçilen yöntem ve tekniklerin çocuğa sağlayacağı bilgi, beceri, davranış ve tutum önem kazanmaktadır. Bu bakımdan seçilip kullanılan yöntemin ve tekniğin, çocuğa yabancı dilde soru sorabilmesini, konuşabilmesini, dinleyebilmesini, yazabilmesini, okuyabilmesini, yabancı dildeki söyleyişe ve aksana uygun olarak cümleler kurabilmesini, yabancı dilde bir olay, konu, durum veya hikâye anlatabilmesini sağlaması gerekmektedir. Çocuğun yabancı dilde özgün cümleler kurabilmesini, düşüncelerini dile döküp ifade edebilmesini ve bu düşünceleri yazıya dökebilmesini sağlaması gerekmektedir. Yöntem ve teknik, çocuğun anadilinde düşündüğü gibi yabancı dilde de düşünebilmesini sağlayabilmelidir. Kullanılan yöntem ve tekniklerle çocuğun yabancı dilde oyunlar oynayabilmesi, şarkı ve tekerleme söyleyebilmesi, yakın veya uzak çevresinde konuşulan farklı dilleri ve var olan farklı kültürleri anlayabilmesi ve tanıyabilmesi gerekmektedir. Çocuğun sınıf içindeki ve dışındaki tartışmalara, rol oynamalara, gösterilere, sergilere, drama oyunlarına, bireysel çalışmalara veya grup çalışmalarına katılabilmesini sağlayabilmesi gerekmektedir. Yöntem ve teknik sayesinde çocuk, öğrendiği dilin konuşulduğu bölgeleri harita üzerinde gösterebilmesi gerekmektedir. Çocuğun sınıf ortamına sözlü olarak katılabilmesi, sosyal ilişkilerini sürdürebilmesi, kendi ailesini, çevresini ve ülkesini öğrendiği yabancı dille tanıtabilmesi gerekmektedir.

Çocuk, yabancı dildeki kelime ve cümle söyleyişlerini duyup ve farklı dillerin sesbirimlerini ayırt edip tanıyabilmesi, kısa ve uzun vadede işitsel hafızasını kullanabilmesi gerekmektedir. Yabancı dilde duyduğu kelimelerin anlamlarını çıkarabilmesi, sebep-sonuç arasındaki ilişkiyi ayırt edebilmesi, bir diyalog ya da bir hikâyedeki kişileri sıralayabilmesi, yabancı dildeki bir metni, hikâyeyi, şiiri, tekerlemeyi, atasözünü ve her türlü okuma parçasını okuyup anlayabilmesi, özetleyebilmesi ve anlatabilmesi gerekmektedir. Yabancı dilde akıcı olarak konuşabilmesi, dinleyip anlayabilmesi, okuduğunu anlayıp anlatabilmesi, özetleyip

yazabilmesi, özgün fikirler üretip hikâyeler yazabilmesi gerekmektedir. Cümle içinde geçen kelimelerin anlamlarını ayrı olarak bilmesi, yabancı dildeki söyleyişe uygun olarak cümleleri okuyup seslendirebilmesi ve görsel hafızasını kullanabilmesi gerekmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Groux, Porcher, 2009, s. 59-61). Yabancı dildeki belli bilgi ve becerilerin ediniminde kullanılacak olan yöntem ve tekniklere çok önemli görevler düşmektedir. Öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak herhangi bir yabancı dil öğretilirken, öğretilen yabancı dilin konuşulduğu ülkenin kültürünün de öğretilmesine ve tanıtılmasına özen gösterilmesi gerekmektedir. Öğretilen yabancı dilin kültürünün de bilinmesi ve öğretilmesi, yabancı dilin daha anlamlı ve daha etkili öğretilmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca diller arası farklılıkların bilincine varılmasına ve ayırt edilmesine yardımcı olunması, çok dillilik ve çok kültürlülüğün dünya çapında ne kadar hızlı yayıldığına değinilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin bu hızlı ilerlemelere, değişmelere ve gelişmelere uygun olarak yetiştirilmesi gerekmektedir. Dünyadaki her türlü değişim, ilerleme ve gelişmeye hızlı ve etkin olarak bir yabancı dil öğrenilerek ayak uydurulabilmektedir. Bu bakımdan yabancı dil öğretilirken yabancı dil öğretmenlerinin yöntem ve teknik seçiminde ve kullanımında titiz davranmaları, yabancı dil öğretiminin etkili olabilmesi için gereken her türlü çabayı göstermeleri gerekmektedir. Her nesil, kendi neslindeki zamanın koşullarına göre eğitilmelidir. Bu bakımdan her öğretmenin, her neslin kendi neslindeki gelişme, ilerleme ve değişmelere uygun olarak yetiştirilmesi gerektiğini unutmaması gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında yabancı dil öğretiminde etkili olarak kullanılabilecek yöntem ve tekniklere geçmeden önce yabancı dil öğretiminde göz önünde bulundurulması gereken öğretim ilkelerinden söz etmek istiyorum.

4.1. Yabancı Dil Öğretim İlkeleri

Eğitim-öğretimde yer alan çeşitli derslerin, ders konularının seçilip ders kitaplarının yazılmasında ve dersin sınıflarda öğretmenler tarafından işlenmesinde esas alınan, doğruluğu kabul edilen, eğitim-öğretim etkinliklerinin amaçlarına başarıyla ulaşacak şekilde düzenlenip yürütülmesine rehberlik ederek yönlendiren etkili ve öncü fikirlerdir. “İlke, genel anlamda temel düşünce ya da temel kanıdır. Diğer bir değişle, ilke, bireysel karar ve eylemlerin tutarlı ve eleştirel biçimde değerlendirilmesine olanak sağlayan ana kuraldır (Demirel, 2007, s. 29)”. Öğretim ilkeleri; öğrenme-öğretme sürecinde eğitim-öğretim etkililiğini artırmada, eğitim programlarının hazırlanmasında

ve geliştirilmesinde, eğitim-öğretim sürecinde hedeflenen kazanımların, davranışların ve tutumların kazanılmasını sağlamada, dersin işlenmesinde ve ders konularının seçilip hazırlanmasında, ders kitaplarının hazırlanmasında ve yazılmasında, dersin değerlendirilmesinde çok etkili olabilmektedir (www.ademdirican.com). Öğretmenin ve yabancı dil öğretiminin başarısı, büyük ölçüde bu ilkelerin anlaşılıp uygulanmasına ve benimsenmesine bağlı olmaktadır. Bu ilkeler; öğretme-öğrenme sürecinde, sınıf içi uygulamaların verimini artırdığı gibi eğitimin niteliğini etkilemektedir (Demirel, 2007).

4.1.1. Öğrenciye (çocuğa) Uygunluk İlkesi

Öğrenciye görelik ilkesinde; bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmaktadır. Her öğrencinin ilgisi, ihtiyacı, yeteneği, beklentisi ve zekâsı, fizyolojik ve psikolojik düzeyi farklılık göstermektedir. Bu bakımdan eğitim programları hazırlanırken, eğitim-öğretim sürecinde yapılacak olan her türlü etkinlikte ve düzenlemede bu bireysel farklılıkların dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu nedenle her öğrencinin bireysel farklılığı göz önünde bulundurularak yıllık, ünite ve günlük ders planları gibi öğretim etkinlikleri önceden planlanıp hazırlanmalıdır (Demirel, 2007). Çocuğa görelik ilkesi, çocuğu merkeze alan bir eğitim anlayışına sahip olmasından dolayı öğretimi bireyselleştirmektedir.

Bu ilke, öğrenciyi daha iyi tanımayı ve her öğrencinin üst düzey becerilerini kazanıp geliştirmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bakımdan her öğrencinin ilgisinin, her türlü ihtiyacının ve beklentisinin dikkate alınması gerekmektedir. Ayrıca eğitim-öğretim programlarının öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olarak geliştirilip uygulanmasını ve bireysel farklılıklara uygun olarak gerçekleştirilmesini gerektirmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 1).

4.1.2. Yaşama Yakınlık İlkesi

İlerlemecilik eğitim anlayışının temsilcisi olan John DEWEY'e göre; okul, yaşama hazırlıktan çok yaşamın kendisi (Dewey içinde: Yediiklim, 2008, sayı 1) olması gerekmektedir. Yani, eğitim programları hazırlanırken çocuğun hayatta karşılaşabileceği problemlere, konulara, araçlara ve durumlara yakın olması gerekmektedir.

Bu ilkeye göre; eğitim-öğretim süreci hayata ve gerçeklere yakın, çocuğun yaşantısına bağlı olarak sürdürülmelidir. Daha açık bir ifadeyle, okulda öğretilecek olan dersler, konular, üniteler verilmesi hedeflenen bilgiler, çocuğun günlük yaşamda karşılaşabileceği ya da kullanabileceği türden olması gerekmektedir. Okulda öğretilen bu bilgilerin günlük hayatta nasıl kullanılacağının öğrenciye gösterilmesi ve öğrendiklerini kullanma olanağı verilmesi, öğrenmelerin kalıcı olmasını sağlayacağı gibi (Demirel, 2007) okula, derse ve konulara olan ilgiyi, dikkati artıracak ve öğrenme isteğini yükseltecektir. Öğrencilerin daha etkin olmasına, sosyalleşmesine ve yakın çevresini daha iyi tanıyıp kavrayabilmesine olanak tanıyacaktır. Örneğin; yabancı dil öğrenmenin önemi vurgulanmaya çalışılırken, öğrenciye yabancı dilin günlük yaşamdaki kullanım alanlarından söz edilerek ve günlük yaşamdaki bazı rolleri üstlenip rol oynama, drama teknikleri kullanılarak yabancı dilin öğrencilere kullandırılarak canlandırmalarının istenmesi, yabancı dile olan ilgiyi, merakı ve öğrenme isteğini artıracaktır.

4.1.3. Yaparak-Yaşayarak Öğrenme İlkesi

Yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesinde, öğrencilerin daha fazla duyu organını kullanmasına olanak tanıyarak öğrenilen ve edinilen bilgi ve becerilerin daha etkili ve daha kalıcı olması amaçlanmaktadır. Öğrencinin eğitim-öğretim sürecine etkin katılmasını, derse etkin katılmasını, ders sırasında öğrencinin okumasını, tartışmasını, eleştirmesini, yazmasını, araştırmasını, incelemesini, üzerinde düşünmesini ve edindiği bilgileri önceki yaşantılarıyla ilişkilendirebilmesini sağlamaktadır. Öğrencinin sorgulayan, araştıran, eleştiren ve karar veren bir birey olmasını sağlamaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 1). Öğrencilerin yaparak-yaşayarak edindiği bilgiler kalıcı bir nitelik kazandığı gibi davranışlarına yansımaktadır. Öğrencileri farklı düşünmeye ve çoklu bakış açısı geliştirmeye yönlendirmektedir. Öğrencilerin yapıp-söyledikleri her şey kalıcı nitelik kazanmaktadır.

4.1.4. Somuttan Soyuta İlkesi

Elle tutulan, gözle görülen ve bölümlere ayrılabilen konular öğrenciler tarafından daha kolay öğrenilebilmektedir. Öğretimde önce somut kavramların öğretiminden başlanması ve daha sonra soyut kavramların öğretimine doğru gidilmesi

gerekmektedir. Öğretimde her zaman için ve her kademede somuttan başlanarak soyuta gidilmesi önerilmektedir. Çünkü bilişsel gelişim somuttan soyuta doğru bir yol izlemektedir ve bu bakımdan bu ilkenin eğitim-öğretim sürecinde dikkate alınması gerekmektedir. Somut kavramlar her zaman için soyut kavramlardan daha kolay öğrenilmektedir, bu nedenle soyut kavramlar öğretilirken somut olarak algılanabilecek şekilde öğretilmesine çalışılması gerekmektedir. Örneğin; yabancı dil öğretiminde gösterilip açıklanması kolay olan sözcüklerden, konulardan, cümle kalıplarından ve somut kavramlardan başlanıp soyut kavramların öğretimine geçilmesi gerekmektedir (Demirel, 2007). Soyut kavramlar öğretilirken tahtaya yazma, film, gösteri, diyalog, resim, fotoğraf, yazdırma, rol oynama, drama gibi etkinliklerden ve tekniklerden yararlanılabilir.

4.1.5. Basitten Karmaşığa (kolaydan zora) İlkesi

Eğitim-öğretim sürecinde, konular öğretilirken basit konulardan başlanıp zamanla daha zor ve daha karmaşık konuların öğretimine geçilmesi gerekmektedir (Yediiklim, 2008, sayı 1). Zor ve karmaşık konuların kolay ve anlaşılır konulardan önce öğretilmesine başlanması, öğrencilerde yetersizlik duygusunu uyandıracağı gibi öğrencinin özgüvenini olumsuz etkileyecek ve diğer öğrenmeleri de zorlaştıracaktır. Örneğin; yabancı dil öğretiminde kolay cümle kalıplarından başlanıp yavaşça zor cümle kalıplarının öğretimine geçilebilir (Demirel, 2007). Yabancı dil öğretimine zor ve karmaşık konulardan, cümle kalıplarından ve sözcüklerden başlanması öğrencide yabancı dile karşı olumsuz duyguların ortaya çıkmasına neden olabilir. Yabancı dil öğrenimine olan isteği, ilgiyi ve merakı düşürebilir. Öğrencinin okula, derse, öğretmene ve öğrenilecek konulara karşı soğuk davranmasına yol açabilir.

4.1.6. Yakından Uzağa İlkesi

Çocuğa yakın olan her şey, çocuğun duygusunu, düşüncesini ve hayal gücünü oluşturmaktadır. Öğrencinin görmediği ve bilmediği konuları öğrenmesi zor olmaktadır ve çok zaman gerektirmektedir. Bu nedenle öğretilecek olan konular seçilirken ve bu konular öğretilirken en yakından başlanarak en uzağa doğru öğretilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Örneğin; yabancı dil öğretimi dersinde kelimeler, kavramlar,

cümleler, eşyalar, araçlar vs. öğretilirken öncelikle öğrencinin kendi etrafında gördükleri ve bildikleri öğretilir ve daha sonra görmediğine ve bilmediğine geçilir.

4.1.7. Bilinenden Bilinmeyene İlkesi

Öğretme-öğrenme sürecinde, öğrenciye bir konu öğretilirken öncelikle öğrencinin bildiklerinden başlanması ve daha sonra bilmediklerine geçilmesi gerekmektedir. Yeni öğretilecek bilgilerin de daha önce öğretilen bilgilerle ilişkilendirilmesi öğrenmeyi daha çok kolaylaştıracaktır. Örneğin; yabancı dil öğretiminde öğrencilerin bildikleri konulardan başlanarak bilmedikleri konulara doğru bir yol izlenmesi, yabancı dil öğretimini kolaylaştıracaktır. Yabancı dil öğretiminde bir konunun önceki konularla ilişkilendirilerek öğretilmesi, yabancı dil öğretiminde öğrenilenlerin daha etkili ve daha kalıcı olmasını sağlayacağı gibi karışıklık durumunun da oluşmasına engel olunacaktır. Ayrıca öğrencilerin yabancı dilde bildiklerini görmeleri, yabancı dile karşı ilgilerini, isteklerini ve merakını uyandıracağı gibi yabancı dil öğretimi etkililiğini de artıracaktır.

4.1.8. Açıklık İlkesi

Eğitim- öğretim sürecinde, işlenecek olan tüm konuların somut olarak görülebilmesi, konuların açık ve anlaşılır olması gerekmektedir. Öğrenci, öğrenilen konuyla ilgili eşyalarla, varlıklarla birebir karşılaşamıyorsa öğretilen konunun resmi, sesi, grafiği, modeli, fotoğrafı veya videosu sınıf ortamına getirilebilir ve görsel işitsel etkinliklerle konu öğretimi sağlanabilir. Konu öğretilirken açık, net ve anlaşılır bir dil kullanılmasına, derste geçen bütün terim ve kelimelerin, nesne, olay ve olguların açık ve anlaşılır olmasına ve öğrenci etkileşimine sunulmasına özen gösterilmelidir (Yediiklim, 2008, sayı 1). Öğretmen yabancı dil dersini işlerken ve yabancı dil konularını anlatırken, kullanacağı kelimelerin öğrenci seviyesine uygun olmasına, kolay ve anlaşılır seçmesine, açık, net ve anlaşılır bir şekilde ifade etmesine, anlaşılması kolay cümle yapılarını kullanmasına dikkat etmeli ve özen göstermelidir. Yabancı dilde öğretilecek konunun, çocuğun birçok duyu organını uyaracak nitelikte olması için gerektiğinde her türlü araç-gereçten yararlanılabilmelidir. Gerektiği takdirde öğrenciye gözlem yaptırılarak, öğrenciyi olay yerine götürerek, işlenen dersle ve konuyla ilgili

örnekler sınıfa getirilerek, konunun anlaşılmasını kolaylaştıracak unsurlardan yararlanılarak dersin işlenebilmesi gerekmektedir.

4.1.9. Güncellik İlkesi

Öğrencinin gerçek hayatla karşı karşıya gelebilmesini sağlamak için ders konularının güncel problemlerden ve durumlardan seçilerek işlenmesini gerektiren bir ilkedir (Yediiklim, 2008, sayı 1). Günümüzde teknolojik gelişmelerin ve ilerlemelerin etkisiyle öğrenciler internet, televizyon ve gazete gibi görsel işitsel medyada yayınlanan güncel konulara daha fazla ilgi göstermekte ve bu konuları merak etmektedir. Bu bakımdan öğrencilerin yaşadıkları hayatın gerçekleriyle yüzleşmeleri ve gelişen olaylara karşı ilgi duymaları (Yediiklim, 2008, sayı 1), bu ilgi ve meraktan yararlanılarak öğretimin yapılması, bu ilkenin gereğidir. Yabancı dil öğretiminde dikkati yoğunlaştırmak, ilgiyi artırmak, yabancı dil öğrenmeye istek uyandırmak, çocukların etrafında ve dünya genelinde gelişen olaylara karşı yabancı dil kullanılarak çocukların ilgi duymalarını sağlamak için güncellik ilkesinden yararlanılabilmektedir. Örneğin; gazeteden alınacak herhangi bir güncel sorun ya da olay sınıf ortamına taşınıp öğretilen yabancı dil kullanılarak tartışılması, çözüm yollarının aranması, değerlendirilmesi ve sonuçlandırılması istenebilir. Bunun için önceden öğrenci bilgilendirilmeli, hazırlanması için öğrenciye zaman tanınmalı, öğrencinin yabancı dil yeterliliği ve bilişsel düzeyi dikkate alınmalıdır. Ayrıca olayla ilgili yapacağı her türlü araştırma, tartışma, inceleme, değerlendirme, çözüm arama ve sonuçlandırma işlemlerini hedeflenen yabancı dilde yapmasına izin verilip yardım edilmelidir. Yabancı dilde kendi cümle kalıplarını ve sözcüklerini kullanmasına özen gösterilmelidir.

Her öğretimde, her derste ve her içerikte günlük hayatta karşılaşılabilecek ve kullanılabilecek bilgilere yer verilip dersin işlenmesi, aktarılacak olan her şeyin kalıcı ve izli olmasını sağlayacaktır. Anlatılan konuya ilişkin en yakın zamanda meydana gelen örneğin seçilmesi, öğrenilenin kolay öğrenilmesinde ve kalıcılığının sağlanmasında büyük önem taşımaktadır.

4.1.10. Sosyallik İlkesi

Adından da anlaşılacağı gibi eğitim-öğretim sürecinde öğrenciyi sosyalleştirmeyi amaçlayan bir ilkedir. Yabancı dil öğretiminde ya da herhangi bir

derste öğrencilere bilgi ve beceriler kazandırılmaya çalışılmaktadır. Öğrencilere sadece bilgi ve beceri kazandırılması amaçlanmamalıdır aynı zamanda öğrencilerin sosyal yönlerinin harekete geçirilebilmesi, kendi kararını verebilmesi, çevresiyle iletişime ve etkileşime geçebilmesi, özdenetimini ve kontrolünü sağlayabilmesi, özgüven ve sorumluluk duygusunu geliştirebilmesi, özgürce karar verip özgün fikirler üretebilmesi sağlanmalıdır.

4.2. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılabilecek Yöntemler

Eğitim-öğretim sürecinde, öğrencilerin yabancı dildeki herhangi bir konuyu öğrenmelerini sağlamaya yönelik olarak çeşitli etkinliklerin önceden hazırlanması ve planlanması, yabancı dil öğretimini daha anlamlı ve daha verimli olmasını sağlamaktadır. Öğretim yöntem ve teknikleri, eğitim-öğretim sürecinde kazanılacak hedeflere yönelik olarak ders, konu ve ünite içeriğini öğrenciye etkili olarak aktarmada etkin olarak kullanılabilmektedir. Yöntem, genel olarak istendik davranışların kazandırılmasında izlenen en kısa yol anlamına gelmektedir. Teknik ise, istendik davranışların kazandırılmasında kullanılan öğretme yönteminin uygulanmaya konma biçimi ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütünü olarak kabul edilmektedir. Daha açık bir ifadeyle yöntem, kazanılacak becerilere ulaştırmak için öğretme ve öğrenme sürecini düzenleme ve planlama; teknik ise, düzenlenen ve planlanan süreci uygulamaya koyma biçimi olarak kabul edilmektedir (www.turkceciler.com). Öğretme-öğrenme yaklaşımları, kuram, model, izlem, ilke, yöntem, teknik ve taktikler öğrenci kazanımlarına ulaşmada, konu, ders ve ünite içeriğini öğrenciye aktarmada ve öğrencilerin bu kazanımları nasıl öğreneceği ve edineceği konusunda öğretmene yardım etmede önemli yolları oluşturmaktadır. Öğretmenler, kendilerinin merkezde olduğu, dersin akışını ve öğrenciyi yönlendirdiği, değerlendirmeyi kendilerinin yaptığı öğretim yöntemlerini ve tekniklerini seçip kullanmamaları gerekmektedir. Bunun tam tersi, öğrencinin merkezde olduğu, kendi kendini yönlendirip değerlendirdiği, ders akışının, konu ve ünite anlatımının öğrenciye bağlı olduğu öğretim yöntemlerini ve tekniklerini seçip kullanmaları önerilmektedir. Öğrencilerin araştırıp incelemesi, kendi kendine hedeflenen bilgileri bulmaları ve buldukları bilgileri işleyerek daha sistemli ve daha verimli bilgilere ulaşılması için öğrenciyi merkeze alan öğretim yöntemlerinin ve tekniklerinin kullanılması önerilmektedir.

Öğretim yöntemlerinin ve tekniklerinin öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine, yararına ve isteğine göre şekillenmesi gerekmektedir. Öğrencilerin ilgi, istek, yetenek ve öğrenme hızları farklılık göstermektedir. Diğer bir değişle, öğrenciler arasında bireysel farklılıklar söz konusudur. Bazı öğrenciler hızlı, bazılarıysa yavaş öğrenir, bazıları duyarak, bazılarıysa görerek daha iyi öğrenir, bazı öğrenciler sözlü araştırmalarda iyi yaparken bazıları yazılı alıştırmaları iyi yapabilmektedir (Demirel, 2007). Bu bakımdan öğretmen öğretim yöntemlerini ve tekniklerini öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurarak seçip kullanmasına özen göstermelidir. Öğretmen, öğrencinin daha etkin olmasını sağlayacak yöntemleri ve teknikleri işe koşması gerekmektedir.

Yabancı dil öğretiminde ise, yabancı dil öğretiminin etkili olabilmesi için yabancı dil derslerinde tek bir yöntem veya teknik değil, birden çok yöntem ve teknik kullanımına yer verilmeli ve özen gösterilmelidir. Yabancı dil öğretmenlerinin hedef dilde öngörülen bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere etkili bir biçimde aktarılabilmesi ve kazandırılabilmesi için yöntem ve teknik kullanımı zenginliğine sahip olması gerekmektedir. Yabancı dil dersinin, çocukta dil becerilerini geliştirme, anadil bilincini kazandırma ve diğer derslerde başarının yakalanmasında önemi ve yakından ilgisi olduğu için çok önemli bir ders olma özelliği taşımaktadır. Bu özelliğinden dolayı sınıf içi ve sınıf dışı uygulamalarda çok farklı yöntem ve tekniğe başvurulması önemli görülmektedir. Yukarıda sıraladığımız bu bilgiler ışığında, yabancı dil öğretiminde kullanılabilecek sınıf içi ve sınıf dışı öğretim yöntemlerinden ve tekniklerinden söz etmek istiyorum.

4.2.1. Anlatım Yöntemi

Anlatım yöntemi, öğretmeni merkeze alan bir öğretim yaklaşımıdır. Her dersin ve her konunun aktarımında yaygın olarak en çok kullanılan yöntemdir. Kısa zamanda ve sayısı çok sınıflarda çok bilgi sunulmasında kullanılabilecek en iyi yöntemdir. Fakat öğretmen merkezli olduğu, bilginin öğretmen tarafından tek taraflı aktarıldığı ve ders sırasında öğrenciyi edilgen duruma düşürdüğü için sıkıcı ve etkisiz bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan etkili öğrenme tam anlamıyla gerçekleşememektedir. Anlatım yönteminin etkili olabilmesi ders, konu ve ünite içeriğinin kısa, net, anlaşılır ve ilgi çekici olmasına bağlı olmaktadır. Ayrıca öğrencilerin yaşına bağlı olarak ders, konu ve ünite içeriğinin kısa veya uzun tutulmasına ve düzenlenmesine özen gösterilmelidir.

Anlatım yöntemiyle aynı anda birçok kişiye çok bilgi aktarılabilmekte ve anlatılan konuyla ilgili organize bir görüş kazandırılabilmektedir. Bilişsel alanın bilgi ve kavrama düzeyindeki hedefleri kazandırmada etkili olabilmektedir.

Anlatım yöntemi, önceden hazırlanmış bir konunun sınıf ortamında öğretmen tarafından anlatılmasında, derse giriş yaparken anlatılacak olan konunun özetlenmesinde ve aktarılacak konuyla ilgili bilgi sunulmasında etkili olarak kullanılabilmektedir. Bilgi düzeyindeki davranışların kazandırılmasında, anlatılan konuya öğrenci ilgisinin çekilmesinde, sınıfa aktarılacak konuyla ilgili kaynak kişi çağrıldığında başvurulan bir yöntemdir. Yeni bir üniteye giriş yaparken, sözel bilgilerin aktarımında, sayısı çok sınıflarda, sürenin kısa ve içeriğin çok olduğu durumlarda kullanılmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 6). Öğrenme güçlüğü çekilen konuların aktarımında, zamanın etkili kullanımında, konu bitiminde ve aktırılan bilgilerin tekrarında kullanılan bir yöntemdir.

4.2.1.1. Anlatım Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Anlatıma başlamadan önce kazandırılacak hedeflerin saptanması gerekmektedir.
- Dikkat yoğunluğunun artırılması için konunun canlı, heyecanlı ve akıcı bir anlatımla sunulmasına özen gösterilmelidir.
- Öğretmenin, konuyu sunarken kullanacağı dili iyi bilmesi ve öğrenci seviyesine uygun olarak dili kullanabilmesi gerekmektedir.
- Konu aktarılırken basit ve kısa cümlelerin kullanımına yer verilmesine özen gösterilmelidir.
- Konu içeriği aktarılırken belli bir sıra izlenmeli, öğrencilere konuyla ilgili önceden bilgi verilmeli, öğrencilerin bilgi ve becerileri dikkate alınmalı, soru-cevap ve tartışma teknikleri kullanılarak anlatım yönteminin etkililiği artırılmalıdır (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Aktarılan konuyla ilgili sınıfça tartışmalara izin verilmesi, öğretmen konuyu aktarırken beden dilini iyi kullanabilmesi, ses tonunun açık ve anlaşılır olmasına dikkat etmesi, konu aktarılırken dikkat yoğunluğunun en üst seviyelerde tutulması için nüktelere ve şakalara yer vermesi gerekmektedir.

- Sınıf atmosferi bozulduğunda, dersten kopmalar yaşandığında, anlatılan konu dikkatlice takip edilmediğinde, sınıf disiplini sağlanamadığında öğretmenin dikkati tazeleyici önlemler alması gerekmektedir.
- Görselleştirme ve örnekleme anlatımın etkililiğini artıracaktır. Bu bakımdan anlatım film, plan, kroki, animasyon, resim, fotoğraf, şekil, grafik, harita, CD gibi farklı görsel-işitsel araç-gereçlerle desteklenmeli ve öğrenci yaşantısına yakın örnekler verilmesine özen gösterilmelidir (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Konu üzerine düşünülmesinin sağlanması, konunun bütün ayrıntılarının farkına varılması ve yanlış yorumlanıp anlaşılmaması için gerekli yerlerde öğrenciye söz hakkı tanınmalı ve konuyla ilgili soru yöneltmesine izin verilmeli ve özen gösterilmelidir.
- Konu aktarılırken anlatım yöntemiyle beraber farklı yöntemlerin ve tekniklerin kullanımına yer verilmesine, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmesine dikkat edilmesi gerekmektedir.
- Konu sunulurken sınıftaki her öğrencinin rahatça duyabilmesi ve anlayabilmesi ve dikkatin canlı tutulması için öğretmenin sınıf içinde dolaşması ve konu anlatımını tüm öğrencilerin göreceği şekilde uygulaması gerekmektedir.
- Gerekli görüldüğü takdirde, öğrencilerin kendi aralarında konuyla ilgili tartışıp bilgi alışverişinde bulunabilmelerine fırsat verilebilmelidir.
- Öğrencilerin edindiği kazanımlar gözlenmelidir ve öğrencilerle sıkça göz temasında bulunulmalıdır.
- Aktarılan konuyla ilgili öğrencilere konunun hatırlatılması için kısa notlar tutturulmalı ve üzerinde durulması gereken yerler önemle vurgulanıp tekrar edilebilmelidir.
- Ders sonunda sunulan konuyla ilgili yazılı bir özet dağıtılabilir ve konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek için konuyla ilgili sorular yöneltilip genel bir değerlendirme yapılabilir.

4.2.1.2. Anlatım Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Diğer yöntemlere göre daha ekonomiktir ve öğrenciyi fazla yormamaktadır.
- Az zaman varsa ve aktarılacak konu çoksa kullanılabilecek en etkili yöntemdir.
- Konuların hızlı işlenebilmesine olanak tanımaktadır.

- Öğrencilere dinleme alışkanlığı kazandırmakta, aynı anda birçok öğrenciye bilgi aktarılabilmekte ve kalabalık sınıflarda etkili olarak kullanılabilmektedir.
- Sabırla dinleme ve not alma becerisi kazandırmaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Soyut kavramların öğretiminde, zor konuların aktarımında, her türlü araştırma-inceleme ve gözlem sonucunda edinilen bilgilerin öğrencilere kolay aktarımında kullanılabilmektedir.
- Her derse, öğrenciye, konuya ve üniteye kolay uyarlanabilmektedir.
- Öğretmenin derse hazırlanması kısa sürmekte, anlatılacak konu düzenli bir sıra izlemekte ve düzenli olmakta, yeni bir konunun sunulmasında etkili olabilmektedir.
- Kavramların, tanımların, teorilerin ve genellemelerin öğretiminde etkili olabilmektedir (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Esnek bir yöntem oluşundan her türlü değişiklik yapılabilmekte ve kolay uygulanabilmektedir.

4.2.1.3 Anlatım Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Anlatım yöntemi uygulamasında birçok duyu organını uyaranın olmaması ve uyaranın sadece işitsel olması öğrenmeyi zayıf kılabilmektedir.
- Öğretmen merkezli olduğundan öğrenci öğretim sürecinde pasif kalmakta ve edinilen bilgiler kısa zamanda unutulabilmektedir.
- Herhangi bir problem karşısında öğrencilerin fikir yürütebilmeleri zorlaşabilmekte, öğrencileri ezbere ve hazırcılığa alıştırabilmektedir.
- Öğrencilere problem çözme becerisini edindirmede etkisiz olabilmektedir.
- Konu anlatımının uzun olması ve anlatımın tek taraflı uygulanması öğrenimi sıkıcı ve etkisiz kılabilmektedir.
- Bireysel farklılıklar dikkate alınmadığından öğrencilerin ilgilerine, ihtiyaçlarına, bilgilerine, yeteneklerine ve beklentilerine cevap veremeyebilir (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Dikkat yoğunluğunun kısa sürmesi konuyla ilgili ayrıntılı bilgilerin edinimini zorlaştırabilir.
- Öğrencilerin kişisel ve bilişsel gelişimleri, belirlenen hedeflere ulaşılıp ulaşılamadığı belirlenemeyebilir.

- Öğrenciyi edilgen kıldığı için ileri düzeydeki bilişsel öğrenmeler gerçekleşmeyebilir.
- Öğrencide sorumluluk duygusu geliştirmeyebilir.
- Öğrencilere araştırma-inceleme alışkanlığı kazandırmayabilir.
- Yeterince dönüt ve düzeltme yapılamadığı için yanlış ve eksik öğrenmelere yol açabilir.

4.2.2. Tartışma Yöntemi

Aktarılan konuyla ilgili öğrencilerin kendi görüş ve düşüncelerini sağlamada, zor konuların açıklanmasında, başkalarının görüş ve düşüncelerini öğrenmede, aktarılan bilgilerin anlaşılmasını kolaylaştırmada kullanılan etkili bir yöntemdir (Yediiklim, 2008, sayı 6). Bir konunun içselleştirilmesi sırasında öğrencileri düşünmeye yöneltirken, karşılıklı görüş bildirilirken, iyi anlaşılmayan noktalar açıklanırken, verilen bilgiler pekiştirilirken, herhangi bir problemle ilgili çözüm yolları aranırken, bir konuyla ilgili karşıt görüşler çürütülürken, fikir alışverişi yapılırken, eleştirel düşünme becerisi geliştirilirken ve aktarılanlarla ilgili değerlendirme çalışmaları yapılırken etkili olarak kullanılan bir yöntemdir.

Öğrencisi az olan sınıflarda etkili olarak kullanılabilmektedir. Öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimi söz konusudur. Çok geniş katılımla herhangi bir konu etraflı olarak tartışılabilmektedir. Tartışma yönteminde münazara, bilgi şöleni (sempozyum), panel, zıt panel, forum, açık oturum, beyin fırtınası, büyük grup tartışması, kısa süreli tartışma grupları, fikir taraması, atölye, komisyon, çember, kollegyum ve seminer gibi tekniklerin kullanımı söz konusudur (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 6).

4.2.2.1. Tartışma Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Öğrencilerin tartışılacak konuyla ilgili yeterli ve somut bilgilere sahip olmalarına dikkat edilmelidir.
- Tartışma konusunda öğrenciler önceden bilgilendirilmeli, tartışmanın amacı, içeriği ve kuralları iyi belirlenmelidir.

- Tartışma konusunun eğitsel değere sahip olmasına, ilgi ve dikkat çekmesine özen gösterilmelidir.
- Tüm sınıfın katılımına özen gösterilmeli ve tüm sınıfa konuyla ilgili sorular yöneltilip tüm sınıfın konuyu tartışması sağlanmalıdır.
- Yapılacak tartışmanın; bireylerin kişiliği ile ilgili olmadığı, kişilerin fikir, görüş ve konunun sorunuyla ilgili olduğu unutulmamalıdır (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Tartışma esnasında zamanın etkili ve verimli kullanılmasına özen gösterilmeli, tartışma dışına çıkılmasına izin verilmemeli ve tüm ders saatinin tartışma konusuna ayrılmamasına dikkat edilmelidir.
- Tartışılan konu belli aralıklarla özetlenmeli, konu tartışılırken konuyla ilgili belirlenen bazı can alıcı noktalar, konunun sağlıklı tartışılmasının sağlanması açısından tahtaya yazılmasına özen gösterilmelidir.
- Tartışmanın demokratik bir ortam içerisinde sürdürülmesine dikkat edilmelidir. Her öğrencinin diğer öğrencilerin fikirlerine ve görüşlerine anlayış ve saygı göstermesi sağlanmalıdır.
- Tartışılacak konunun öğrencilerle seçilmesine önem verilmeli ve tartışacak öğrenci sayısının az olmasına dikkat edilmelidir.
- Tartışma sonunda varılan sonuçların değerlendirilmesinin yapılması, tüm sınıfa değerlendirme sonuçlarının dağıtılması ve tartışmadan son olarak çıkan sonucun somut olarak açıklanması gerekmektedir.

4.2.2.2. Tartışma Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamaktadır.
- Demokratik bir yöntem olduğu için öğrencilerde demokratik tutum ve davranışların gelişimine katkı yapmaktadır.
- Öğrencilerin soru sorma, değerlendirme, düşünme, dinleme, ifade etme, duygudaşlık kurma, inceleme yapma, aynı konu üzerinde farklı düşüncelerin var olacağını kabul edip anlayışlı davranma, reddetme, benimseme, saygılı olma gibi becerilerin ve davranışların gelişimine olumlu yönde etki etmektedir.
- Gerçeklerin daha iyi kavranmasına, düşüncelerin dile getirilip yorumlanmasına, sorulan sorulara cevap verme yeteneğinin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

- Herhangi bir gruba aitlik duygusunu, sözel iletişim becerisini geliştirmekte ve demokratik düşünmeyi öğretmektedir (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Öğrencilerde iletişim, etkileşim, yakınlaşma, dayanışma ve yardımlaşma duygusunu geliştirmektedir.
- Öğrencilerin kendilerini kontrol etmesini, üst düzey kazanımların gerçekleşmesini, kendi görüş ve düşüncelerini savunmalarını sağlamaktadır.
- Dil gelişimini ve sorumluluk alma duygusunu pekiştirmektedir.

4.2.2.3. Tartışma Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi dikkate alınmazsa yöntemin verimi düşebilir.
- Tam katılım sağlanamayabilir ve çok uzun zaman alabilir.
- Öğrenci hazır değilse, sınıf kalabalıksa etkili bir şekilde kullanılıp iyi bir sonuç alınamayabilir (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Tartışma sırasında öğrenciler arasında aşırı rekabet ve yarışma gibi olumsuz duygular gelişebilir.
- Tartışma iyi yönetilmezse kontrol dışına çıkabilir ve sınıf düzeni bozulabilir.
- Tartışmanın uzun sürmesi anlamsızlaşmasına ve amacına ulaşmazsa sadece zaman kaybına neden olabilir.
- Her öğrencinin kendi görüşünü ve düşüncesini dile getirmesi için zaman yetmeyebilir ve bireysel değerlendirmenin yapılabilmesi zor olabilir.
- Her sınıfta, her derste ve her konuda uygulanmayabilir.

4.2.3. Örnek Olay Yöntemi

Yaşanmış yaşanıyor ya da yaşanacak gerçek bir problemin ya da olayın sınıf ortamında etkin olarak incelenmesi ve yaparak-yaşayarak öğrenilmesidir. Öğrenci merkezli bir yöntemdir. Öğrencinin edindiği bilgileri gerçek hayatta karşılaşılabilecek gerçek bir olaya uygulamalarına olanak tanımaktadır. Örnek olay yönteminde ele alınan konu, sınıf ortamında anlatım yöntemi kullanılarak aktarılabilmekte, resim, video, film, animasyon gibi görsel-işitsel etkinliklerle sunulabilmekte ya da rol oynama, drama, problem çözme ve işbirlikçi öğrenme gibi tekniklerle aktarılabilmektedir.

Örnek olay; yazılı veya görsel kaynaklardan veya yakın çevreden seçilip üzerinde çalışmalar yapılabilir. Seçilecek olan gerçek ya da hayali olay araştırılır, incelenir, çözüm yolları aranır ve çözüme kavuşturulur. Öğrencilerden, ele alınan olayı kendi seviyelerine uygun olarak öğretilecek hedef dilde araştırmaları, olayla ilgili bilgi toplamaları, bu bilgileri inceleyip derlemeleri ve en sonunda olayı araştıran, inceleyen ve derletip toplayan öğrencilerin kendilerinden, öğrenilen hedef dilde olayı anlatmaları ya da yazılı olarak sunmaları istenebilir.

4.2.3.1. Örnek Olay Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Ele alınan herhangi bir olayın temel ayrıntıları ve oluş sebepleri açık olarak ortaya konmalı ve sonucun belirlenmesi için toplanan tüm bilgiler tartışılıp çözüm yollarının aranması gerekmektedir.
- Eğitsel açıdan değerli sonuçlara sahip olan olaylar seçilmelidir.
- Seçilecek örnek olayın öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve gelişimsel düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Olay; değerler, hedefler ve ilişkiler bakımından değerlendirilmeli ve araştırma-inceleme sonunda alınan sonuçlar kaydedilmelidir.
- Örnek olay; sınıf içinde, öğretilecek hedef dilde öğrencilerin seviyelerine uygun olarak anlatılabilir; resim, fotoğraf, film, ses kaydı, slayt ve animasyon gibi görsel-işitsel araç-gereçlerle sunulabilir, yazdırılabilir, drama ve rol oynama gibi tekniklerle de canlandırılabilir.
- Seçilecek örnek olayın yaşanmış ya da yaşanacak ya da günlük yaşamda karşılaşılabilecek bir olay olmasına özen gösterilmelidir.
- Seçilen olayın tüm öğrencileri üzerinde düşünmeye, tartışmaya, araştırmaya, incelemeye ve değerlendirmeye yönlendirmesine, tam katılımı sağlayacak nitelikte olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.
- Seçilen örnek olayla ilgili sınıfı araştırmaya ve incelemeye yönlendirecek önceden belirlenip hazırlanmış soruların, öğrenci seviyesine uygun olarak öğretilecek yabancı dilde öğrencilere yöneltilmesi gerekmektedir.
- Olayla ilgili çözüm yollarının, sonuçların, ayrıntıların, tartışmaların ve değerlendirmelerin öğretilecek hedef dilde yapılmasına özen gösterilmelidir.

- Seçilen olayla ilgili ön hazırlıkların yapılması; zamanın etkin kullanımını, hedef dile ve hedef dilde sunulacak olaya tam egemenliği sağlayabilmektedir.
- Öğretmen hedef dilde hazırladığı sorularla sınıfı yönetip yönlendirmeli, yanlış ve eksik çözümlere varılmasını önlemelidir.
- Örnek olay çözüme kavuştuktan sonra bir metin ya da video olarak öğrencilere sunulabilmelidir (Yediiklim, 2008, sayı 6).

4.2.3.2. Örnek Olay Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Gerçek ya da gerçeğe yakın bir olayın ve öğrenilen hedef dilin yaparak-yaşayarak öğrenilmesine olanak tanımaktadır.
- Öğrencileri, sosyal hayattaki kültürel, bilimsel ve sosyal olayların sınıf içinde amaçlanan hedef dilde canlandırılabilmesine, öğrencilere bildiklerini ve kavradıklarını gerçek bir duruma uygulayabilmelerine, öğrencilerin öğrendikleri hedef dili uygulama yeteneği geliştirmelerine olanak ve fırsat tanımaktadır.
- Öğrenciler, gerçek bir durum üzerinde farklı bakış açısı geliştirebilmekte, öğrencilerin anlayışlı olmalarını ve nesnel değerlendirme becerisine sahip olabilmelerini sağlamaktadır.
- Öğrencilerin zihinlerini yoğun olarak kullanmalarına, problem çözme, karar verme, seçme, sonuca ulaşma gibi becerilerin geliştirmelerine, edindikleri bilgileri ve becerileri uygulayabilmeyle ilgili yaşantı geçirmelerine, özgün fikirler üretebilmelerine ve üst düzey beceriler geliştirmelerine olanak tanımaktadır.
- Bilgi ve beceriler yaparak-yaşayarak edinildiğinden kalıcılıkları yüksek olmaktadır.
- Öğrencileri gerçek hayatta karşılaşacakları sorunlara hazırlar, öğrencilerin özgürce düşünebilme, karar verebilme, düşüncelerini ve kararlarını ortaya koyabilme becerilerini geliştirmektedir.
- Öğrencilerin araştırma ve problem çözme becerileri gelişmektedir.
- Öğrenmeyi alışılmışın dışına çıkarıp eğlenceli, zevkli, canlı ve heyecanlı yapmaktadır.
- Öğrencilerin demokratik bir ortam içerisinde, karşılaştığı sorunları tartışıp çözüme kavuşturma yetenekleri gelişmektedir.

- Öğrenilen hedef dilin gerçek bir olayda uygulanması, pekiştirilmesi, hedef dile egemenliğin sağlanması, hedef dilde konuşma, dinleme, okuma, yazma, araştırma-inceleme, yorum yapma, karar verme ve anlatma becerilerinin gelişmesi sağlanabilmektedir.

4.2.3.3. Örnek Olay Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Örnek olayın hazırlanması ve uygulanması çok zaman alabilir ve her zaman ön hazırlık gerektirebilir (Yediiklim, 2008, sayı 6).
- Sınıf içinde tatsız tartışmalara, çatışmalara, rekabet veya yarışma duygusunun ortaya çıkmasına yol açabilir.
- Örnek olay; öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve gelişimsel düzeyine uygun seçilmezse istenilen hedeflere ulaşılamayabilir.
- Öğretmen, öğretilecek hedef dilde yeterli olamayabilir veya hedef dilde öğrenci seviyesine uygun davranışlar sergileyemeyebilir.
- Öğrenci, amaçlanan dilde örnek olayı araştırıp-incelemede, tartışmada, çözüm yollarını bulmada ve değerlendirmede yetersiz olabilir ve bu da öğrencide başarısızlık ve eksiklik duygusunu uyandırabilir.
- Öğrencilerin hem hedef dilde hem de örnek olayda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir aksi takdirde yeterli katılım sağlanamaz, olay üzerine fikirler üretilemez, tartışmalar amacına ve sonuca ulaşamaz, kazanılması gereken bilgi ve beceriler edinilemez ve sadece zaman kaybına dönüşmüş olur.
- Öğrenci sayısı çok olan sınıflarda yöntemin verimi düşebilir. Çok ekonomik değildir ve birçok araç-gereç gerektirebilir.
- Problem çözme, tartışma ve eleştirel düşünme becerisi gelişmemiş öğrencilerle uygulanması çok zor olabilir (Yediiklim, 2008, sayı 6).

4.2.4. Gösterip-Yaptırma Yöntemi

Öğretmenin herhangi bir konuyu önce aşamalı olarak uygulama yaparak, göstererek, açıklayarak, anlatarak ve daha sonra öğrencilerin bu aşamaları izleyip aynı konuyu yeteri kadar kazanınca konunun öğrenciye yaptırılarak öğrenmenin gerçekleştirildiği bir yöntemdir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 7).

Herhangi bir becerinin kazandırılmasında çok etkili olabilmektedir. Devinişsel becerilerin kazandırılmasında etkilidir. Hem öğretmen hem de öğrenci merkezlidir. Gösteri öğretmen merkezli, uygulamaysa öğrenci merkezlidir.

Hedeflenen yabancı dilde kazandırılacak beceri önce öğretmen tarafından öğrenci iyice kavrayana kadar gösterilir ve daha sonra aynı beceriyi, öğretilmesi hedeflenen dilde öğrencinin anlatması ve uygulaması istenebilir. Gösteride kullanılan dilin öğrenci seviyesine uygun, açık, net ve anlaşılır olması gösterilenin kolay, hızlı ve tam kavranmasını sağlayacaktır. Öğrencilerin de hedef dili kendi seviyelerine uygun olarak kullanmalarına, kendi cümlelerini kurmalarına ve sözcüklerini kullanmalarına izin verilmesinde büyük fayda bulunmaktadır.

4.2.4.1. Gösterip-Yaptırma Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Hedef dilde kazandırılacak beceriler sırayla ve aşamalı olarak gösterilmelidir.
- Hedeflenen becerilerin öğrenilmesi tam sağlanmadan başka bir becerinin öğretimine geçilmemelidir.
- Öğrenciye hedef dilde istenilen beceri kazandırıldıktan sonra öğrenciye hedef dilde kazandırılan becerinin tekrarı yaptırılmalıdır. Bu şekilde kazandırılan becerinin kalıcı olması sağlanmış olacaktır.
- Gösterinin bir akış çizgisinde uygulanması, iyi bir planın yapılması, ön çalışmaların yapılması, araç-gereçlerin önceden hazırlanması gösterinin etkililiğini artıracağı gibi dikkatin konu üzerine yoğunlaşmasını, konunun daha iyi kavranıp anlaşılmasını ve daha iyi takip edilmesini sağlayacaktır.
- Kazandırılacak hedef davranışlar öğrenci seviyesine uygun seçilmelidir. Gösteri uygulanırken basitten karmaşığa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta doğru bir yol izlenmesine dikkat edilmelidir.
- Gerektiği takdirde dönüt ve düzeltme yapılmalıdır (Yediiklim, 2008, sayı7).
- Konu üzerine dikkat yoğunluğunun ve ilginin tam anlamıyla sağlanabilmesi için öğrencilerin konuyla ilgili soru sormalarına izin verilmeli ve öğrencilere gösteri konusuyla ilgi soru yöneltilmelidir.

4.2.4.2. Gösterip-Yaptırma Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Kazandırılacak becerileriler, yaparak-yaşayarak öğrenilerek kalıcı olmaları sağlanabilmektedir.
- İlgi artırıcı ve dikkat çekicidir, öğrenme kısa sürede gerçekleşmektedir (Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Beceri kazandırmada çok etkili olabilmektedir. Öğretilecek hedef dil görsel-işitsel olacağından, öğrenme birçok duyu organıyla gerçekleşecek ve hedef dilde edinilecek becerilerin kalıcı olması sağlanmış olacaktır.
- Anında dönüt ve düzeltme yapılabilmektedir
- Üst düzey becerilerin edinilmesinde etkili olabilmektedir.

4.2.4.3. Gösterip-Yaptırma Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Sayısı çok olan sınıflarda etkisiz olabilir.
- Gösteri sırasında dönüt ve düzeltme yapılmazsa hedef dilde eksik ve yanlış anlamalara, yorumlamalara ve kazanımlara yol açabilir.
- Ekonomik değildir, çok süre ve birçok araç-gereç gerektirebilir. Sadece taklit etmeye neden olabilir, çok fazla plan ve hazırlık gerektirebilir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Kazandırılması hedeflenen beceriler öğrenci seviyesine uygun seçilmezse, gösteri aşamalı ve sırayla olmazsa öğrenci anlatılan konuyu karıştırabilir, anlayamayabilir ve kavramayabilir, bu da öğrencide güvensizlik ve yetersizlik duygusu uyandırabilir.
- Gösteri öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve gelişimsel düzeyine uygun olarak sunulmazsa amaca ulaşılamaz ve sadece zaman kaybına neden olabilir.

4.2.5. Problem Çözme Yöntemi

Bireyin gerçek yaşamda karşılaştığı ve içinden çıkılmaz gibi görünen, kesin ve net bir çözümü olmayan sorunları çözmede kullanılan, bilimsel araştırma sürecini ele alan, yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağlayan ve üst düzey zihinsel beceriler kazandıran çok etkili bir yöntemdir (Yediiklim, 2008, sayı 7). Aşamalı olarak gerçekleştirilen bir yöntemdir. Bu aşamalar John DEWEY'in problem çözme aşamalarına dayanmaktadır.

John DEWEY'in *"yapıcı ve yaratıcı düşünce"* modeline göre şu aşamalar esas alınmaktadır: Problemin farkına varma, problemi tanımlama, problemin çözümü için geçici varsayımlar oluşturma, problemle ilgili veriler toplama, gruplandırma, sonuca ulaşma, değerlendirme, açıklama, sonucu açıklama ve elde edilen sonuçları test etme aşamarından oluşmaktadır.

Problem çözme yönteminde sınama-yanılma, tümevarım, tümdengelim, çözümleme ve birleşim gibi teknikler kullanılmaktadır. Problem çözme beceri kazandırmada etkili olabilmektedir. Problem çözme, eleştirel düşünme, karar verme, yansıtıcı düşünme, sorgulama, kavrama gibi becerilerin kazandırılmasında çok etkili olabilmektedir.

4.2.5.1. Problem Çözme Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Öncelikli olarak öğrencilere problemi buldurma alıştırmalarının yaptırılması ve bulunan problemin nedenlerinin araştırılıp bulunması gerekmektedir.
- Problem gerçek hayattan seçilmelidir ve öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal düzeylerine uygun olmalıdır (Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Problemin birden çok çözüm yolunun olacağı düşündürülmeli ve problemin iyi anlaşılması, tanımlanması, sınırlandırılması sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin problem çözme seviyelerine uygun olmalıdır ve problemle ilgili olarak her türlü kararın öğrenciye bırakılmasına dikkat edilmelidir.
- Problem mümkün olduğu kadar somutlaştırılıp güncelleştirilmeli ve çok iyi anlaşılıp tanımlanmalıdır (Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Gerçek yaşamdan, öğrenci yaşantısına yakın, ilgi çekici ve merak uyandırıcı bir problemin seçilmesine özen gösterilmelidir.
- Problem, öğrencilerin ihtiyaçlarına ve beklentilerine, gelişim ve öğrenme düzeylerine uygun olmalıdır.
- Problemin kendi zamanı ve kendi şartları içerisinde ele alınmasına dikkat edilmelidir.
- Problemi oluşturan bütün sorunların bulunabilmesi için okuma, görüşme, gezi-gözlem gibi tekniklerden ve etkinliklerden, araştırma-inceleme, buluş ve sunuş yoluyla öğretim stratejilerinden yararlanılabilmesi gerekmektedir.

- Problemin çözümünü kolaylaştıracak çözüm yollarının araştırılıp bulunması ve geliştirilmesi gerekmektedir.
- Problem çözüldükten sonra farklı örneklerle, etkinliklerle ve farklı durumlar içerisinde yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

4.2.5.2. Problem Çözme Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Etkin katılımı ve etkili öğrenmeyi sağlamaktadır.
- Bilimsel düşünme, karar verme, yargılama, uygulama ve ortaya koyma arasında ilişki kurma, yansıtıcı düşünme becerilerini ve sorumluluk alma bilincini geliştirmektedir.
- Öğrencilere planlama, zamanı etkili kullanma, uygulama ve sonuçlandırma sorumluluğu kazandırmaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır ve gerçek hayatta karşılaşılacak problemlere çözüm yolları geliştirilmesine olanak tanımaktadır.
- İşbirlikçi ve yaparak-yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirmektedir.
- Öğrencilerin özgün fikir üretmesini ve özgür düşünme yeteneğini geliştirmesini sağlamaktadır.
- Öğrenciler arasında yardımlaşmayı pekiştirmekte ve öğrencilere birbirlerinin fikirlerinden yararlanma olanağı sunmaktadır.
- Planlı ve düzenli çalışma alışkanlığı kazandırmakta ve farklı kaynaklardan yararlanmaya olanak tanımaktadır.
- Sorumluluk, cesaret, güven kazandırmakta ve öğrenmeye karşı ilgi ve isteği artırmaktadır.

4.2.5.3. Problem Çözme Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Sayısı fazla olan sınıflarda uygulanmasında zorluklar çekilebilir.
- Her ders ve her konuya uyarlanamayabilir. Problem her zaman tanımlanıp sınırlandırılamayabilir (Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Bazı problemlerin çözümünde çok zaman ve emek harcansa da elde edilen sonuç harcanan çabaya, emeğe ve zamana değmeyebilir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Gerekli olan kaynaklara, araç-gereçlere ulaşmak maliyetli ve zor olabilir.

- Seçilen problem, öğrenci düzeyine uygun değilse algılanamayabilir, tanımlanamayabilir, istenilen davranışlara ulaşılamayabilir ve problemin çözümü zor olabilir.
- Planlanması, hazırlanması, uygulanması ve sonuca bağlanıp değerlendirilmesi çok zor olabilir ve gereğinden çok zaman gerektirebilir.
- Öğrenciler problemle ilgili yeterli bilgi ve birikime sahip olmayabilir.
- Nesnel değerlendirmenin yapılması çok zor olabilir.
- Problemle ilgili toplanan bilgilerde eksiklikler varsa sonuca ulaşmada sorun çıkabilir ve hatta sonuca ulaşılamayabilir.

4.2.6. Proje Yöntemi

Grup ya da bireysel olarak gerçek yaşam konularına ve uygulamalarına ilişkin problem çözme yöntemidir. Öğrenci merkezli bir yöntemdir ama değerlendirmeyi öğretmen ve öğrenci birlikte yapmaktadır. Öğrencileri gerçek hayata hazırlayan bir yöntemdir. Öğrencilerin bir konu hakkında değişik uygulamalar yaparak bir ürün ortaya koyup neyin nasıl yapıldığını kendi kendine bulmasını öğretmektedir. Ele alınan konu sınıf içi ya da sınıf dışı etkinliklerle çalışılır, problem durumu ayrıntılı olarak öğrenilir, belli bir plana göre hareket edilir ve birden fazla çözüm üzerinde çalışılır. Problemin çözümüne yönelik bilgiler toplanır, sınıfa sunulup tartışılır ve değerlendirilir. Yaparak-yaşayarak öğrenme ilkesi kullanılır. Ortaya somut ve özgün bir ürün konup süreç ve ortaya konan ürün beraber değerlendirilir. Problem çözme sorgulama, bilgiyi yeniden düzenleme, irdeleme, eleştirel düşünme gibi üst düzey becerilerin kullanımını sağlayarak etkili öğrenmeyi gerçekleştirir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 7).

4.2.6.1. Proje Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Proje konusunun gerçek yaşamdan seçilmesine dikkat edilmelidir. Örneğin; okuldaki tüm öğrenciler ayda kaç kitap okuyor projesi gibi gerçek ya da gerçeğe yakın seçilmeli ve yapılacak tüm araştırma-inceleme ve değerlendirmelerin öğretilecek yabancı dilde yapılmasına özen gösterilmesi gerekmektedir.

- Proje konusu öğrencilerin ilgileri, ihtiyaçları ve beklentileri doğrultusunda belirlenmelidir.
- Proje konusunun ilgi çekici ve merak uyandırıcı nitelikte olması gerekmektedir.
- Bireysel ya da grup olarak yapılabilmesine olanak tanınmalıdır.
- Proje konusunun planlanması, hazırlanması ve uygulanması öğrenciler tarafından yapılması ama konuyu öğretmenin onaylaması gerekmektedir.
- Proje konusunun gerçek yaşamda uygulanabilir olmasına dikkat edilmelidir.
- Öğretilmesi hedeflenen dili öğrenmeye isteklendirici ve geliştirici nitelikte konular seçilmelidir.
- Konu seçilirken bireysel farklılıkların göz önünde bulundurulması ve öğrenci seviyelerinin dikkate alınması gerekmektedir.

4.2.6.2. Proje Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Öğretilecek dilde yavaş ilerlemeler kaydeden öğrenciler için çok etkilidir.
- Öğretilen dilde kazanılan becerilerin gerçek yaşamda kullanımına olanak tanımaktadır.
- Öğrencinin zekâsını geliştirmekte ve öğrenciyi gerçek hayata hazırlamaktadır.
- Öğrenci, öğretilmesi hedeflenen dilde bilgiyi bulmayı ve kullanmayı öğrenmektedir.
- Yaparak-yaşayarak öğrenme yaşantıları sağlamakta ve gerçek yaşamda problem çözme becerileri kazandırmaktadır.
- Kalıcı ve izli öğrenmeler sağlamaktadır.
- Bilimsel ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir, işbirliği, bağımsız düşünme, sorumluluk alma, güven duyma, çalışma, paylaşma ve başarma yeterliliğini geliştirmektedir (Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Zamanı iyi yönetme ve etkili kullanma becerisini geliştirmektedir.

4.2.6.3. Proje Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Her derste ve her konuda, öğrencinin ilgisini çeken proje konuları bulmak zor olabilir.

- Öğrenci veya öğretmen öğretilecek hedef dilde proje konusunu uygulayabilecek yeterlilikte olmayabilir.
- Proje konusu öğrencinin hazır bulunuşluk seviyesine uygun seçilmeyebilir.
- Ekonomik olmayabilir ve çok zaman gerektirebilir.
- Her zaman istenilen sonuç alınamayabilir.
- Öğretilecek dilde proje hazırlamak, planlamak ve projeyi değerlendirmek çok zor olabilir ve çok zaman alabilir.

4.2.7. Bireysel Çalışma Yöntemi

Öğrencinin kendi ilgilerini, ihtiyaçlarını, yeteneklerini ve beklentilerini kendisinin belirlemesi, bir problemi, durumu veya olayı yaparak-yaşayarak tek başına çalışıp çözmesi söz konusudur.

Hızlı ve yavaş öğrenen öğrenciler için uygundur. Öğrenci merkezlidir. Bağımsız çalışma sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştırmakta, bir konuyu veya bir sorunu etkili olarak öğrencinin tek başına öğrenmesini sağlamaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 7). Öğretilmesi hedeflenen dilde yavaş ve hızlı öğrenen her iki öğrenciye de bir konu verilip hazırlanmaları istenebilir ve daha sonra verilen konuların sınıf ortamında sunumunun yapılması istenebilir.

4.2.7.1. Bireysel Çalışma Yönteminin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Öğretilmesi hedeflenen dilde verilecek olan konunun özelliğine göre öğrenciye zaman verilmesi, konunun planlanmasının, hazırlanmasının ve zamanın etkili kullanılmasının öğretilmesi gerekmektedir.
- Öğrenci bir konuyu kendi başına öğrenmek isterse mutlaka bu yöntemin uygulanması gerekmektedir.
- Öğrenciye aşamalı ilerlemesinin, not tutmasının ve kısa özetler çıkarmasının öğretilmesi gerekmektedir.
- Kaynak bulma konusunda öğrenciye yardım edilmeli ama çalışma öğrenci sorumluluğuna bırakılmalıdır (Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Çalışılacak konu ile ilgili iyi bir planın hazırlanması, öğrenciye bireysel olarak nasıl çalışması gerektiğini gösteren bir çizelge verilmesi gerekmektedir ve

öğrencinin bu çizelgeyi takip etmesi sağlanmalıdır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 7).

- Ulaşılması hedeflenen becerilerin gerçek olmasına dikkat edilmelidir.
- Bireysel farklılıkların dikkate alınması gerekmektedir.

4.2.7.2. Bireysel Çalışma Yöntemi Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Planlama, araştırma-inceleme, uygulama ve değerlendirme gibi davranışların kazandırılmasında etkilidir.
- Öğrenciye öğrenme durumunu kendi kendine düzenleme olanağı tanımaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 7).
- Öğrencide sorumluluk alma, öz güven, öz denetim ve disiplinli olma duyguları gelişmektedir.
- Öğrencinin kendi hızına, ilgisine, ihtiyacına ve becerisine göre çalışma olanağı sunmaktadır.
- Yaparak-yaşayarak öğrenme yaşantılarını gerçekleştirerek, öğrenilen yabancı dilde edinilen kazanımların kalıcı olmasını sağlamaktadır.

4.2.7.3. Bireysel Çalışma Yöntemi Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Öz disiplin ve öz güven duygusu gelişmemiş, bireysel çalışma disiplini olmayan öğrencilere uygulanması etkisizdir.
- Sınıf içinde uygulanabilecek bir çalışma değildir.
- Sosyalleşme sürecine zarar verebilir.
- Hazırlanması ve planlanması ekonomik olmayabilir ve çok zaman gerektirebilir.

4.3. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılabilecek Teknikler

Öğrenme öğretme sürecinde öğrencilerin bir araya geldikleri, problemlere çözüm buldukları ve görüş alışverişinde bulundukları öğretim teknikleridir. Grupla öğretim teknikleri, bireysel öğretim teknikleri ve sınıf dışı öğretim teknikleri olarak üç bölümden oluşmaktadır.

4.3.1. Grupla Öğretim Teknikleri

Genel olarak sınıf içinde kullanılan tekniklerdir, bu nedenle sınıf içi öğretim teknikleri de denebilmektedir. Yabancı dil öğretiminde sözlü ve yazılı iletişim becerilerini kazandırmada etkili olabilmektedir. Bu nedenle, yabancı dil öğretiminde ve sınıf içi uygulamalarda bu tekniklere yer verilmesinde büyük fayda görülmektedir.

4.3.1.1. Beyin Fırtınası Tekniği

Beyin fırtınası tekniğine "fikir taraması" ya da "buluş fırtınası" da denilebilmektedir. Herhangi bir konu ile ilgili eleştiri ve yargılama olmaksızın karar vermek, konuya çözüm üretmek, hayal gücünü kullanıp konuyla ilgili düşünceler getirmek, konuyla ilgili düşünceleri yüksek sesle dile getirmek için kullanılan yaratıcı ve etkili bir tekniktir (Demirel, 2007). Bu teknikteki amaç; yaratıcı problem çözme gücünü kullanıp bir problemi çözmek için saçma da olsa olabildiğince problemle ilgili düşünce ve fikir üretmektir. Problemle ilgili üretilen düşünceler ve fikirler saçma, ilginç ve çılgınca olabilir veya hiç akla gelmemiş düşünceler ileri sürülebilir ama bu önemli değildir, önemli olan olabildiğince fikir üretmek, konuyla ilgili akla ne geliyorsa söylemektir. Örneğin; öğretilen yabancı dilde öğrencilere bir kelime verilmiş olsun ve bu kelimenin her harfinin öğrencilere ne çağrıştırdığı sorulsun. Kelimeyle alakasız olsa da, öğrencilerin her harf için akıllarına ne geliyorsa söylemelerine izin verilir. Önemli olan kısa sürede çok sayıda yaratıcı ve özgün fikir üretmektir. Üretilen düşüncelerle ve fikirlerle ilgili yorum, eleştiri ve yargılama yapılmaz. Demokratik bir ortamda eleştiri ve yargılama korkusu yaşanmadan düşünülmemiş her fikrin ve düşüncenin ortaya atılmasına olanak tanınmaktadır. Doğru-yanlış, iyi-kötü fikir ve düşünce yoktur. Önemli olan atılan fikir ve düşüncelerin sayısıdır.

Bu teknik uygulanırken dönüt ve düzeltme yapılmamaktadır. Teknik sonunda genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Üretilen fikirler ve düşünceler kâğıda ya da tahtaya yazılır. Sınıftaki herkes birbirinin fikrini ve düşüncesini dinler. Fikirlerin ve düşüncelerin savunulması istenmez. Herhangi bir sonuca ulaşmak önemli değildir. Fikirler ve düşünceler değerlendirilirken sınıflandırılır, yeni bağlantılar kurulmaya çalışılır, oylanıp sıralanır ve en sonunda değerlendirilir.

Bu teknikte, problem çözümünde kullanılan benzerinden yararlanma, fikir bağlantıları kurma ve zarardan yarar çıkarma gibi çözüm yolları kullanılmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 8).

4.3.1.1.1. Beyin Fırtınası Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Etkinliğin süresi, amacı ve ne olduğu önceden açıklanması gerekmektedir (Demirel, 2007).
- Öğrencilerin sevebileceği güncel konuların seçilmesi, katılımın çok olmasına ve kazanımlara daha hızlı ulaşmasına katkı sağlamaktadır.
- Etkinliğe tam katılımın sağlanması ve ortaya atılan soruna, birçok çözüm yolunun bulunması gerekmektedir.
- Seçilecek konunun, öğrencinin seviyesine, ilgi düzeyine ve gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Etkinlik sırasında uyulması gereken kuralların uygulamaya geçilmeden önce öğrencilere anlatılması gerekmektedir.
- Fikirlerin ve düşüncelerin rahatlıkla getirilebileceği, akla gelen her fikrin ve düşüncenin rahatlıkla söylenebileceği bir ortamın yaratılmasına özen gösterilmelidir.
- Etkinlik sırasında fikir ve düşünce üretilirken eleştiri ve yorum yapılmamasına dikkat edilmelidir, aksi halde öğrencilerde derse konuya ve etkinliğe karşı isteksizlik duygusu ortaya çıkabilir.
- Olabildiğince çok sayıda özgün fikir üretilebilmesi için fikir ve düşünce üretenlere cesaretlendirici sorular yöneltilmelidir.
- "Zaman sınırı belirlenmeli, bu süre içinde herkesin katkı getirmesi istenmeli, ancak eleştiriler için zaman ayrılması istenmeli (Demirel, 2007, s. 65)".
- Ortaya atılan tüm fikirlerin ve düşüncelerin not edilebilmesi için birkaç öğrenci görevlendirilebilir.
- Not edilen tüm fikirler ve düşünceler oylanır, uygun olmayan fikir ve düşünceler sınıfça karar verilip bu fikirleri üretenlerin cesareti kırılmadan ve sınıf içinde küçük duruma düşürülmeden çıkartılır. Aksi takdirde bir dahaki etkinlikte özgün ve yaratıcı fikirler rahatça ortaya atılmaz.

- Etkinlik sonunda etkinliğe devam edilip edilmeyeceğine sınıfça karar verilir (Demirel, 2007).
- Etkinlik bittikten sonra üretilen fikirlerin incelenmesi, değerlendirilmesi ve yeniden toparlanması gerekmektedir (Demirel, 2007).

4.3.1.1.2. Beyin Fırtınası Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Ekonomiktir ve tam katılımın sağlanabileceği bir etkinliktir.
- Yaratıcı düşünme yeteneğini geliştirmede çok etkilidir.
- Üst düzey becerilerin geliştirilmesinde etkili olabilmektedir.
- Ortaya atılan sorunla ilgi yaratıcı ve özgün çözümler bulunmasını sağlamaktadır.
- Öğrencilerin hayal etme, yaratıcı problem çözme ve düşüncelerini özgürce ifade etme becerilerini geliştirmektedir.
- Dersin canlı, heyecanlı, zevkli ve eğlenceli geçmesini sağlamaktadır.
- Öğrencilere iyi ilişkiler kurmasını ve başkalarının fikrine karşı anlayışlı olmalarını öğretmektedir.
- Öğrencilerin demokratik bir ortamda tartışarak öğrenmelerini, farklı fikirlerin olabileceğini kabul etmelerini ve bu farklı fikirlere saygılı olmalarını sağlamaktadır.
- Öğrencilerde soru sorma ve cevaplama gibi becerilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır.

4.3.1.1.3. Beyin Fırtınası Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Öğrenci kazanımlarının değerlendirilmesi çok zor olabilir.
- Ortaya atılan fikirlerin yorumlanması, yargılanması ve eleştirilmesi önlenmezse, sınıf içinde tatsız tartışmalara yol açıp sınıf düzenini ve atmosferini bozabilir, istenilen hedeflere ulaşmada zorluklar yaşanabilir, özgün fikirler ortaya atılması zorlaşabilir, konudan ve amaçtan sapılmasına neden olabilir.
- Çok zaman gerektirebilen bir etkinliktir.
- Sakin ve sessiz bir dinleme ortamı sağlanamayabilir.
- Etkinlik sırasında birkaç öğrenci baskın gelip etkinliği tekelinde bulundurabilir.

- Etkinliğin çok uzun sürmesi sıkıcı olmasına neden olabilir ve etkinlik anlamsız hale dönüşebilir.
- Sayısı çok sınıflarda uygulanması zor olabilir ve hazırlık gerektirebilir.
- Bireysel değerlendirmenin yapılması söz konusu değildir.

4.3.1.2. Soru-Cevap Tekniği

Sokrat tekniği olarak da bilinmektedir. Sınıf içi uygulamalarda en yaygın olarak kullanılan, etkinliği artıran, derse etkin katılımı sağlayan, konuşma alışkanlığı kazandıran, sınıf içinde öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci arasında çift yönlü sözel iletişime olanak tanıyan, her dersin işlenişinde, her konunun ve ünitenin öğretiminde etkili olarak kullanılabilen bir tekniktir (Demirel, 2007, Yediiklim, 2008, sayı 8). Öğrenme eksikliklerini en iyi ortaya koyan ve düz anlatımın sıkıcılığını azaltan, bilişsel alanların tümünde kullanabilen bir tekniktir. "Yabancı dil öğretiminde duyduğunu ve okuduğunu anlama becerilerini geliştirmede, karşılıklı konuşma ve iletişime dönük alıştırmaların yapımında sık sık kullanılan bir tekniktir (Demirel, 2007, s.67)". Aktarılan konu pekiştirilirken, neden-sonuç ilişkisi bulunurken, dönüt ve düzeltme yapılırken, anlatılan konu tekrarlanırken etkili olarak kullanılmaktadır. Öğretimin etkili ve yetersiz yönlerini belirlemek, anlaşılmayan konuları saptamak, anlatılan konunun önemli yerlerini vurgulamak ve konuları açıklamak için etkili olarak kullanılabilmektedir. Derse girişte konuya dikkati çekmede ve dersin sonunda öğrenme eksikliklerini belirlemede etkili olabilmektedir. Diğer yöntemleri ve teknikleri tamamlayıcı niteliğe sahiptir.

4.3.1.2.1. Soru-Cevap Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Sorular hazırlanırken öğrencilerin bireysel farklılıklarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
- Sorular dersin ve konunun amacına ve öğrenci seviyesine uygun, açık, anlaşılır, ne zor ne de kolay olmalıdır (Yediiklim, 2008, sayı 8).
- Sorulacak sorular belli bir kişiye değil tüm sınıfa sorulmalı, tüm sınıfı ilgilendirmeli, cevabı bulmak için tüm sınıfı düşündürmelidir ama soruyu

yanıtlayacak kişi seçilirken gönüllü olan seçilmeli ve dikkati toparlamak için adı söylenmelidir (Demirel, 2007).

- Her soru sorulduğunda farklı ve istekli kişilerden sorunun cevaplanması istenmelidir.
- Ders başında bilgi düzeyinde ve ders sonunda düşündürmeye yönelik sorular sorulmalı ve soru-cevap tekniğinin anlatım yöntemiyle kullanılmasına dikkat edilmelidir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 8).
- Soruların öğrenme isteğini artırıcı nitelikte olmasına, öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmesine, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini karşılamasına, bilişsel düzeylerine uygun olmasına, düşünmelerini, değerlendirme yapmalarını ve yaratıcılıklarını kullanabilmelerini sağlamasına dikkat edilmelidir.
- Her öğrencinin cevaplayabileceği türde sorular sorulmalı, yanlış cevap verilmesi durumunda öğrenci azarlanmamalı, öğrenciyle alay edilmemeli ve öğrenciyi küçük düşürücü davranışlardan kaçınılmalıdır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007).
- Öğrencinin öğretmene ve öğrenciye soru sorabilmesine olanak tanınmalıdır.
- Soru sorulduktan sonra cevaplaması için öğrenciye yeteri kadar zaman tanınmalı ve doğru cevaplar anında iyi, güzel, aferin gibi cesaretlendirici sözlerle pekiştirilmelidir.
- Yanlış cevap verildiğinde küçük düşürücü davranışlardan kaçınılarak anında dönüt ve düzeltme yapılmalıdır.
- Cevaplayan kişinin sabırla dinlenmesi, kendi sözcüklerini ve cümlelerini kullanarak cevap vermesinin sağlanması faydalı olacaktır (Demirel, 2007).

4.3.1.2.2 Soru-Cevap Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Öğrencinin algılama, hatırlama, düzenleme, ifade etme, soru sorma, cevaplama, düşünme, dikkatini çekme, dinleme, akıl yürütme, yaratıcı düşünme, dönüt ve düzeltme yapma, öğrenmeye isteklenme ve katılma, konuşma alışkanlığı kazanma ve sorgulama gibi becerilerini pekiştirmekte ve geliştirmektedir.
- Derse, konuya ve üniteye karşı ilgi ve dikkati artırmakta, cesaret vermekte ve derse istekli olarak katılımı sağlamaktadır.

- Eleştirel düşünme becerisini geliştirmekte, derse etkin katılımı ve etkin öğrenmeyi sağlamaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 8).
- Konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemede etkilidir ve öğretimin kalitesi hakkında bilgi vermektedir.
- Dönüt-düzeltme, tekrar ve pekiştirme yapmaya, eksik ve yanlış öğrenmelerin düzeltilmesine olanak tanımaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 8).
- Öğrencinin derse, konuya ve üniteye ilgisini ve merakını uyandırmakta, zihinsel yeteneklerini geliştirmektedir.
- Öğrenciyi cesaretlendirmekte, sosyalleştirmekte ve öğrenciye öğrendiklerini uygulama ve yorumlama olanağı tanımaktadır.
- Sınıf içi etkileşimi üst seviyelere yükseltmekte, öğrenme güçlüklerini ve hedefe ulaşma düzeyini belirlemeye yardımcı olmaktadır.
- Ezberi ortadan kaldırmakta ve işbirliği içinde öğrenmeyi sağlamaktadır.

4.3.1.2.3. Soru-Cevap Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Sorulara cevap veremeyen öğrencilerde eksiklik, yetersizlik ve başarısızlık gibi olumsuz duyguların yaşanmasına yol açabilir.
- Sürekli olarak aynı kişiye soru sorulması korku, tedirginlik ve kaygıya neden olabilir ve öğrenciyi dersten, konudan ve üniteden soğutabilir.
- Bütün dersin soru-cevap tekniği ile işlenmesi dersi etkisiz ve sıkıcı yapabilir.
- Beceri kazandırmada yavaş olabilmektedir, konu anlatımında tek başına kullanılırsa anlatılan konunun anlaşılmasında zorluklar çekilebilmektedir, bu nedenle diğer yöntemlerle ve tekniklerle desteklenmesi önerilmektedir (Yediiklim, 2008, sayı 8).
- Hazırlanan sorular öğrencilerin kişisel özelliklerine ve bilişsel gelişim düzeylerine uygun olmazsa, uygulama amacından uzaklaşırsa dersin kalitesini ve derse etkin katılımı düşürebilmekte ve eğitsel değerini kaybedebilmektedir.
- Öğrenci düzeyini belirleyebilecek soruların hazırlanması çok zor olabilmektedir.

4.3.1.3. Rol Oynama Tekniği

Bu teknik sosyo-drama, psiko-drama ve oyunla öğrenme olarak da adlandırılmaktadır. "Rol yapma, öğrencinin kendi duygu ve düşüncelerini başka bir kişiliğe girerek ifade etmesini sağlayan bir öğretme tekniğidir. Öğretmenin iyi rol yapabilmesi için yaratıcı düşünce önemlidir (Demirel, 2007, s. 68)". Bu teknikte öğrenci gerçek kimliğinden uzaklaşarak düşünce ve eylemler yoluyla bilgilerini işlemektedir. Öğrenilecek bilgiler hissedilerek öğrenilmektedir. Kazanılacak beceriler hareket, konuşma ve taklit gibi unsurlardan yararlanılarak canlandırılmaktadır. Öğrenci merkezli bir tekniktir fakat öğretmen tarafından yapılandırılmakta ve yönlendirilmektedir. Duygudaşlık kurma, kendini ifade etme becerilerini geliştirmekte ve bilgi, beceri ve anlayış kazandırmayı amaçlamaktadır.

Bu teknikte, öğretilecek yabancı dilde bir konu önceden belirlenmekte, öğrencilerle beraber roller seçilmekte, deneme için zaman tanınmakta ve seçilen konu oyuna dönüştürülerek ya da canlandırılarak tartışma ortamı oluşturulmaktadır. Öğrencinin, gerçek yaşamda karşılaşabileceği birçok durumu yapay bir ortamda canlandırarak yaşaması sağlanmaktadır. Duygu, öfke, duygudaşlık, sezgi ve sevgi gibi özellikler aynı anda yaşanmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde, diyalog öğretiminde, konuşma ve dinleme becerisini geliştirmede çok kullanılmaktadır (Demirel,2 2007). Özellikle okul öncesi ve ilköğretim kademesinde etkili bir şekilde kullanılmaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 8). Rol oynama ortamı oluşturmak, rol oynama için sahneyi hazırlamak, roller için öğrencileri seçmek, rollerin oynanması, rol oynama sürecinin tartışılması gibi aşamalar sınıf içi etkinlikleri yönlendirmede etkili olabilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007).

4.3.1.3.1. Rol Oynama Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Öğrenciye rolün nasıl canlandırılacağı konusunda önceden rehberlik yapılmalıdır.
- Gönüllü ve istekli öğrencilerin, sınıftaki diğer öğrencilere örnek oluşturması açısından ilk uygulamada rol almasına özen gösterilmelidir (Demirel, 2007).
- Etkinlik için sayısı az grupların oluşturulmasına dikkat edilmelidir.

- Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak rollerin dağıtılmasına özen gösterilmelidir.
- Etkinlik için öğrencilere hazır bir konu verilebilir ya da kendilerinin bir konu hazırlamaları istenebilir (Yediiklim, 2008, sayı 8).
- Öğrencinin bilişsel ve duyuşsal düzeyine uygun konuların seçilmesine özen gösterilmeli ve etkinliğe hazırlanılması için öğrencilere yeteri kadar zaman tanınmalıdır.
- Öğrencilerin kendi kurdukları cümleleri cümle kalıplarına uygun düşecek şekilde kullanmalarına izin verilmelidir (Demirel, 2007).
- Seçilecek olan konunun, olayın veya düşüncenin yeterli ayrıntısının yapılmasına dikkat edilmelidir.
- Canlandırılacak olan olayın, konunun veya düşüncenin öğrencilerle beraber seçilmesine özen gösterilmelidir.
- Sınıf içinde izleyici konumda olan öğrencilerin gözlemlerini not alıp belirtmeleri istenmelidir.
- Canlandırma bittikten sonra canlandırılan olay, durum veya düşüncenin sınıfça tartışılıp değerlendirilmesi gerekmektedir.
- Gerekli görüldüğü takdirde bazı bölümler yeniden tekrarlatılabilir.

4.3.1.3.2. Rol Oynama Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Gerçek yaşamda karşılaşılacak benzer durumlara öğrenciyi hazırlamaktadır.
- İfade etme yeteneği olmayanların ve çekingen olanların, başka kişiliğe bürünerek kendilerini ifade etme becerisi kazanmalarına olanak tanımaktadır.
- Öğrencinin sosyal davranmasını öğretmekte ve öğrenciler arasında sosyal etkileşimi artırmaktadır.
- Öğrencinin duygudaşlık kurma becerisini geliştirmekte, öğrencinin özgüvenini artırmakta, öğrenciye bilişsel ve duyuşsal beceriler kazandırmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 8).
- Öğrencinin sözlü ve sözsüz (beden dilini iyi kullanma) ifade becerilerini geliştirmekte ve sosyal davranmaların daha iyi anlaşılıp sosyal durumlara hazır olunmasını sağlamaktadır.
- Öğrencinin derse etkin katılımını ve iyi ilişkiler geliştirmesini sağlamaktadır.

- Öğrencilerin kavrama yeteneklerini geliştirmekte, yaratıcılıklarını pekiştirmekte ve birçok konuda deneyimli olmalarını sağlamaktadır, kendi hislerini ve tutumlarını açıklamalarına olanak tanımaktadır.
- Öğrencilerin hayal etme gücünü geliştirir, duygusal öğrenmelerin oluşmasını ve gelişmesini sağlar, dersin canlı, heyecanlı, zevkli ve eğlenceli geçmesine olanak tanır.
- Öğretilmesi hedeflenen dilde yaratıcılıklarını sergilemelerine, düşünme, konuşma, algılama, yazma, yorumlama, eleştirme gibi becerilerin gelişmesine olanak tanır.
- Öğrencilerin zaman ve mekân yönünden ulaşamayacakları olayları incelemelerine fırsat verir (Yediiklim, 2008, sayı 8).

4.3.1.3.3. Rol Oynama Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Çok zaman gerektirebilen bir tekniktir.
- Sayısı çok olan sınıflarda uygulanması etkililiğini düşürebilir.
- Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygun olmazsa, olayların, durumların ya da düşüncelerin canlandırılmasında zorluklar yaşanabilir.
- Kalabalık sınıflarda sınıf düzenini ve disiplinini bozucu sahneler yaşanabilir.
- Öğrencilerin özelliklerine uygun roller dağıtılmayabilir, roller veya seçilen konu öğrencilerin gelişim düzeyine uygun olmayabilir ve bu da canlandırmanın etkililiğini düşürebilir.
- Sadece rol alanlar etkin katılım sağlar ve becerikli öğrenciler baskın gelip durumu tekelinde bulundurabilir.
- Rol oynamaya istekli öğrenci her zaman olmayabilir.

4.3.1.4. Drama Tekniği

Drama; öğrencilerin iç dünyasının anlaşılmasını sağlayan ve hangi durumlarda nasıl davranılması gerektiğini öğreten etkili bir tekniktir. “Drama tekniği ile öğrenciler hangi durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini yaşayarak öğrenirler. Drama, dilin anlamlı bir biçimde öğrenilmesi için iyi bir yol olarak görülmektedir (Demirel, 2007, s. 70)”. Bir olayın, bir durumun ve bir düşüncenin konuşma ve hareket ile hayali bir ortam içerisinde canlandırılmasıdır (Yediiklim, 2008, sayı 8). Sosyal yaşamda

karşılaşılabilecek bir olayın, durumun veya düşüncenin oyun yeteneği ve yaratıcılık kullanılarak eğitim hayatına aktarılıp sergilenmesidir.

Öğretilecek olan yabancı dilde konuşma ve dinleme alışkanlığı kazandırmada, duygu ve düşüncelerin özgürce ifade edilmesinde etkili olarak kullanılmaktadır. Yabancı dilin anlamlı bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır (Demirel, 2007). Daha küçük yaştaki çocuklara, yabancı dildeki bilgiler ve beceriler bu teknikle çok etkili olarak kazandırılabilmektedir. Drama içerisinde yer alan serbest oyunlar, kuklalar ve hikayeleri sahneleme oyunları yabancı dil öğretiminde çok etkili olabilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007).

Drama, doğal drama ve biçimsel drama olarak ikiye ayrılmaktadır. Doğal dramada; öğrenci kendini istediği gibi özgürce ifade edebilmektedir. Biçimsel dramada; daha olgun öğrencilere uygundur ve oynanacak oyunlar ciddi ve planlı yapılmaktadır. Drama içerisinde çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Bunlar; yaratıcı drama; hazırlık yapılmadan belli bir konunun doğaçlama olarak sergilenmesidir. Rol oynama; verilen bir rolün oynanmasıdır. Bağımlı drama; öğretmen kontrolünde ve yazılı bir metne bağlıdır, ciddi ve planlıdır. Kukla; çok eskilere dayanan, el ve eldiven kuklası gibi farklı tekniklerin kullanıldığı eğlenceli bir öğretme aracıdır. Pantomim; duygu, düşünce ve olayların sözsüz olarak sadece el, kol, yüz ve beden hareketleriyle anlatılmasıdır. Parmak oyunu; okul öncesi ve ilköğretimde hikâyelerin parmak hareketleriyle canlandırılmasıdır. Yarım kalmış hikâyeler; küçük yaştaki öğrenci grubuna daha çok uygulanmakta ve yabancı dilde konuşma becerisini geliştirmede kullanılmaktadır. Yarım kalmış basit bir hikâyenin devamını çocukların getirmesinin istenmesidir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008 sayı 8).

Yabancı dilde bir olay, durum, düşünce ya da hikâye drama tekniği ile sergilenmek isteniyorsa, öncelikle anahtar cümleler ve yabacı sözcükler bir liste halinde tahtaya yazılır. Rol oynama yeteneği gelişmiş olan öğrenciler seçilir. Gerekli olan araç-gereçler hazırlanır, deneme için zaman tanınır ve uygulanır. Okul öncesi ve ilköğretim kademesindeki çocuklara uygulanmak isteniyorsa, oyunların basit ve kısa seçilmesine ve tutulmasına özen gösterilmelidir.

4.3.1.4.1. Drama Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Seçilecek olan olay durum ve düşünceler, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerine uygun olmalıdır.
- Roller öğrencilerin yaşına ve gelişim özelliklerine uygun dağıtılmalıdır.
- Yaşı küçük çocuklarda basit ve kısa oyunlar sergilenmelidir.
- Etkinlik dersin tümünü kapsamamalıdır.
- Kalıcı ve kolay öğrenmenin sağlanabilmesi için içeriğin öğrenci için anlamlı olmasına dikkat edilmelidir.
- Merak uyandıran ve ilgi çeken içerikler seçilmelidir.
- Etkinlik en sonunda tartışılmalı, değerlendirilmeli ve sonuca bağlanmalıdır.

4.3.1.4.2. Drama Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Yabancı dilde akıcı konuşmayı, etkili ve dikkatli dinlemeyi sağlamaktadır.
- Yabancı dil gelişimini ve yabancı dilde ifade etme becerisini geliştirmektedir.
- Yabancı dile egemen olmayı, yaratıcı olmayı, sosyal beceriler kazanmayı sağlamaktadır.
- Yabancı dilde anlama yeteneğini, duygudaşlık ve ilişki kurma becerilerini geliştirmektedir.
- Yabancı dilde uygulama yapmayı ve bilgilerin etkin kullanımını sağlamakta ve pekiştirmektedir (Demirel, 2007).
- Yaparak-yaşayarak öğrenme yaşantıları sağlayarak edinilen bilgilerin kalıcılığını yükseltmektedir.
- Özgüveni artırmakta, derse etkin katılımı ve dersin eğlenceli, zevkli, canlı ve heyecanlı geçmesini sağlamaktadır.
- Öğrencinin iç dünyasının iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır.
- İşbirliği içinde öğrenmeye, paylaşmaya, araştırma-incelemeye yönlendirmektedir.
- Öğrencinin tutum ve kavram geliştirmesini, bireysel ve sosyal durumlara hazır olmasını sağlamaktadır.
- Öğrenciye beklenmedik durumlarda nasıl davranması gerektiğini öğretmektedir.

- Öğrencinin liderlik ve yöneticilik özelliklerini ortaya çıkarmakta, problem çözme ve iletişim kurma becerilerini geliştirmektedir.

4.3.1.4.3. Drama Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Sayısı çok sınıflarda uygulanması etkisini azaltabilir.
- Seçilen roller ve oyunlar öğrenci düzeyine ve özelliklerine uygun olmayabilir (Yediiklim, 2008, sayı 8).
- Etkin katılım tam olarak sağlanamayabilir ve sınıf atmosferini bozucu sahneler sergilenebilir.
- İsteksiz ve çekingen öğrencilerin katılımlarının sağlanması zor olabilir.
- Çok zaman gerektirdiği durumlar olabilir.
- Sınıf kontrolü ve disiplin iyi sağlanamazsa etkinlik amacından uzaklaşabilir.
- Yetenekli öğrenciler baskın gelip etkinliği tekelinde bulundurabilir ve bu durum diğer öğrencilerde eksiklik, yetersizlik ve başarısızlık duygularının ortaya çıkmasına yol açabilir.
- Edinilen bilgilerin ve becerilerin değerlendirilmesi zor olabilir.
- Öğrenciler bilişsel ve duyuşsal yönden yetersiz olabilir.

4.3.1.5.. Eğitsel Oyunlar Tekniği

Eğitsel oyunlar, öğrencilerin fiziksel ve zihinsel becerilerini geliştiren, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesini ve tekrar edilmesini sağlayan, rahat ve eğlenceli bir ortam yaratan etkili bir tekniktir (Demirel, 2007). Eğitsel oyunların kullanımı ile derse etkin katılım sağlanmaktadır. Konulara dikkat ve ilgi çekilmekte, konuların oyun oynanarak anlaşılmasını ve konuların zevkli, rahat, canlı ve heyecanlı bir ortamda tekrar edilip pekiştirilmesini sağlamaktadır. Okul öncesi dönemde ve ilköğretimin birinci kademesinde etkili olarak kullanılmaktadır. Yabancı dil öğretimi dersinde çok etkili olabilmektedir. Sınıf içinde en edilgen öğrencinin bile katılımı, eğitsel oyunlarla sağlanabilmektedir (Demirel, 2007). Sınıf içi uygulamalarda, öğretilmesi istenen yabancı dilin konuşulması, yazılması, dinlenmesi ve okunması için birçok eğitsel oyun oynanabilmektedir.

Eğitsel oyunlar; iletişim ve dil bilgisi oyunları olarak ikiye ayrılmaktadır. İletişim oyunları adından da anlaşılacağı gibi yabancı dilde iletişim becerilerini

geliştirmek için kullanılan oyunlardır. Dil bilgisi oyunları ise; dil bilgisi kurallarını öğretmek için kullanılmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007). Eğitsel oyunlar tekniği, yabancı dil öğretiminde etkin öğrenmeyi sağlayan etkili bir etkinliktir.

4.3.1.5.1. Eğitsel Oyunlar Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Oynanacak oyunun sürekli olarak kontrol edilmesi gerekmektedir.
- Oyun oynanırken yapılacak olan yanlışların ve eksikliklerin üzerinde durulmaması gerekmektedir.
- Tüm sınıfın etkin katılımının sağlanabilmesi gerekmektedir.
- Dersin bütünü bu etkinliğe ayrılmamalıdır.
- Eğlence olsun diye değil, belli becerilerin kazandırılması için kullanılmalıdır.
- Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve gelişimsel düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Kazandırılması hedeflenen becerilerin kolay edinilmesinin sağlanması için iyi bir ön hazırlığın yapılmasına özen gösterilmelidir.
- Oyun kurallarının iyi anlaşılması, etkin katılımın sağlanabilmesi ve oyunun belli bir amaca hizmet edebilmesi için oyunun gerektirdiği dilin iyi öğrenilmiş olması gerekmektedir (Demirel, 2007).
- Oyunların basit, kolay ve ilginç olmasına dikkat edilmeli, öğrencilerin bireysel farklılıklarına ve yeteneklerine uyarlanabilir esneklikte ve nitelikte olması gerekmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007).
- Öğretilecek dilin kullanımını vurgulamak ve bu dilin rahat bir ortamda öğrenilmesini sağlamak gerekmektedir (Demirel, 2007).

4.3.1.5.2. Eğitsel Oyunlar Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Okul öncesi ve ilköğretimin birinci kademesinde çok rahat ve yaygın kullanılabilmektedir.
- Öğrencilerin çok yönlü gelişimlerini sağlamaktadır.
- Dersi canlı, heyecanlı, zevkli ve eğlenceli yapamakta ve derse etkin katılımı sağlamaktadır.

- Edinilen bilgi ve becerileri pekiştirmekte ve tekrar yapmaya olanak tanımaktadır.
- Öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmekte, sosyal, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlamaktadır.
- Yaparak-yaşayarak öğrenme yaşantıları gerçekleştirerek edinilen bilgilerin ve becerilerin kalıcı olmasını sağlamaktadır.
- İşbirliği içinde çalışmayı, dayanışmayı ve sosyal olmayı öğretmektedir.

4.3.1.5.3. Eğitsel Oyunlar Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Bazı eğitsel oyunlar ön hazırlık ve zaman gerektirebilir.
- Hayal gücünü kullanmayı ve yaratıcı olmayı gerektirir.
- Her ders, konu ve üniteye uyarlanamayabilir.
- İyi kontrol edilmezse, öğrenciler arasında aşırı rekabetin ve yarışma duygusunun oluşmasına yol açabilir.

4.3.1.6. Öykü Oluşturma Tekniği

Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri dikkate alınarak ve çeşitli sözcükler, yarım kalmış cümleler, resimler, fotoğraflar, öğretmenin hazırlamış olduğu yarım kalmış kısa öyküler verilerek öykü oluşturulması istenen etkili bir tekniktir. Bu teknikte, bireysel ya da grup olarak öğrencilerin öykü oluşturmaları sağlanabilir.

4.3.1.6.1. Öykü Oluşturma Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Sınıf içi uygulamalarda kısa tutulmasına özen gösterilmelidir.
- Öykü konusu verilirken öğrencinin öğretilecek olan yabancı dildeki hazır bulunuşluk düzeyinin dikkate alınması gerekmektedir.
- Öğrencilerin yaşına, bilişsel ve duyuşsal düzeyine uygun öyküler verilmelidir.
- Oluşturulması istenen öykülerin ilgi çekici ve eğlenceli olmasına dikkat edilmelidir.
- Öğrencilerin zorlandıkları yerlerde öğretmenin yardımcı olması gerekmektedir.

- Öykü oluşturma tekniğinde, öğrencinin dil bilgisine uygun olarak kendi sözcük ve cümlelerini kullanmasına izin verilmelidir.

4.3.1.6.2. Öykü Oluşturma Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Yaratıcı olmayı sağlamakta ve yabancı dilde düşünme ve yazma becerisini geliştirmektedir.
- Hayal kurma becerisinin geliştirilmesini sağlamaktadır.
- İşbirliği içinde çalışmayı, sosyal olmayı ve yardımlaşmayı öğretmektedir.
- Yabancı dilde özgün cümleler kurmayı ve yabancı dile egemen olmayı sağlamaktadır.
- Yabancı dilde ciddi ilerlemelerin kaydedilmesine katkıda bulunmaktadır.
- Yabancı dilde sözlük karıştırmayı, yeni sözcükler öğrenmeyi kolaylaştırmakta ve araştırmaya yönlendirmektedir.

4.3.1.6.3. Öykü Oluşturma Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Yazı yazmaya yatkınlığı olmayan ve yazma becerisi gelişmemiş öğrencilerde uygulanması çok zor olabilir.
- Sayısı çok olan sınıflarda uygulanması zor olabilecek bir etkinliktir.
- Öğrenciler yabancı dilde hayal kurup yazıya dökebilecek yeterlilikte olmayabilirler.
- Oluşturulması istenen öyküler öğrencilerin seviyesine uygun olmayabilir.
- Çok zaman gerektirebilir.
- Bireysel değerlendirmelerin yapılması çok zaman alabilir ya da yapılamayabilir.
- Her öğrencinin seviyesine uygun olmayabilir ve etkin katılımın sağlanması zor olabilir.

4.3.1.7. Gösteri Tekniği

Bir işin nasıl yapılacağının öğretilmesi ve öğrenme konularının görsel-işitsel araç-gereçler kullanılarak somutlaştırılması, anlaşılır hale getirilip gösterilmesi tekniğidir. “Gösteri, izleyici grubun önünde bir işin nasıl yapılacağını göstermek ya da

genel ilkeleri açıklamak için başvurulan bir tekniktir (Demirel, 2007, s. 65)". Öğretmen merkezli bir tekniktir. Bu teknikte eğitim teknolojileri araçları çok fazla kullanılmakta ve öğretmen sözlü veya sözsüz iletişimi kullanıp görsel-işitsel araç gereçlerle bu iletişimi desteklemektedir (Yediiklim, 2008, sayı 9). Öğretim görsel ve işitsel olduğundan birçok duyu organını uyarmakta ve öğrencilerin edindikleri bilgileri ve becerileri daha kalıcı kılmaktadır.

Bu teknik göze ve kulağa aynı anda hitap ettiği için yabancı dil öğretiminde etkili olarak kullanılabilmektedir. Yabancı dil öğretimini somutlaştırıp daha kolay ve daha etkili edinilmesini sağlamaktadır. Örneğin; yabancı dilde herhangi bir konu öğretilecekse, öğretilecek konu karikatür, resim, film, video, slayt veya fotoğraf gibi görsel-işitsel araç-gereçlerle daha çok ilgi ve dikkat çekici yapılabilir. Öğretilecek konu bu tür etkinliklerle tekrar ettirilip pekiştirilebilir. Öğretilecek konu tam olarak kazandırılana kadar, bu etkinlikler sürdürülebilir. Kazanılacak beceri görsel ve işitsel olacağından daha hızlı, daha kolay ve daha etkili edinilmiş olacaktır.

4.3.1.7.1. Gösteri Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Gösteri kısa tutulmalı ve anlaşılır hızda olmalıdır.
- Öğrencinin önceden gösteri ile ilgili bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- Gösteriyi sınıftaki tüm öğrencilerin görebilmesine ve duyabilmesine dikkat edilmelidir (Yediiklim, 2008, sayı 9).
- Gerekli olan araç-gereçler önceden hazırlanmalı ve gösteri için yeteri kadar zaman ayrılmalıdır.
- Gösteri hedeflerinin neler olduğu belirlenmeli, konuyla ilgili öğrencilerin soru sorabilmelerine olanak tanınmalı, eksik ve yanlış öğrenmelerin engellenmesi için konuyla ilgili öğrencilere soru yöneltilmelidir (Demirel, 2007).
- Öğrencilerin ilgilerinin, ihtiyaçlarının ve beklentilerinin göz önünde bulundurulması ve konunun öğrencide merak uyandırması gerekmektedir.
- Gösteri sırasında konunun daha iyi anlaşılması ve ilginin her zaman en üst seviyelerde tutulması için soru-cevap tekniğinden yararlanılmalıdır.
- Bilinmeyen terimlerin kullanılmamasına dikkat edilmelidir. Bilinmeyen yeni terimler kullanılacaksa, gösteriye devam etmeden önce öğrencilerin bilinmeyen yeni terimleri anlayıp anlamadığına dikkat edilmelidir (Demirel, 2007).

- Gerekli görüldüğü takdirde gösteri sırasında öğrencilerden yardım istenebilmelidir (Demirel, 2007).
- Gösteri bittikten sonra konu özetlenmeli, eksik veya yanlış öğrenmeler varsa anında dönüt ve düzeltme yapılmalıdır (Yediiklim, 2008, sayı 9).

4.3.1.7.2. Gösteri Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Ekonomik bir tekniktir.
- Görsel ve işitsel öğrenme yaşantıları sağladığı için kalıcı ve izli öğrenmeleri gerçekleştirmektedir.
- Görerek ve duyarak birden fazla duyu organına hitap ettiği için ilgi ve dikkat yoğunluğunu en üst seviyelere çıkarmaktadır.
- Yaparak-yaşayarak öğrenme yaşantıları sağlayarak edinilen becerilerin daha kalıcı olmalarına katkı yapmaktadır.
- Anlatım yöntemiyle etkili olarak kullanılabilmekte ve anlatım yöntemiyle aktarılamayacak konuların sunulabilmesini sağlamaktadır.
- Aktarılacak konuların ve kazandırılacak becerilerin somut olarak edinilmesini sağlamaktadır.
- Sayısı çok sınıflarda etkili olarak uygulanabilmekte, öğrencileri ders içi ve ders dışı etkinliklere yönlendirmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 9).

4.3.1.7.3. Gösteri Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Uygulanması, etkin ve yoğun hazırlık ve plan gerektirebilir.
- Öğretmen merkezlidir, öğrencilerin gösteriye katılımları sağlanmazsa öğrencileri edilgen kılabilir ve konuya karşı ilgileri düşürebilir ve dikkatleri dağılabilir.
- Gösteri, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeylerine uygun olmazsa, anlama ve kavrama gerçekleşmez, öğrencide eksiklik, yetersizlik ve başarısızlık duygusu uyandırabilir.
- Gösteri sırasında öğrencilerin yönelttiği sorulara cevap verilip dönüt ve düzeltme zamanında yapılmazsa, yanlış ve eksik öğrenmelere yol açabilir (Yediiklim, 2008, sayı 9).

- Gösteri hızı, kavrama hızına uygun olmayıp konunun iyi anlaşılması sağlanamazsa, öğrencilerde başarısızlık, beceriksizlik ve eksiklik duygularının ortaya çıkmasına yol açabilir.
- Görsel ve işitsel kısımlar birbirinden farklı olursa konunun eksik ve yanlış anlaşılmasına neden olabilir.
- Soru-cevap, rol oynama, drama, tartışma gibi yöntemlerle ve tekniklerle desteklenmezse, yeterli ve kalıcı öğrenmeler sağlanamayabilir (Yediiklim, 2008, sayı 9).

4.3.1.8. Benzetim Tekniği

Bir olay, sorun veya durum pahalı ya da riskli durumlarda, sınıf içinde gerçeğe uygun olarak ele alınıp üzerinde eğitici çalışma yapılmasını sağlayan etkili bir tekniktir (Demirel, 2007). Öğrenci merkezlidir. Yabancı dil öğretiminde etkili olarak kullanılabilmektedir. Benzetim, öğretilecek dilin konuşulduğu çevreyi gerçeğe uygun olarak sınıf ortamına taşıyabilecek en etkili tekniktir. Ortaya konan durum ya da olay yapaydır fakat öğrenciler tarafından yapılan iş gerçektir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 9).

Bu teknikte öğretmen, gerçeğe çok yakın bir konu ortaya atabilir. Ortaya atılan bu konunun öğretilecek yabancı dilde araştırılıp-incelenmesini, tartışılmasını, yazılmasını, üzerinde düşünülmesini, uygulamaya konup değerlendirilmesini ve sonuca bağlanmasını isteyebilir. Örneğin; öğretilecek yabancı dilde bir konu belirlenebilir ve küçük gruplar oluşturulabilir. Bu gruplardan bu konunun araştırılıp-incelenmesi ve bu konuya iyice hazırlanılması istenebilir. Daha sonra oluşturulan bu küçük gruplardan belirlenen konuyu gerçek bir öğretmenmiş gibi bütün sınıfa sunmaları istenebilir. Öğrenciler konuyu yaparak-yaşayarak aktaracaklarından öğrenmeler kalıcı olacaktır. Böylece ortaya konan durum yapayken, yapılan iş gerçek olacaktır.

4.3.1.8.1. Benzetim Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Ortamın gerçeğe yakın olmasına özen gösterilmelidir.
- Uygulamaya geçilmeden önce anlaşılmayan noktalar anlatılmalı ve kazanılacak hedefler konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir (Demirel, 2007).

- Öğretmenin kendisi de rol alabilmeli ve roller tarafsız olarak dağıtılmalıdır (Demirel, 2007).
- Gerekli olan ön hazırlıkların yapılması ve gerekli olan araç-gereçlerin önceden hazırlanması gerekmektedir.
- Öğrencilerin bilgilerine ve becerilerine uygun konular seçilmesine dikkat edilmelidir.
- Uygulama sonunda genel bir değerlendirme yapılmalıdır.
- Gerektiğinde ipucu verilmesine, dönüt ve düzeltme yapılmasına ve pekiştirilmesine özen gösterilmelidir.

4.3.1.8.2. Benzetim Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Öğrencinin sorumluluk alma duygusunu ve iletişim kurma becerilerini geliştirmektedir.
- Öğrencinin edindiği bilgileri uygulamaya koymaya, anında dönüt ve düzeltme yapmaya, başarılı olup olunmadığının anında anlaşılmasına olanak tanımaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 9).
- Öğrencinin derse etkin katılımını sağlamakta ve öğrenmeye karşı istekliliği artırmaktadır.
- Öğrenmeyi somutlaştırmakta ve yaparak-yaşayarak öğrenmeler gerçekleştirmektedir.
- Öğrenmeyi canlı, heyecanlı, zevkli ve eğlenceli yapmaktadır.
- Devinişsel alan öğrenmelerini gerçekleştirmekte, problem çözme ve karar verme becerilerini geliştirmektedir (Yediiklim, 2008, sayı 9).
- Derse, konuya ve üniteye karşı ilgiyi artırmakta ve tekrar yapma olanağı tanımaktadır.

4.3.1.8.3. Benzetim Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Etkinlik sırasında kontrolün iyi sağlanamaması durumunda, etkinliğin eğlenceye dönüşme olasılığı bulunmaktadır.
- Oluşturulacak olan yapay ortamın gerçek ortama benzetilebilmesi çok zor olabilir.

- Anında dönüt ve düzeltme yapılmazsa, yanlış ve eksik bilgilerin edinilmesine neden olabilir.
- Konular öğrencilerin bilgi ve beceri düzeyine uygun olmazsa yetersizlik, eksiklik ve başarısızlık duygusunun ortaya çıkmasına yol açabilir.
- Çok zaman gerektirebilir ve çok maliyetli olabilir.
- Her derse, her konuya ve her üniteye uyarlanamayabilir.
- Gerekli olan her türlü araç-gerece ulaşmada zorluklar çekilebilir.

4.3.1.9. İkili ve Grup Çalışmaları Tekniği

Yabancı dil öğretiminde belli bir konunun, olayın ve düşüncenin sınıftaki öğrenci sayısına göre en az 2 ve en çok 10 kişilik gruplar oluşturularak ve ortak olarak araştırılıp-incelenmesi, ikili çalışma ve soru-cevap tekniklerine dayandırılarak anlatılması tekniğidir. Hikaye anlatma, bulmaca çözme, ezbere veya resimli kartlara bakarak konuşma gibi etkinliklerin uygulanması söz konusudur (Demirel, 2007). İkili ya da daha büyük gruplarla çalışma yapılabilir. Öğretilmesi hedeflenen yabancı dilde herhangi bir konu gruplara dağıtılarak grupların konulara çalışılması ve verilen konu gerekli araç-gereçler kullanılarak tüm sınıfa anlatılması istenebilir. Grupların birbirleriyle bilgi alışverişinde bulunmalarına olanak tanınabilir. Her bir grubun anlatacağı konuyu öğretilecek yabancı dilde sunmaları için belli bir zaman verilerek hazırlanmaları istenir. Anlatılacak konuların daha iyi anlaşılması ve anlamlı olması için ana hatları tahtaya yazdırılabilir ve konular anlatılırken notlar tutturulabilir. Etkinliğin sonunda genel bir değerlendirme yapılıp eksiklikler ve yanlışlıklar dönüt ve düzeltme yapılarak giderilebilir. Gerekli görüldüğü takdirde anlatılan konular yazılı olarak bütün sınıfa dağıtılabilir.

4.3.1.9.1. İkili ve Grup Çalışmaları Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Etkinliklerle ilgili sınıfa önceden bilgi verilmeli, öğrencilere aktarılacak konular dağıtılıp incelemeleri istenebilir. Anlatılacak konular sınıfça anlaşılıp anlaşılmadığı kontrol edildikten sonra uygulamaya geçilebilir (Demirel, 2007).
- Etkinliğin çok uzun sürmemesine ve bütün sınıfın katılımının sağlanmasına dikkat edilmelidir.

- Öğrencilerin oturma düzenine dikkat edilmeli ve ilgileri, ihtiyaçları ve beklentileri göz önünde bulundurulmalıdır.
- Konuların öğrenci seviyesine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Etkinlik sırasında eksiklikler ve yapılan yanlışlıklar etkinlik sonunda tartışılmalı, dönüt ve düzeltilme yapılmalı ve tamamlanmalıdır.
- Her grubun ayrı olarak değerlendirilmesine dikkat edilmelidir.
- Diğer gruplara örnek oluşturması için bütün gruplara aynı konu verilip bir grubun bu konuyu anlatması istenmelidir. Daha sonra konuyu sunan grubun eksiklikleri ve yanlışlıkları not edilip düzeltilmelidir.
- Grup çalışmaları sürekli olarak izlenmeli, kontrol edilmeli ve gerekli görüldüğü takdirde gruplara yardım edilmelidir.

4.3.1.9.2. İkili ve Grup çalışmaları Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Üst düzey becerilerin edinilmesinde etkili olabilmektedir.
- Çekingen öğrencilerin katılımlarının sağlanması kolay olabilmektedir.
- Yabancı dilde okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerini geliştirmektedir.
- Dersi canlı, heyecanlı, zevkli ve eğlenceli yapmaktadır.
- Öğrenme eksikliklerinin belirlenmesine ve tamamlanmasına katkıda bulunmaktadır.
- Yaparak-yaşayarak öğrenmeler sağladığından kalıcı ve izli kazanımlar edindirmektedir.
- Öğrencilere paylaşmayı, bilgi alışverişinde bulunmayı ve araştırıp-incelemeyi öğretmektedir.

4.3.1.9.3. İkili ve Grup çalışmaları Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Her derse, her konuya ve her üniteye uyarlanıp uygulanamayabilir.
- Öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyleri dikkate alınmazsa derse ve konuya karşı ilgiyi düşürebilir ve özgüven kaybına yol açabilir.
- Grup içerisinde yetenekli olan öğrenciler baskın gelip çalışmaları tekelinde bulundurabilir.

- Anında dönüt ve düzeltme yapılmazsa yanlış ve eksik öğrenmelere neden olabilir.
- Gerekli olan her türlü araç-gerece ulaşmada zorluklar yaşanabilir.
- Etkinlik sırasında sınıf kontrolü iyi sağlanamazsa sınıf atmosferi ve düzeni bozulabilir, dikkat dağılabilir ve istenilen hedef davranışlara ulaşmada sıkıntılar yaşanabilir.

4.3.2. Bireysel Öğretim Teknikleri

Bu teknikler, sınıf dışı öğrenmelerde etkili olarak kullanılabilecek tekniklerdir.

4.3.2.1. Programlı (Programlaştırılmış) Öğretim

Öğrencinin önceden hazırlanmış bir öğretim araç-gereciyle (bilgisayar, kitap, dergi vs.) etkileşime girerek belirlenen kazanımlara kendi algı hızıyla ve bireysel çalışma sonucunda kendi kendine öğrenmesidir. Öğrencinin kendi algısal hızına göre etkileşime girdiği araç-gereci okumasına, anlamasına, sorularını yanıtlamasına ve dönüt-düzeltmelere göre hareket etmesine yardımcı olabilmektedir.

Bu öğretim tekniği, ünlü psikolog Skinner'in pekiştirme ilkelerine göre ortaya atılmıştır (Demirel, 2007). Kazandırılacak her beceri hiç atlatılmadan sırayla öğretilmektedir. Pekiştirme ilkelerine göre öğretimin bireyselleştirilmesi ve yanlışların en aza indirilmesi amaçlanmaktadır. Bireysel hıza göre öğretim şekillenip düzenlenmektedir.

Her öğrenciye kendi algısal hızında başarılı olma şansı tanıyan programlı öğretimin 6 pekiştirme ilkesi bulunmaktadır:

Küçük adımlar ilkesi: Konuların küçük üniteler halinde sunulmasıdır. Öğrencinin yavaşça ilerlemesi ve başarı duygusunu tatması sağlanmaktadır.

Kademeli ilerleme ilkesi: Öğrenmede aşamalı olarak ilerlemenin sağlanmasıdır. Öğrenmede kolaydan zora, basitten karmaşığa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru bir yol izlenmektedir. İlerleme mantıklı olmaktadır (Demirel, 2007).

Etkin katılım ilkesi: Öğrencinin ve programın devamlı olarak etkileşim içinde olması anlamına gelmektedir. Öğrencinin etkin katılımı ve öğrenme işini öğrencinin kendisi yapması söz konusudur.

Bireysel hız ilkesi: Öğrencinin, zamanı kendine göre ayarlamasını sağlamaktadır. Zaman sınırı yoktur ve öğrencinin kendi algı hızına göre öğrenmesi söz konusudur. Bireysel farklılıkların sebep olduğu olumsuzlukları ortadan kaldırmaktadır (Demirel, 2007).

Başarı ilkesi: Öğrencinin her zaman başarma zorunluluğu bulunmaktadır. Hazırlanan sorular öğrencinin çözebileceği zorlukta olmalıdır. Hazırlanan sorular cevaplanmadan yeni bir üniteye geçilmemektedir (Demirel, 2007).

Anında dönüt ve düzeltme ilkesi: Öğrenci hazırlanan soruları cevapladıktan sonra doruluğu ve yanlışlığı anında düzeltilir. Eksik ve yanlış öğrenmelerin gerçekleşmemesi sağlanır (Demirel, 2007).

4.3.2.1.1. Programlı Öğretim Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Öğrenmeyi bireyselleştirmekte, öğrenciye kendi algısal hızında öğrenme ve tekrar yapma olanağı tanımaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Anında dönüt ve düzeltme yapılmasına olanak tanımaktadır ve bireysel farklılıkların dikkate alınmasını sağlamaktadır.
- Aşamalı öğrenme sağlanacağı için zaman açısından ekonomiktir.
- Öğretimi, öğretmenin olmadığı ortamlara taşımakta ve öğrenme etkililiğini artırmaktadır.
- Okul içinde ve dışında uygulanabilme olanağı bulunan bir tekniktir.

4.3.2.1.2. Programlı Öğretimin Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Öğrencilerin sosyal beceriler geliştirmelerinde etkisizdir. Başka bir değişle, sosyalleşme sürecini olumsuz etkileyebilmektedir.
- Her derse, her konuya ve her üniteye uyarlanamayabilir.
- Öğretim araç-gereçlerle yürütülmektedir ve bu araç-gereçlerin hazırlanması zaman alabilmekte ve bulunması maliyetli olabilmektedir.
- Üst düzey becerilerin kazandırılmasında etkisiz olabilmektedir.
- Bireysel etkileşim ve iletişim söz konusu olmayabilir.

4.3.2.2. Bilgisayar Destekli Öğretim

Önceden hazırlanmış bilgisayar programları aracılığıyla etkili öğrenmenin sağlandığı, öğrenmelerin izlenip öğrencilerin kendi kendini değerlendirdiği, göze ve kulağa aynı anda hitap eden, bireysel ve programlı öğretimi sağlayan, öğrenmeye karşı istek uyandıran, anında dönüt ve düzeltme yapmaya olanak tanıyan, pekiştirmenin anında yapılmasını sağlayan, derse konuya ve üniteye karşı ilgi çeken ve dikkati yoğunlaştıran etkili bir öğretim aracıdır.

Bilgisayar öğretmenin yerini alan değil, öğretimi tamamlayan bir araçtır. Çoklu öğrenme ortamı yaratmakta, farklı şekillerde öğrenmeye ve keşfetmeye olanak tanımaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2009, sayı 10). Bilgisayar destekli öğretimde; konu veya ders sunumları, programlı öğretim uygulamaları, eğitsel oyunlar, özel ders, alıştırma, uzaktan eğitim, tekrar ve uygulama, testler gibi birçok farklı etkinlik bulunmaktadır. Yararlılık ve etkinlik bilgisayar destekli öğretimin iki temel niteliğidir.

Bilgisayar destekli öğretim, yabancı dil öğretiminde çok etkili olabilmektedir. bilgisayar destekli öğretimle, yabancı dil öğretiminde özellikle dil bilgisi, sözcük bilgisi, okuduğunu anlama, yazma ve testler gibi konularda etkili öğretim sağlanabilmektedir. Dil bilgisi öğretiminde; yer değiştirme, çevirme, yeniden düzenleme ve boşluk doldurma alıştırmalarına yer verilmektedir. Sözcük bilgisi öğretiminde; önceden öğrenilmiş sözcüklerin eş ve zıt anlamlısının bulunmasına, sözcük anlamlarının açıklanmasına ve en sonunda bu sözcüklerin çoktan seçmeli sorularla test edilmesine ağırlık verilmektedir. Okuduğunu anlama öğretiminde; önceden hazırlanmış olan yabancı dil metinlerinin doğrudan bilgisayardan okunmasına ağırlık verilmektedir. Yabancı dil öğretimine yeni başlayanlar için de okudukları metinleri daha iyi anlayıp kavrayabilmeleri için karikatür, resim, animasyon, grafik ve şema gibi çizimlerden yararlanılmaktadır. Yabancı dilde yazı yazma becerisini geliştirmede ise; öğrenci, bilgisayarın yönlendirmesiyle bir konu ile ilgili giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini yazabilmektedir. Yazım sırasında yanlış ya da eksik yazılan kelimeler bilgisayar tarafından anında düzeltilip doğrusu yazılmaktadır. Böylece öğrenciye anında dönüt-düzeltme yapılmakta ve öğrenilenler anında pekiştirilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007, s. 93-94).

Bilgisayar destekli öğretim sayesinde yabancı dil, ev ortamına taşınarak da öğrenilebilmektedir. Anne-baba desteğiyle veya önceden hazırlanmış yabancı dil öğretimi programlarıyla yabancı dil öğretimi ev ortamına taşınabilmektedir. Ayrıca internet sayesinde de karşılıklı olarak ders işlenebilmektedir. Böyle bir etkinliğin yapılabilmesi için iyi bir kontrolün sağlanması ve programı amacından saptırmadan takip edilip uygulanması gerekmektedir.

4.3.2.2.1. Bilgisayar Destekli Öğretimin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Yabancı dilde hazırlanan programların öğretim hedeflerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Bilgisayar yazılımlarının, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Kullanılacak yazılımların, öğrencilerin ilgilerini, ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayacak nitelikte olmalarına özen gösterilmelidir.
- Kullanılacak yazılımların, öğrencinin bireysel algı hızına uygun nitelikler taşıması gerekmektedir.
- Kullanılacak yazılımların, anında dönüt ve düzeltme yapma olanağı tanıyabilmesi gerekmektedir.
- Kullanılacak yazılımların açık, net ve anlaşılır bir dille yazılmasına ve anlatılan konuyla ilgili çok örnek içermesine özen gösterilmelidir.

4.3.2.2.2 Bilgisayar Destekli Öğretim Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Öğrenmeyi renkli, animasyonlu ve hareketli yapacağından öğrenme zevkli, canlı, heyecanlı, eğlenceli, ilgi ve dikkat çekici olacaktır.
- Görsel ve işitsel uyarıcı zenginliğine sahip oluşundan öğrenmeyi kolaylaştırmakta, öğrenmeye karşı ilgi ve dikkat yoğunluğunu artırmaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Anında dönüt ve düzeltme yapılabileceğinden eksik ve yanlış öğrenmelerin gerçekleşmesi engellenmektedir.

- Bilgisayarlardaki kayıt tutma özelliğinin bulunmasından dolayı öğretmenin bol zamanı olmaktadır, öğrenci kazanımları kayıt altına alınabilmektedir ve öğretmen öğrencileriyle bireysel olarak ilgilenme olanağı bulmaktadır.
- Birçok duyu organını aynı anda uyarmakta, kalıcı öğrenmeler sağlamakta, tekrar ve pekiştirme yapma olanağı tanımakta ve edinilecek bilgileri somutlaştırmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Zihinsel becerileri geliştirmekte ve zengin öğrenme fırsatları sunmaktadır.
- Öğrenilen ya da öğrenilecek konuları, öğrenci isteği yerde ve zamanda tekrar edip pekiştirebilmekte, araştırıp-inceleyebilmektedir. Bilgisayar destekli öğretim bu yönüyle öğrenmede fırsat eşitliğini sağlamaktadır.

4.3.2.2.3. Bilgisayar Destekli Öğretimin Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Öğrenci etkileşimi ve iletişimi konusunda olumsuz sonuçlar doğurabilir ve sosyalleşme sürecine zarar verebilir.
- Her ders ve konuya uygulanmasında zorluklar yaşanabilir.
- Ekonomik değildir ve zaman gerektirebilen bir tekniktir (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Öğretmen ve öğrenciler bilgisayar kullanımında yetersizse, istenilen hedeflere ulaşmada zorluklar çekilebilir.
- Kullanılacak yazılımlar eğitim-öğretim konularına ve öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeylerine uygun değilse, kazandırılmak istenen davranışlara ulaşmada sıkıntı yaşanabilir.
- Bilgisayarın ve kullanılacak yazılımların sürekli olarak yenilenmesi gerebilir ve bu da çok maliyetli ve zahmetli olmasına yol açabilir.
- Her okulda bilgisayar bulunmayabilir veya bilgisayara ulaşılamayabilir.

4.3.2.3. Bireyselleştirilmiş Öğretim

Öğrencilerin, kendilerine uygun öğretim yöntemleriyle ve teknikleriyle, araç-gereçlerle öğretim sürecine etkin katılarak, neyi, nasıl ve ne zaman öğreneceklerine kendileri karar vererek, hazır bulunuşluk ve zekâ düzeylerine, ilgilerine ve ihtiyaçlarına uygun olarak, bireysel farklılıklar dikkate alınarak ve öğretimi bireysel farklılıklara göre düzenleyerek öğrenmelerini sağlayan çok etkili bir öğretim tekniğidir. Öğrenci merkezli

bir öğrenme etkinliğidir. Öğretim etkinliklerine etkin katılım, kendi hızlarıyla öğrenme ve nasıl öğreneceklerini kararlaştırma, sınav tarihlerini belirleme gibi sorumluluklar öğrencilere yüklenmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007).

Bireyselleştirilmiş öğretimde; dönüşümlü günlük çalışmalar, beceri geliştirme çalışmaları, planlı grup çalışmaları ve düzey geliştirme çalışmaları gibi etkinliklere yer verilerek öğrencilerin farklı çalışmalar yapmaları sağlanmaktadır. Yabancı dil öğretiminde etkili olarak kullanılabilen bu etkinliklerle ilgili kısa açıklamalar aşağıda verilmiştir.

4.3.2.3.1. Dönüşümlü Günlük Çalışmalar

Bu çalışmada, değişik etkinlikler için küçük gruplar oluşturulmaktadır. Bu gruplarda herkes bireysel olarak çalışmaktadır. Çalışılan konuyu iyi bilen bir öğrenci gruba lider olarak seçilmektedir. Öğrenci, kendini yetersiz ve eksik bulduğu konularda konunun çalışıldığı gruba katılarak, bireysel yetersizliğini ve eksikliğini gidermeye çalışmaktadır. Haftalık yabancı dil dersinin büyük bir bölümü bu etkinliğe ayrılabilmektedir. Öğretmenin hazırlamış olduğu araç-gereçlerle de bu etkinlik desteklenerek daha etkili ve daha verimli çalışılmasına katkı sağlanabilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007).

4.3.2.3.2. Beceri Geliştirme Çalışmaları

Yabancı dil öğretiminde dört dilsel beceri olan okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerini geliştirmek için yapılan etkili çalışmalardır. Bu çalışmalar için 5 grup oluşturulmaktadır. 4 grup ayrı olarak dört dilsel becerinin geliştirilmesi için çalışmaktadır. 5. grup ise, hangi gruptan başlanacağı konusunda rehberlik yapıp grupları yönetmektedir. Dinleme becerisini geliştirmek için bilgisayar, video, teyp gibi görsel-işitsel araç-gereçlerden yararlanılabilmektedir. Konuşma becerisini geliştirmek için eğitsel oyun, panel ve açık oturum gibi tekniklerden yararlanılabilmektedir. Okuma becerisini geliştirmek için sessiz okuma ya da okuduğunu anlama etkinliklerinden yararlanılmaktadır. Yazma becerisini geliştirmek için de alıştırma ya da ders kitaplarından yararlanılabilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007). Öğrenci her seferinde farklı gruplara katılarak yabancı dildeki dört temel beceriyi bireysel çabayla geliştirebilmektedir.

4.3.2.3.3. Planlı Grup Çalışmaları

Öğrencilerin bir yarıyılda ya da bir yılda yabancı dilde edinmeleri gereken becerileri, planlanmış grup çalışmalarına katılarak kazanmalarını sağlayan bir etkinliktir. Örneğin; öğrenci 4-5 haftalık okuma becerisini geliştirici programa katıldıktan sonra farklı bir gruba geçip yine birkaç haftalık yazma becerisini geliştirici programa katılabilir. Böylece, bir yılda kazanılması hedeflenen bilgilerin ve becerilerin birkaç hafta içinde edinilmesi sağlanır ve öğretim bireyselleştirilir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007).

4.3.2.3.4. Düzey Geliştirme Çalışmaları

Öğrencilerin bilgi ve yeteneklerine göre gruplara ayrılarak, var olan yabancı dil bilgilerini ve becerilerini geliştirmelerine yönelik yapılan etkinliklerdir. Bu çalışmalarda öğrencilerin sahip oldukları bilgiler ve beceriler belirlenir, var olan bilgi ve becerilerine göre uygun programlara yönlendirilirler. Örneğin; öğrencinin okuduğunu anlama becerisi veya yazma becerisi zayıf ise, bu becerileri geliştirebilecek programlara katılması sağlanmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Demirel, 2007).

4.3.2.3.5. Bireyselleştirilmiş Öğretimin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Gruplar oluşturulurken tarafsız davranılması ve bireysel farklılıkların dikkate alınması gerekmektedir.
- Grup üyelerinden birinin baskın gelip grup çalışmalarını tekelinde bulundurmamasına dikkat edilmelidir.
- Öğrencilerin güçlük çektiği, kendilerini yetersiz ve eksik bulduğu konuların iyi belirlenmesi gerekmektedir.
- Öğrencinin doğru gruba yönelip yönelmediğine dikkat edilmelidir.
- Öğretmenin sağlayacağı araç-gereçlerle etkinlikler desteklenmelidir.
- Gerekli görülmesi durumunda öğretmen gruplara karışabilmeli ve yanlış öğrenmelerin gerçekleşmemesi için zamanında dönüt ve düzeltme yapılabilmelidir.

4.3.2.3.6. Bireyselleştirilmiş Öğretim Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Bireysel farklılıkların giderilmesine, her öğrencinin algısal hızına uygun düşecek çalışmaların yapılmasına ve öğretimin bireyselleştirilmesine olanak tanımaktadır (Demirel, 2007).
- Araştırma-inceleme, uygulama, ortaya koyma, problem çözme ve değerlendirme yapma becerilerini geliştirmektedir.
- Öğrencilerin eksik oldukları konularda bireysel yetersizliklerini ve eksikliklerini gidermelerinde yardımcı olmaktadır.
- Öğrencilerde bireysel olarak sorumluluk alma duygusunu pekiştirmektedir.
- Öğrenciler arasında etkin etkileşimi sağlayarak öğrencilerin sosyalleşme sürecine katkı sağlamaktadır.
- Öğrencilere paylaşma ve yardımlaşma gibi olumlu özellikleri kazandırmaktadır.
- Yabancı dildeki dört dilsel beceri olan okuma, dinleme, yazma ve konuşma becerilerini geliştirmektedir.

4.3.2.3.7. Bireyselleştirilmiş Öğretimin Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Sayısı çok sınıflarda uygulanmasında zorluklar çekilebilir (Demirel, 2007).
- Her öğrenci sahip olduğu bilgileri ve becerileri başkalarına aktarmada yeteneksiz olabilir ya da hiç aktaramayabilir.
- Grup çalışmalarında kontrolün iyi sağlanamaması durumunda tatsız olaylar yaşanabilir.
- Gruplar içerisinde bazı öğrencilerin algılama hızı diğer öğrencilere göre çok yavaş olabilir ve bu da konularda yavaş ilerlenmesine, diğer grup üyelerinin ilgilerinin ve dikkatlerinin azalıp dağılmasına yol açabilir.
- İlgili kaynaklara ulaşmada zorluklar yaşanabilir.

4.3.2.4. Tutor Destekli Öğretim

Öğrencinin anlamakta güçlük çektiği, eksik ya da yetersiz olduğu, yanlış yaptığı konularda bireysel olarak yardım almasına dayanan etkili bir öğretim tekniğidir. Bu

yardımları yapacak bireye de tutor denilmektedir. Öğrencinin anlamakta zorluk çektiği konularda, konuyu iyi bilen, eksik ve yanlış öğrenmeleri kendisine fark ettirecek üst sınıflardan bir öğrencinin yapacağı yardım da tutor destekli öğretime girmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 10). İyi bilinmeyen konu, konuyu iyi bilen biri tarafından bireysel olarak açıklanmakta, eksikliklerin ve yanlışlıkların görülmesini sağlayacak bilgiler verilmekte, verilen ödevlerin tekrar yapılması istenmekte, dönüt ve düzeltme yapılarak konunun daha iyi anlaşılması sağlanmaktadır. Bu etkinlik özel ders gibi düşünülebilir. Örneğin; yabancı dil dersinde fiil çekimlerini iyi anlamamış, eksik veya yanlış öğrenmiş bir öğrenciye bireysel yardım sağlanarak anlamadığı kısımlar, eksik ya da yanlış yaptığı yerler gösterilir ve tekrar yapması istenebilir. Öğrenci bireysel olarak yardım alacağından hızlı öğrenmeler gerçekleşecektir. Ama yine de, öğrenciye gerekli olan zaman verilmeli ve uygulama olanağı tanınmalıdır.

4.3.2.4.1. Tutor Destekli Öğretimin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Öğrenci öğrenmeye istekliyse mutlaka tutor desteği verilmelidir.
- Öğrencinin zorlandığı, eksik ve yetersiz olduğu konular iyi belirlenmelidir.
- Öğrencinin neyi nasıl bildiği ve öğrendiği iyi bilinmelidir.
- Öğrenciye eksik olduğu konu anlatıldıktan sonra konuyu iyi kavrayabilmesi için gerekli olan zaman verilmeli ve uygulama olanağı tanınmalıdır (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Gerekli olduğu takdirde konuyla ilgili ödev verilmeli, ödevin yapılması için zaman tanınmalı ve en sonunda dönüt ve düzeltme yapılmalıdır.
- Aynı konuda eksiği olan birden çok öğrenci bulunuyorsa, bu öğrenciler tutordan aynı anda destek alabilmelidir.

4.3.2.4.2. Tutor Destekli Öğretim Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Öğrencilerin eksik oldukları ve güçlük çektikleri konuları anlamaları için bireysel destek almalarına olanak tanımaktadır.
- Eksik ve yanlış öğrenilen konularda dönüt ve düzeltme yapma olanağı vermektedir.

- Hızlı öğrenmeler gerçekleşmektedir.

4.3.2.4.3. Tutor Destekli Öğretimin Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Tutora belli bir ücretin ödenmesi gerekebilir.
- Bu desteği sağlayacak bir tutor he zaman bulunamayabilir.
- İsteksiz öğrencilerin yardımında etkisiz kalabilir.

4.3.3. Sınıf Dışı Öğretim Teknikleri

Yabancı dil öğretimi, sınıf içinde olduğu kadar sınıf dışında da planlı ve programlı olması koşuluyla öğretilebilmektedir. Gözlem, gezi, görüşme, ev ödevler ve sergi etkili olarak kullanılabilen sınıf dışı öğretim teknikleridir. Bu tekniklerin yabancı dil öğretimindeki kullanımıyla ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

4.3.3.1. Gözlem

Gözlem; bir olay, durum ya da nesnenin gerçek hayat içerisinde ya da yapay bir ortamda planlı ve sistemli olarak izlenmesine ve incelenmesine dayanan, eğitsel amaçları gerçekleştiren, araştırma-inceleme becerisi kazandıran, ilk elden bilgi edinilmesini sağlayan çok etkili bir tekniktir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 10). Bu teknik eğitsel ders olarak da adlandırılabilmektedir. Uygulama ve daha üst davranışların kazandırılmasında ve herhangi bir konuda gözlem yapılarak bilgi toplanmasında etkili olarak kullanılabilmektedir. Gözlem tekniği, birçok duyu organını uyardığı için daha çok ilgi ve dikkat çekmekte, daha fazla öğrenme yaşantısı sağlamaktadır. Gözlem; deney, gösteri, rol oynama, drama ve yaparak-yaşayarak öğrenme teknikleri ve etkinlikleriyle etkileşim içinde olan bir tekniktir. Gözlem; bireysel çalışma veya grup çalışması olarak yapılabilmektedir, ancak grup olarak yapılan gözlemler daha kapsamlı olmaktadır.

Yabancı dil öğretimi dersinde etkili olarak kullanılabilecek bir tekniktir. Öğrencilerden bireysel ya da grup olarak, gerçek yaşamdan alınan herhangi bir olayın gözlenmesi ve olayla ilgili bilgi toplaması istenebilir. Olayla ilgili toplanan bilgilerin derlenip tartışılması ve en sonunda sonuca bağlanması sağlanabilir. Olayla ilgili varılan sonuçlar sınıf ortamında çok uzun süre tutmaması koşuluyla, öğretilen veya öğrenilmesi

istenen yabancı dilde deney, gösteri, rol oynama veya drama gibi tekniklerden yararlanılarak sunulması sağlanabilir. Örneğin; öğrencilerden, gerçek yaşamadaki bir resepsiyon görevlisini gözlemlemeleri sağlanabilir. Öğrencilerin, resepsiyon görevlisinin hal ve hareketlerini, telefonla veya yüz yüze yaptığı tüm konuşmaları ve yaptığı işin bütün ayrıntılarını gözlemlemeleri ve not tutmaları sağlanabilir. Daha sonra topladıkları tüm bilgileri birleştirip derlemeleri ve tartışıp sonuçlandırmaları sağlanabilir. Gözlem sonunda varılan sonucun da öğrenciler tarafından sınıf ortamına taşınmasına olanak tanınarak ve öğrencilere gerekli zaman verilerek, öğrencilerin gözlem konusunu hedeflenen yabancı dilde sunmaları sağlanabilir.

4.3.3.1.1. Gözlem Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Gözlem tekniği kullanılırken öğrencilerin her türlü bilişsel, duyuşsal ve gelişimsel düzeyine dikkat edilmesi gerekmektedir.
- Öğrencilerin yabancı dil yeterliliklerine uygun konular seçilmelidir ve yabancı dil yeterlilikleri dikkate alınmalıdır.
- Yabancı dil öğretimine yeni başlayanlara yardım edilmeli ve kendi cümleleriyle ve sözcükleriyle bir gözlem konusu hazırlayıp sunmaları sağlanabilmelidir.
- Okul öncesi ve ilkokul kademesindeki öğrencilere konu kısa tutulmalı, destek sağlanmalı ve yabancı dil yeterlilikleri kadar konu sınırlandırılmalıdır.
- Konu derste işlenen yabancı dil konusuyla çelişmemelidir ve öğretilen yabancı dil konusuyla hazırlanıp sunulması için destek verilmelidir. Böylece öğretilen konunun eksik ve yanlış öğrenilen kısımları belirlenmiş olur, dönüt ve düzeltme yapma olanağı tanınmış olur ve konu tekrarının yapılıp yapılmayacağı konusunda karar verilebilir.
- Gözlemin amacı, konusu, süresi ve yeri ayrıntılı olarak önceden belirlenmelidir (Yediiklim, 2009, sayı 10).
- Gözlem sırasında nelere dikkat edileceği ve nelerin gözlemleneceği öğrencilere öğretilmelidir.
- Gözlem, istenilen hedefler kazandırılana kadar tekrarlatılmalıdır.
- Öğrencilerin gözlem konusunda önceden bilgilendirilmesine, öğrencilerle birlikte uygulama yapılmasına ve kuralların belirlenmesine, tam katılımın

sağlanmasına, ilginin ve dikkatin gözlem konusuna çekilmesine, gözlem sırasında çok not tutulmasına özen gösterilmeli ve dikkat edilmelidir.

- Gözlem bittikten sonra öğrencilere değerlendirme yaptırılmalı, ne öğrendikleri kendi sözcükleriyle anlattırılmalı, yazdırma veya resmini çizdirme gibi etkinlikler yaptırılabilmelidir.

4.3.3.1.2. Gözlem Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Birçok duyu organını uyardığı için kalıcı, izli ve kolay öğrenme yaşantıları sağlamaktadır.
- Yabancı dilin gerçek bir ortamda yaparak-yaşayarak öğrenilmesini sağlamaktadır.
- Öğrenilen konularla ilgili somut bilgiler edinilmesini sağlamakta ve yakın çevreyi daha yakından tanımaya olanak tanımaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Yabancı dilde soyut olarak öğrenilenlerle somut durumlar arasında ilişki kurulmasına olanak tanımaktadır.
- Öğrencilerin görsel-işitsel, araştırma-inceleme ve bilişsel becerilerini geliştirmektedir.

4.3.3.1.3. Gözlem Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Sınıfın her zaman tam katılımının sağlanmasında zorluklar çekilebilir.
- Gözlem yapmak için izin alma durumlarında sıkıntılar yaşanabilir.
- Gözlem yapılacak yerlere gidip-gelmelerde zorluklar yaşanabilir, bu tekniğin uygulanması çok zaman gerektirebilir ve maliyetli olabilir (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeylerine uygun konular seçilmeyebilir veya bulunmayabilir.
- Gözlem sırasında sınıf kontrolü tam anlamıyla sağlanamayabilir.
- Yapay bir ortamda uygulanacaksa, gerekli olan her türlü araç-gerece ulaşmada sıkıntılar yaşanabilir.

- Belirlenen hedef davranışlar kazandırılamazsa ve istenilen sonuç elde edilmezse gözlemin tekrarlatılması gerekebilir, bu durum da zaman kaybına yol açabilir.
- Öğrencilerin bu etkinliği uygulamaya koyacak yeterlilikleri olmayabilir.

4.3.3.2. Gezi

Gezi; okul ve sınıf çalışmalarını tamamlamak, öğretilecek konu ile ilgili öğrencilere ilk elden somut bilgiler vermek, ünitede geçen veya geçebilecek konuları doğal ortamında görmek, öğrenilecek konuyu doğrudan görmek ve konuyla etkileşime girmek, öğrenilecek konuyla ilgili araştırma-inceleme yapmak, eğitsel amaçları gerçekleştirmek, okul ve yaşam arasında bağlantı kurmak için okul tarafından yürütülen öğrenci merkezli etkili bir öğretim tekniğidir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 10). Yabancı dilde öğretilecek herhangi bir konunun başında ya da sonunda uygulanabilir. Örneğin; yabancı dilde öğretilen bir konunun daha iyi öğrenilmesi ve anlaşılması için öğrenciler bir müzeye, tarihi bir mekâna veya bir alış-veriş merkezine götürülebilir. Öğrencilerden, gezerken gördükleri ve gezi sırasında yaşadıkları her şeyi kısa notlar tutarak yazmaları istenebilir. Daha sonra sınıf ortamında, bazı öğrencilere gezilip görülen her şeyle ilgili resim çizdirilebilir, bazılarına öğretilmesi hedeflenen yabancı dil konusuyla gezi ve gözlen anlattırılabilir, bazılarına öğretilmesi hedeflene yabancı dil konusuyla kendi cümlelerini kullanarak yazdırılabilir. Gezi sırasındaki bazı kısımlar gösteri, diyalog, rol oynama veya drama teknikleri kullanılarak öğretilmesi hedeflenen konuyla canlandırılabilir.

4.3.3.2.1. Gezi Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Gezinin önceden çok iyi planlanmasına, gezilecek yerle ilgili ön incelemelerin yapılmasına ve zamanın iyi ayarlanmasına dikkat edilmelidir (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Öğretilecek konunun gerçek yaşamda uygulanabilmesine ve soyut olarak öğretilen konunun somut olarak uygulanabilmesine olanak tanınmalıdır.

- Gezi sonunda değerlendirme yapılıp öğrencilere hedef dilde öğretilen konuyla gezi konusunun yazdırılmasına, anlattırılmasına ve tartışılmasına özen gösterilmelidir.
- Gezinin konusu, amacı, yeri, zamanı ve süresi ayrıntılı planlanmalıdır.
- Öğrenci gezi konusuyla ilgili önceden bilgilendirilmelidir ve gezi, öğrencilerle beraber planlanıp yürütülmelidir.
- Derste işlenen konuyu destekleyen konular seçilmelidir.
- Tam katılımın sağlanmasına özen gösterilmelidir.

4.3.3.2.2. Gezi Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Yabancı dilde kazandırılması hedeflenen davranışların doğal bir ortamda edinilmesine olanak tanıyacağı için etkili, kalıcı ve izli olmalarını sağlayacaktır.
- Tüm duyu organlarını öğrenme sürecine katmaktadır. İlk elden bilgi ve deneyim edinilmesine olanak tanımaktadır. Kalıcı ve izli öğrenmeleri artırmaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Öğrencilerin çok yönlü gelişimlerini sağlamaktadır.
- Üst düzey becerileri geliştirmekte ve öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgisini ve merakını artırmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Öğrenilmesi hedeflenen yabancı dil konularının gerçek bir ortamda öğrenilmesini sağlayacağı için kolay ve hızlı öğrenilmelerine olanak tanıyacaktır.
- Okul ve çevre etkileşimini artıracağı gibi öğrenciyi ders dışı etkinliklere de yöneltecektir (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Somut yaşantılar edinilmesini sağlayacaktır.
- Öğretilmesi hedeflenen yabancı dilin kullanımına gerçek ortamlarda olanak tanıyarak somut olarak öğrenilmesini sağlayacaktır ve yabancı dil öğretimine karşı ilgiyi, merakı ve isteği artıracaktır.
- Öğrencilere, yabancı dilin gerçek yaşamdaki gerekliğini fark etmelerini sağlayarak, yabancı dil öğretimine karşı öğrencileri isteklendirecektir.

4.3.3.2.3. Gezi Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Öğretmene yasal sorumluluklar yükleyeceği gibi yasal olarak izin almalarda zorluklar yaşanabilir (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Öğrenilen ya da öğrenilecek konulara uygun gezi yerleri bulmakta zorluklar yaşanabilir.
- Araç-gereç, gidiş-geliş, zaman ve süre bakımında çok maliyetli olabilir.
- Gezi sırasında kontrol ve disiplin sağlanamazsa, gezinin amacından sapılabilir ve sadece zaman kaybına yol açabilir.
- Planlanmasında, hazırlanmasında ve uygulanmasında güçlükler çekilebilir.

4.3.3.3. Görüşme

Öğrenilecek konuyla ya da herhangi bir problem, olay ve ya durumla ilgili bilgilerin ilgili veya uzman kişilerden bilgi almak, ne duyduklarını, ne düşündüklerini, nasıl bir yol izlediklerini anlamak, duygu ve düşüncelerini öğrenmek, yaşadıkları deneyimleri bilmek için yapılan karşılıklı konuşmaların sınıf ortamına taşınarak uygulanması tekniğidir. Bu konularla ilgili görüşmeler sınıf ortamında sınıfa bu konularda uzman kişi veya kişiler davet edilerek yapılabileceği gibi sınıf dışında da yapılabilmektedir (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 10). Yabancı dil öğretiminde etkili olarak kullanılabilen bir tekniktir. Yabancı dilde uygulanabilmesi için görüşülecek konu önceden belirlenir ve konuyla ilgili uzman kişi veya kişiler bulunur. Konuyla ilgili bilgi almak için uzman kişi veya kişilerin yanına gidilebilir veya bu kişiler sınıf ortamına davet edilebilir. Öğrencilerin konuyla ilgili uzman kişilere yöneltecekleri soruları önceden hazırlamaları sağlanabilir. Gerekli görüldüğü takdirde, hazırlanan sorular sınıfça tartışılıp değerlendirilebilir ve elenebilir. Konunun iyi anlaşılmasını sağlayacak açık, net ve anlaşılır soruların hazırlanılmasına çaba gösterilir. Konuyla ilgili uzman kişiye sorular sorulup cevaplar alınırken öğrencilerin cevaplarla not tutmaları sağlanabilir. Tutulan notlar derlenip toplatılabilir ve sınıfa sunulabilir. Bütün bu işlemlerin, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyleri dikkate alınarak, öğrenilecek yabancı dilde yapılmasına özen gösterilmelidir.

4.3.3.3.1. Görüşme Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Tekniğin etkili olarak hedef yabancı dilde uygulanabilmesi için görüşmenin iyi bir plana sahip olmasına ve öğrencilere neyin nasıl yapılacağının önceden etkili bir şekilde öğretilmesine bağlı olmaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- İlgili konuda uzman kişinin, konuyu gerçekten yaşayan birinin olmasına dikkat edilmelidir.
- Uzman kişi sınıfa getirilebilmeli, bir grup ya da uygunsa sınıfça uzman kişiye gidilebilmelidir.
- Öğretmenin tek başına görüşmeye gidip bilgi toplaması ve sınıfa sunması öğrenciyi edilgen kılar ve etkili öğrenmeyi düşürebilir.
- Öğrencilerin önceden konuyla ilgili soru hazırlamalarına ve bu soruların değerlendirilmesine dikkat edilmelidir.
- Çekingen öğrencilerin katılımlarının sağlanmasına özen gösterilmelidir.
- Görüşme sırasında öğrencilere nasıl not tutulacağı öğretilmeli, tutulan notlar sınıfta sınıfça derlenip toplanmalı, tartışılmalı, yazılıp rapor haline getirilmeli ve tüm sınıfa dağıtılmalıdır.

4.3.3.3.2. Görüşme Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Konuyla ilgili açıklamaların ve bilgilerin konuyu yaşayanlardan edinilmesi, konunun daha gerçekçi olmasını, daha kalıcı ve daha etkili öğrenilmesini sağlayacaktır.
- Öğrencilerin sözel becerilerini geliştirmektedir.
- Öğrencilerin çekingenliğini gidermekte ve sosyalleşme sürecine katkı sağlamaktadır.
- Öğrenilen yabancı dilin etkin kullanımını sağlamaktadır.
- Mesleklerle veya öğrenilecek konularla ilgili ilk elden bilgi edinilmesini sağlamaktadır.
- Etkin katılımı ve öğrenmeyi sağlamaktadır.
- Öğrencilerin kavrama, inceleme, değerlendirme, tepkide bulunma ve değer verme becerilerini geliştirmektedir (Yediiklim, 2008, sayı 10).

4.3.3.3.3. Görüşme Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Çekingen öğrencilerin katılımlarında zorluklar yaşanabilir.
- Konuyla ilgili uzman kişilerin her zaman bulunması zor olabilir.
- Konuyla ilgili uzman olmayan kişilerle görüşülürse, eksik ve yanlış bilgiler edinilip eksik ve yanlış öğrenmelerin gerçekleşmesine neden olunabilir.
- Tüm sınıfın etkin katılımı sağlanamayabilir.
- Yetenekli ve etkin öğrenciler baskın gelip görüşmeyi tekelinde bulundurabilirler.
- Çok maliyetli olabilir ve çok zaman gerektirebilir.

4.3.3.4. Ev Ödevleri

Eğitimin her kademesinde, her dersinde ve her konuda uygulanabilen, derste öğrenilen konuların tekrarının, pekiştirilmesinin ve alıştırmasının yapılmasını sağlayarak kalıcı ve izli öğrenmeler gerçekleştiren etkili bir tekniktir. Sınıfta yapılan tüm etkinlikleri destekleyen, düşünmeye, araştırmaya, gözlem yapmaya yönlendiren, araştırma yapmaya karşı istek uyandıran bir tekniktir. Yeni öğrenilecek konuyu hazırlamak, kolaylaştırmak ve öğrenilecek konuya hazır bulunuşluk düzeyini artırmak için kullanılan, öğrencilerin bilgilerini ve becerilerini artırmak için sınıf dışı bireysel veya grup olarak yaptırılan ve eğitimin her kademesinde en çok uygulanan öğrenme etkinlikleridir. Yabancı dil öğretiminde, öğrenilen her konunun kalıcı olması, daha iyi anlaşılıp kavranması, tekrarının yapılıp pekiştirilmesi, eksik ve yanlış öğrenmelerin saptanıp dönüt ve düzeltme yapılması için bu teknik etkili olarak kullanılabilmektedir.

4.3.3.4.1. Ev Ödevleri Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Verilecek ödevin eğitsel değer taşımasına dikkat edilmelidir.
- Verilecek ödevin, öğretilen konunun tekrarının, alıştırmasın ve pekiştirilmesinin yapılmasını sağlaması gerekmektedir.
- Ödevin, öğrencilerin bilimsel ve duyuşsal gelişim düzeylerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.

- Öğrenciyi zorlayan, yeterlilik düzeyinin üzerinde olan ödevlerin verilmemesine özen gösterilmelidir.
- Verilen ödevlerin, diğer derslerde de verilecek ödevler göz önünde bulundurularak kısa, anlaşılır, açık ve net olmasına dikkat edilmelidir.
- İşlenen ders, ilgili konu veya ünite ev ödevi olarak öğrenciye yüklenilmemelidir. Aksi takdirde, öğrenciyi sıkabilir, bunaltabilir, derse, konuya ve üniteye karşı öğrenciyi soğutur, öğrenmeye karşı istekliliğini düşürebilir.
- Herhangi bir konu sınıfta aktarılırken ders saati içinde tamamlanamazsa, tamamlamaları için öğrencilere ev ödevi olarak kesinlikle verilmemelidir.
- Bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak ev ödevleri verilmelidir ve kimsenin yardımına gerek kalmadan, bireysel olarak yapılabilecek ev ödevlerinin verilmesine özen gösterilmelidir.
- Verilen ödevlerin öğrenci kazanımlarına uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Verilen ödevlerle ilgili mutlaka dönüt ve düzeltme yapılmalıdır, aksi halde eksik ve yanlış öğrenmelerin gerçekleşmesine neden olunabilir.
- Ev ödevleri, öğrencilere ceza olarak verilmemelidir. Öğrencilerin bilgilerini ve becerilerini geliştiren, öğrenilecek konulara öğrencileri hazırlayan ödevlerin verilmesine özen gösterilmelidir.
- Öğrenciler yaptıkları ödevlerin kazanımlarını ve verimini ders sırasında görebilmeleri sağlanmalıdır.
- Verilecek ödevlerin eksik ya da yanlış alınmaması için bir kaynaktan çoğaltılarak verilmesine özen gösterilmelidir.
- Verilecek ödevlerin birçok kaynaktan rahat bir şekilde araştırılabilip bulunabilmesine, derlenip işlenebilmesine dikkat edilmelidir.
- Ödevin, öğrenci tarafından bireysel olarak planlanabilmesi, araştırılıp-incelenebilmesi ve sonuçlandırılabilmesi için öğrenci desteklenmelidir.
- Ödev yapılırken anne-babanın desteği mutlaka gerekecektir, bu nedenle ödev verilmesi konusunda anne-babalarla işbirliğinde olunmasında büyük fayda bulunmaktadır.

4.3.3.4.2. Ev Ödevleri Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Derste öğrenilen konunun tekrarının, alıştırmasının ve pekiştirmesinin yapılmasına olanak tanıyarak konunun daha iyi kavranmasına, anlaşılmasına ve kalıcı olmasına katkıda bulunmaktadır.
- Zamanın iyi planlanması, ödevin düzenli yapılması ve zamanında teslim edilmesi alışkanlığı kazandırmaktadır (Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Öğrencilerin boş zamanlarını eğitsel etkinliklerle geçirmelerine olanak tanımaktadır.
- Öğrencilere araştırma-inceleme ve birlikte çalışma alışkanlığı kazandırmaktadır.
- Yeni öğrenilecek konulara öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini yükseltmektedir.
- Öğrenci öz kontrolünü sağlamakta, kendi gelişimini yönlendirebilmekte, düşünme ve problem çözme becerisini geliştirmekte, öz güvenini ve kendi başına iş yapabilme isteğini artırmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yediiklim, 2008, sayı 10).
- Öğrencilerin bireysel çalışma alışkanlıklarını, yaratıcılıklarını, sorumluluk alma duygularını geliştirmektedir.
- Yavaş öğrenen, anlayan ve kavrayan öğrenciler için çok etkilidir.
- Öğrencilerde düzen, derleme, okuma, yazıya dökme, araştırma, inceleme, gözlem yapma, özetleme gibi özellikleri geliştirmektedir.

4.3.3.4.3. Ev Ödevleri Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Verilen ödevlerin dönüt ve düzeltmesi yapılmazsa, eksik ve yanlış öğrenmelere neden olabilir.
- Öğrencilerin bilgileri ve becerileri üstündeki ödevler, öğrencide yetersizlik ve başarısızlık duygusu uyandırabilir; derse, konuya ve üniteye karşı öğrenme isteğini düşürebilir.
- Verilen ödevlerin başkaları tarafından yapılma olasılığı bulunmaktadır ya da ödevin öğrenci tarafından yapılıp yapılmadığı belirsiz kalabilmektedir.

- Uzun olan, açık, net ve anlaşılır olmayan ödevler öğrenciyi sıkabilir, aldığı sorumluluğu yarıda bırakmasına neden olabilir ve dersten, konudan, üniteden uzaklaştırabilir.
- Öğrenmeye karşı isteksiz öğrencilerin isteksizliklerini artırabilir.
- Okul dışında yeterli destek sağlanamayabilir, gerekli araç-gereçler ve kaynaklar bulunmayabilir ya da bulunsa da maliyet gerektirebilir.

4.3.3.5. Sergi

Öğrencilerin gezerek ve görerek öğrenmesini sağlayan, gezip görmeleri için öğretim sürecinde farklı konularda üretilen ve hazırlanan eserlerin, ürünlerin her dönemde ya da yılda bir defa sınıf sergileri, okul panoları, fuarlar, şiir, kitap, resim, heykel sergileri gibi etkinliklerle ortaya konup değerlendirilmesini ve tanıtılmasını sağlayan etkili bir tekniktir. Aktarılan konunun tamamlanması, aktarılan konuya karşı ilginin uyandırılması ve dikkatin yoğunlaştırılması, aktarılan konunun özetlenmesi ve öğrenci kazanımlarının kalıcı ve izli olmasının sağlanması için kullanılan etkili bir öğretim tekniğidir. Sergiler öğrenciler tarafından hazırlandığından yaparak-yaşayarak öğrenme yaşantıları içermektedir.

Yabancı dil öğretiminde öğretilen konuların tekrar edilmesi, pekiştirilmesi ve öğrenci için anlamlı olması için etkili olarak kullanılabilen bir tekniktir. Öğrencilerden, yabancı dil dersinde öğrenilen konularla ilgili, bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeylerine uygun olarak şiir, resim, karikatür, hikâye, anı gibi birçok etkinlikle ilgili ürünler hazırlayıp ortaya koymaları ve sergilemeleri sağlanabilir. Ortaya konacak olan tüm ürünlerin, öğrenilmesi hedeflenen yabancı dilde ve öğrenilmesi hedeflenen yabancı dil konusunda hazırlanmasına, öğrencilerin öğretilmesi hedeflenen yabancı dilde kendi cümlelerini ve sözcüklerini kullanmasına ve özgün ürünlerin ortaya çıkmasına yardım edilmeli ve özen gösterilmelidir.

4.3.3.5.1. Sergi Tekniğinin Etkili Kullanımı ve Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Sergi için kapsamlı ve iyi bir planın yapılması gerekmektedir.
- Tam katılımın sağlanmasına özen gösterilmelidir.

- Ürünleri hazırlama ve ortaya koyma sürecinde, öğrenciye her türlü desteğin sağlanması gerekmektedir.
- Konu içeriğinin ve konuda bulunması gereken özelliklerin belirlenmesine, konu niteliği hakkında değerlendirme yapılmasına dikkat edilmelidir.
- Zamanın iyi kullanılmasına özen gösterilmelidir. Öğrencilerin her türlü bilişsel ve duyuşsal becerileri dikkate alınmalıdır.

4.3.3.5.2. Sergi Tekniği Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar

- Yaparak-yaşayarak öğrenme yaşantıları sağlamaktadır.
- Yaratıcılık, üretkenlik, düşünme, kavrama, yazıya dökme, değerlendirme, sonuç çıkarma ve değer verme becerilerini geliştirmektedir.
- Öğrenmeye karşı ilgiyi ve dikkati artırmaktadır, öğrenme yaşantıları sağlayarak öğrenmeyi anlamlandırmaktadır.
- Öğretilen konuların pekiştirilmesine ve tekrarının yapılmasına olanak tanımaktadır.
- Birçok duyu organını uyaracağından kalıcı ve izli öğrenmeler gerçekleştirmaktedir.

4.3.3.5.3. Sergi Tekniği Uygulamasındaki Sınırlılıklar

- Plan, hazırlık ve düzen gerektirir.
- Çok zaman gerektirebilir ve çok maliyetli olabilir.
- Uzun sürede beceri kazandırır.
- Her derse, konuya ve üniteye uyarlanamayabilir.
- Öğrencilerin yeterliliklerine uygun konular seçilmeyebilir.
- Yaratıcılık gerektirir.

BÖLÜM V

ERKEN YAŞTA YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE OYUN

Öğretim yöntem ve tekniklerinin seçimi, öğretmene bağlı olmaktadır. Aynı zamanda yabancı dil öğretiminin canlı, heyecanlı, zevkli, eğlenceli ve rahat işlenebilmesinde öğretmene büyük sorumluluklar düşmektedir. Böyle bir durumda oyun; öğretmenin, öğretim yöntem ve tekniklerinin en etkili ve en önemli destekleyicisi olmaktadır. Oyun, öğrencilerin yabancı dil öğretiminde rahat konuşabilmelerine, hareket edebilmelerine, dinleyebilmelerine, yazabilmelerine, okuyabilmelerine, belli tutum ve davranışları sergileyebilmelerine, bilgi ve beceri edinebilmelerine büyük katkılar sağlamaktadır.

Oyun, bir çocuk için hayatın ta kendisidir ve doğayı tanımaya başlamanın ilk adımını oluşturmaktadır. Oyun, çocuğun yaşama sevincidir. Çocuğun her türlü bilgisini ve becerisini geliştiren, yaşadığı dünyayı, sevincini, hayallerini, iç dünyasını, düşüncelerini, mutluluğunu anlatabilmesindeki en önemli etkinlik, yaptığı en ciddi iş, gerçek ve hayal dünyası arasındaki köprüsünü oluşturan önemli bir araçtır. Bir çocuk düzenli olarak oyunlarla büyümektedir. Çocuğun düşünme ve anlama yetisi, duygusu ve çocuğu çocuk yapan, çocuğu anlamlı kılan önemli bir etkinliktir. Çocuğun ileriki hayatında yapacağı her türlü eylemin basit bir örneğini oluşturmaktadır. Çocuğun duygularını, özlemlerini, korkularını ve içi dünyasını yansıttığı bir tiyatro sahnesidir. Çocuk ve oyun birbirlerinden ayrı düşünülemez. Çocuğun oyundan yoksun bırakılması ve oyuncaklarının elinden alınması, çocuğun düşüncelerinin, özlemlerinin, duygularının, iç dünyasının, anlayışının ve çocuğu anlamlı kılan her şeyin elinden alınması anlamına gelmektedir.

Oyunun çocuk üzerindeki bu önemli özelliklerinden dolayı oyun, eğitim-öğretim sürecinde etkili olarak kullanılabilmektedir. Eğitim-öğretime önemli katkılar sağlamakta ve yabancı dil öğretiminin eğlenceli, zevkli, canlı, heyecanlı ve rahat işlenip öğrenilmesine olanak tanımaktadır. Oyun, hayatın her aşamasında karşılaşılabilecek bir etkinliktir. Bu nedenle oyunla öğretim, eğitim-öğretim sürecinin her kademesinde etkili olarak kullanılabilmektedir. Oyunu, seçilip kullanılan her öğretim yöntemiyle ve tekniğiyle kullanmak yararlı görülmektedir. Yabancı dil öğretiminde, yerinde ve

zamanında öğretim yöntemi ve tekniği ile birlikte oyunun kullanılması, kalıcı ve izli öğrenme yaşantılarını gerçekleştirecektir. Oyunun, eğitim-öğretim ve yabancı dil üzerindeki etkililiği ışığında oyunla ilgili aşağıda daha ayrıntılı bilgilere yer vermeyi uygun bulmaktayım.

5.1. Oyun Kavramı

Oyun, kendi kendine beliren, belli bir amacı olmayan ve çocuğun mutlu, canlı ve heyecanlı olmasını sağlayan, çocuğu anlamlandıran, öğrenme sürecine büyük katkı sağlayan, etkili, kalıcı ve izli öğrenmeleri gerçekleştiren etkili bir etkinliktir.

Dönmez Baykoç (2000) oyunu, belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı veya kuralsız gerçekleştirilen fakat her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan gerçek hayatın bir parçası ve en etkin öğrenme süreci olarak tanımlamaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dönmez Baykoç, 2000, s. 111).

Le Petit Robert ‘e göre: “Oyun, eğlendirmekten başka amacı olmayan zihinsel ve fiziksel etkinliktir (Le Petit Robert içinde: www.culture.gouv.fr”.

Montaigne, oyunu çocuğun en gerçek uğraşı olarak tanımlamaktadır (Montaigne, 2010). Oyunun birçok tanımıyla birçok kaynakta karşılaşmak olanaklıdır. Oyunu eğitim-öğretim sürecine etkili bir destekleyici olarak katmak gerekmektedir. Özellikle de yabancı dil öğretiminde etkili olarak kullanılabilecek önemli bir tekniktir. Yabancı dil öğretimi genelde zor olmaktadır ve soyut olarak öğrenilmektedir. Yabancı dil öğretimine karşı olumsuz yaklaşımlar söz konusudur fakat etkili bir öğretim yöntemi ve tekniği ile birlikte oyunun kullanımı, yabancı dil öğretimine karşı olumlu yaklaşımların ortaya çıkmasına, yabancı dil öğretimi dersinin eğlenceli ve canlı işlenmesine olanak tanıyacaktır. Yabancı dil öğretiminde soyut olarak öğrenilenlerle somut durumlar arasında ilişki kurulmasına olanak tanıyacaktır.

Oyun, yabancı dil öğretiminde özellikle de sınıf içi uygulamalarda birçok etkinliği kapsamaktadır. Yabancı dilde dört dilsel beceri olan konuşma, yazma, dinleme ve okuma becerilerini geliştirmede, sözcük bilgisini geliştirmede, cümle kurabilmede, yabancı dili etkin olarak kullanabilmede etkili olabilmektedir (Demirel, 2007). Oyun, yabancı dil öğretimi sürecine olumlu katkılar sağlayacağı gibi çocukların yabancı dili kontrolsüz, kuralsız, isteyerek ve hoşlanarak etkin öğrenmelerine büyük katkılar sağlayacaktır.

5.2. Yabancı Dil Öğretiminde Oyun Kullanımının Sağlayacağı Yararlar

Çocuk denilince akla ilk gelen oyun olmaktadır. Oyun, çocuk için anlamı eğlence olan ve vakit geçirmeye yarayan ciddi bir işi oluşturmaktadır; sadece iyi bir eğlence aracı değil, aynı zamanda iyi bir öğretme aracıdır. Çocuk, oyunla farkına varmadan, zorlanmadan, sıkılmadan, hoş vakit geçirerek bilgi ve beceri edinmektedir. Bu bakımdan çocuğun dünyasını oluşturan oyunlar, çocuğa birçok yarar sağlamaktadır.

Oyun, çocuğun ifade edebilme ve anlatma becerilerini geliştirmektedir. Çocuğun edindiği bilgi, beceri ve alışkanlıkları geliştirmesinde önemli rol oynamaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dönmez Baykoç, 2000). Yabancı dildeki dört dilsel becerinin geliştirilmesinde etkin bir role sahiptir. Oynarken çocuğun şarkı ve tekerleme söylemesi, masal ve hikâye anlatması ve dinlemesi, drama, diyalog, rol oynama, gösteri ve canlandırma gibi etkinliklere katılması, topluluklar karşısında çekinmeden konuşabilmesine, düşüncelerini düzenli ve hatasız ifade edebilmesine, yabancı dilde akıcı konuşabilmesine ve yabancı dili severek, isteyerek öğrenmesine büyük katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda yabancı dilde birçok kelimenin kullanımına olanak tanıyıp bu kelimelerin etkili öğrenilmesine ve yabancı dilin nasıl kullanılacağının iyi bilinmesine olumlu katkılar sağlayacaktır.

Oyun, çocuğun çevresi ile uyum sağlamayı, paylaşmayı, sosyalleşmeyi, kazanımlarını geliştirmesini ve pekiştirmesini, haklarını koruyup gözetlemesini ve işbirliği içinde bulunmasını etkili olarak öğrenmesine olanak tanımaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dönmez Baykoç, 2000). Çocuğun yabancı dil öğrenirken kaygısını düşürmekte, yabancı dilin rahat, kolay ve tekdüzelikten uzak olarak öğrenilmesini sağlamaktadır. Çocuğun öz güven ve öz kontrol, sorumluluk alma ve değer verme duygularını pekiştirip geliştirmektedir. Çocuğun problem çözme, plan yapma, gözlem yapma, taklit etme, kavram oluşturma, sözcük türetme, kendini ifade edebilme, duygularını ve iç dünyasını ifade edebilme becerilerini geliştirmektedir. Derse, konuya ve üniteye karşı ilgiyi artırmakta ve dikkati yoğunlaştırmaktadır. Sözle anlatılamayan kaygıların, üzüntülerin, duyguların sözlü ya da sözsüz anlatılmasına olanak tanımaktadır (Dönmez Baykoç, 2000). Çocuğun fiziksel, ruhsal ve duygusal yönlerini oluşturmaktadır. Kalıcı ve izli öğrenmeler sağlamaktadır. Okul öncesi dönemde ve ilkokulun her kademesinde, yabancı dil öğretiminde en etkili olarak kullanılabilecek yöntemi ve tekniği oluşturmaktadır. Çocuğu öğrenmeye karşı isteklendirmekte ve edilgen, çekingen öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamaktadır. Yabancı dil

öğrenirken dilin yanlış kullanılma kaygısını gidermektedir. Yabancı dilde uygulama yapma, anlama ve anlatabilme becerilerini geliştirmekte ve kelime bilgisini artırmaktadır.

5.3. Oyunun Çocuk Gelişimindeki Yeri Ve Önemi

Oyun, çocuğun her türlü gelişimine her yönden olumlu yönde etki etmektedir. Çocuğun oynamasının engellenmesi, yasaklanması veya oynamasına kısıtlama getirilmesi, çocuğun her türlü gelişiminin engellenmesi anlamına gelmektedir. Çünkü oyun, çocuğun yaşamında vazgeçilmez bir parçadır ve çocuğun hayal dünyasını oluşturmaktadır. Bu hayal dünyası çocuğun ilgisini, isteğini, duygusunu, düşüncesini ve her türlü ihtiyacını oluşturmaktadır. Bu nedenle oyun, bir çocuk için hayatı anlamalı kılan hayatın ta kendisidir.

Oyun çocuğa kendi başına karar verebilme alışkanlığı kazandırmaktadır. Çocuğun özgür düşünebilme yetisini geliştirmektedir. Çocuğun zihinsel, fiziksel, psikolojik ve kişisel gelişimine doğrudan etki etmektedir. Çocuğun, keşfetme, kendini ifade edebilme, duyup gördüklerini uygulayabilme, deneyip yanılma, kazanımlarını pekiştirme, çevresiyle ilişki kurabilme ve etkileşime girebilme, duygularını ve düşüncelerini yansıtabilme gibi becerilerini edinmesine ve geliştirmesine büyük katkı sağlamaktadır. Oyun, çocuklar arasında etkileşimi ve iletişimi artırdığı gibi sosyalleşme sürecini hızlandırmaktadır. Çocuk, oyun sayesinde çevresindekileri taklit ederek gerçek yaşam deneyimleri kazanmaktadır. Oyun sırasında çocuk, gözlemleme, araştırma, keşfetme, tahmin etme ve taklit etme yoluyla yeni deneyimler edinmekte ve geliştirmekte, yeni ve farklı deneyimlerin kazanılmasına alt yapı hazırlamakta, kazanılan yeni farklı deneyimlerin oyun içinde uygulayabilmesine fırsat bulmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. Dönmez Baykoç, 2000). Çocuk iç sıkıntısını, iç dünyasındaki çatışmalarını, korkularını ve kaygılarını çeşitli oyunlar sayesinde giderebilmektedir. Oyun, çocuğun kendi kişiliğini ortaya koymasında, olumlu özellikler kazanmasında, doğru davranış ve tutum sergileyip pekiştirmesinde çok etkili olabilmektedir. Çocuk, oyunla duygudaşlık kurmayı, başkalarına karşı saygı göstermeyi ve anlayışlı olmayı, sorumluluğunun farkına varmayı ve sorumluluk alabilmeyi, sabırlı olabilmeyi, kurallara uymayı, sıkıntılarıyla baş edebilmeyi ve herhangi bir problem karşısında çeşitli çözüm yolları üretebilmeyi öğrenebilmektedir.

5.4. Oyunun Yabancı Dil Öğrenimindeki Yeri Ve Önemi

Oyun, yabancı dil öğretimi sürecinde çok etkili olarak kullanılabilmektedir. Oyunlar etkin, katılımcı, etkilenen, etkileyen, değişen, değiştiren, yeniden düzenleyen etkinlikler olduklarından yabancı dil öğretimi sürecinde önemli bir yer tutmaktadır (Engin&Seven, 2004). Yabancı dil öğretimi sürecinde oyun, eldeki araç-gereçlerle konuşturarak, rol oynatarak, canlandırtarak, dinleterek, yazdırarak, okutarak farklı kurgular oluşturup tekrar etme, pekiştirme, deneme ve eğlenme ortamı oluşturmaktadır. Yabancı dil öğretiminde yaşa bağlı olarak bilgiler, çok rahat, canlı, heyecanlı, zevkli ve eğlenceli olarak sunulabilmektedir. Yabancı dil öğretiminde çocuğun konuya ilgisini çekme ve dikkatini yoğunlaştırma, konuyu planlama, düzene koyma, hatırda tutma, çocuğun doğru karar vermesini, değerlendirme yapmasını ve sonuç çıkarmasını sağlama dibi yeteneklerini pekiştirip geliştirebilmektedir.

Yabancı dil öğretimi sürecinde oyun, her yaştaki çocuklara etkili olarak kullanılabilmektedir. Yabancı dil öğretiminde oyunlar, bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak uyarlanabilen etkili öğretim etkinlikleridir. Özellikle sayısı çok olan sınıflarda ve zamanın kısıtlı olduğu durumlarda oyun, derse etkin katılımı sağlayabilmekte ve öğrenciyi öğrenme sürecinde etkin hale getirebilmektedir. Yabancı dil öğretimi sürecinde çocuk, oyun oynayarak kavramlar oluşturmakta, sayılar ve yeni sözcükler öğrenmekte, konuşma, dinleme, okuma, yazma alışkanlığı kazanmakta, cümle kurma ve yabancı dili yaparak-yaşayarak öğrenme gibi birçok bilişsel yeteneğini geliştirebilmektedir. Oyun çocukların yabancı dilde düşünebilmelerini sağlamaktadır. Yabancı dilde sayı sayma, şarkı ve tekerleme söyleme, yararlı cümle kalıpları kurma, hayal etme, yeni kelimeler öğrenip kullanma, diyalog kurma gibi etkinliklerin uygulanmasına olanak tanıyıp çocukların yabancı dil gelişimlerini olumlu yönde etkileyebilmektedir.

Oyun, yabancı dilin doğal kullanımını sağlayıp geliştireceği gibi yabancı dilde cümle yapılarının, dilbilgisinin ve yeni kelimelerin öğrenimini kolaylaştırmaktadır. Yabancı dil öğretimini canlı ve zevkli yaparak öğrencilerin dinlenerek öğrenmelerini sağlamaktadır. Yabancı dilde öğrenilen her şeyin uygulanarak pekiştirilmesini, uygulama yapma alışkanlığının kazanılmasını ve iletişim becerilerinin geliştirilmesini sağlamaktadır. Yabancı dilin çocuk için daha anlamlı olmasına ve yabancı dilde öğrenilenlerin kalıcı olmasına katkı sağlamaktadır. Çocuk, gerçek hayata hazırlayıcı

deneyimleri oyun ile öğrenebilmekte ve oyun içinde üstleneceği rollerle dünyayı kendi duygularıyla algılayabilmektedir.

5.5. Oyunun Etkili Kullanımı ve Oyun Seçiminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

- Yabancı dil öğretiminde kullanılacak oyunların belli bir amacının ve hedefinin olmasına dikkat edilmelidir.
- Çocuğun yeteneklerini, hayal gücünü ve kendini ortaya koyabilecek nitelikte oyunların seçilmesine özen gösterilmesi gerekmektedir.
- Seçilecek oyunun öğretici nitelikte olmasına ve belli kazanımlar edindirmesine dikkat edilmelidir.
- Seçilecek oyunun, çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyine uygun olmasına dikkat edilmelidir (Dönmez Baykoç, 2000).
- Çocuğun fiziksel, psikolojik, zihinsel ve duyuşsal yönden geliştirecek oyunların seçimine önem verilmelidir.
- Çocuğun oyun sırasında kazanacağı bilgiler, deneyimler ve beceriler önceden saptanmalı ve bu bilgilerin, deneyimlerin ve becerilerin kazanılıp kazanılmadığı oyun bitiminde belirlenebilmelidir.
- Oyun, çocuğun kapasitesine uygun olmalıdır. Çocuğun oyuna zorlanmaması ve kendiliğinden oyuna katılması için sabırla beklenmesi gerekmektedir (Dönmez Baykoç, 2000).
- Oyunun basitten karmaşığa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene ve somuttan soyuta bir yol izlemesine dikkat edilmelidir.
- Derslerde oluşabilecek boş zamanların oyunlarla kapatılmamasına dikkat edilmelidir.
- Seçilecek oyunun, yabancı dilde önceden edinilen bilgilerle yeni edinilen bilgilerin kullanımını kolaylaştırması ve daha yeni bilgilerin edinilmesini sağlayabilmesi gerekmektedir.
- Çocuğun yabancı dilde yaratıcı olma, keşfetme, bulma, araştırma, inceleme, kavrama, algılama, anlama, ifade etme, taklit etme, duygudaşlık kurma, eleştirme değer verme, tartışma, doğru karar verme, değerlendirme, sonuç çıkarma, problem çözme ve öğrendiklerini uygulayabilme becerilerini

edinmesini ve geliştirmesini sağlayacak nitelikte oyunların seçimine özen gösterilmesi ve dikkat edilmesi gerekmektedir.

- Yabancı dilde bir konu öğretilmeden o konu ile ilgili oyun oynatılmamalı ya da yeni bir konu oyun etkinliğiyle öğretilmemelidir.
- Çocuğun yabancı dildeki dört dilsel beceri olan okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerini geliştirici nitelikte oyunlara yer verilmesine ve çocuğu yabancı dilde düşündürüp çocuğa uygulama olanağı veren oyunların seçimine özen gösterilmelidir.
- Oyun kurallarının açıklanmasına, oyunun canlı, zevkli, heyecanlı ve eğlenceli olmasına, ne çok kısa ne de çok uzun tutulmasına dikkat edilmelidir (Dönmez Baykoç, 2000).
- Oyuna dersin tümünün ayrılmamasına, etkin katılımın sağlanmasına ve oyun sırasında yapılan yanlışların oyun bittikten sonra dönüt ve düzeltme yapılarak düzeltilmesine, eksik ve yanlış öğrenmelerin engellenmesine dikkat edilmelidir.
- Çocuğun oyun oynayarak yabancı dilde yeni sözcükler edinmesine, kendi cümlelerini kurmayı öğrenmesine, öğrendiği yeni sözcükleri ve cümle yapılarını kullanabilmesine önem verilmelidir.
- Oyun, öğrenciler arasında etkileşimi ve iletişimi sağlayabilmelidir.
- Öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun oyunların seçimine dikkat edilmelidir.
- Oyun, öğrenmeye karşı isteklendirmeli, ilgiyi çekmeli ve dikkati yoğunlaştırmalı, derse, konuya ve üniteye uygun olmalıdır.
- Oyun, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal becerilerini geliştirici, yaşlarına ve bilişsel düzeylerine uygun nitelikte olmalıdır.

5.6. Yabancı Dil Öğretiminde Oyunun Uygulanma Güçlükleri

- Çok zaman gerektirebilen bir etkinliktir.
- Çocukların bireysel farklılıkları, bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyleri dikkate alınmadan seçilip uygulanan oyunlar, çocukta eksiklik, başarısızlık ve yetersizlik duygusu uyandırabilir.
- Oyun, eğitsel amaçtan saparsa ve sadece eğlenceye dönüşürse, hedeflenen kazanımlara ulaşmada zorluklar çekilebilir, sınıf kontrolü sağlanamayabilir,

sınıf düzeni ve atmosferi bozulabilir, disiplin sağlanamayabilir ve sınıfa gürültü egemen olabilir.

- Ön hazırlık gerektirir ve anadil kullanımını gerektirebilir.
- Bazı oyunlar çocukların yabancı dil yeterliliklerini gerektirebilir ve öğretmenin de yabancı dilde yeterli olması gerebilir.
- Roller öğrencilerin özelliklerine göre dağıtılmayabilir ve bu da oyunun etkililiğini düşürebilir.
- Her ders, konu ve ünite için oyun bulmak ya da uyarlamak zor olabilir.
- Oyunda kullanılacak gerekli araç-gereçlere ulaşılamayabilir ya da ulaşılması maliyetli olabilir.
- Oyun etkinliğinin kısa tutulması öğrencide hayal kırıklığına, uzun tutulması öğrencinin sıkılmasına yol açabilir (Dönmez Baykoç, 2000).
- Yabancı dilde yeni öğretilecek bir konunun oyun etkinliği ile aktarılması konunun iyi anlaşılmamasına, eksik ve yanlış öğrenilmesine neden olabilir.
- Sayısı çok sınıflarda uygulama güçlüğü çekilebilir.
- Sınıf içinde çok gürültülü ortamların oluşmasına yol açabilir.
- Tam ve etkin katılım sağlanamayabilir ve çekingen öğrencilerin katılımlarının sağlanması zor olabilir.
- Seçilen oyun, işlenen derse, aktarılan konuya ve öğretilen üniteye uygun olmayabilir.

5.7. Yabancı Dil Öğretiminde Kullanılabilecek Oyunlar

Yabancı dil öğretiminde yaşa bağlı olarak birçok oyun bulunmakta ve uygulanmaktadır. Özellikle de okul öncesi dönemde, anaokulu ve ilkokul yıllarında yabancı dil öğretilirken oyunlar etkili olarak kullanılabilmektedir. Daha ileri yaşlardaki öğrencilere ise rol oynama, drama, canlandırma gibi üst düzey becerilerin kullanımını gerektiren oyunlar uygun olabilmektedir. Okullarda genel olarak 3. ve 4. sınıflardan itibaren yabancı dil öğretimi uygulanmaktadır fakat yabancı dille öğretim yapan okullarda ve özel kolejlerde yabancı dil eğitimi okul öncesine kadar inebilmektedir. Bu bakımdan okul öncesinden ilköğretimin son kademesine kadar genel olarak uygulanabilecek birkaç oyundan söz etmek istiyorum.

5.7.1. Araç-Gereçleri Öğretme Oyunu

Çocuklar genel olarak zamanlarının yarısını okulda ve diğer yarısını da evde geçirmekteler. Günlük olarak evde de okulda da birçok araç-gereçle karşılaşmaktalar ve hatta çoğunu kullanmaktalar. Yabancı dil öğretimi soyut olduğundan bu araç-gereçlerin adları, ne işe yaradıkları yabancı dil öğretiminde oyuna dönüştürülerek yabancı dil öğretiminin somut olarak öğrenilmesi sağlanabilir. Bu araç-gereçlerin resimleri tahtaya çizdirilebilir ve resmi çizilen eşyaların adlarının sözlükten yabancı dil karşılıklarının bulunup karşılarına yazılması istenebilir. Daha sonra öğretmen, tahtaya çizilen araç-gereçlerin adlarının doğru seslendirilmesi için yabancı dilde bu araç-gereçleri seslendirip tüm sınıfın aynı şekilde seslendirmesini isteyebilir. Daha sonra da soru-cevap tekniğini kullanarak bu araç-gereçlerin nerede bulunduğunu, ne işe yaradıklarını, kaç sıklıkta kullanıldıklarını, bugün kimin kullanıp kullanmadığını kısa, basit, anlaşılır, açık ve net sorularla, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeylerini dikkate alarak oyunu yönlendirebilir. Örneğin; *le frigidaire, la télévision, la table, la chaise, la fenêtre, le miroir, l'ordinateur, le pupitre, le tableau noir, le livre, le cahier, la gomme, la chaussure, la jaquette, le crayon, les lunettes, la brosse* gibi günlük hayatta karşılaşılan ve kullanılan eşyaların resimleri tahtaya çizdirilebilir. Sınıfa yetecek kadar kâğıtlara önceden ilgi ve dikkat çekici bir şekilde çizilmiş olan bu resimler dağıtılabilir. Bunların adlarının bulunması istenir ve bunlarla ilgili sorular yöneltilir.

Şekil-1. Le Miroir

– Qu'est ce que c'est?

- C'est un miroir.

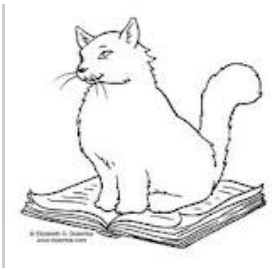
– Où est il?

- İl est sur la mur.

Şekil-2. La Table Et La Chaise

– Qu’est ce que c’est?
- C’est une chaise.
– Où est il?
- İl est près de la table.
– Qu’est ce que c’est?
- C’est un vase.
– Où est il?
- İl est sur la table.

Şekil-3. Le Chat

– Qu’est ce que c’est?
- C’est un chat.
– Où est il?

-İl est sur le livre.

– Qu’est-ce que fait le chat?
- İl s’assied sur le livre.

– Qu’est ce que c’est?
- C’est un livre.
– Où est il?
- İl est sous le chat.

Şekil-4. L’ordinateur

– Qu’est ce que c’est?
- C’est un ordinateur.
– Où est il?
- İl est derrière moi, il est en face de moi, il est près du pupitre. .

Gibi ilgi ve dikkat çekici resimlerle, kısa ve basit soru-cevaplarla uygulanabilecek bir etkinliktir. Bu oyundaki amaç; çocukları sıkmadan, eğlendirmeye çalışarak yabancı dilde sözcük öğretimini sağlamak, konuşma denemeleri yaptırmak ve yabancı dil dersini soyutluktan çıkartıp somut olarak öğrenilmesini sağlamak ve yabancı dildeki *sous, près de, en face de, derrière, sur* gibi birçok edatın kullanımını pekiştirmektir. Bu etkinlik uygulanırken öğrencilere mutlaka yeteri kadar süre tanınmalıdır. Öğrencilerin soruları cevaplamaları için sabırla beklenmeli ve öğrencilerin yaşları, bilişsel ve duyuşsal gelişmişlik düzeyleri dikkate alınarak etkinliğin ve sorulacak soruların zorluk derecesi belirlenmelidir.

5.7.2. Kendini Tanıtma Oyunu

Bu oyunda çocukların kendilerini basit ve kısa cümlelerle tanıtmaları istenmektedir. Bu oyun için öncelikle öğretmenin örnek oluşturması açısından kendini tanıtması ve daha sonra öğrencilerin kendilerini tanıtmalarını istemesi gerekmektedir. Bu oyun için sınıfa avuca sığacak kadar küçük bir top getirilebilir. Öğretmen, topu kime atarsa öğrenilecek yabancı dilde topu alan öğrencinin kendini tanıtmasını isteyebilir ya

da soru-cevap tekniği kullanılarak da öğrencilere kısa ve basit sorular yöneltilebilir. Öğrencilerin kısa, basit ve anlaşılır cümleleri kendilerinin kurmasına özen gösterilmelidir. Yanlış veya eksik cümle kurulması durumunda dönüt ve düzeltme, öğrencileri sınıf önünde küçük düşürmeden daha sonra yapılmalıdır. Örneğin; bir öğrenciye top atılır ve şu sorular öğrenciye yöneltilir.

– Comment t'appelles-tu?
- Je m'appelle Yusuf.
– Quel âge as-tu?
- J'ai huit-ans.
– Quelle est la couleur de tes yeux?
- Mes yeux sont bruns.
– Quelle est la couleur de tes cheveux?
- Mes cheveux sont noirs.
– Où es tu maintenant?
- Je suis dans la classe maintenant.

Bu tür sorular birkaç kişiye yaptırılıp bütün sınıfa tam anlamıyla kavratıldıktan sonra topu alan kişiden soru sorulmadan kendini tanıtması istenebilir. Daha ileriki zamanlarda çocuklardan anne-babalarını, arkadaşlarını, kardeşlerini tanıtmaları istenebilir.

- Je m'appelle Yusuf. Je suis sept-ans. Mes yeux sont bleus. Mes cheveux sont jaunes. Je suis dans la classe maintenant.
- Ma mère s'appelle Mediha. Elle a cinquante ans. Ses yeux sont noisettes. Ses cheveux sont jaunes. Elle travaille maintenant.

Gibi birçok basit ve kısa cümleler kurdurulabilir. Öğretmen, ses tonunu öğrencilerin ses tonuna uyarlayıp ve bir çocuk gibi konuşup hareket ederse, çocukların daha çok cesaretli olmalarına katkı sağlayacaktır. Ayrıca öğrencilerin soruları cevaplamaları için sabırla beklenmeli, öğrencilere yeterince zaman tanınmalı ve öğrenciler kendi cümlelerini kurabilmeleri için cesaretlendirilmelidir. Yanlış ve eksik cümleler kurulması durumunda öğrenci azarlanmadan ve sınıf

içinde küçük düşürülmeden, eksik ve yanlışlar dönüt ve düzeltme yapılarak giderilmelidir. Bu oyun sosyalleşme sürecini artırmaktadır. Yabancı dil öğretiminde konuşma ve dinleme, cevaplayabilme becerilerini geliştirmektedir. Yabancı dilde iletişime ve etkileşime girebilmeyi artırmaktadır.

5.7.3. Meslekleri Öğretme Oyunu

Öğrenciler günlük hayatta birçok meslekle karşılaşmaktalar. En canlı olarak karşılaştıkları meslek öğretmenliktir. Etraflarında olmayıp medya aracılığıyla ya da daha farklı yollarla bildikleri ve öğrendikleri meslekler bulunmaktadır. Hiç karşılaşmadıkları ve bilmedikleri meslekler bulunmaktadır. Öğrenciler genelde bir mesleğe mutlaka özenir. Öğrencilerin bildikleri, bilmedikleri birçok meslek hakkında bilgi toplamaları istenir. Mesleklerle ilgili topladıkları bilgileri sınıf ortamına getirip öğretilecek yabancı dilde anlatmaları veya yazmaları istenir. Bu mesleklerle ilgili yeterince bilgi edinildikten sonra öğrencilerin isteği mesleği rol oynama, canlandırma veya drama gibi tekniklerle anlatmaları istenebilir. Daha sonra ikili ya da daha fazla gruplar oluşturulup istedikleri mesleği birbirlerine anlatmaları sağlanabilir. En sonunda da soru-cevap tekniği kullanılarak istenilen hedef davranışlara ulaşılıp ulaşılmadığı belirlenebilir. Öncelikle öğretmen örnek olması için kendi işini tanıtmakla başlayabilir ve daha sonra öğrencilerden istedikleri meslekleri tanıtmaları istenebilir. Örneğin;

- Je suis un enseignant. J'enseigne aux élèves comment lire et écrire. Je leur donne des connaissances. Je joue à des jeux avec eux. J’aime beaucoup ce métier.
- Bu örnek öğretmen tarafından yapıldıktan sonra öğrencilerden buna benzer çalışmalar yapmaları istenebilir. Örneğin;
- Je suis un médecin. J’examine les patients. J’essaye de guérir les patients. Je leur donne des médicaments. Je leur fonctionne. J’aime beaucoup ce métier.
- Je suis un tailleur. Je couds des vêtements. Je couds à la main et à la machine. je couds des vêtements déchirés. J’aime beaucoup ce métier.

- Je suis un coiffeur. Je coupe les cheveux longs. Je teins les cheveux. Le peigne les cheveux. J'aime beaucoup ce métier.
- Je suis un chauffeur de taxi. Je conduis un taxi. Je transporte les voyageurs la place qu'ils veulent. J'aime beaucoup ce métier.

Daha birçok mesleği tanıtan çalışmalar yaptırılabilir. Öğrencilerin kendi cümlelerini kurmaları sağlanmalıdır. Rol oynama tekniğiyle sınıf içinde istedikleri mesleği canlandırabilmelerine olanak tanınmalıdır. En sonunda öğretmenin yönlendireceği sorularla da istenilen hedeflere varılıp varılmadığı öğrenilebilir. Örneğin;

- Qu'est-ce que fait l'enseignant?
- L'enseignant enseigne aux élèves comment lire et écrire.
- Qu'est-ce que fait le médecin?
- Le médecin examine et essaye de guérir les patients.
- Qu'est-ce que fait le tailleur?
- Le tailleur coud des vêtements.
- Qu'est-ce que fait le chauffeur de taxi?
- Le chauffeur de taxi conduit un taxi.

Gibi sorular öğrenmelerin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemek için oyun bitiminde öğrencilere yöneltilebilir ve hatta verdikleri cevapları yazma becerilerini geliştirmek için tahtaya yazmaları da istenebilir.

5.7.4. Kelime Türetme ve Öğretme Oyunu

Yabancı dil öğretiminde, yeni kelimeler öğretmek ve öğrenilen kelimelerin pekiştirilmesini sağlamak amacıyla etkili olarak kullanılabilecek bir oyundur. Bu oyunda çeşitli etkinlikler yapılabilmektedir. Örneğin; yabancı dilde herhangi bir kelimenin harfleri karışık olarak tahtaya yazılabilir ve öğrencilerin bu kelimeyi bulmaları istenebilir.

ð R – T – E – A – R – N – D – O – U – İ

ORDİNATEUR

ð E–V–İ–R–L

LİVRE

ð S–E–C–U–H–S–A–U–R

CHAUSSURE

ð T–İ–E–E–G–S–N–A–N–N

ENSEİGNANT

Ya da herhangi bir kelime yukarıdan aşağı doğru yazılır ve kelimenin her bir harfi için bir kelime bulunup karşısına yazılması istenebilir. Kelimenin her harfine bir kelime bulunup yazıldıktan sonra bulunan kelimelerden bir tanesi seçilir ve aynı şekilde oyuna devam edilir. Bulunan kelimenin türü önemli değildir, önemli olan kelime üretebilmektir. Örneğin;

ð E à ENFANT
ð N à NOİR
ð V à VOLER
ð O à OBEİR
ð Y à YEUX
ð E à ESPOİR
ð R à RETARDER

ð E à ENFİN
ð N à NEİGE
ð F à FAİRE
ð A à AMİ
ð N à NAGER
ð T – à TABLE

Ya da herhangi bir kelimenin birkaç harfi tahtaya yazılarak, eksik harflerin bulunup kelimenin tamamının yazılması istenebilir. Örneğin;

ð L _ _ _ A _ _ N
L E C R A Y O N
ð _ _ _ R _
F A İ R E

ð _ _ _ N _ _ N _ N _
M A İ N T E N A N T

Gibi birçok kelime türetme ve öğretmene oyunu oynanabilir. Dilenirse türetilen kelimelerin daha iyi öğrenilip anlamlı hale gelmesi ve cümle içinde kelimenin kullanılıp görülebilmesi için türetilen kelimelerle kısa ve basit cümleler öğrencilere kurdurulabilir. Örneğin;

ð Le crayon est noir.
ð Les yeux de mon ami sont bleus.
ð Cet enfant obéit à ses parents.
ð Enfin, il y a neige.
ð Les chaussures sont sur la table.

Gibi birçok cümle kurdurulabilir.

5.7.5. Son Harf Oyunu

Bu oyun kelime türetmede etkili olarak kullanılabilir. Yabancı dilde herhangi bir kelime ile başlanır. Bu kelimenin son harfi ile başlayan yeni bir kelimenin bulunması istenir. Bulunan her kelimenin son harfi ile farklı bir kelimenin bulunması istenir. Her kelimenin bulunmasında farklı öğrencilerin seçilmesine dikkat edilir. Kelimeler bulunurken daha önce söylenmiş bir kelime söylenirse söyleyen kişi elenir ve başka bir kişiye geçilir. Bulunan her kelime tahtaya yazılabilir. Bulunan kelimelerle basit ve kısa cümleler kurdurulabilir ya da yeterince kelime bulunduktan sonra öğrencilerin yabancı dildeki yeterlilikleri, bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyleri göz önünde bulundurularak, kısa ve basit cümlelerle herhangi bir konu hakkında kısa yazıların oluşturulması istenebilir. Örneğin;

ð TABLE à ENVOYER à ROUGE à ENFİN à NOİR à RENVERSER

à RENARD à DEVANT à TRANQUİLLE à ELEGANT

à TRANSPORTER à REPRİMANDER

ð Le renard était très élégant mais il a monté sur la table et renversé le vase rouge. Et après, ma mère et mon père m'ont réprimandé à cause de la faute du renard.

Böyle bir etkinlik, öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanmalarını ve geliştirmelerini sağlayacak ve yabancı dilde düşünebilmelerine olanak tanıyacaktır.

5.7.6. Sözcük Türlerinin Öğretilmesi Oyunu

Bu oyunda yabancı dilde öğrenilen kelimelerin isim, sıfat, zamir, zarf, fiil olup olmadıklarını öğretmek için kullanılabilecek bir etkinliktir. Bu etkinlik için gruplar oluşturulup sözcük türleri tahtaya yazdırılır. Daha sonra belirli harfler verilir ve bu harflerden her türlü kelimenin bulunması istenir. Bu uygulama için belirli bir süre verilir ve bu süre içinde doğru olarak en çok sözcük türeten grup oyunu kazanmış sayılır. Örneğin; C, O, M, A, E, P, harfleri verilir ve bu harflerle olabildiğince isim, fiil, sıfat, zamir ve zarf türetip karşılarına yazmaları istenir.

Tablo 1

Sözcük Türleri

	C	O	M	A	E	P
NOM	crayon	occupant	médecin	acteur	espion	plaqueur
ADJECTİF	confortable	obscur	médical	actif	élégance	plein
PRONOM	chacun	on	moi	–	elle	–
ADVERBE	comment	où	médicalement	actuellement	étonnamment	pleinement
VERBE	commencer	oublier	méfier	approcher	espérer	plaquer

Bu liste, verilen süre içerisinde istenildiği kadar uzatılabilir. Doğru olarak en çok kelime türünü yazan grup kazanmış sayılır.

5.7.7. Boşluk Doldurma Oyunu

Bu oyun, yabancı dil öğretiminde öğrenciler belli bir yeterliliğe ulaştıklarında kullanılabilecek etkili bir oyundur. Fakat daha küçük öğrencilere de uyarlanıp uygulanabilecek bir oyundur. Bunun için yapılacak olan etkinlik, yaşı küçük öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeylerine, yabancı dildeki yeterliliklerine uygun olarak hazırlanabilir. Yabancı dilde herhangi bir konuyla ilgili kısa ve basit bir paragraf verilir. Bu paragraftaki bazı kelimeler eksik bırakılır. Eksik olan kelimelerin bulunup doru yere yerleştirilmesi istenir. Gerekli görüldüğü takdirde eksik olan yerlere gelecek olan kelimeler karışık olarak bir tablo içinde verilebilir. Paragrafın ilginç olması, ilginin ve dikkatin oyuna daha çok çekilmesine katkıda bulunur. En sonunda da dilenirse tamamlanan paragrafın çevirisi de yapılabilir. Örneğin;

commence, est, lit, dit, arrive, a, vomit, manger, tire, demande, attendre, voit, plie, place,

Il _____ midi moins dix, c'est l'heure de passer à table. Un homme _____ dans un restaurant. Le serveur le _____ à une table et lui _____d'/de _____. A côté de lui un homme _____ son journal, à table devant une appétissante assiette de spaghettis. Notre client _____ vraiment très faim et au bout de quelques minutes il n'en peut plus: il _____ discrètement l'assiette de son voisin et _____ à _____. Arrivé à la fin de son repas, il _____ au fond de l'assiette une mouche noir... Et il _____ ses spaghettis dans l'assiette. A ce moment, son voisin _____ son journal et lui _____ : " Vous avez trouvé la mouche, aussi..."

5.7.8. Nerede Oyunu

Bu oyun genel olarak yabancı dilde konuşma alışkanlığı kazandırmak amacıyla yapılan bir etkinliktir. Bu etkinlik için bir öğrenci sınıf dışına çıkarılır. Herhangi bir eşya, bu tebeşir, kalem, defter, silgi vs. olabilir, sınıf içinde bir yere saklanır. Dışarı çıkartılan öğrenci çağrılır ve öğrenciye bir eşyanın adı verilerek, bu eşyanın sınıfın herhangi bir yerinde saklandığı söylenir. Bu öğrenciden, hedeflenen yabancı dilde sorular yönelterek bu eşyayı bulması istenir (Demirel, 2007). Bu etkinlikte konuşma becerileri geliştirilmekle beraber yabancı dilde düşünme becerisinin geliştirilmesi de

amaçlanmaktadır. Örneğin; herhangi bir öğrencinin kalemi saklanmış olsun. Dışarı çıkan öğrenci yabancı dildeki bazı edatları kullanarak bu eşyayı bulmaya çalışır.

- Est-il sous la table?
- Est-il entre les livres?
- Est-il sur le tableau noir?
- Est-il près du pupitre?
- Est-il en face de la fenêtre?

Gibi birçok soru yöneltilebilir ve öğrenciler evet/hayır (oui/non) yanıtlarıyla eşyayı bulmaya çalışan öğrenciye yardımcı olurlar. Her seferinde farklı bir öğrenci seçilip uygulamaya devam edilir.

5.7.9. Diyalog Tamamlama Oyunu

Bu oyunda önceden hazırlanan diyalogların bazı kısımları boş bırakılarak öğrencinin tamamlaması istenir. Bu oyundaki amaç, öğrencilerin yabancı dilde cümle kurabilmelerini pekiştirmektir. Tamamlanan diyaloglar rol oynama, drama ve canlandırma teknikleri kullanılarak sınıf içinde uygulatılabilir. Uygulamayı en iyi yapan grup kazanmış sayılır. Örneğin;

- **Jean:** Bonjour, monsieur. _____?
- **Simon:** Bonjour. Je cherche un appartement.
- **Jean :**_____?
- **Simon:** Oh! Un appartement à louer. _____ ?
- **Jean:** 100 euros pour chaque mois.
- **Simon:** Ah! _____ mais c'est acceptable.
- **Jean:** Écoutez, si vous voulez, _____. J'ai ma voiture, je vous emmène.
- **Simon:** Ce sera agréable de voir.
- **Jean:** Vous oubliez votre parapluie, monsieur.
- **Simon:** Oh merci!

- **Jean:** Bonjour, monsieur. Qu'est-ce que désirez-vous ?

- **Simon:** Bonjour. Je cherche un appartement.
- **Jean:** Un appartement à acheter ou un appartement à louer ?
- **Simon:** Oh! Un appartement à louer. Combien d'argent pour chaque mois ?
- **Jean:** 100 euros pour chaque mois.
- **Simon:** Ah! C'est trop cher mais c'est acceptable.
- **Jean:** Écoutez, si vous voulez, on va aller le voir. J'ai ma voiture, je vous emmène.
- **Simon:** il sera agréable de voir.
- **Jean:** Vous oubliez votre parapluie, monsieur
- **Simon:** Oh merci!

5.7.10. Tekerleme Ve Şarkı Öğretimi

Bu oyun, çocuklarda yabancı dil öğretiminde söyleyiş becerilerini geliştirmeye yönelik etkili olarak kullanılabilmektedir. Şarkı söyleme, öğrenciye yabancılı dili doğru duymayı, doğru kullanmayı ve yabancı dilde sesini denetlemeyi öğretir. Çevreyle uyum içinde olmayı öğretir. Farklı kültürlerin şarkı ve danslarını öğrenmekten hoşlandırır. Çocukları sakinleştirir, ders yoğunluğunun azalmasını sağlar. Çocuğun yabancı dili dinleme ve konuşma, hafızada tutma becerisini pekiştirir. Yabancı dili doğru şekilde kullanılmasını sağlayarak, çocuğun yabancı dili geliştirmesine katkıda bulunur. Öğrenci yaşantısına yaşama sevinci katar, olumlu düşünme ve öğrenmeye karşı isteklendirir, öğrenciyi dinlendirir, rahatlatır, öğrencinin yaşam kalitesini yükseltir. Tekerleme ise, yakın kelimeler arasındaki söyleyiş farklılıklarını öğretir. Çocuğun yabancı dilde kelime dağarcığını geliştirir. Kelimeler arasındaki ses uyumunu fark ettirir. Yabancı dilin kullanımını fiziksel olarak destekler. Dersin zevkli, eğlenceli, canlı ve heyecanlı işlenmesini sağlar. Öğrencileri neşelendirir. Örneğin;

Aujourd'hui jeudi
Aujourd'hui jeudi
C'est la fête à la souris
Elle balaie son tapis
Elle trouve une pomme d'api
La coupe et la cuit
Et la donne à ses petits (www.mamalisa.com)

Quelle heure est-il?

Quelle heure est-il?

Il est midi.

Qui vous l'a dit ?

La petite souris.

Où donc est-elle?

Dans la chapelle.

Et que fait-elle?

De la dentelle.

Et pour qui?

Pour les dames de Paris (www.mamalisa.com).

Le petit matin, tout plein de lumière

Le petit matin, tout plein de lumière

Le petit matin nous met en train

Qu'il pleuve, qu'il vente,

Toujours on chante

Ah! Qu'il sait bien nous plaire le petit matin! (www.mamalisa.com).

- La mère de la maire est tombée dans la mer.
- Un vers vert avance vers le verre vert.
- Un vers vert, dans un verre verre; l'ami l'a mis la.
- Un chasseur sachant chasser doit savoir chasser sans son chien.

Şarkılar ve tekerlemeler öğrencilerin severek yapacağı eğlenceli etkinliklerdir. Şarkıların ve tekerlemelerin ders ve bilgi verici yönleri bulunmaktadır. Çekingen ve edilgen öğrencilerin derse katılmalarını sağlamada etkilidir. Yabancı dilin akıcı bir şekilde konuşulmasını sağlayabilecek niteliklere sahiptir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu çalışmada, erken yaşta yabancı dil öğretiminin önemi vurgulanmaktadır. Günümüzde önemi giderek artan yabancı dil öğretiminin dünyadaki, AB ülkelerindeki ve ülkemizdeki durumundan, yabancı dil öğretiminde uyulması gereken ilkelerden, seçilip uygulanabilecek yöntem ve tekniklerden, yöntem ve tekniklerle kullanılıp yabancı dil öğretiminin etkililiğini artıracak oyunlardan söz edilmeye çalışılmıştır.

Ülkemizde yabancı dil öğretimiyle ilgili ciddi adımlar atılmaya çalışılmaktadır. Fakat atılan adımlar ve bulunulan girişimler yabancı dil öğretimi konusunda yetersiz kalmaktadır. Ülkemizde hala deneyimli yabancı dil öğretmeni yetersizliği bulunmaktadır. Bu yetersizliğin giderilmesi için ciddi adımların atılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Sözü edilen bu eksikliğin giderilmesi için farklı bölümlerden mezun olan ve yabancı dil bilgisi hiç olmayan, sadece İngilizce bilme şartı aranan öğretmen adayları, yabancı dil öğretmeni olarak göreve başlatılabilmektedir. Bu duruma dikkat edilip yabancı dil bölümlerinden mezun olan öğretmen adaylarının göreve başlatılmalarına dikkat edilmelidir. Aksi takdirde yabancı dil öğretiminde istenilen hedeflere ve kazanımlara ulaşılması çok zor olacaktır. Ayrıca ülkemizdeki yabancı dil ders kitaplarının yenilenmesi, Avrupa Dil Gelişim Dosyasında ele alınan dil becerilerinin geliştirilmesi, ülkemizdeki yabancı dil öğretimine önemli katkılar sağlayacaktır. Yabancı dil öğretimi programlarının ilköğretimin ilk kademesinden başlanarak, Avrupa Konseyinin belirlemiş olduğu ölçütlere göre yeniden düzenlenmesi ve gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Demirel içinde: www.yayim.meb.gov.tr). Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu (MEB) ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), dünyada eğitim alanında yapılan her türlü gelişmenin takipçisi olmalı ve ülkemize kazandırabilmek için çalışmalar yürütmelidir. Ayrıca kalabalık sınıfların sayısını en aza indirmek, eğitim alanındaki her türlü bilimsel ve teknolojik gelişmeyi okullara kazandırmak için çalışmalar yürütmeli ve ekonomik girişimlerde bulunmalıdır. Eğitim programlarında yapılacak değişiklikler bir bakan tarafından değil, bilimsel verilerin sonuçlarıyla yapılmalıdır. AB ülkelerinin neredeyse

tümünde CLIL öğrenme modeli uygulanmaktadır. Başka bir deyişle, AB ülkelerinde öğretim iki dille gerçekleştirilmektedir. Bu model öğrenciye de AB'ye de büyük yarar sağlamaktadır. Ülkemizde de CLIL öğrenme modeli pilot projeler kapsamında tanıtılıp hızlı bir şekilde ülkemizdeki tüm okullarda uygulamaya koymak için çalışmalar yürütülmelidir. Yabancı dil öğretiminin geliştirilmesi için de okullara sorumluluklar yüklenmelidir.

Küreselleşmenin etkisiyle, dünyayı ve AB'yi tamamiyle egemenliği altına alan çok dilli ve çok kültürlü yaşama biçimine geçebilmek için yabancı dil öğretiminin eğitim-öğretim sürecinde öncelikler arasında olması gerektiği unutulmamalıdır. Yabancı dil öğretiminin mümkün olduğu kadar daha küçük yaşlara indirilmesine, okul öncesi dönemde ana dille birlikte öğretilmesine başlanmasına özen gösterilmelidir (Tok&Arıbaş, 2008). Yabancı dilin, okul öncesi dönemlerde öğretilmeye başlatılması, yapılan son araştırmalara, görüşmelere ve soruşturmalara göre çok kabul gören bir olgudur. Yabancı dil öğretimine okul öncesi dönemden başlanması ile ilgili birçok anne-baba ve öğretmen görüşüne başvurulmuştur. Bu konuyla ilgili anne-babaların ve öğretmenlerin görüşleri arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Başka bir deyişle, anne-babalar ve öğretmenler, yabancı dil öğretiminin okul öncesi dönemde başlaması konusunda aynı görüşü benimsemekteler. Bu konuyla ilgili somut veriler bulunmaktadır (Ayrıntılı bilgi için bkz. İlter&Er, 2007). Dünyadaki bilimsel, siyasal, ekonomik, ticari, teknolojik ve eğitimsel alanlarda yaşanan hızlı ilerlemeleri, değişmeleri ve gelişmeleri yakalayabilmek için yabancı dil öğretiminin okul öncesi dönemde öğretilmeye başlanması çok mantıklı görülmektedir. Okul öncesi dönemde çocuklar çok meraklı olmaktadır. Çocukların bu merakını yabancı dil öğretimi yararına çevirmekte de fayda bulunmaktadır. Okul öncesi dönemde, yabancı dilin varlığı tekerleme ve şarkı söyleme, oyun oynama etkinlikleriyle çok rahat fark ettirilebilmektedir.

Erken yaşlarda öğretilecek yabancı dil öğretimi, çocuğun her yönden gelişimine de önemli katkılar sağlamaktadır. Ayrıca çocuğun belli davranışları kazanabilmesi, belli dönemlere bağlı olmaktadır. Bu dönemler içerisinde kazanılmayan davranışlar ileriki dönemlerde kazanılamamakta ya da kazanılması çok zor olmaktadır. Bu bilgi yabancı dilin, anadilin edinildiği dönemlerde edinilmesinin en az ana dil kadar iyi öğrenilebileceğini kanıtlar niteliktedir. Buna ek olarak da, okul öncesi dönemlerde yabancı dil eğitimi gören bir çocuğun düşünme becerileri, sadece anadilde eğitim gören bir çocuğa göre daha çok gelişmektedir. İki dil bilen bir çocuk, tek dil bilen bir çocuğa göre kavram oluşturma ve üst düzey beceriler edinme konusunda daha yetenekli

olabilmektedir. Bu nedenle yabancı dil öğretimine erken yaşlarda başlanırsa, çocuğun kendine, çevresine, ülkesine, farklı dillere ve kültürlere, ülkelere ve dünyaya karşı ufkunu genişletmesine ve çocuğun daha saygılı, daha anlayışlı ve daha ileri görüşlü olmasına katkısı büyük olacaktır. Erken yaşta yabancı dil öğretimi, çocuğun dünyadaki farklı dilleri ve kültürleri tanıyabilmesine, anlayabilmesine ve bunların bilincine varabilmesine olanak tanıyacaktır. Tanınacak, anlaşılacak ve bilincine varılacak farklı diller ve kültürler, insanlar ve ülkeler sayesinde barışın ve huzurun dahi konuşulmadığı günümüz dünyasında, barışın ve huzurun duyumsanmasına katkı sağlayacaktır.

Erken yaşta yabancı dil öğretimi öneminin giderek daha çok arttığı kabul edilen bir gerçektir. Yakın gelecekte diller ve kültürler arası çatışmaların yaşanmaması için yabancı dil öğretimine önem verilmesi gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminin kolay, anlaşılır, açık, net, hızlı ve rahat aktarılabilmesi için eğitimdeki her türlü gelişmenin ve ilerlemenin takip edilmesi ve olabilecek gelişmelere ve ilerlemelere katkıda bulunulması gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminin kolay, anlaşılır, açık, net, hızlı ve rahat aktarılabilmesi, doğru ve yerinde yöntem ve tekniklerin kullanımına, öğretmenin yeterliliğine ve yabancı dile katkısı olabilecek herkesle olan işbirliğine bağlı olmaktadır. Öğretim yöntem ve teknikleri; çocuğun sosyalleşme sürecini, sosyal çevresini, bilişsel ve duyuşsal gelişim sürecini, bireysel farklılıklarını, öğrenme isteğini ve yabancı dil öğrenme sürecini etkili olarak yönlendiren etkenlerdir. Bu nedenle her yaştaki çocuğa yabancı dil öğretilirken, çocuğun ilgileri, ihtiyaçları, beklentileri ve istekleri, bireysel farklılıkları, bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeyleri, sosyal çevresi ve sosyalleşme süreci göz önünde bulundurularak öğretim yöntem ve tekniklerinin seçilmesi ve uygulamaya konulması gerekmektedir.

6.2. Öneriler

- Etkili bir yabancı dil öğretiminin gerçekleştirilebilmesi için alışılmış öğrenme etkinlikleri bırakılarak, çeşitlendirilmiş ve zenginleştirilmiş öğrenme etkinlikleri sunulmalıdır.
- Yabancı dil dersine önceden hazırlanılmadan, plan yapılmadan, kullanılacak yöntem ve teknik belirlenmeden gidilmemelidir.
- Yabancı dil öğretiminde dört temel beceri olan okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirici etkinliklerin yoğun olarak sunulmasına özen gösterilmelidir.

- Öğretmen kullanacağı yöntem ve teknikleri belirlerken, her zaman için öğrencilerin ilgilerini, ihtiyaçlarını, beklentilerini, bireysel farklılıklarını, bilişsel ve duyuşsal gelişim düzeylerini göz önünde bulundurmalıdır.
- Seçilip kullanılacak olan yöntem ve teknikler, çocuklara kendi algısal hızlarında öğrenebilme ve kendi kişisel özelliklerin farkına varabilme olanağı tanımalıdır.
- Yabancı dil öğretimine çocukların zorlanmaması, çocuklara yeteri kadar zaman tanınması ve çocukların yabancı dile karşı olumlu yaklaşabilmelerinin sağlanması gerekmektedir.
- Yabancı dil öğretimi için teknolojik gelişmelerin yakından takip edilmesi ve gelişmiş görsel-işitsel araç-gereçlerin kullanımına özen gösterilmesi gerekmektedir.
- Yazma ve konuşma becerilerini geliştirici etkinliklere yoğun olarak yer verilmelidir.
- Ders, konu ve ünite içeriğinin etkili bir yöntem ve teknikle sunulması, çocuğun derse, konuya ve üniteye karşı merakını, ilgisini ve dikkatini daha çok derinleştirecektir.
- Seçilecek olan yöntemlerin ve tekniklerin ders, konu ve ünite içeriğine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Kullanılacak yöntem ve teknikler, öğrencilerin kendi kişisel davranışlarını öğrenmelerine ve kendilerini gözlemleyebilmelerine olanak tanımalıdır.
- Yabancı dil öğretiminde yazma becerisini geliştirebilmek, çocuğun anadilde iyi yazabiliyor olmasına bağlı olmaktadır, bu nedenle çocuğun anadilde yazma becerisini geliştirmesine yardımcı olunmalıdır.
- Yabancı dil öğretilirken değerlendirme sonuçlar üzerine değil, çocuğun edindiği veya edineceği kazanımlar üzerine yoğunlaşmalıdır.
- Öğrencinin yabancı dilde edindiği kazanımların kayıt altına alınmasında büyük fayda bulunmaktadır.
- Çocuklar dinlenilmelidir ve kendilerini ifade edebilme olanağı bulabilmelidir. Çocukların soru sorabilmelerine, her türlü etkinliğe katılabilmelerine fırsat tanınmalı ve izin verilmelidir.
- Öğretmenin uygun içerik ile dersle ilgili konularda iletişim kurmak için yeterince zengin yöntem ve tekniklere sahip olması gerekmektedir.

- Öğretmenler kendilerini eğitimdeki her türlü ilerlemeye, değişime ve gelişmeye göre geliştirebilmelidir. Gerekli görüldüğü takdirde özel kurslara gidilebilmelidir.
- Yabancı dil öğretimine katkısı olabilecek herkesle işbirliği içinde olunmasına dikkat edilmelidir.
- Öğretmenler sahip oldukları becerileri derinleştirebilmelidir ve zayıf oldukları yönleri belirleyip giderebilmelidir.
- Çocuklarda yabancı dil edinme süreci anadil edinme süreciyle aynı doğrultudadır. Bu nedenle anadil öğretimine yeteri kadar zaman tanınmalı ve geliştirilmelidir.
- Öğrencilere, öğrendiklerini gerçek hayatta uygulayabilme fırsatları tanınmalıdır.
- Öğrencilere farklı dillere ve kültürlere, yabancılara karşı saygı ve anlayış içinde olmaları öğretilmelidir.
- Yabancı dil öğretilirken, yabancı dilin taşıdığı kültürün de tanıtılıp öğretilmesine özen gösterilmelidir.
- Anne-babalar ve öğretmenler çocukların, ruhsal, psikolojik ve fiziksel durumlarını takip etmelidir ve bu durumlarla ilgili her zaman bilgi sahibi olmalıdır.
- Öğretmenler anne-babalarla her zaman işbirliği içinde olmalı ve anne-babalara her zaman çocuklarının yabancı dil öğretimindeki gelişmeleriyle ilgili bilgi vermelidir.
- Anne-babalar, çocuklarına öğrendikleri yabancı dille ilgili cesaretlendirici, isteklendirici ve destekleyici sorular yöneltmelidir.
- Yabancı dil öğretiminde basitten karmaşığa, kolaydan zora, bilinenden bilinmeye ve somuttan soyuta doğru bir yol izlenmelidir.
- Yabancı dil öğretiminde konular arası geçişlere dikkat edilmelidir. Bir konu iyi öğretilip kavratılmadan farklı bir konunun öğretimine geçilmemelidir.
- Soyut öğrenmelerle somut durumlar arasında bağlantı kurularak yabancı dil öğretimi gerçekleştirilmelidir.
- Öğrenme yaşantılarının öğrenci özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
- Yabancı dil öğretimine mutlaka önceden hazırlık yapılarak başlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Abdelilah-Bauer, B. (2008). *Le Défi Des Enfants Bilingues: Grandir et vivre en parlant plusieurs langues.* Editions La Découverte, Paris.

Akarsu, B. (1998). *Dil-Kültür bağlantısı*. İnkılâp Kitapevi Yayınları, İstanbul.

Anadolu Üniversitesi (2009). *Sosyolojiye giriş*. Web-Ofset tesisleri, Eskişehir.

Anşin, S. (2006). Çocuklarda yabancı dil öğretimi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi,* sayı 6.

Aslan, N. (2003). Dünyada erken yaşta yabancı dil öğretimi ve türkiye'deki durum. *Uluslar arası Yabancı Dil Öğretimi Sempozyumu*, Bursa.

Avrupa Komisyonu (2008). Avrupa'da okullarda dil öğretimi hakkında temel veriler. (http://www.eurydice.org/ Erişim Tarihi: 23.02.2010).

Bacanlı, H. (2008). *Öğretim yöntem ve teknikleri.* Özbaran Ofset, Ankara.

Baykoç Dönmez, N. , Abidoğlu,Ü. , Dinçer, Ç. , Erdemir, N. , Gümüşçü, Ş. (2000). *Okul öncesi dönemde dil gelişimi etkinlikleri.* Ya-Pa Yayıncılık, İstanbul.

Bayrak, C. , Yılman, M. , Erdoğan, İ. , Ada, Ş. , Dağlı, A. , Ergün, M., vd. (2005). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Pegem Yayıncılık, Ankara.

Beacco, J.-C. (2009). *L'Approache Par Compètences Dans L'Enseignement Des Langues: Enseigner à partir du Cadre européen commun de référence pour les langues.* Langues&Didactique, Didier, Paris.

Bikçentayev,Valeri R. Çok erken yaşlarda çocuklara yabancı dil eğitimi. (http://www.dilokulu.com/makale_ic.asp?id=21 Erişim Tarihi: 22.12.2010).

Blondin, C. & Candelier, M. (1998). *Les langues étrangères dès l'école maternelle ou primaire: Conditions et résultats*. De Boeck Université.

Butor, M. (2008). *Petit Histoire De La Littérature Française.*

Caillois, R. (1957). *Les jeux et les hommes.* Gallimard.

Calves, G. (2005). *Les Avantages Du Bilinguisme Précoce.* (http://div-yezh.org/spip.php?article565 Erişim Tarihi: 03.03.2011).

Calvet, J. (1976). *Petit Histoire De La Littérature Française.*

Candelier, M. & Dabène, L. (2003). *L'éveil aux langues à l'école primaire: Evlang: Bilan d'une innovation européenne.* De Boeck Université.

Chalmel, L. (1996). *La petite école dans l'école: Origine piétiste-morave de l'école maternelle française.* P. Lang.

Cherta, M. R. T. & Mestres, E. T. & Bermejo, M. L. G. (2005). Croyances populaires sur l'apprentissage précoce d'une langue étrangère, Acquisition et interaction en langue étrangère. 10 | 1997 (http://aile.revues.org/1298 Erişim Tarihi: 09.12.2010).

Cours D'Initiation à Da Didactique Du Français Langue Étrangère En Contexte Syrien. (http://www.lb.refer.org/fle/cours/cours3_AC/hist_didactique/cours3_hd12.htm Erişim Tarihi: 07.12.2011).

Çakal, E. (2006). L'Utilisation *D'Ordinateur Et D'İnternet Dans L'Enseignement Précoce De Langue Etrangère*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Delasalle, D. (2006). *L'apprentissage des langues à l'école: Diversité des pratiques.* L'Harmattan.

Demircan, Ö. (1988). *Dünden bugüne türkiye'de yabancı dil.* Remzi Kitapevi, İstanbul.

Demirel, Ö. (1993). *Yabancı dil öğretimi. ilkeler, yöntemler, teknikler.* Usem Yayınları, Ankara.

Demirel, Ö. (2007), *Yabancı dil öğretimi, dil pasaportu, dil biyografisi, dil dosyası.* Pegem Yayıncılık, Ankara.

Demirel, Ö. Türkiye ve Avrupa birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve öğretmen adaylarının seçimi, avrupa konseyi dil projesi ve türkiye uygulaması. (http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/167/index3-kurum.htm Erişim Tarihi: 15.07.2011).

Demirezen, M. (2003). Yabancı Dil ve Anadil Öğretiminde Kritik Dönemler Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. (http://uvt.ulakbim.gov.tr/uvt/index.php?cwid=9&vtadi=TPRJ%2CTTAR%2CTTIP%2 CTMUH%2CTSOS%2CTHUK&c=google&ano=2797_3b708782faa743020673d7678 d0a2630 Erişim Tarihi: 11.09.2010).

Dil ile kültür arasındaki ilişki, (http://www.turkcebilgi.com/soru/7812/dil-ile-kultur-arasindaki-iliski Erişim Tarihi: 15.01.010).

Dilin insan ve toplum hayatındaki yeri ve önemi nedir? , (http://www.msxlabs.org/forum/soru-cevap/333731-dilin-insan-ve-toplum-hayatindaki-yeri-ve-onemi-nedir.html Erişim Tarihi: 05.02.2010).

Dil-Kültür ilişkisi, http://www.reformturk.com/diger-dersler/55084-dil-kultur-iliskisi.html Erişim Tarihi: 16.12.2010).

Dirican, A. (2010). Öğretim Yöntem ve Teknikleri. (http://www.ademdirican.com/kategori/ders-notlari Erişim Tarihi: 01.10.2010).

Dodane, C. (2000). L'Apprentissage Précoce D'Une Langue Étrangère: Une solution pour la maîtrise de l'intonation et de la prononciation ? Dans Guimbretière (ed.), *La Prosodie au Coeurdu Débat: Apprendre, Enseigner, Acquérir*. Rouen : Presses Universitaires, Dyalang, 229-248. (http://cle.ens-lyon.fr/ 28669107/0/fiche___pagelibre Erişim Tarihi: 06.01.2011).

Doyé, P. (1997). *L'enseignement des langues étrangères à l'école primaire (5-6 ans/10-11 ans).* Council of Europe.

Dupuis, V. (2003). *Face à l'avenir: Les enseignants en langues à travers l'Europe.* Council of Europe.

Engin, A. O. , Seven, M. A. , ve Turhan, V. N. (2004). Oyunların öğrenmedeki yeri ve önemi [Elektronik versiyon], *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* Cilt 4, Sayı 2.

Enseignement des langues étrangères. (http://fr.wikipedia.org/wiki/Enseignement_des_langues_%C3%A9trang%C3%A8res Erişim Tarihi: 09.12.2010).

European Commission, (2008/2009). Organization of the Education System in Turkey. (http://www.eurydice.org Erişim Tarihi: 12.02.2011).

Eyraud, E. , Le Jeu Dans L'Apprentissage D'Une Langue Vivante. Application à L'Espagnol. (http://averreman.free.fr/aplv/num60-jeu-espagnol.htm Erişim Tarihi: 09.12.2011).

Gaonac'h, D. (2006). *L'Apprentissage Précoce D'Une Langue Etrangère: Le point de vue de la psycholinguistique.* Hachette Education, Paris.

Genç, A. Türkiye'de İlk ve ortaöğretim okullarında yabancı dil öğretimi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. (http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd10/sbd-10-10.pdf Erişim Tarihi: 06.07.2011).

Germain, C. (1998). *Les Stratégies D2Apprentissage.* CLE International, Paris.

Giangiobbe, E. & Lefort, H. (2003). Le Jeu Dans La Classe De Langue. (http://www.crdp-limousin.fr/ressources/cddp23/cddp_eile/thema/DossierImp. html Erişim Tarihi: 22.04.2011).

Goethe-İnstitut (1997). *Recommandations De Nuremberg.* Pour l'apprentissage précoce des langues étrangères ou comment trouver un chemin vers une didactique et une méthodologie de l'apprentissage précoce des langues étrangères. Munich.

Göktürk, A. (1997). *Sözün ötesi.* Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Güler G. (2005). Avrupa konseyi ortak dil kriterleri çerçeve programı ve Türkiye'de yabancı dil öğretimi süreçleri [Elektronik versiyon], *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt: 6, Sayı: 1

Groux, D. , Porcher, L. (1998). *L'Apprentissage Précoce Des Langues, Presses Universitaires De France.* Paris.

Hagége, C. (2005). *L'Enfant Aux Deux Langues.* Edition Odile Jacob, Paris.

Hepçilingirler, F. (2009). *Dedim:"Ah!''.* Remzi Kitapevi, İstanbul.

http://cygm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/kursprogramlari/cocukgelisim/moduller/dilgelisimi.pdf (10.10.2011).

http://www.kpssdershanesi.com/kpss-ogretim-ilke-ve-teknikleri.html (06.12.2010).

http://fr.wikipedia.org/wiki/Jeu (17.04.2010).

http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0leti%C5%9Fim.

İlter, B. (G) & Er, S. (2007). Erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine veli ve öğretmen görüşleri [Elektronik versiyon], *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 15(1), 21-30.

İnce, E. (2010). Yabancı Dil (Fransızca) Öğretiminde Yazılı Anlatım Dersinin Yeri, Önemi, İşleniş Önerileri [Elektronik versiyon], *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 30(1), 273-284.

International Music & Culture Kid Songs and Rhymes of France. (www.mamalisa.com/world/france.html Erişim Tarihi: 10.12.2011).

Jeu, (http://fr.wikipedia.org/wiki/Jeu Erişim Tarihi: 22.04.2011).

Kara, Ş. , (t.y.). Anadil Edinimi Ve Erken Yaşta Yabancı Dil Öğretimi. *Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi,* (http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm Erişim Tarihi: 16.02.2011).

Kaşgarlı M. (1984). Divan-u Lügati Türk. (Çev. B. Atalay), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Kayra, E. (1986). *Histoire De La Littérature Et De La Pensée Française.*

Kilimci, A. (1998). *Anadilde çocuk olmak.* Papirüs Yayıncılık, İstanbul.

Le Petit Larousse (1998) & Le Petit Robert (1996) & Hachette Francophonie (1997), (http://www.culture.gouv.fr/culture/dglf/francais-aime/Mini-sites/defjeu.htm Erişim Tarihi: 22.04.2011).

Les Recommandations de Nuremberg, Nouvelles influences sur l'environnement d'apprentissage des enfants. (http://www.goethe.de/lhr/prj/nef/umg/frindex.htm Erişim Tarihi: 05.10.011).

Les Recommandations de Nuremberg pour l'apprentissage précoce des langues. (http://www.real-association.eu/fr/news/les-recommandations-de-nuremberg-pour- lapprentissage-precoce-des-langues. Erişim Tarihi: 12.10.2011).

Lewis, G. & Bedson, G. (1999). D'Oxford. Jeux: Pour Les Enfants, Oxford University Press.

Lietti, A. (2006). *Pour Une Education Bilingue: Guide de survie à l'usage des petits Européens*. Editions Payot&Rivages, Paris.

Lopez, J.-S. Jeux Communucatifs Et Enseignement/Apprentissage Des Langues Etrangères, Université de Granada. (http://www.ugr.es/~jsuso/publications/Jeux%20communicatifs.pdf Erişim Tarihi: 20.12.2011).

Martinez, P. (2008). *La Didactique Des Langues Etrangères, Que Sais-je?.* Presses Universitaires De France, Paris.

Milli kültürün ve milli birliğin korunmasında Türk dilinin önemi nedir? (http://www.msxlabs.org/forum/soru-cevap/213082-milli-kulturun-ve-milli-birligin-korunmasinda-turk-dilinin-onemi-nedir.html Erişim Tarihi: 25.12.2010).

Montaigne, (2010). *Denemeler.* Tutku Yayınevi, Ankara.

Morlet, J.-M. (2008). L'Enseignement Précoce Des Langues Etrangères. Quels Enjeux Pour Le Monde De Demain. (http://www.edufle.net/L-enseignement-precoce-des-langues Erişim Tarihi: 09.12.2010).

Naessens, V. (2007). Jeux Communicatifs Pour L'Enseignement Précoce Du FLE. (http://www.aplv-languesmodernes.org/IMG/doc/Jeux_communicatifs_ pour_l_enseignement_precoce_du_FLE. doc Erişim Tarihi: 09.12.2010).

Nikolov, M. & Curtain, H. (2003). *Un apprentissage précoce: Les jeunes apprenants et les langues vivantes en Europe et ailleurs.* Council of Europe.

Nikolov, M. & European Centre for Modern Languages, (2007). Teaching modern languages to young learners. *Teachers, curricula and materials.* Cilt: 253, Council of Europe.

O'neil, C. (1993). *Les Enfants Et L'Enseignement Des Langues Etrangères.* Crèdif, Didier, France.

Özdemir, E. , Vardar, B. , Adalı, O. , Şimşek, R. , Göğüş, B. , Erişen, S. , vd. (1983). *Türk Dili, Aylık Dil Ve Yazın Dergisi,* Yıl:32, Cilt: XLVII, sayı: 379-380.

Uygur, N. (1984). *Kültür kuramı*. Remzi Kitapevi, İstanbul.

Sauvage, J. (2005). *L'Oral A L'Ecole Maternelle.* L'Harmattan, Paris.

Secteur: Enseignement Niveau D'études: Enseignement Universitaire Enseignant(e) Au Secondaire Ou Au Privé En langues étrangères (espagnol, allemand, italien) (http://metiers-quebec.org/enseignement/prof_langues.htm Erişim Tarihi: 13.01.2011).

Sinanoğlu, O. (2009). *Bye Bye Türkçe.* Alfa Yayınları, İstanbul.

Skehan, P. (1991). Individual Differences in Second Language Learning. Studies in Second Language Acquisition. 13, pp 275-298 (http://journals.cambridge.org/abstract_S0272263100009979 Erişim Tarihi: 07.09.2009).

Sucuoğlu, B. & Kargın, T. (2011). *İlk öğretimde kaynaştırma uygulamaları, yaklaşımlar-yöntemler-teknikler.* Kök Yayıncılık, İstanbul.

Tok, H. & Arıbaş, S. (2008). Avrupa birliğine uyum sürecinde yabancı dil öğretimi [Elektronik versiyon]. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), s: 205–227

Torun, Y. (2006). *Kültürler arası mizah anlayışının reklama etkisi.* Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Türk Dili ve Edebiyatı Kaynak Sitesi, (2007). (http://www.turkceciler.com/egitek/ogretim_teknikleri.html Erişim Tarihi: 12.03. 2011).

Türk Dili, (1983). Sayı 379-380, Türk Tarih Kurumu Basımevi, ANKARA.

Wettstein-Badour, G. (2009). *Bien Parler, Bien Lire, Bien Ecrire: Donnez toutes leurs chances à vos enfants.* Groupe Eyrolles, Paris.

Yediiklim, (2008). *Eğitim Bilimleri Dergisi*, sayı 1. , Bilgisayar Yayıncılık, Ankara.

Yediiklim, (2008). *Eğitim Bilimleri Dergisi*, sayı 6. , Bilgisayar Yayıncılık, Ankara.

Yediiklim, (2008). *Eğitim Bilimleri Dergisi*, sayı 7. , Bilgisayar Yayıncılık, Ankara.

Yediiklim, (2008). *Eğitim Bilimleri Dergisi*, sayı 8. , Bilgisayar Yayıncılık, Ankara.

Yediiklim, (2008). *Eğitim Bilimleri Dergisi*, sayı 9. , Bilgisayar Yayıncılık, Ankara.

Yediiklim, (2008). *Eğitim Bilimleri Dergisi*, sayı 10. , Bilgisayar Yayıncılık, Ankara.

www.meb.gov.tr (06.08.2010)

www.unesco.org (06.07.2010)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Yusuf TOPALOĞLU
Doğum Yeri ve Yılı : İskenderun, 1984
Medeni Durumu : Bekâr
E-posta : yusuftopaloglu@live.com

ÖĞRENİM DURUMU

2009–2012: Yüksek Lisans, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Adana.

2004-2009: Lisans, Dicle Üniversitesi Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Diyarbakır.

1998–2002: Lise, İskenderun Süper Lisesi, Yabancı Diller Eğitimi, İngilizce Bölümü, İskenderun.

1990–1998: Hüyük köyü İlköğretim Okulu, İskenderun/Arsuz /Hüyük.

ÇALIŞMA DURUMU

2004- : Arsuz Otel, Halkla ilişkiler, İskenderun, HATAY.